

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

84924

**İSTANBUL AYDINLATMA MASTER PLANI
BÖLGELEME ÇALIŞMALARINDA
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİ**

Mimar Nergiz ARİFOĞLU

**F.B.E Mimarlık Anabilim Dalı Yapı Fiziği Programında
Hazırlanan**

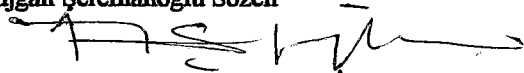
YÜKSEK LİSANS TEZİ

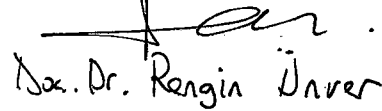
**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Tez Danışmanı: Prof. Müjgan Şerefhanoglu Sözen

Prof. Dr. Mehmet Şener Küçükdoğan

Doç. Dr. Rengin Ünver

İSTANBUL, 1999

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**İSTANBUL AYDINLATMA MASTER PLANI
BÖLGELEME ÇALIŞMALARINDA
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİ**

Mimar Nergiz ARİFOĞLU

**F.B.E Mimarlık Anabilim Dalı Yapı Fiziği Programında
Hazırlanan**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Prof.Müjgan Şerefhanoglu Sözen

84924

İSTANBUL, 1999

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KISALTMA LİSTESİ	iv
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÇİZELGE LİSTESİ	vii
ÖNSÖZ	x
ÖZET	xi
ABSTRACT	xiii
1. GİRİŞ	1
2. KENT AYDINLATMA	3
3. MEYDANLAR	5
3.1 Tarihsel Süreci İçinde Meydanlar	5
3.2 Kentsel Tasarımda Meydan Ögesi ve İşlevleri	6
3.3 Meydan Aydınlatması	8
3.3.1 Yaya dolaşım alanlarının aydınlatması	11
3.3.2 Trafik meydanlarının aydınlatılması	14
3.3.3 Ağaç ve yeşil alanların aydınlatılması	16
3.3.4 Yapı yüzlerinin aydınlatması	17
3.3.5 Reklam öğelerinin aydınlatılması	19
3.3.6 Plastik öğe aydınlatması	21
3.3.7 Havuz, yapma göl ve su öğelerinin aydınlatması	22
4. İSTANBUL ve GALATA-PERA	24
4.1 İstanbul ve Galata-Pera Bölgesinin Tarihçesi ve Kentin Yapısı	24
4.2 Galata-Pera Bölgesinde Yer Alan Kentsel Değerler	26
5. GALATA-PERA BÖLGESİNDE YER ALAN KENTSEL DEĞERLERİN İNCELENMESİ	32
5.1 Camiler, Mevlevihane ve Mescitler	33
5.2 Kilise ve Sinagoglar	60
5.3 Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler	83
5.4 Eğitim Kurumları ve Hastaneler	108
5.5 Oteller, Bankalar ve Elçilik Binaları	125
5.6 Kule, Anıt, Meydan ve Parklar	141
5.7 Diğer Önemli Yapılar	154
5.8 Genel Değerlendirme	163

6.	KENT AYDINLATMA AÇISINDAN ÖNCELİĞİ OLAN KENTSEL DEĞERLERİN BELİRLENMESİ	166
7.	SONUÇLAR ve ÖNERİLER.....	201
	KAYNAKLAR	203
	EKLER	205
Ek 1	Taksim Meydanı.....	206
Ek 1.1	Taksim Meydanı'nın Tarihçesi ve Önemi	206
Ek 1.2	Taksim Meydanı'nda Yer Alan Kentsel Değerler.....	206
Ek 1.3	Taksim Meydanı'nın Mevcut Durumunun İncelenmesi ve Eleştiriler	207
Ek 1.4	Taksim Meydanı'nın Aydınlatmasına İlişkin Temel İlkeler.....	209
	ÖZGEÇMİŞ	221

KISALTMA LİSTESİ

A.B.D. Amerika Birleşik Devletleri

a.g.e adı geçen eser

A.K.M. Atatürk Kültür Merkezi

Anon. Anonim

İst.Ans. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 3.1	Trafik Meydanlarında Kavşak ve Yol Kesişimlerindeki Aydınlatma Düzenlerinde Aygıt Yerleştirme Biçimlerine İlişkin Örnekler	15
Şekil 4.1	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kentsel Değerler	31
Şekil 5.1	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Camiler, Mevlevihane ve Mescitler	34
Şekil 5.2	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kilise ve Sinagoglar	61
Şekil 5.3	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler.....	84
Şekil 5.4	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Eğitim Kurumları ve Hastaneler	109
Şekil 5.5	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Oteller, Bankalar, Elçilik Binaları	126
Şekil 5.6	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kule, Anıt, Meydan ve Parklar	142
Şekil 5.7	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Diğer Önemli Yapılar.....	155
Şekil 6.1	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Camiler, Mevlevihane ve Mescitler.....	185
Şekil 6.2	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Kilise ve Sinagoglar	186
Şekil 6.3	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler	187
Şekil 6.4	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Eğitim Kurumları ve Hastaneler	188
Şekil 6.5	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Oteller, Bankalar, Elçilik Binaları.....	189
Şekil 6.6	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Kule, Anıt, Meydan ve Parklar	190
Şekil 6.7	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Diğer Önemli Yapılar	191
Şekil 6.8	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Tüm Kentsel Değerler	192
Şekil 6.9	İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen Camiler, Mevlevihane ve Mescitler	193

Şekil 6.10 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Kilise ve Sinagoglar	194
Şekil 6.11 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler	195
Şekil 6.12 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Eğitim Kurumları ve Hastaneler	196
Şekil 6.13 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Oteller, Bankalar, Elçilik Binaları.....	197
Şekil 6.14 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Kule, Anıt, Meydan ve Parklar	198
Şekil 6.15 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Diğer Önemli Yapılar	199
Şekil 6.16 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Tüm Kentsel Değerler	200
Şekil Ek 1 Taksim Meydanı Mevcut Durumu	213

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 3.1	Yaya Dolaşım Alanları İçin Önerilen Aydınlik Düzeyi Değerleri	13
Çizelge 3.2	Kullanılan Değişik Gereçlerin Yansıtma Çarpanları ve Buna Göre Sağlanması Önerilen Aydınlik Düzeyi Değerleri.....	19
Çizelge 4.1	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kentsel Değerler	27
Çizelge 5.1	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Camiler, Mevlevihane ve Mescitler	33
Çizelge 5.2	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Camiler, Mevlevihane ve Mescitlerin Mevcut Aydınlatma Durumunda İncelenen Temel Özellikleri.....	59
Çizelge 5.3	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kilise ve Sinagoglar	60
Çizelge 5.4	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kilise ve Sinagogların Mevcut Aydınlatma Durumunda İncelenen Temel Özellikleri.....	82
Çizelge 5.5	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler	83
Çizelge 5.6	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmelerin Mevcut Aydınlatma Durumunda İncelenen Temel Özellikleri.....	107
Çizelge 5.7	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Eğitim Kurumları ve Hastaneler .	108
Çizelge 5.8	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Eğitim Kurumları ve Hastanelerin Mevcut Aydınlatma Durumunda İncelenen Temel Özellikleri.....	124
Çizelge 5.9	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Oteller, Bankalar, Elçilik Binaları	125
Çizelge 5.10	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Oteller, Bankalar, Elçilik Binalarının Mevcut Aydınlatma Durumunda İncelenen Temel Özellikleri.....	140
Çizelge 5.11	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kule, Anıt, Meydan ve Parklar ...	141
Çizelge 5.12	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kule, Anıt, Meydan ve Parkların Mevcut Aydınlatma Durumunda İncelenen Temel Özellikleri	153
Çizelge 5.13	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Diğer Önemli Yapılar	154
Çizelge 5.14	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Diğer Önemli Yapıların Mevcut Aydınlatma Durumunda İncelenen Temel Özellikleri.....	162

Çizelge 6.1	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Camiler, Mevlevihane ve Mescitlerin Belirlenen Puan Sistemine Göre Değerlendirilmesi	172
Çizelge 6.2	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kilise ve Sinagogların Belirlenen Puan Sistemine Göre Değerlendirilmesi.....	173
Çizelge 6.3	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmelerin Belirlenen Puan Sistemine Göre Değerlendirilmesi	174
Çizelge 6.4	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Eğitim Kurumları ve Hastanelerin Belirlenen Puan Sistemine Göre Değerlendirilmesi.....	175
Çizelge 6.5	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Oteller, Bankalar, Elçilik Binalarının Belirlenen Puan Sistemine Göre Değerlendirilmesi.....	176
Çizelge 6.6a	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kule ve Anıtın Belirlenen Puan Sistemine Göre Değerlendirilmesi	177
Çizelge 6.6b	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Meydan ve Parkların Belirlenen Puan Sistemine Göre Değerlendirilmesi	177
Çizelge 6.7	Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Diğer Önemli Yapıların Belirlenen Puan Sistemine Göre Değerlendirilmesi.....	178
Çizelge 6.8	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Camiler ve Aydınlatma Durum Değerlendirmesi	179
Çizelge 6.9	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Kiliseler ve Aydınlatma Durum Değerlendirmesi.....	179
Çizelge 6.10	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Han, Hamam, Çeşmeler ve Aydınlatma Durum Değerlendirmesi	179
Çizelge 6.11	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Eğitim Kurumları ve Aydınlatma Durum Değerlendirmesi	180
Çizelge 6.12	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Oteller, Bankalar, Elçilik Binaları ve Aydınlatma Durum Değerlendirmesi.....	180
Çizelge 6.13	Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Kule, Anıt, Meydan, Parklar ve Aydınlatma Durum Değerlendirmesi	180

Çizelge 6.14 Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen	
Diğer Önemli Yapılar ve Aydınlatma	
Durum Değerlendirmesi	181
Çizelge 6.15 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Camiler, Mevlevihane ve Aydınlatma Durum Değerlendirmesi	182
Çizelge 6.16 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Kilise, Sinagoglar ve Aydınlatma Durum Değerlendirmesi	182
Çizelge 6.17 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Hanlar, Hamamlar, Bedesten, Çeşmeler ve Aydınlatma	
Durum Değerlendirmesi	183
Çizelge 6.18 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Eğitim Kurumları, Hastaneler ve Aydınlatma	
Durum Değerlendirmesi	183
Çizelge 6.19 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Oteller, Elçilik Binaları ve Aydınlatma	
Durum Değerlendirmesi	184
Çizelge 6.20 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Meydan Aydınlatma Durum Değerlendirmesi.....	184
Çizelge 6.21 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen	
Diğer Önemli Yapılar ve Aydınlatma	
Durum Değerlendirmesi	184
Çizelge Ek 1 Taksim Meydanı Mevcut Aydınlatma Saptamaları	209

ÖNSÖZ

Ülkemizin pek çok yönden önemli bir kenti olan İstanbul'un, tarihi geçmişi, kültürel, sosyal, siyasi yapısı ve mimari dokusuyla önemi giderek artmaktadır. İki kıtanın bulunduğu bu kentte tarihi kimliği ile öne çıkan bölgelerden biri olan Galata-Pera, Haliç'in Boğaziçi ile bulunduğu noktadan başlayıp yükselerek, denizden etkili bir silüet oluşturmaktadır. Galata-Pera bölgesinin bütün dünyaca bilinen bu görüntülerini oluşturan kentsel değerlerin öneminin vurgulanması dolayısıyla aydınlatma yönünden incelenmesi tez konusu olarak seçilmiştir.

Bu tez çalışmasında amaç, Galata-Pera-Taksim bölgesinde elde edilecek veriler doğrultusunda, bir yandan büyümesini sürdüren İstanbul için hazırlanacak kent aydınlatma master planına temel oluşturacak bilgilerin toplanmasını sağlamaktır.

Tez çalışması kapsamında, Azapkapı'dan başlayıp Tophane'ye uzanan sahil şeridi ile, Galata-Pera bölgesi ve Taksim Meydanı arasında bulunan tarihi, kültürel ve sosyal önemi olan yapılardan camiler, kiliseler, han, hamam, bedesten, çeşme, eğitim kurumları, hastaneler, otel, banka, elçilik binaları, kule, anıt, meydan ve parklar ile diğer önemli yapılar bulunmaktadır.

İlk aşamada, Galata-Pera bölgesinde bulunan bu kentsel değerler belirlenerek, gündüz fotoğraf çekimi ile mimari biçimleri, hava karardıktan sonra çeşitli ölçme aletleri ile mevcut aydınlatma durumları üzerine yerinde saptamalar yapılmıştır. Yapılan tüm incelemeler sonucu elde edilen veriler çizelge ve şekiller üzerinde gösterilmiştir.

Çalışmalarımda değerli destek ve yardımlarından dolayı ;

Tez danışmanım Yapı Fiziği Bilim Dalı Başkanı Sayın Prof. Müjgan Şerefhanoglu Sözen'e,

Araştırma Görevlisi sevgili Elif Geçioğlu'na,

gösterdiği sabır ve desteği için eşim Yrd.Doç.Dr. Birol Arifoğlu'na sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Galata-Pera-Taksim Bölgesi'nde, Kentsel Değerler ve Aydınlatma konulu tez çalışması kapsamında, kentsel değerler belirlenmiş ve bu değerler kent aydınlatma ilkeleri açısından incelenmiştir.

Tez çalışmasının giriş bölümünde, kent aydınlatmasının İstanbul ve Galata-Pera Bölgesi için önemi anlatılmıştır.

İkinci bölümünde kent aydınlatmasının amacı ve kapsamına değinilerek, aydınlatılması gereken konular belirtilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde kent aydınlatma konusu içinde yer alan “Meydanlar” ele alınarak, meydanın işlevleri ve temel aydınlatma ilkeleri anlatılmıştır. Daha sonra meydanın önemli öğelerinden; yaya dolaşım alanları, trafik meydanları, ağaç ve yeşil alanlar, yapı yüzleri, reklam öğeleri, plastik öğeler, havuz ve yapma göllerin aydınlatılması konuları incelenmiştir.

Dördüncü bölümde, Galata-Pera Bölgesi'nin tarihçesine ve mimari dokusuna değinilerek, çalışma kapsamındaki kentsel değerler belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan belirlemeler doğrultusunda, bütün değerler kendi aralarında gruplandırılarak listelenmiş ve haritaya işlenmiştir.

Beşinci bölümde, çalışma kapsamında saptanan değerler yedi ana grup altında toplanmış ve ayrı bölümlerde ele alınarak ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Yapılan inceleme çalışmasında her kentsel değer; bulunduğu yer, mimari yapıların tarihçesi ve mimari özelliklerine kısaca değinilmiş; aydınlık düzeyi ve ışıklılık ölçmeleri yapılarak mevcut aydınlatma durumları belirlenmiş, elde edilen bütün bilgiler çizelgeler halinde sunulmuştur.

Çalışmanın altıncı bölümünde, incelenen kentsel değerler, taşıdıkları özelliklere göre bir değerlendirme sistemi içinde, kent aydınlatma açısından öncelik sıraları belirlenerek, öneride bulunulmuş, elde edilen bütün bilgiler çizelge ve haritalar üzerine işlenmiştir.

Yedinci bölümde yapılan çalışmaların sonucu ve bazı öneriler yazılmıştır.

Tezin Ekler bölümünde ise, çalışma bölgesi içinde bulunan Taksim Meydanı örneklendirilerek, mevcut durumu incelenmiş ve aydınlatılmasına ilişkin temel ilkeler belirlenmiştir.

ABSTRACT

Lighting of Galata-Pera and city values are presented in this thesis. The city values in this area are determined and examined in terms of city principles.

In the first section of thesis, introduction is located. In the second section of the thesis, the subject of "Lighting of the City Values Except Construction" is examined according to city lighting principles.

In the third section, the history and the architectural structure which contains the past and the present constructions of squares are explained. In the square structure lighting of side walks, trees, green areas, plastic objects and parks are explained with the basic principles.

In the fourth section of thesis, the city values in Galata-Pera are determined and grouped in seven sections according to their characteristics. The history and the architectural structure which contains the past and the present constructions of Galata-Pera are mentioned.

In the fifth section of the study, the city values determined in the Galata-Pera are examined with details that the illuminance level and luminance measurements are completed. The short histories and architectural characteristics of the architectural constructions which have historical values are briefly mentioned and their present lighting situations are determined.

In the sixth section, precedence orders of the examined city values are determined according to their characteristics in a valuation system and different suggestions are presents. The data obtained are shown by using the tables and the maps. In the last section, the aim of the thesis is given.

1. GİRİŞ

Tarih boyunca çeşitli uygarlıkların yerleşme merkezi ve başkenti olan İstanbul, uluslararası konumu ve üç yanı denizlerle çevrili bir bölgede olması nedeni ile önemli dünya kentleri arasında yer almaktadır. İstanbul'un alışveriş- ticaret, eğlence ve dinlenme alanlarından Galata-Pera-Taksim Bölgesi ise, çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerin merkezi konumundadır.

Tarihi yarımadaının karşısında, Haliç'in Boğaz ile birleştiği noktada, denizden başlayarak yükselen tepenin devamında yer alan Galata-Pera, İstanbul silüetine hakim bir noktada bulunmaktadır.

İstanbul'da ilkçağların sonlarındaki yerleşim birimlerinden biri olan Galata, Bizans'ın gelişimi ile I. Constantin tarafından sur ile çevrilmiştir. Cenevizliler'in 1204'te Galata'ya yerleşmesi ile bu bölge giderek bayındır bir duruma getirilerek altın çağını yaşamıştır.

Mimari dokusu ve toplumsal yapısı ile Galata-Pera, İstanbul'un içinde bir "Avrupa Kenti" olmuş ve bu özelliğini uzun yıllar korumuştur. Bölgenin karakteristik özelliği olan kilise, sinagog, elçilik, pasajlar ile dönemin özelliğini yansıtan konut, çeşme ve eğitim kurumları, İstanbul'un mimari yapısında önemli bir yer tutmaktadır. Bu değerler koruma altına alınarak, harap durumda olanların nitelikli bir restorasyon, doğru bir çevre düzenlemesi ve bu güzellikleri vurgulayacak bir aydınlatma çalışması yapılarak ön plana çıkartılması gerekmektedir.

Bizans döneminde 7.yy'da İstanbul sokaklarının aydınlatılmasında, yanıcı yağların ile yağlanmış ve demet haline getirilmiş meşaleler kullanıldığı bilinmektedir. Ancak bu uygulama uzun süreli olmamıştır. Osmanlı döneminde ise, sadece özel günlerde, renkli bayraklar ve yoğun kandiller ile yapılan aydınlatma, daha sonraki yıllarda yerini petrol lambalarına bırakmıştır.

Günümüzde kent aydınlatma, belirli yerlerin sadece özel günlerde aydınlatılmasının oldukça ötesine gitmiştir. Aydınlatılacak konunun mimari özelliklerini, biçimini ve işlevini

ortaya çıkartmasını sağlamanın yanı sıra, içinde bulunduğu kent bölümünün görünüşünü anlamlı ve etkili kılacak bir düzen getirilmesi de önem kazanmıştır.

Galata-Pera-Taksim Bölgesi'nde, Kentsel Değerler ve Aydınlatma konulu tez çalışması kapsamında, kentsel değerler belirlenerek ve bu değerler kent aydınlatma ilkeleri açısından incelenecektir. Bölgede bulunan bu değerler, elde edilen bütün bilgiler doğrultusunda belli bir değerlendirme sistemi içinde, kent aydınlatma ilkeleri açısından öncelikli aydınlatılması gerekenleri belirlenecek ve öneri getirilecektir. Ayrıca, bölge içinde bulunan Taksim Meydanı örneklenerek, mevcut durumu incelenecek ve aydınlatılması için temel ilkeler belirlenecektir.

2. KENT AYDINLATMA

Yaşadığımız ortamlarda görsel algının olabilmesi için ışığa gereksinim vardır. Yani, insanlar ışık aracılığıyla nesneleri görüp algılayabilir ve eylemlerini gerçekleştirebilirler. Bu ışık, doğal olarak ya da yapay ışık kaynakları ile elde edilir.

Gündüzden geceye doğru geçerken kentlerin görüntüsü değişmektedir. Bu görüntüleri ortaya çıkartmak için kuşkusuz yapay ışığa gereksinim duyulmaktadır. Gün boyunca doğal ışığın altında tamamen görünen kentin yapısı, güneşin batması ile birlikte ilginç görüntüleri ve değişik silueti ile gündüzden çok farklı bir görünüm sergilemektedir.

Kentlerin, gündüz olduğu kadar, gece kullanımının da çekici kılınması ya da güzelleştirilmesi için aydınlatılmasının önemi gittikçe artmaktadır. Günümüzde kent aydınlatma yalnızca; emniyet ve güvenliğin sağlanmasının yanı sıra;

- Sanatsal, tarihi, kültürel değerlerin ortaya çıkartılarak kente özel bir kimlik kazandırma,
 - Açık hava etkinliklerinin (eğlence, dinlence, gezinti, spor vb.) geceleri rahatlıkla yapılabilmesini sağlamak,
 - İnsanların yer-yön bulmasını kolaylaştırmak,
- gibi amaçlarla da yapılabilmektedir.

Dış aydınlatma, kapalı mekanların dışında kalan tüm açık alanların aydınlatmasını kapsamaktadır. (Şerefhanoglu vd., 1992) Bu konular, aydınlatma tekniği bakımından;

- a) İnsanların belirli bir süre ya da sürekli kullandıkları alanlarda ya da çevrelerinde yer alan, daha çok sanatsal ve tarihi değerleri olan; tarihi yapı, kule, sur, park gibi öğelerin aydınlatılması,
 - b) Kent yaşamında daha çok ulaşım yönünden önemi olan meydan, yol, tünel, açık spor alanları v.b. konuların aydınlatılması,
- gibi iki bölümde toplanabilir.

Kentlerin kendilerine özgü niteliklerine göre aydınlatılması gereken konular bulunmaktadır. Ancak, genel olarak kentlerde tümü ve/ya da bir kısmı bulunan kentsel değerler;

- Tarihi yapı, kalıntı ve surlar,
- Park, havuz, göl ve göletler,
- Anıt, dikilitaş, kule ve yontular,
- Kentsel ve sanatsal değeri olan yaya mekanları,
- Yollar, meydanlar,
- Demiryolları,
- Havaalanları,
- Tüneller ve geçitler,
- Köprüler,
- Otoparklar,
- Açık spor alanları,

vb. şeklinde sıralanabilir. Bu değerlerin gece, kent aydınlatma ilkelerine uygun aydınlatılması ile, kentin kendine özgü niteliği ortaya çıkarılabilmektedir.

Bu çalışmada, Kent Aydınlatma Konusu İçinde Yer Alan “Meydanlar” daha ayrıntılı ele alınarak aydınlatma açısından incelenmiş, bu bağlamada bölge içerisinde bulunan Taksim Meydanı örneklenerek EKLER bölümünde anlatılmıştır.

3. MEYDANLAR

Kentsel mekanlardan biri olan meydanlar, sınırlayıcı ögeler içerisinde belirlenmiş, bir toplanma mekanı ve imaj noktası olarak yerleşim yapısının en önemli ögelerinden biri olup, genelde kent yaşamında insanların belirli bir süre ya da sürekli kullandıkları, tarihi, sanatsal, sosyal, kültürel değeri olan bir çevre içerisinde, çeşitli etkinliklerin yapılmasını ve/ya da ulaşımı sağlayan açık alanlar olarak tanımlanabilir.

3.1 Tarihsel Süreç İçinde Meydanlar

Tarihsel gelişim süreci içinde meydanlar incelendiği zaman, kentsel yaşamın başlaması ile birlikte dini, siyasi, kültürel, ticari vb. nedenlerle açık bir mekanda toplanma gereksinimi duyulduğu için düzenlendiği bilinmektedir. Eski çağlarda, açık sebze-meyve pazar yeri (agora) olarak oluşturulan meydanlar, daha sonraları kilise, belediye vb. önemli yapıların önemini vurgulamak için düzenlenmiştir.

Meydan anlayışı, çeşitli dönemlerin kentlerinde farklılıklar göstermiştir. Genellikle bu farklılıklar, sosyal, kültürel, din, teknoloji, iklim, vb. gibi etkenlerin kentlerdeki, yaşam biçimlerine ve yarattıkları mekanlara yansımalarından dolayı ortaya çıkmıştır. Örneğin; Yunan ve Roma dönemlerinde kilise vb. önemli yapıların dış mekanı olan meydanlar, Osmanlı döneminde her tür geniş sahaya verilen bir isim olmakla birlikte, saray ve büyük binaların içindeki üstü açık büyük avlulara da kullanılan bir terim olarak yer almıştır. (Arseven, 1970)

Tarih boyunca meydanların oluşturulmasında önemli etkenlerden biri olan iklim koşulları, kentlerdeki yaşam ve yapılaşma biçimini oldukça etkilemiştir. Örneğin; İtalya'da açık hava yaşamını getiren ilim koşulları, cadde/yol, meydan gibi ögeleri biçimlendirmiş ve çeşitli açık hava etkinliklerine olanak tanımıştır. İngiltere gibi daha kuzeyde, sert iklimli ülkelerde ise, üstü kapalı sokaklar, kapalı atriumlar vb. gibi kentsel mekanlar oluşturulmuştur.

Meydan anlayışı, 19.y.y'da Avrupa kentlerinde daha planlı ve düzenli gelişirken, Cumhuriyet'le birlikte, Avrupa'dan, İstanbul'u planlamak üzere birçok plancı çağırılarak çeşitli bölgeler için nazım planları hazırlanmıştır. Bundan sonra 1939'da Eminönü ve Taksim Meydanı olmak üzere birçok meydan düzenlenmesi yapılmıştır.

Geçmişte meydanlar, önemli binaları vurgulamak, pazar yeri, toplanma mekanı vb. gibi amaçlar için kullanılırken, 2.Dünya savaşından sonra ekonomik büyüme süreci ile araç trafiğinin gittikçe artmasıyla, meydanlar, park alanlarına veya trafik kavşaklarına dönüşmeye başlamıştır. Ancak, 1970'lerin başlarındaki enerji krizi ile birlikte, yeni bir yapılaşma ortaya çıkmış ve bu günlerde kent merkezlerindeki araç trafiğinin işlevi daha düzenli ve sınırlı olarak artmıştır.

3.2 Kentsel Tasarımda Meydan Ögesi ve İşlevleri

Geçmişten günümüze kent dokusu içinde bir bütün olan meydanlar çeşitli işlevler için oluşturulabilmektedir. Meydanların işlevlerini belirleyebilmek için gece ve gündüz kullanım biçimlerinin analiz edilmesi gerekmektedir.

Genel olarak meydanların başlıca işlevleri ;

- a) Bireysel amaçlı toplantı yerleri için (buluşma, oturma, dinlenme ve seyretme vb.),
- b) Ortak amaçlı toplantı yerleri için (sosyal, ticari, dinsel, eğlence, gösteri, spor, fuar vb. etkinlikler),
- c) Yapıların önemini ve anlamını vurgulamak (kilise, tiyatro, parlamento vb.),
- d) Trafik akışını düzenlemek (araba, toplu ulaşım ve istasyon meydanları vb. gibi),
- e) Konut yerleşim bölgelerinde açık alanlar oluşturmak

gibi sıralanabilir. Kimi meydanlar, yukarıdaki maddelerden iki veya daha fazlasının etkin olduğu işlevlere hizmet edebildiği gibi, kimilerinin bir bölgenin merkezi veya girişi olma gibi vurgulanmış anlamlar alması da söz konusu olabilmektedir.

Kentin başlıca öğelerinden biri olan meydanların, çevresinin sosyal niteliği, tarihi ve işlevi gibi öğelerinin yanı sıra, biçimsel özellikleri de belirgin bir kimlik kazanmasında önemli bir yer tutabilmektedir. Meydanların, onu çevreleyen binaların zamanla yenilenip

ve boyut olgusunu da etkileyebilmektedir. İnsanların meydanları işlevsel bir mekan olarak kullanabilmesi için biçimsel özelliklerinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu özellikler;

- İnsan ölçeğine uygunluk,
- Yapı yükseklikleri ile mekan derinliği arasındaki ilişki,
- Zıt mekanlar yaratmak,
- Yeşil öğelerin mekan belirleyici olarak kullanılması,

vb. gibi sıralanabilmektedir (Çubuk vd., 1978). Bu özelliklerin dikkate alınmasıyla, halka açık alanların yeniden yapılanmasında insanların gereksinimlerine ağırlık veren yayalaştırma eğilimi benzerlik göstermektedir. Bu eğilim, kentsel mekanların kısmen veya tamamen yalnız yayalara açık alanlar olarak kullanılıp, insanların restoran, çayevi, kafe vb. mekanlar çevresinde, oturma, dinlenme, alışveriş vb. eylemlerini gerçekleştirebilecekleri alanlar oluşturulması olarak tanımlanabilmektedir.

Günümüzde, meydan yenileme projelerinde estetik ve işlevsellik ile birleştirilen yayalaştırma çalışmalarında; araçları gizlemek için yer altı otoparkları yapılmakta, yeni yürüme yolları, yeşil alanlar ve su öğeleri eklenmektedir. Yayalara ve etkinliklere verilen önemin artmasıyla, bir meydanın gerçek işlevi günün farklı zamanlarında değişebilmektedir. Örneğin; yolların gündüz araç trafiğine kapatılması, açık alanların önce pazar, sergi, fuar vb. ticari etkinlikler için kullanılıp, daha sonra kafe, restoran, vb. sosyal ve kültürel etkinlikler için değiştirilmesi vb. gibi. Ancak yayaların yanı sıra araçların da önemli bir yer aldığı kentlerde oluşturulan meydanlar işlevsel olarak;

- Yaya meydanları,
- Trafik meydanları,
- Yaya ve trafik meydanları

vb. gibi üç grupta toplanabilir. Genellikle, meydanın işlevi, çevrede yer alan yolların durumu, yapıların işlevi ve biçimlenişi vb. etkenlerden dolayı değişiklik gösterebilmektedir.

Genel olarak bir meydanın içerisinde yer alan öğeler;

- Yaya dolaşım alanları,
- Araç yolları,
- Ağaç ve yeşil alanlar,
- Sanatsal, kültürel, tarihi önemi olan yapılar,
- Reklam öğeleri,
- Heykel, anıt, yontu ve plastik öğeler,
- Havuz, fıskiye, yapma göl ve çeşitli su öğeleri

vb. şeklinde sıralanabilir.

Kentsel değer kapsamında, meydanların içerisinde yer alan, sınırlayıcı, toplayıcı ve mekan oluşturma özelliği olan bu öğelerin aydınlatılması konularına ilişkin temel ilkelere sonraki bölümlerde yer verilmiştir.

3.3 Meydan Aydınlatması

Meydanların uygun olarak aydınlatılması, asıl ya/da sembolik işlevlerinin analizine dayalı olarak yapılmalıdır. Meydanın işlev ya da işlevlerine göre getirilecek aydınlatma düzenleri, aydınlığın nicelik ve niteliği, meydanın çevresinde yer alan yapıların da işlevi ve mimari biçimlenişlerine göre saptanmalıdır.

Kent yaşantısı içerisinde imaj noktası olan meydanların aydınlatılmasına ilişkin temel ilkeler,

- Meydanın toplayıcı ve çekici özellikte olması için, onu sınırlayan yapı ve öğelerin insan doğasına uygun olarak aydınlatılması,
- Meydanın belirgin bir biçimde tasarlanmış giriş ve çıkış noktaları varsa, bunların kolayca algılanabilmesi için, çevreye oranla daha yüksek düzeyde bir aydınlatma düzeni kurulması,
- Mekanın, biçimsel özelliklerinin ve derinliğinin kolayca algılanmasını sağlayacak, aynı zamanda onu çevreleyen yapıların aydınlık düzeyi ayrımlarının kurulduğu aydınlatma düzenlerinin getirilmesi,

- Meydanda restoran, kafe vb. dinlenme alanlarının ilgi çekici ve sıcak bir atmosfer yaratacak biçimde aydınlatılması,
- Meydanda bulunan havuz, göl, anıt, fiske, plastik öge vb. kentsel değerlerin özelliklerini ortaya çıkaracak ve mekanı vurgulayacak aydınlatma yapılması,
- Meydanda yayalara ilişkin özel alan ve yollarda, mal ve can güvenliğini sağlayacak bir aydınlatma düzeni kurulması,
- Renklerin doğru algılanabilmesini sağlamak için, renksel geriverimi yüksek türden lambalar seçilmesi ve aygıt seçiminin mekanın özelliklerine uygun nitelikte tasarlanması

vb. olarak sıralanabilir.(Şerefhanoglu vd., 1992)

Bina yüzleri ile çevrelenmiş meydanlarda; kent mobilyaları, anıtlar, yeşillikler, fiske ve satış öğeleri gibi diğer elemanlar da önemli bir rol oynamaktadır. Bu elemanlar üzerindeki ışık ve gölgenin etkileri bütünü izlenimlerini etkilemektedir. Yapay aydınlatma ile dış mekanların aydınlatılması sırasında farklı bölgelerin aydınlatılıp, istenmeyen bölgelerin gölgede bırakılması olanaklıdır. Bu şekilde, gündüz gün ışığında görülen meydan, güneş battıktan sonra yapay aydınlatma ile farklı görünüşler verebilir.

Aydınlatma düzenlerindeki, ışığın yönü ve miktarı, ışık noktalarının düzenlenmesi, ışığın rengi, aydınlatma elemanının biçimi ve gündüz görünüşü mimari ile uyumu açısından önem taşımaktadır. Meydanlarda uygulanabilecek aydınlatma düzenleri Genel ve Bölge olmak üzere iki başlıkta toplanabilir.

• Genel Aydınlatma

Genellikle bir meydanın, birden fazla işlevi söz konusu olmayan, büyük bir bölümünde benzer eylemlerin gerçekleştirildiği ve/ya da özel aydınlatma gereksinimlerinin bulunmaması durumunda uygulanabilecek olan aydınlatma düzenidir. Bu tür aydınlatma düzenlerinde, aydınlığın niteliğinden çok, niceliği önem taşımaktadır.

Meydanlarda uygulanabilecek genel aydınlatma düzenlerinde ;

- Aydınlatma düzenindeki ışık kaynaklarının, göz düzeyinin üstünde yani görüş alanının dışında olması,
- Kullanılacak aygıtların mimari ve kentsel alanların ölçeğine uygun, yüksek direkli aygıtlar olması

vb. gibi konular önem taşımaktadır. Genel aydınlatmada yukarıda belirtilen konular dikkate alınarak, kullanıcılara, görsel konfor gereksinimlerine uygun koşullar sağlanıp, rahat ve güvenli bir ortam oluşturulabilmektedir.

• Bölgeik Aydınlatma

Meydanlarda genel aydınlatma içerisinde, belli bir bölgenin ve/ya da bölgelerin vurgulanması, insanların o yöne yönlendirilmesi ya da belli bir bölgede daha yüksek aydınlık düzeyine gereksinim olması durumlarında bölgeik aydınlatma uygulanabilmektedir. Kimi meydanlarda, oturma, buluşma, alışveriş vb. gibi etkinlikler ile yaya parkı, ulaşım, otopark vb. gibi çeşitli işlevlerin bir arada bulunması söz konusu olabilir. Meydan içerisindeki bütünlüğü bozmadan, tüm bu eylemlerin birinden ayrılması ve farklı anlamlar kazandırılması olanaklıdır.

Meydanlarda, genel aydınlatma içerisinde belli nesnelerin ya da bölgelerin, farklı nitelikte bir ışık ile aydınlatılması, dinamik, hareketli ve ilgi çekici bir ortam oluşmasını sağlamaktadır. Bölgeik aydınlatma düzenlerinde;

- Genel aydınlık düzeyinden en az üç kat daha yüksek olması,
- Aydınlatılacak öğelerin aydınlık düzeyi ayrımının yanı sıra, farklı renkte ışık kaynakları kullanılması,
- Kullanılacak aygıtların insan boyutuna uygun nitelikleri taşıması ve kamaşmaya neden olmayacak şekilde konumlandırılması,
- Meydan içerisinde bulunan (önemli yapı, su ögesi, yaya yolları, anıtsal ağaçlar, heykel vb.) öğelerin bölgeik olarak aydınlatılması (Bkz. Bölüm 3.2.1-3.2.7)

vb. gibi konular meydanın gece kullanımı ile gündüzden farklı görünüşler sunmasında önem taşımaktadır. Meydanın silueti, gece ve gündüz görüntüsü, burada kullanılacak aydınlatma düzeninin çevre ile uyumu aracılığı ile sağlanabilmektedir.

Bu çalışmada kentsel değer kapsamında, meydanın içerisinde yer alan öğelerin aydınlatılması konusu aşağıdaki bölümlerde ele alınacaktır.

3.3.1 Yaya dolaşım alanlarının aydınlatılması

Meydanların içerisinde bulunan, kısmen ve/ya da tamamen yayalara açık alanlar olarak kullanılan, insanların restoran, çayevi, kafe vb. mekanlar çevresinde, oturma, dinlenme, gezinti, alışveriş vb. eylemlerini gerçekleştirebildikleri alanların aydınlatılmasında temel amaç, yayaların mal ve can güvenliğini sağlamak ve korumaktır.

Bu tür alanlarda; hem yürüme yüzeyinin doğru algılanması, hem de çevredeki insanların tanınmaları önem taşımaktadır. Öte yandan, insanlarda güvenlik duygusu, çevredeki kişi ya da kişilerin tanınabilmesi ile oluşmaktadır. Yayaya karşısındaki kişinin arkadaş, yabancı ya da saldırgan olup olmadığını anlayarak, duruma uygun tepkiyi göstermesini olanaklı kılan süreyi sağlayacak düzeyde aydınlatma yapılmalıdır. Bu nedenle, kurulacak aydınlatma düzeni hem nitelik, hem de nicelik açısından gerekli düzey ve özelliklerde olmalıdır.

Bu alanlarda aydınlatma düzeni kurulurken, yaya alanının bulunduğu;

- a) Meydan sınıfı,
- b) Meydan yüzeyinin görünürlüğü,
- c) Meydan yüzeyindeki aydınlık düzeyi dağılımının düzgünlüğü,
- d) Meydan ile yakın çevresinin ilişkisi,
- e) Meydanda kullanılacak aygıtların özellikleri

vb. gibi konuların incelenmesi gereklidir. Bu konular, aşağıda kısaca ele alınmıştır.

- a) Meydan sınıfı: Yaya meydanları, genellikle, kullanıcı yoğunluğu, meydanın yer aldığı bölge türü ve yakın çevresinin ilişkisine göre, park ve konut bölgelerindeki, kasaba ve şehir merkezindeki, endüstri bölgesindeki, ticaret bölgesindeki, dolaşım alanları olarak bölümlere ayrılabilir. Meydan sınıfındaki ayrıma göre, aydınlatma düzenlerinde de ayrımlar yapılmalıdır. (Çizelge 3.1)

- b) Meydan yüzeyinin görünürlüğü: Yayaların kullandığı meydan yüzeyi özelliklerinin iyi algılanabilmesi, yüzeyin ışıklılık düzeyine bağlıdır. Bu özellikler için gerekli ışıklılık düzeyleri, meydan sınıfına göre saptanır. Meydan sınıfına bağlı olarak, yaya dolaşım alanlarında önerilen aydınlık düzeyi değerleri Çizelge 3.1’de verilmiştir.
- c) Meydan yüzeyi aydınlık düzeyi dağılımının düzgünlüğü: Yayaların yoğun olarak dolaştığı alanlarda yüzlerinin rahatlıkla görülebilmesi için düşey ve/ya da silindirselsel aydınlıklar önem taşımaktadır. Araştırmalara göre, tanımak, herhangi bir tanış işareti yapmak, kaçış ya da savunma durumuna girmek için gerekli uzaklık dört metredir. İnsan yüzünün ortalama yüksekliği ise, yaklaşık olarak, döşemeden 1,5 m yukarıdadır. Bu yükseklikte, yeterli düzeydeki düşey aydınlık, karşısındaki kişiyi tanımayı olanaklı kılabilir. Ancak, düşey düzlemin konumu önem taşıdığı için, düşey düzlem, optimum değışken değildir. Bu nedenle yarı silindirselsel aydınlık düzeyi değerlerinin kullanılması gerekmektedir. Araştırmalar, bir yayanın, 4m uzaklıkta ve yerden 1,5 m yükseklikteki kişiyi tanıyabilmeleri ve uygun tepkiyi gösterecek süreyi kazanabilmeleri için, yarı silindirselsel aydınlık düzeyinin en az $0,8 \text{ lm/m}^2$ olması gerektiğini göstermektedir. (Bkz.Çizelge 3.1)
- d) Yaya meydanı ile yakın çevresinin ilişkisi: Yayalar için ayrılmış yollar ve çevreleri, yaya için bir bütün oluşturur. Yalnız yol yüzeyinin gerekli düzeyde aydınlatılması yeterli değildir. Güvenlik açısından, çevredeki kişilerin görünürlüğünün yanı sıra, yapı yüzleri, ağaclar, su öğeleri, anıtlar vb. öğelerin de aydınlatılması sağlanmalıdır.
- e) Meydanlarda kullanılan aygıtların özellikleri: Yaya meydanlarında kullanılan aygıtların, yerleşim düzeni ilgi çekici ve sıcak bir atmosfer yaratacak biçimde olmalıdır. Ancak genel olarak aydınlatma düzeni, araç yollarındaki yerleşim biçimleri ile benzerlik göstermektedir (Bkz. Şekil 3.1). Kullanılacak aydınlatma aygıtlarında bulunması gereken özellikler;
- Aygıtlarda kullanılan lambaların renksel geriverimi yüksek olan türden seçilmeli,
 - Yayaların, görme yeteneğini azaltarak görsel konforun bozulmasına yol açmayacak, kamaşma değerlerini en alt düzeyde tutabilecek biçimde aygıtlar seçilmelidir.

- Aygıt direklerinin yükseklikleri göz düzeyinin oldukça altında (yaklaşık 0.7m) ya da üstünde (yaklaşık 3-4m) olabilir. Direk yüksekliğinin kısa tutulması durumunda, döşeme yüzeyinde yeterli aydınlık ve kamaşmanın en alt düzeye inmesi sağlanabilir. Ancak bu durumda düşey düzlemdeki ve yarı silindirselsel aydınlığın çoğu kez yetersiz olması nedeniyle güvenlik açısından olumsuzluklar ortaya çıkabilir. Aygıt direklerinin yüksek olması durumunda, yol yüzeyinde yeterli aydınlık sağlanabildiği gibi, yarı silindirselsel aydınlık düzeyi de istenilen biçimde düzenlenebilir. Ancak, bu durumda da, ışık kaynaklarının kamaşmaya yol açmayacak biçimde tasarlanması gerekir.
- Aygıtlar, bulundukları çevre ve hava koşullarına dayanıklı olmalarının yanı sıra, darbe, vurma vb. eylemlere karşı dirençli olmalıdır.
- Aygıtların, biçim, konum, detay ve direkleri estetik açıdan, yaya işlevine ve bulundukları çevreye uyum sağlayacak özelliklerde tasarlanmalıdır.
- Aygıtların teknik özelliklerinin yanı sıra, ilk yatırım, işletme, bakım koşul ve giderleri bakımından da uygun nitelikte olmasına dikkat edilmelidir.

Çizelge 3.1 Yaya Dolaşım Alanları İçin Önerilen Aydınlık Düzeyi Değerleri (lm/m²)

Yaya dolaşım alanı	E _D	E _Y	E _{MM}	E _{YS}	E _{YK}
Park ve konut bölgelerindeki dolaşım alanları	3	2	20/1	0.8	1.5
Kasaba merkezlerindeki dolaşım alanları	5	5	20/1	1	3
Endüstri bölgesindeki dolaşım alanları	5	5	20/1	2	3
Kent merkezindeki meydanlar	5	10	25/1	2	7
Alışveriş merkezindeki meydanlar	4	10	25/1	1.5	7

E_D : Ortalama düşey aydınlık düzeyi (döşemeden 1.5m yükseklikte)

E_Y : Ortalama yatay aydınlık düzeyi (döşeme yüzeyinde)

E_{MM} : En çok ve en az ortalama yatay aydınlık düzeyleri arasındaki oran

E_{YS}: Yarı silindirselsel aydınlık düzeyi (döşemeden 1.5m yükseklikte)

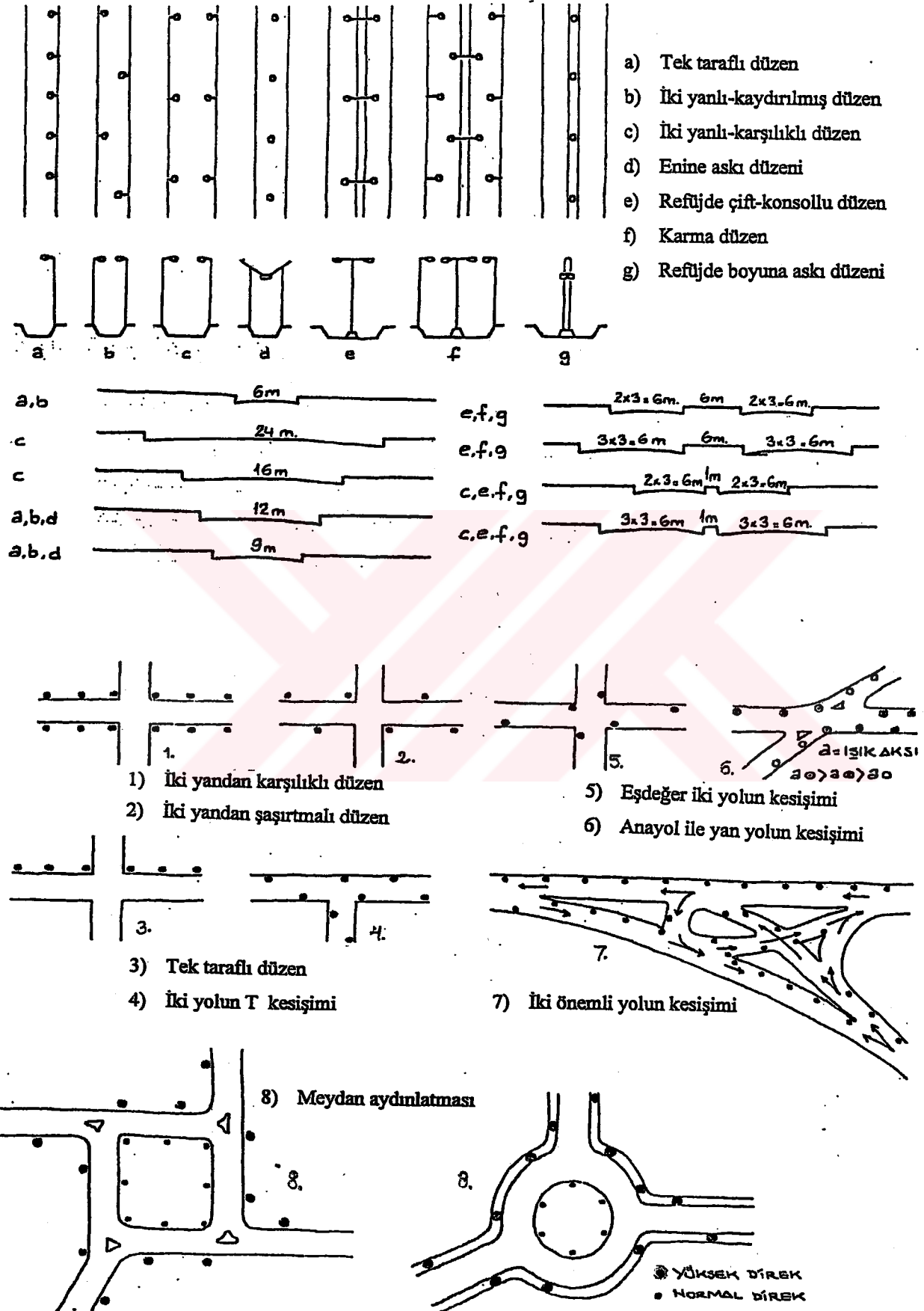
E_{YK} : Yarıküresel aydınlık düzeyi (döşeme yüzeyinde)

Önerilen değerlerin tümü, en az aydınlık düzeyi değerleridir. Yatay aydınlık düzeyi, orta koyuluktaki gereçler için saptanmış olup, daha koyu gereçler kullanılması durumunda daha da arttırılmalıdır. (Şerefhanoglu vd., 1992)

3.3.2 Trafik meydanlarının aydınlatması

Trafik meydanlarında araç sürücülere, belli bir alanda ilerlerken, uzun bir mesafe boyunca, alanın tüm ayrıntılarını rahatça görebilmeli, aniden çıkabilecek ya da çevrelerinde yer alan engellerden kolayca kaçabilmelidir. Bu tür yerlerde kurulacak aydınlatma düzenleri sürücünün dikkat ve ilgisini, trafik akışına ve özel noktalara 800-1000m gibi uzaklıktan yoğunlaştırmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır. Ayrıca, hem aydınlatılacak alanda, hem de ona yakın bölgelerde (yaklaşık 300m uzaklıkta), yol şeritleri belirginleştirilerek, görsel kılavuzlamaya olanak tanınmalıdır. Meydanda trafik akışını kolaylaştırmak için ;

- Yol yüzeyi ışıklılık değerleri, çevre ışıklılığına göre iki katı yükseltilmelidir.
- Değişik renkli ışık kaynakları kullanılarak, belli bölgelerde vurgulama yapılmalıdır.
- Her değişik durum için, özel aydınlatma düzeni tasarlanmalıdır.
- Trafik meydanlarındaki kavşak, çok katlı kesişim yolları, giriş- çıkış yollarının aydınlatma düzenlerinde, aygıtlar hem 20m'den kısa direklerle, hem de 20m'den uzun yüksek direklerle yerleştirilebilir. Karmaşık kavşaklarda karışık bir düzen optik kılavuzlamayı bozabildiğinden bu tür yerlerde yüksek direklerin kullanılması önerilir. Direk yüksekliğinin artması, yakın çevrenin aydınlatmasına olanak tanınması ve kamaşma değerlerinin azalması açısından olumludur. Ancak bu tür direklerin kullanıldığı düzenlerde, aşağıda belirtilen konulara dikkat edilmelidir;
- Aygıtlarda kullanılacak lambaların, normal direklerde kullanılanlara göre daha güçlü ve verimi yüksek türden seçilmesi gereklidir.
- Direğin çevresinde zayıflayan, optik kılavuzlama, yol işaretleri ya da başka yöntemlerle güçlendirilmelidir.

Şekil 3.1 Trafik Meydanlarında Kavşak ve Yol Kesişimlerindeki Aydınlatma Düzenlerinde Aygıt Yerleştirme Biçimlerine İlişkin Örnekler

- Sisli hava koşulları için, direkler uyarıcılarla vurgulanmalıdır.
- Aygıtların bakımı için özel yöntemler tasarlanmalıdır.

Trafik meydanlarında kavşak ve yol kesişimlerindeki aydınlatma düzenlerinde aygıt yerleştirme biçimlerine ilişkin örnekler Şekil 3.1’de verilmiştir. (Bkz.a.g.e.)

3.3.3 Ağaç ve yeşil alanların aydınlatılması

Meydan içerisinde bulunan park, ağaç gibi yeşil alanların gündüz olduğu kadar, geceleri de güvenli bir şekilde insanların oturma, gezinme, dinlenme, eğlence, buluşma gibi eylemlerini gerçekleştirebilecekleri ortamlar olması büyük önem taşımaktadır. Bu alanların, hava karardıktan sonra etkin bir biçimde kullanılması ancak uygun bir aydınlatma düzeni ile sağlanabilir. Geceleri, insanlar için ürkütücü ve güvensiz bir ortam niteliği taşıyan park, ağaç gibi yeşil alanların aydınlatılmasında amaç, yayaların can ve mal güvenliğini sağlayarak, etkili ve güzel bir atmosferin yaratılmasını sağlamaktır.

Özellikle açık hava yaşamının görüldüğü sıcak iklimli ülkelerde, meydanların içinde bulunan; ağaç, çim, çiçek tarhları vb. yeşil öğelerin aydınlatılması daha da önem kazanmaktadır. Bunun için ağaç ve yeşil alanların aydınlatmasında dikkat edilmesi gereken konular aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Bir meydanda tüm ağaç ve yeşilliklerin aydınlatılması yerine, var olanlar arasında en ilginç görünümlü veya özelliği olanları seçilip, ışık dalgalanmalarına da dikkat ederek derinlik etkisinin güçlenmesi sağlanmalıdır.
- Ağaç ışıklılığı çevrenin ışıklılığı ile değerlendirilerek, karışıklık oluşturabilecek düzeyde tutulmalıdır.
- Aygıt yerleşiminde kamaşmaya yol açmayacak biçimde, yalnız aydınlatılmak istenen alan üzerine yönlendirme yapılmalıdır.
- Kullanılacak ışık kaynağının rengi, aydınlatılacak olan alanın tayfsal özelliklerine uygun olmalıdır. Bu açıdan, soğuk renkli nesneler soğuk renkli ışıkla, sıcak renkli nesneler sıcak renkli ışıkla aydınlatılarak daha etkileyici ve ilginç görünmeleri sağlanabilir.

- Meydanlarda aydınlatılacak çim alanın büyüklüğü aydınlatma düzenini etkilemektedir. Alan küçük olduğunda, bölgenin tümüne düzgün yayılmış bir aydınlık iyi etki yaratır. Alanın büyük olması durumunda ise, alanın kenarları ve/ya da alan içerisindeki yolların aydınlatılması yeterli olmaktadır. (Şerefhanoglu vd., 1992)
- Yeşil alanların içerisinde bulunan oturma gruplarının bölgesel olarak, varsa çevresinde bulunan ağaçların da, ilgi çekici ve sıcak bir atmosfer yaratacak biçimde aydınlatılması yapılmalıdır.

3.3.4 Yapı yüzlerinin aydınlatılması

Meydanların içerisinde yer alan ve onu sınırlayan öğelerden biri olan yapıların aydınlatılması, bulunduğu alanın gece görünüşünün daha anlamlı, etkili ve güvenli olmasını sağlarken, mimari ve işlevsel özelliklerini vurgulamak açısından da önem taşımaktadır.

Meydanda bulunan yapı yüzlerinin aydınlatılmasında temel ilkeler olarak aşağıdaki etkenlerin incelenmesi ve bu etkenlere uygun bir düzen kurulması gerekmektedir.

- Yapının işlevi: Bir yapının dış aydınlatmasında amaç, yapının işlevine bağlı olarak ortaya çıkan mimari özellikleri vurgulamak ve yapının görünüşünü anlamlı kılmaktır. (Öztürk, 1992) Bu nedenle, oluşturulacak aydınlatma düzeninin, meydan içerisindeki çevresi ile bütünlüğü bozmadan, yapının kullanım amacına ve mimari anlatımına uygun bir şekilde yapılması gerekmektedir.
- Yakın çevresi ve arka plan ilişkisi: Yapılar meydan içerisinde bulundukları çevre ile bütün olduklarından, arka plan ve yakın çevresinin ışıklılığı gece görünümünde önem taşımaktadır. Yakın çevre ve arka plan karşıtlıklarının büyük olması, görme alanında, kamaşmaya ve yapıya ilişkin bazı önemli detayların görülememesine neden olabilmektedir. Bundan dolayı, yapı yüzünün ışıklılığı ile meydanın çevresinin ışıklılığı dikkate alınarak aydınlatma yapılması gerekmektedir.

- Yapının özellikleri: Yapı yüzü aydınlatmasında yapının geometrik biçimi, yüksekliği, çatı biçimi ve dış mimari anlamı önem taşımaktadır. Genel olarak aydınlatılmak istenen yüzey, meydana bakan yüz olarak kabul edilmektedir. Ancak, diğer yüzlerin de önem taşıması durumunda, meydana bakan yüzün ışıklılığının yüksek olması sağlanabilir.
- Yapı yüzeylerinde kullanılan gereçler: Yapı yüzlerinde kullanılan gereçlerin, renk türleri, ışık yansıtma çarpanları ve biçimleri, ışıklılığın istenilen büyüklükte olmasını sağlayan etkenlerdir. İstenilen ışık akısının niceliğinin belirlenebilmesinin koşulu ise, yüzeydeki gerecin yansıtma çarpanının bilinmesidir. Ancak günümüzde kullanımı oldukça yaygın olan cam yüzeyli cephelerin aydınlatılması için özel çözümlere gidilmelidir. Cephelerde kullanılan aynalı cam, normal pencere camı gibi parlak yüzeyli ve düzgün yansım-geçme yapan saydam gereçler, kendileri görünmeyip, çevrelerindeki nesnelerin görüntüsünü yansıtırlar. Bu özelliklerinden dolayı, dıştan aydınlatılması olanaksızdır. Bu tür gereçlerin yer aldığı yüzeyler, ancak hacimlerin içini aydınlatmak yolu ile görünür duruma getirilebilir.

Kullanılan değişik gereçlerin yansıtma çarpanları ve buna göre sağlanması önerilen aydınlık düzeyi değerleri Çizelge 3.2’de verilmiştir.

- Aydınlatma aygıtlarının özellikleri ve yerleştirilebileceği yerler: Yapı yüzlerinin aydınlatılmasında, kullanılacak aygıt ve lambaların, istenilen anlam ve etkiyi oluşturabilmek için, konumları ve uzaklıkları özellikle araştırılmalı, bakım ve onarımın kolaylıkla yapılabileceği, gözde kamaşmaya sebep olmayacak noktalara yerleştirilmesine dikkat edilmelidir.
- Yapının su kıyısında olması: Meydanların, su kıyısında yer alan yapılarının aydınlatılmasında temel ilkeler karadakilere benzemektedir. Ancak, bu gibi yerlerde mevcut durumun uygun olmaması nedeniyle, aygıttan çıkan ışığın, su yüzeyine gelmeden, yapı yüzünü aydınlatması sağlanmalıdır.

Aygitların yerleştirilebileceği yerlerden bazıları;

- Meydan aydınlatmasında kullanılan, ya da özel olarak yerleştirilmiş direkler,
- Yakın çevredeki yapıların çatıları,
- Dolaşımın çok olmadığı yerlerde zemin, varsa çiçek tarhları ya da çalılıkların arkası,
- Çevredeki ağaç, yontu vb. engellerin arkası

vb.gibi olabilir. (Şerefhanoglu vd., 1992)

Çizelge3.2 Kullanılan değişik gereçlerin yansıtma çarpanları ve buna göre sağlanması önerilen aydınlık düzeyi değerleri

Yapı gereci	Yansıtma çarpanı (r,%)	Yapı yüzeyi ortalama aydınlık düzeyi (lm/m ²) (Yakın çevre ışıklılığı orta seviyede)
Kırmızı tuğla	15	140
Beyaz mermer	50-60	40
Granit	150	200
Koyu renkli beton	10-15	200

3.3.5 Reklam öğelerinin aydınlatılması

Günümüzde reklamcılığın gelişmesi ile kent meydanlarında görülen çağdaş iletişim araçlarından reklam öğelerinin kullanımı gittikçe artmaktadır. Reklam öğeleri, ışıklı ve/ya da aydınlatılmış olduğundan, dolaylı olarak meydan aydınlatmasına katkıda bulunup, gece ve gündüz görünüşleri ve tasarımlarıyla da önemli öğelerdir. Ancak, bunlar denetimsiz ve çevrede gelişigüzel kullanıldığında, çoğu kez bir kargaşa ortamına neden olmaktadır.

Kentsel mekanlarda yer alan bu öğeler, çeşitli gereçlerden yapılarak sürekli ve değişen bir biçimde, kimileri ışıklı ya da aydınlatılmış olarak;

- Poster,
- Bilbordlar (ilan tahtaları),
- Reklam kuleleri,

- Elektronik reklamlar,
- Elektronik gösteriler,
- Dükkan vitrinleri,
- Araç üstü reklamlar,
- Yapı üstü reklamları (ön,yan yüzeyler ve çatı),
- Direklere asılı reklamlar

vb. gibi kullanılmaktadır. (Şerefhanoglu ve Yenen, 1992)

Kentin her yerinde her boyutta görülmesi mümkün olan bu öğelerin meydan içerisinde bilinçsizce kullanımı ile, mekanların değer kaybetmesine ve görsel kirliliğe neden olmaktadır. Kimi zaman olumlu etkiler oluşturan bu öğeler, geceleri aydınlatma tekniği açısından görsel konforu bozacak ve bazen zarar verecek nitelik taşıyabilmektedir. Oysa aydınlatma tekniği açısından düzenli ve yerini bulmuş, uygun koşullarda olduğunda, reklam öğeleri meydana canlılık ve kimlik kazandırabilmektedir.

Meydan içerisinde bulunan, bir tür reklam niteliği taşıyan aydınlatılmış vitrinler de, meydan aydınlatmasına dolaylı olarak katkıda bulunmaktadır. Özellikle ana arterler, yaya dolaşım ve alışveriş alanlarında yer alan vitrinlerin iyi aydınlatılması, turizm ve tanıtım açısından da oldukça etkilidir. Yine yapıların giriş katlarında yer alan restoran, pastane, çayevi, kafe vb. gibi mekanların aydınlatmalarının, dolaylı katkılarının olması da olumludur. Bu gibi yerlerde kullanım süresine bağlı olarak aydınlatma yapılması özellikle önem taşımaktadır. (Şerefhanoglu, 1991)

Meydanların içinde yer alan reklam öğelerinin;

- Işıklılık değerlerinin çevre faktörü de göz önünde bulundurularak, kamaşmaya neden olmayacak şekilde ışık kaynaklarının tasarlanması,
- Öğelerin birbirleriyle ve meydan içindeki konumu ile uyum içinde olması,
- Uyumun sadece biçimsel değil, renk, grafik, tasarım, harf büyüklüğü gibi diğer öğelere de dikkat edilmesi,
- Bina yüzeylerinde bulunduğu çevrenin mimarisine ve biçimine bağlı olarak strüktürel açıdan uyumlu olması

vb. konuların gözönünde bulundurularak konumlandırılması yapılmalıdır.

3.3.6 Plastik öge aydınlatılması

Meydan içerisinde aydınlatılması önemli olan kentsel değerlerden biri de anıt, yontu, seramik panolar vb. gibi plastik öğelerdir. Plastik öğelerin aydınlatılması;

- İki boyutlu öğeler (büyük afişler, resimler, seramik panolar vb.),
- Üç boyutlu öğeler (yontu, anıt, heykel vb.)

olarak, iki bölümde ele alınmıştır. İki boyutlu öğelere ilişkin aydınlatma düzenleri kurulurken, dikkat edilmesi gereken kimi konular;

- Renkli öğelerin aydınlatmasında renklerin doğru algılanabilmesi için, renksel geriverimi yüksek, türsüz (beyaz) ışık kaynakları kullanılması ve kamaşma yapmayacak konumlarda yerleştirilmesi,
- Parlak ve/ya da saydam gereçten yapılmış olan öğelerin aydınlatmasında, gereç ve meydanın içerisinde bulunduğu çevre özellikleri gözönüne alınarak özel çözümler aranması,
- Öge ışıklılığının belirlenmesinde, öğedeki ayrıntı ve şekillerin hem büyüklüğü hem de açıklık ve koyulukları önemli rol oynar. Ayrıntı boyutları küçüldükçe ve/ya da ayrıntılar koyulaştıkça, yüzeyde sağlanması gereken aydınlık düzeyi yükseltilmesi,
- Öğelerin daha iyi algılanabilmesi için, bunların ışıklılığının çevre ışıklılığına göre en az üç kat fazla olmasının sağlanması

vb. şeklinde sıralanabilir.

Yontu, anıt, heykel vb. gibi üç boyutlu öğelerin aydınlatmasına ilişkin temel ilkeler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Öğenin dikkat çekebilmesi için, ışıklılığının arka plandan en az üç kat yüksek olması sağlanmalıdır.
- Öge ışıklılığı önem taşıdığından, koyu renklerin aydınlatılmasında sağlanması gereken aydınlık düzeyi yükseltilmelidir.
- Parlak ve/ya da saydam gereçten yapılmış olan öğelerin aydınlatmasında, gereç ve meydan içerisinde bulunduğu çevrenin özellikleri gözönüne alınarak özel çözümler

aranmalıdır. Ögenin hem parlak yüzeyli, hem de koyu renkli olması durumunda ise, ögeyi görünür kılmak çok zor olduğundan, dış çizgilerinin belirginleştirilmesi yoluna gidilmelidir.

- Üç boyutlu öğelerin girinti ve çıkıntılarının algılanabilmesi için aydınlığın niteliğinin (gölge niteliğini ve ışığın doğrultusal yapısının) gereği gibi sağlanması önemlidir.
- Renkli gereçten yapılmış öğelerin, kendi renk türlerine uygun bir ışıkla aydınlatılması, daha etkili bir görünüm yaratır. Ayrıca, ışık kaynaklarının çevrede bulunan yaya ve araç sürücülerinde kamaşmaya yol açmayacak konumlarda yerleştirilmesine dikkat edilmelidir. (Şerefhanoglu vd., 1992)

3.3.7 Havuz, yapma göl ve su öğelerinin aydınlatılması

Meydanda bulunan havuz, yapma göl ve su öğeleri aydınlatıldığında, insanlar için etkileyici ve çekici bir ortam niteliği taşımaktadır. Bu öğelerin aydınlatma düzenlerine ilişkin temel ilkeler aşağıda verilmiştir.

- Havuzların, su düzeyinin altına yerleştirilen ışık kaynakları ile aydınlatılması gereklidir. Çünkü, su yüzeyinin dışına, havuz çevresine yerleştirilen aygıtlar, hem ışık kaynaklarının su yüzeyinde görüntülerinin oluşmasına, hem de su yüzeyine gelen ışığın yansyarak içine giren oranın az olması sonucu havuz içinin yeterince aydınlanmamasına neden olur. Oysa, havuzun iç yan duvarları içinde yer alan aygıtlar aracılığı ile ışık bu yüzeylerden büyük oranda yansır ve suyun dışına kolaylıkla çıkamaz. Havuzun zemini ve duvarları üzerinde oluşan düzgün yayılmış bir aydınlık ise, dışarıdan havuzun her noktasının eşit algılanmasını sağlar.
- Havuz içi yüzeylerinin morumsu mavi ya da yeşilimsi mavi renge boyanması havuzun hoş ve gizemli görünmesini sağlar. Havuz aydınlatmasında, ışık kaynağının soğuk renkli ve özellikle mavi rengi vurgulayacak türden olması özellikle, cıva buharlı lambaların ışık rengi havuz aydınlatması için olumludur.
- Yapma göl ve göletlerin havuzlar gibi içten aydınlatılması çok pahalı ve kimi zaman olanaksızdır. Bunun için su kenarında yer alan, ağaç, yeşillik, yapı vb. öğelerin

aydınlatılarak, bunların su yüzeyindeki görüntüleri aracılığı ile algılanmasını olanaklı kılan düzenler kurulması uygundur.

- Su öğelerinin aydınlatılmasında önemli olan; türsüz, saydam ve parlak yüzeyli olan su taneciklerini görünür kılabilmeektir. Su taneciklerinin parlak yüzeyli olmasından yararlanılarak, ışık kaynaklarının su taneciklerinde görüntülerinin oluşmasına olanak tanıyan bir aydınlatma düzeni kurulmalıdır. Fıskiye, su akıntıları gibi öğelerin aydınlatılmasında, dikkat çekici, güçlü noktasal ışık kaynakları kullanılmalıdır. (Şerefhanoglu vd., 1992)

4. İSTANBUL ve GALATA-PERA

Bu bölümde İstanbul ve Galata-Pera-Taksim bölgesinin tanıtımı ve tarihçesi anlatılmış, bölgede bulunan kentsel değerlerin sınıflandırılması yapılmıştır.

4.1 İstanbul ve Galata-Pera-Taksim Bölgesinin Tarihçesi ve Kentin Yapısı

Tarihsel ve kültürel varlıkları, sosyal ve mimari dokusuyla, doğal güzellikleri kıyı kenti olma niteliği ve coğrafi konumu ile zengin bir silüete sahip olan İstanbul'un Avrupa ve dünya kentleri arasındaki önemi gittikçe artmaktadır.

Tarih öncesi devirlere kadar uzayan geçmişi ile günümüze kadar değişime uğrayan, karmaşık ve çelişkili dokusu ile Galata-Pera-Taksim Bölgesi, kentin bütünü içerisinde önemli bir yapıya sahiptir.

Tünel-Taksim arasında uzanan İstiklal Caddesi ve ona açılan sokakların belirlediği alanı kapsayan semte Yunanca'da "karşı yaka" anlamına gelen "Pera" denilirdi. Türkler tarafından kullanılan "Beyoğlu" adını bir beyin oğlunun bölgedeki konağından kaynaklandığı ileri sürülür.

Galata-Pera Bölgesi, Bizans'ın İtalyan kolonilerini buraya yerleştirmesi ile 13. yy'ın ikinci yarısında başlayan yapısal gelişme Cenevizliler döneminde de devam etmiştir. Tarihi süreç içinde, azınlıklar semti olarak gelişen bölge, bu küçük ve egemen kenti koruyan surların ve onun en uç noktası olan Galata Kulesi, köklü yerleşimden sonra uzun bir süre sınırlarını surların dışına taşırmamıştır. İstanbul'un fethinden sonra önemi artan bölge 17. ve 18.yy'larda semtin yabancı uyrukluların ve gayrimüslimlerin oturduğu bir alan haline gelmeye başlamıştır.

Pera özellikle 19. yy'ın ikinci yarısında mimari ve sosyal dokusuyla Avrupa başkentlerinin küçük bir örneği halini almış ve adı "Levantenler Bölgesi" olarak geçmeye başlamıştır. Levantenler, dilleri, giyim-kuşamları, beğenileri, yaşam biçimleri ve eğlenceleriyle, İstanbul'da yaşayan müslüman Osmanlılardan farklı bir grup oluşturmuşlardır. Bu

özellikleri mimarilerine de yansımış, yarattıkları fiziksel çevreyle, yaşadıkları bölgeyi kentin bütününden farklı kılmışlardır.

Semt, köprüler aracılığı ile tarihi yarımadadan Taksim'e, oradan da, Harbiye ve Nişantaşı gibi semtlere, diğer yandan da Gümüşsuyu ve Dolmabahçe yoluyla Boğaz'a ya da Tophane'ye açılan çok merkezi bir konumda yer almaktadır. Özellikle 19. yy'da ulaşım sisteminde gerçekleştirilen yenilikler, iki yakayı bağlayan köprüler, Galata rıhtımının geliştirilmesi, tramvay ağının ve Tünel'in işletilmeye başlanması, Galata-Pera-Taksim Bölgesi'nin gelişimini önemli ölçüde etkilemiştir.

Bölgenin her zaman için Avrupa'yı İstanbul'da sergileyen bir nitelik taşıması, yapı türlerine ve yapısal özelliklere de yansıtmıştır. Kilise, sinagog vb. dinsel yapıların yanında ilk elçilik binaları, ilk tiyatro, ilk belediye, ilk oteller, restoran, kafeşantan, kafe, taverna ve pasajların yanı sıra geleneksel düzenin dışındaki ilk konut uygulamaları da burada görülmektedir. Ancak bölgenin özellikleri, sıkışık bir kent dokusu ve yeşili az bir görünüm yaratmaktadır.

Bölge, 19.yy'da elçiliklerin ve üst tabakadan ailelerin verdiği davet ve baloları, yaz aylarında konser, tiyatro, sirk ve karnavalların düzenlendiği bir eğlence ve kültür merkezi halini almıştır. Özellikle İstiklal Caddesi'nde düzenlenen padişahın tahta çıkış törenlerinde rengarenk bayraklar ve yoğun ışıklar içindeki gece görünümü tam bir bayram havası yaratmaktaydı. (Anon., 1994)

Yapısal karakteri ile Avrupa kentlerine benzeyen bu bölgede 1856'da kurulan ilk belediye örgütü, yolların genişletilmesi ve kaplanması, İstiklal Caddesi ve sokaklarının gazla aydınlatılması, bölgenin su sorununa çözüm bulunması gibi faaliyetleri ile düzenli bir örnek bir bölge olmasını sağlamıştır. Cumhuriyet sonrası imar çalışmaları kapsamında İstiklal Caddesi'ni noktalayan Taksim Meydanı'nın yeniden düzenlenmesi ve meydana Cumhuriyet Anıtı'nın yerleştirilmesi, bölgenin çevresindeki semtlerin gelişimi, ile alanı önemli bir merkez durumuna getirmiştir.

Cumhuriyetin kurulması ve II. Dünya Savaşı gibi önemli olaylar yabancı nüfusun giderek azalmasına neden olmuştur. 1960'lı yıllarda Beyoğlu'na duyulan ilgi giderek azalmış ve bölge kimlik değiştirmeye başlamıştır. Ancak, 1990'dan itibaren semtte canlandırma ve güzelleştirme çabalarının başladığı yeni bir dönem açılmıştır. Ulaşımın yeniden düzenlenmesiyle, yaya dolaşımının, alışveriş ve kültürel etkinliklerin aksına dönüştürülen İstiklal Caddesi ve sokakları, Beyoğlu'na eski havasından bir şeyler getirme çabalarını hızlandırmıştır.

4.2 Galata-Pera-Taksim Bölgesinde Yer Alan Kentsel Değerler

Galata-Pera-Taksim Bölgesi'nde ana ulaşım yolları üzerinde yer alan, kültürel, mimari ve tarihi özellikteki yapılar ve alanlar aşağıdaki gibi 7 ana grupta toplanmıştır.

1. Camiler, Mescitler ve Mevlevihane
2. Kilise ve Sinagoglar
3. Han, Hamam, Bedesten ve Çeşmeler
4. Eğitim Kurumları ve Hastaneler
5. Otel, Banka ve Elçilik Binası
6. Kule ve Anıt, Park ve Meydanlar
7. Diğer Önemli Yapılar

Her grupta yer alan değerlerin isimleri Çizelge 4.1'de, harita üzerinde bulundukları noktalar ise Şekil 4.1'de verilmiştir.

Çizelge 4.1 Bölgede incelenen kentsel değerler

Camiler, Mevlevihane ve Mescidler

- C1. Sokollu Mehmet Paşa Camii
- C2. Makbul İbrahim Paşa Cami
- C3. Arap Camii
- C4. Yolcuzade Mescidi
- C5. Yeraltı Camii
- C6. Kemankeş Mustafa Paşa Camii
- C7. Sultan Bayezid Camii
- C8. Kılıç Ali Paşa Camii
- C9. Karabaş Camii
- C10. Firuz Ağa Camii
- C11. Çukur Cuma Camii
- C12. Tomtom Kaptan Camii
- C13. Hacı Mimi Mescidi
- C14. Hoca Ali Camii
- C15. Makrızade Hüseyin Çelebi Camii
- C16. Galata Mevlevihanesi
- C17. Şahkulu Camii
- C18. Müeyyedzade Camii
- C19. Okçu Musa Camii
- C20. Emekyemez Camii
- C21. Şahsuvar Bey Camii
- C22. Kamer Hatun Camii
- C23. Ağa Camii
- C24. Sirkeci Mustafa Ağa Camii

Kiliseler ve Sinagoglar

- K1. Nikolaos (Ayios) Kilisesi
- K2. Panayia Kafatiani Kilisesi

- K3. İoannes Prodromos Kilisesi
- K4. Krikor Lusavoriç (Surp) Kilisesi
- K5. Saint Benoit Kilisesi ve Manastırı
- K6. Surp Husus Pırgıç Kilisesi
- K7. Aşkenaz Sinagoğu
- K8. Saint Georg Kilisesi
- K9. Saint Pierre ve Paul Kilisesi
- K10. İtalyan Sinegoğu
- K11. Neve Şalom Sinegağu
- K12. Kırım Kilisesi
- K13. Santa Maria Drapez Kilisesi
- K14. Saint Antonio Kilisesi
- K15. Panayia İsodion Kilisesi
- K16. Üç Horan Ermeni Kilisesi
- K17. Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi
- K18. Ayia Trias Kilisesi
- K19. Surp Harutyun Kilisesi
- K20. Yerortutyun Ermeni Katolik Kilisesi

Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler

- PH1. Karaköy Palas
- PH2. Nordstern Hanı
- PH3. Union Hanı
- PH4. Çiçek Pasajı
- PH5. Narmanlı Hanı
- PH6. Metro Hanı
- PH7. Tünel Pasajı
- PH8. Aznavur Pasajı
- PH9. Avrupa Pasajı
- H1. Yeşil Direk Hamamı
- H2. Firuz Ağa Hamamı
- H3. Çukurcuma Hamamı

H4. Galatasaray Hamamı

BD1. Galata Bedesteni

Ç1. Saliha Sultan Sebili

Ç2. Verdinaz Kadın Çeşmesi

Ç3. Kemankeş Mustafa Paşa Çeşmesi

Ç4. Tophane Çeşmesi

Ç5. Çukur Cuma Çeşmesi

Ç6. Bereketzade Çeşmesi

Ç7. Taksim Maksemi

Ç8. Hafız Ahmed Paşa Çeşmesi

Eğitim Kurumları ve Hastaneler

E1. Saint Benoit Fransız Lisesi

E2. Sankt Georg Avusturya Kız ve Erkek Liseleri

E3. Beyoğlu Anadolu Lisesi

E4. Alman Lisesi

E5. Galatasaray Lisesi

E6. Zoğrafyon Rum Erkek Lisesi

E7. İtalyan Lisesi

E8. Eseyan Ermeni Kız Lisesi

E9. Zapyon Rum Kız Lisesi

S1. Beyoğlu Belediye Hastanesi

S2. Sank Georg Hastanesi

S3. Alman Hastanesi

S4. Taksim Hastanesi

S5. İtalyan Hastanesi

Oteller, Bankalar, Elçilik Binaları

O1. Pera Palas Oteli

O2. Londra Oteli

O3. Marmara Oteli

- B1. Osmanlı Bankası Binası
- B2. Ziraat Bankası Binası
- EL1. İngiltere Elçiliği Binası
- EL2. İtalya Cumhuriyeti Başkonsolosluğu Binası
- EL3. Rusya Federasyonu Başkonsolosluğu
- EL4. Hollanda Konsolosluğu
- EL5. Amerika Birleşik Devletleri Konsolosluğu
- EL6. Fransız Başkonsolosluğu
- EL7. İsveç Elçiliği
- EL8. Fransız Elçiliği

Kule ve Anıt, Meydanlar, Parklar

- KA1. Galata Kulesi
- KA2. Cumhuriyet Anıtı
- M1. Karaköy Meydanı
- M2. Tünel Meydanı
- M3. Galatasaray Meydanı
- M4. Taksim Meydanı
- P1. Azapkapı-Haliç Kıyı Şeridi Parkı
- P2. Şişhane Parkı
- P3. Tophane Parkı
- P4. Taksim Gezi Parkı

Diğer Önemli Binalar

- Ö1. Tophane-İ Amire
- Ö2. Beyoğlu Belediyesi Binası
- Ö3. T.Zafer Tunaya Kültür Merkezi
- Ö4. Tüyap Sergi Salonu
- Ö5. Odakule İş Merkezi
- Ö6. Atatürk Kültür Merkezi

5. GALATA-PERA BÖLGESİNDE YER ALAN KENTSEL DEĞERLERİN İNCELENMESİ

4.Bölüm’de, adı geçen kentsel değerlerin tümü bu bölümde sınıflandırılarak, aşağıdaki 7 ana başlık altında incelenmiştir:

- Camiler, Mevlevihane ve Mescitler
- Kilise ve Sinagoglar
- Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler
- Eğitim Kurumları ve Hastaneler
- Oteller, Bankalar ve Elçilik Binaları
- Diğer Önemli Yapılar

5.1. CAMİLER, MEVLEVİHANE ve MESCİTLER

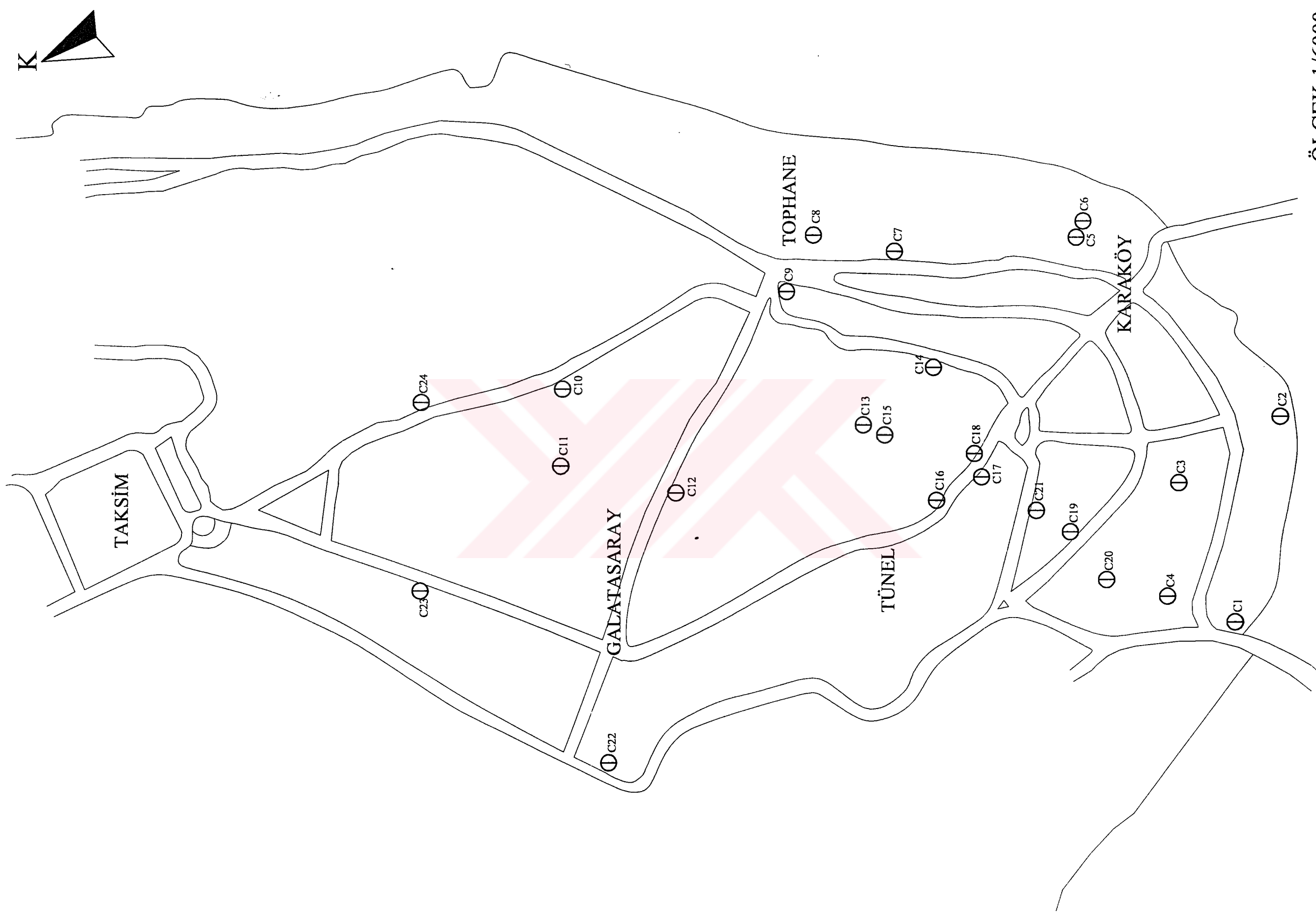
Bu bölümde, çalışma kapsamında incelenen yirmidört caminin adları Çizelge 5.1’de verilmiş, harita üzerindeki konumları ise Şekil 5.1’de ve mevcut aydınlatma durumunda temel özelliklerin incelenmesi (E,L değerleri) de Çizelge 5.2’de gösterilmiştir.

Çizelge 5.1 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Camiler, Mevlevihane ve Mescitler

- C1. Sokollu Mehmet Paşa Camii
- C2. Makbul İbrahim Paşa Cami
- C3. Arap Camii
- C4. Yolcuzade Mescidi
- C5. Yeraltı Camii
- C6. Kemankuş Mustafa Paşa Camii
- C7. Sultan Bayezid Camii
- C8. Kılıç Ali Paşa Camii
- C9. Karabaş Camii
- C10. Firuz Ağa Camii
- C11. Çukur Cuma Camii
- C12. Tomtom Kaptan Camii
- C13. Hacı Mimi Mescidi
- C14. Hoca Ali Camii
- C15. Makrizade Hüseyin Çelebi Camii
- C16. Galata Mevlevihanesi
- C17. Şahkulu Camii
- C18. Müeyyedzade Camii
- C19. Okçu Musa Camii
- C20. Emekyemez Camii
- C21. Şahsuvar Bey Camii
- C22. Kamer Hatun Camii
- C23. Ağa Camii
- C24. Sirkeci Mustafa Ağa Camii

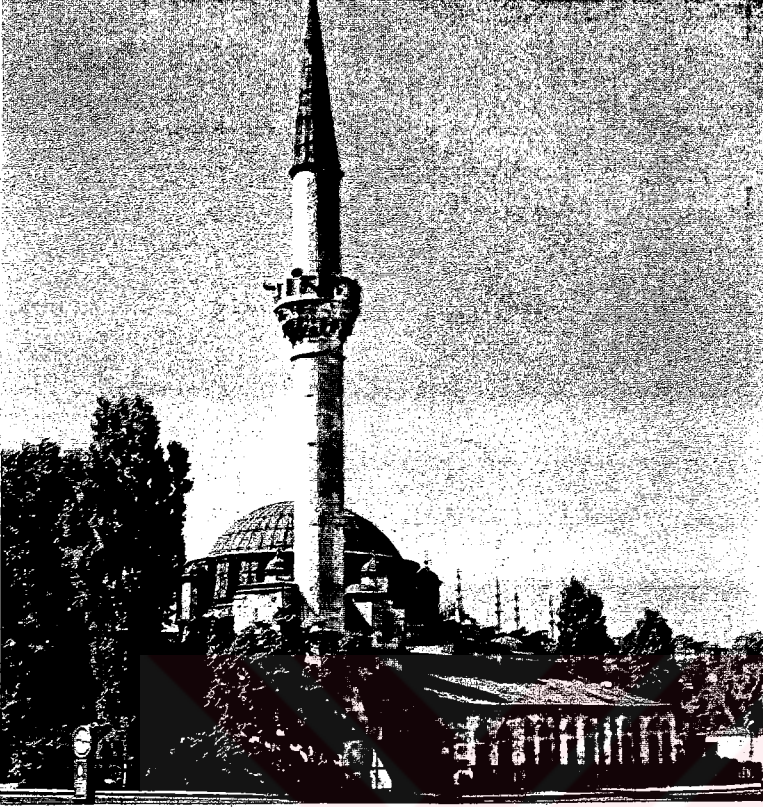
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE İNCELENEN CAMİLER ①

34

Şekil 5.1 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Camiler, Mevlevihane ve Mescitler

C1. SOKOLLU MEHMET PAŞA CAMİİ

Resim C1

YERİ : Unkapanı Köprüsü'nün Şişhane tarafındaki ayağının yanında yer almaktadır.

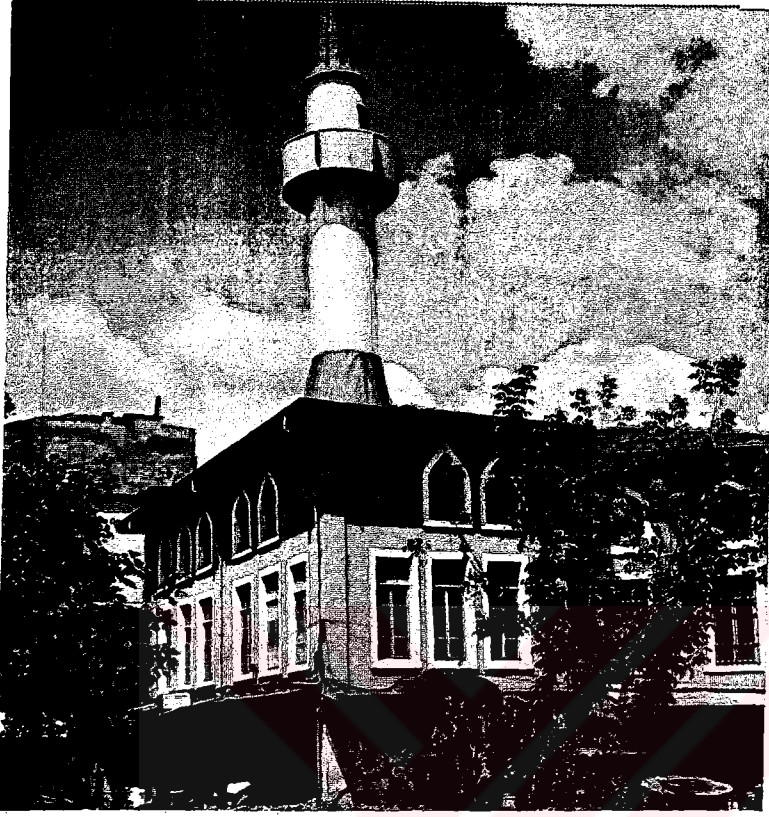
TARİHÇESİ : 1577-78'de Sadrazam Sokollu Mehmed Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Caminin harim bölümü kare şekillidir. Bir minareli ve tek şerefelidir.

AYDINLATMA DURUMU : Camide bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Cephelerine yönlendirilmiş, içerisinde metal halojenürlü lamba bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Yerden 150 cm yükseklikte, ortalama olarak $L=5-8 \text{ cd/m}^2$ bulunmuştur. Cephenin ortalama ışıklılığı, yine aynı yükseklikte, $L=4-6 \text{ cd/m}^2$ dir. Binanın önünde yapılan ölçmede, döşeme üstündeki aydınlık düzeyi $E_{\max}=100 \text{ lm/m}^2$, $E_{\min}=30 \text{ lm/m}^2$ ve ortalama aydınlık düzeyi $E=30-40 \text{ lm/m}^2$ olarak belirlenmiştir.

***Öneri :** Değerlendirmede 19 puan aldığından, Sokollu Mehmed Paşa Camii'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C2. MAKBUL İBRAHİM PAŞA CAMİİ

Resim C2

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Karaköy'de, Fermeneciler Caddesi'nde Arap Kayyum ve Dikişçi Sokakları'nın kesiştiği yerde bulunmaktadır.

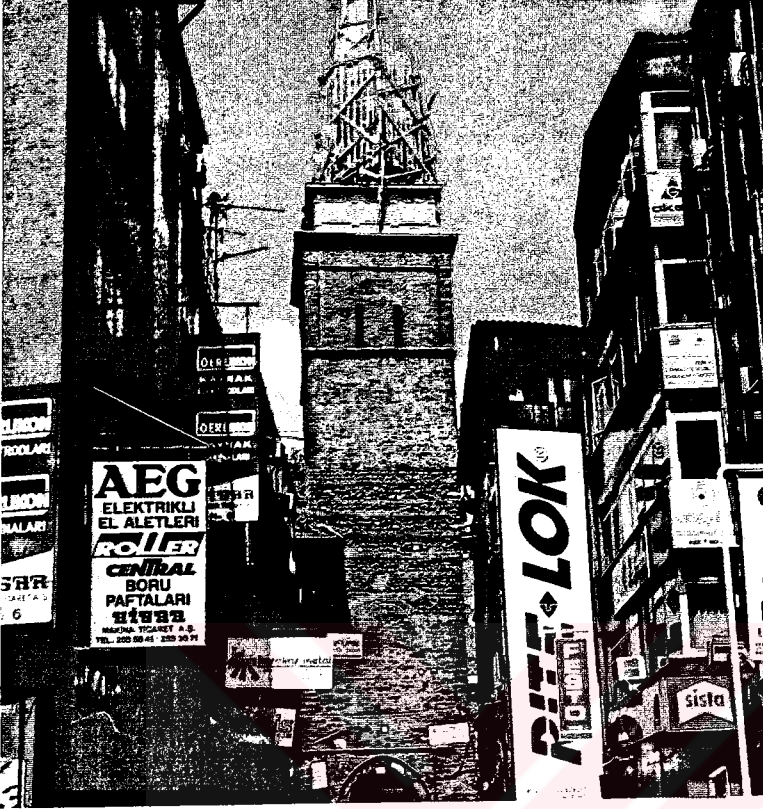
TARİHÇESİ : Damat İbrahim Paşa tarafından yaptırılmış ve 1536'da ibadete açılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Caminin birinci katında dükkanlar yer almaktadır. Minaresi tek şerefelidir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 16 puan aldığından, Makbul İbrahim Paşa Camii'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C3. ARAP CAMİİ

Resim C3

YERİ : Galata semtinde Hanım Sokak üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : 1323-1327 yılları arasında S. Domenico adında büyük bir Dominiken manastırı ve kilisesi iken Fatih Sultan Mehmet tarafından camiye çevrilmiştir. (A-Z'ye Galata-Beyoğlu,1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Camii esasında dikdörtgen planlı ve gotik üslupta bir yapıdır. Dominiken kiliselerinin kuleleri biçiminde olan kare kesitli minarenin de altında gotik sivri kemerli bir delhiz ,avluya geçilmesini sağlar.

AYDINLATMA DURUMU : Camide herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 12 puan aldığından, Arap Camii'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C4. YOLCUZADE MESCİDİ

Resim C4

YERİ : Galata'da, Yolcuzaade Sokağı üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kurucusu, Hacı Ömer Efendi'dir (Öz ,1987). Caminin minaresinden 16.yy. eseri olduğu sanılmaktadır.

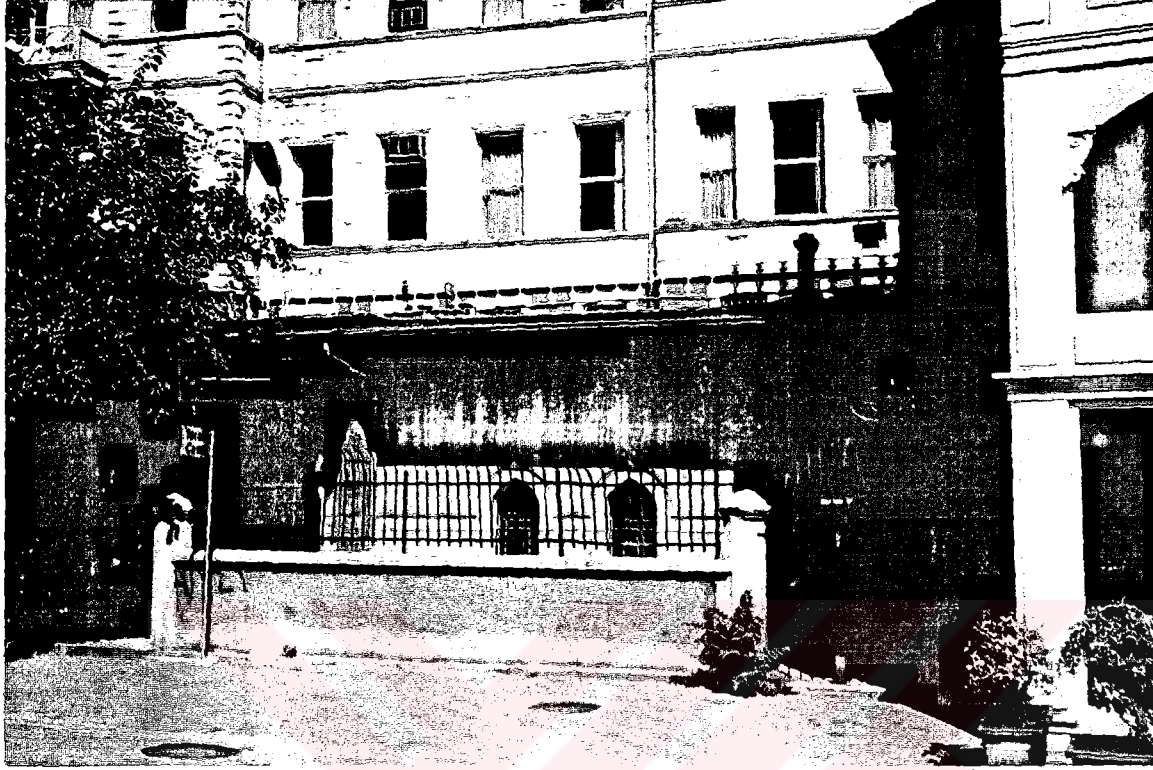
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Tek minareli, şerefesi demir parmaklıklı ve kagir bir yapıdır. Zamanla çeşitli tadilatlar geçirerek aslını yitirmiş durumdadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Sadece, minaresinin şerefesi fluoressan lambalarla çevrelenerek belirlenmiştir.

*Öneri : Değerlendirmede 9 puan aldığından, Yolcuzaade Cami'nin aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C5. YERALTI CAMİİ

Resim C5

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Galata'da ,Karaköy'de Kemankeş Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kapısı üstündeki uzun manzum kitabede camii I.Mahmud (1730-1754) tarafından vakfedilmiş olarak gösterilir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Camii etrafı çeşitli yapılarla çevrili olduğundan dış mimarisi hakkında bir fikir edinilemez. Yalnızca dışarıdan görünen bir minaresi ve iki yönde giriş kapıları bulunur.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Dış kapısı, sokak aydınlatma aygıtlarından gelen ışık ile aydınlanmıştır. Kapının önünde yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E= 50-75 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

*Öneri : Değerlendirmede 14 puan aldığından, Yeraltı Camii'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C6. KEMANKEŞ MUSTAFA PAŞA CAMİİ

Resim C6

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Karaköy'de, Kemankeş Caddesi ile Eski Gümrük Sokağı'nın birleştiği yerde bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Kemankeş Mustafa Paşa tarafından yaptırılmıştır. Katip Çelebi'nin bir eserinde, yapının Latin Kilisesinin arsası üzerine 1642'de yaptırıldığı yazmaktadır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Yapı, mektep ve altındaki çeşmesiyle bir külliye görünümündedir. Camii, tek minareli ve şerefelidir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Caminin avlusunda, içerisinde cıva buharlı lamba bulunan sokak aydınlatma aygıtları bulunmaktadır. Avluda yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 100 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 15 puan aldığından, Kemankeş Mustafa Paşa Camii'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C7. SULTAN BAYEZİD CAMİİ

Resim C7

YERİ : Karaköy'den Tophane'ye giden Necati Bey Caddesi üzerindedir.

TARİHÇESİ : Kurucusu, Sultan II.Bayezid olup 1875'te yapılmıştır. (Öz,1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Duvarları kagir olan camii, tek minareli ve demir parmaklıklı şerefelidir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 13 puan aldığından, Sultan Bayezid Camii'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C8. KILIÇ ALİ PAŞA CAMİİ*

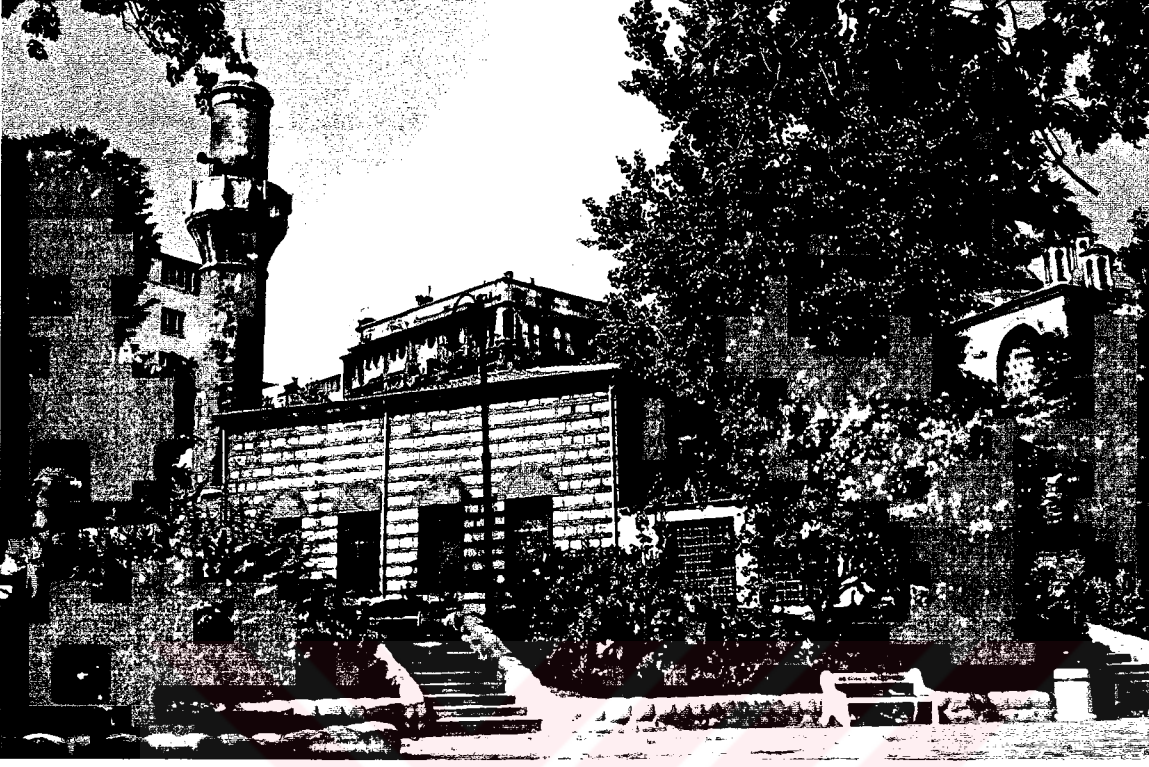
Resim C8

*(Bkz.E.Geçioğlu, Y.L.Tezi,1997, s:102)

C9. KARABAŞ CAMİİ

Resim C9

YERİ : Tophane'de, Karabaş Mektebi Sokağı'ndadır.

TARİHÇESİ : 16.yy'ın başlarında Babüssaade Ağası Korkud Bezade Karabaş Mustafa Ağa tarafından bir Halveti tekkesi olarak tesis edilmiştir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Cami tek minareli ve kare planlıdır. Yapının cepheleri aslını yitirmiş durumdadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 16 puan aldığından, Karabaş Camii'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C10. FİRUZ AĞA CAMİİ

Resim C10

YERİ : Galata'da , Ağa Hamamı Sokak'ta bulunmaktadır.

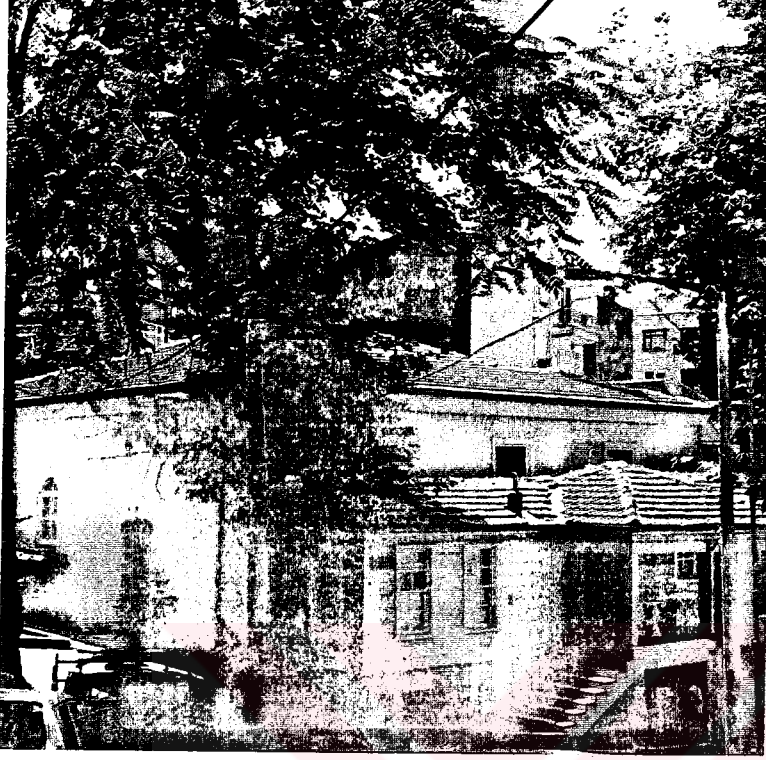
TARİHÇESİ : Sultan II. Bayezid'in Hazinesdarı Firuz Ağa tarafından yaptırılmış olan bu cami, kapı kitabesine göre 1823'te tadilat geçirmiştir. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Duvarları kagir olan yapının, tek minaresi bulunmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Firuz Ağa Cami'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C11. ÇUKURCUMA CAMİİ

Resim C11

YERİ : Tophane’de, Çukurcuma semtinde, Çukurcuma Caddesi ile Çukurcuma Camii Sokağı köşesindedir. Muhiddin Molla Fenari Camii olarak da bilinmektedir.

TARİHÇESİ : Cami Muhiddin Mehmed Efendi tarafından, 16.yy’ın ilk yarısında Mimar Sinan’a yaptırılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Caminin orijinal olarak günümüze gelen minaresi tek şerefelidir. Yapı içten ve dıştan oldukça sadedir. Bugün aslını kaybetmiş haldedir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri** : Değerlendirmede 10 puan aldığından, Çukurcuma Camii’nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C12. TOMTOM KAPTAN CAMİİ

Resim C12

YERİ : Beyoğlu'nda, Boğazkesen Caddesi ile Babaoğlu Sokağı'nın kesiştiği köşede yer almaktadır.

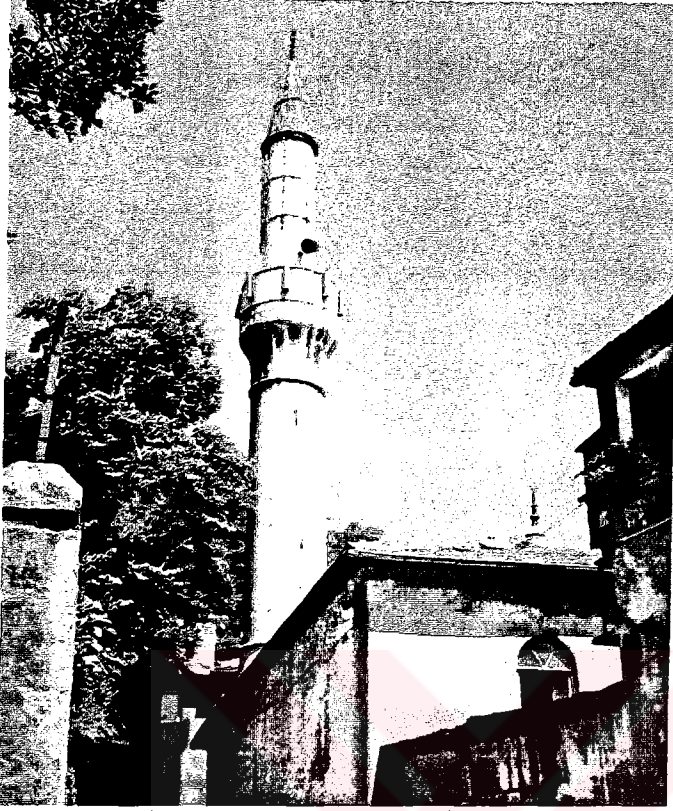
TARİHÇESİ : Kurucusu, Ahmet Kaptan'dır. 17.yy'da yapılmıştır. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Cami sade bir görünüme sahiptir. Önceden ahşap olan tek minaresi sonrada kagire dönüştürülmüştür.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 12 puan aldığından, Tomtom Kaptan Cami'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C13. HACI MİMİ MESCİDİ

Resim C13

YERİ : Galata'da, Hacı Mimi Camii Sokağı'nın üzerinde Kırım Kilisesi'nin yanında yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kurucusu , Hacı Mimi olup esası 16.yy'da yaptırılmıştır. Günümüzdeki yapı değişikliklere uğramıştır. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : İki katlı, tek minareli, kiremit çatılı dönem özelliklerini kaybetmiş bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Sadece, minaresinin şerefesi floresan lambalarla çevrelenerek belirlenmiştir.

***Öneri** : Değerlendirmede 9 puan aldığından, Hacı Mimi Mescidi'nin aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C14. HOCA ALİ CAMİİ

Resim C14

YERİ : Galata'da, Lüleci Hendek Caddesi'nin üzerinde Hoca Ali Çıkmazı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kurucusu, Kaptan Hoca Ali olup, yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Tek minareli, kiremit çatılı, dönem özelliklerini kaybetmiş bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri** : Değerlendirmede 9 puan aldığından, Hoca Ali Camii'nin aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C15. MAKRİZADE HÜSEYİN ÇELEBİ CAMİİ

Resim C15

YERİ : Galata'da, Ali Hoca Aralığı Sokağı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kurucusu, Makrizade Hüseyin Kaptan'dır. Kitabesine göre 1709 yılında yapılmıştır. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Tek minareli , demir parmaklıklı şerefeli ve dıştan badanalı küçük bir camidir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Sadece şerife parmaklıklarına monte edilmiş ve şerefeyi çevreleyen floresan lambalar bulunmaktadır. Fakat, gece yanmamaktadır.

***Öneri:** Değerlendirmede 9 puan aldığından, Makrizade Hüseyin Çelebi Cami'nin aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C16. GALATA MEVLEVİHANESİ

Resim C16

YERİ : Beyoğlu İlçesi, Şahkulu Mahallesi'nde Galip Dede Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : II.Bayezid döneminde vezirlerden İskender Paşa'nın Galata sırtlarındaki av çiftliğinde 1491'de inşa edilmiştir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Girişte cümle kapısı bunun sağında Halet Efendi Sebilküttabı ve Türbesi, solunda Kudretullah Efendi Türbesi ve bir dizi dükkan sıralanmaktadır. Avlu içerisinde ayrıca İsmail Rusûhî ve Galip Dede Efendilerin Türbesi, Hazire, Çilehane, Hasan Ağa Çeşmesi Sarnıç ve Şadırvan ,Matbah-ı Şerif ve Çamaşırhane ve ana bina gibi bölümler bulunmaktadır. (a.g.e)

AYDINLATMA DURUMU : Binanın avlusunda bir aydınlık düzeni bulunmaktadır. Binanın cephesine monte edilmiş sodyum buharlı lambalı aygıt ile avlu aydınlatılmıştır. Avluda yerden 150 cm yükseklikte, ortalama olarak $E = 30-50 \text{ lm/m}^2$ bulunmuştur. Mevlevihane'nin dış cephesinde herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Galata Mevlevihanesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C17. ŞAHKULU CAMİİ ŞERİFİ

Resim C17

YERİ : Galata'da , Galip Dede Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kurucusu, Sultan III.Mehmet nedimlerinden Mehmet Çelebi olup mabet 17.yy'da yaptırılmıştır. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Caminin duvarları kagir, çatısı ahşap olup tek minarelidir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Ancak, minaresinin şerefesi floresan lambalarla çevrelenerek belirlenmiştir.

***Öneri :** Değerlendirmede 11 puan aldığından, Şahkulu Cami Şerifi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C18. MÜEYYETZADE CAMİİ

Resim C18

YERİ : Galata'da , Galip Dede Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Müeyyetzade Mehmet Efendi tarafından 16.yy'da yaptırılmıştır. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Tek minareli ve kagir bir yapıdır. Zamanla çeşitli tadilatlar geçirerek aslını yitirmiş durumdadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Sadece, minaresinin şerefesi fluoressan lambalarla çevrelenerek belirlenmiştir.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Müeyyetzade Cami'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C19. OKÇU MUSA CAMİİ

Resim C19

YERİ : Galata'da , Okçu Musa Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kurucusu, bazı kaynaklar Okçu Musa'yı bazıları ise Fatih Devri olarak göstermekte ise de 17.yy. döneminden olduğu belirtilmektedir. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Dış cephesi sıvalı ve çatısı kiremit ile kaplı olan caminin tek minaresi bulunmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Okçu Musa Cami'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C20. EMEKYEMEZ CAMİİ

Resim C20

YERİ : Galata'da, Yenimerdiven Sokak ile Yüksek Minare Sokağı'nın kesiştiği yerdedir.

TARİHÇESİ : Kurucusu, Hüsameddin Efendi olup 16.yy'da yaptırılmıştır. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Duvarları kagir olan yapının, tuğladan minaresi ve demir parmaklıklı şerefesi, dönemin mimarisinin özelliklerini taşımaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Sadece, minaresinin şerefesi floresan lambalarla çevrelenerek belirlenmiştir.

***Öneri :** Değerlendirmede 11 puan aldığından, Emekyemez Camii'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C21. ŞEHİSUVAR BEY CAMİİ

Resim C21

YERİ : Galata'da, Büyük Hendek Caddesi üzerindedir.

TARİHÇESİ : Kurucusu, Fatih devri denizcilerinden, Şehsuvar Mehmed Bey'dir. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : İki katlı olan caminin altında dükkanlar bulunmaktadır. Giriş kapısı mermer ile kaplanmış bakımlı ve tek minareli bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. İçerisinde metal halojenürlü lamba bulunan aygıtlar ile aydınlanan cephenin ortalama ışıklılığı, yerden 150cm yükseklikte, $L = 3-4 \text{ cd/m}^2$ olarak belirlenmiştir. Binanın önünde yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E=20-30 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Şehsuvar Bey Cami'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C22. KAMER HATUN CAMİİ

Resim C22

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Tarlabası Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : İlk yapılan caminin, 1871 Beyoğlu yangınında yanması üzerine, Evkaf Nezareti bugünkü camiyi 1911-1914 arasında Mimar Kemaleddin Bey'e yaptırmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kıрма çatılı tek bir kütle ile tek minareden oluşan caminin duvarları tuğla ile örülmüştür. Ters yöne cepheli olan camii, ilginç bir I.Ulusal Mimarlık Dönemi yapısıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. İçerisinde sodyum buharlı lamba bulunan sokak aydınlatma aygıtlarıyla aydınlanan cephenin ortalama ışıklılığı, yerden 150cm yükseklikte, $L = 5-7 \text{ cd/m}^2$ olarak belirlenmiştir. Binanın önünde yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 40-50 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Kamer Hatun Camii'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C23. AĞA CAMİİ

Resim C23

YERİ : Beyoğlu'nda İstiklal Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Galatasaray Ağası Şeyhülharem Hüseyin Ağa tarafından 1594 yılında yaptırılmıştır. II. Mahmud 1834 yılında camii tamir ettirilmiştir. (Anon.,1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Doğudan Rumeli Han'a bitişik olan camiin etrafı çevre duvarı ile kuşatılmıştır. Tamamı kesme taş olan yapının, tek şerefeli bir minaresi vardır.

AYDINLATMA DURUMU : Camide bir aydınlık düzeni bulunmaktadır. Binanın bahçesine monte edilmiş halojen lambalı aygıtlar ile cephe aydınlatılmıştır. Cephenin ortalama ışıklılığı, yerden 150cm yükseklikte, $L = 1-2 \text{ cd/m}^2$ dir. Binanın önünde yapılan ölçmede, döşeme üzerindeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 10 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 15 puan aldığından, Ağa Camii'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

C24. SİRKECİ MUSTAFA AĞA CAMİİ

Resim C24

YERİ : Taksim’de, Sıraselviler Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Sirkeci Mustafa Ağa ve Hatice Hatun tarafından 17.yy’da yaptırılmıştır. (Öz, 1987)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Tek minareli, son zamanlarda yıktırılması düşünülen bu yapı aslına aykırı olarak halk tarafından yeniden yaptırılmış ve taştan olan minaresi onarılmıştır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Sirkeci Mustafa Ağa Camii’nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.2)

Çizelge 5.2 Bölgede bulunan cami, mevlavihane ve mescitlerin mevcut aydınlatma durumunda incelenen temel özellikleri (E, L)

NO	ADI	YERİ	YAPIM TARİHİ	AYD. DÜZENİ	E _{ort} (lm/m ²)	L _{ort} (cd/m ²)
C1	SOKOLLU MEHMET PAŞA CAMİİ	AZAPKAPI	1577-78	VAR	30-40	4-6
C2	MAKBUL İBRAHİM PAŞA CAMİİ	KARAKÖY	1536	YOK		
C3	ARAP CAMİİ	KARAKÖY	716-717	YOK		
C4	YOLCUZADE MESCİDİ	KARAKÖY	16.yy	YOK		
C5	YERALTI CAMİİ	KARAKÖY	1730-1754	YOK		
C6	KEMANKEŞ MUSTAFA PAŞA CAMİİ	KARAKÖY	1642	YOK		
C7	SULTAN BAYEZİD CAMİİ	KARAKÖY	1875	YOK		
C8	KILIÇ ALİ PAŞA CAMİİ*					
C9	KARABAŞ CAMİİ	TOPHANE	16.yy başı	YOK		
C10	FIRUZ AĞA CAMİİ	GALATA	1823radilat	VAR	10-20	
C11	ÇUKURCUMA CAMİİ	ÇUKURCUMA	16.yy	YOK		
C12	TOMTOM KAPTAN CAMİİ	GALATA	17.yy	YOK		
C13	HACI MİMİ MESCİDİ	GALATA	16.yy	YOK		
C14	HOCA ALİ CAMİİ	GALATA	17.yy	YOK		
C15	MAKRİZADE HÜSEYİN ÇELEBİ CAMİİ	GALATA	1709	YOK		
C16	GALATA MEVLEVİHANESİ	GALATA	1491	VAR	30-50	
C17	ŞAHKULU CAMİİ	GALATA	17.yy	YOK		
C18	MÜEYYEDZADE CAMİİ	GALATA	16.yy	YOK		
C19	OKÇU MUSA CAMİİ	GALATA	17.yy	YOK		
C20	EMEKEYMEZ CAMİİ	GALATA	16.yy	YOK		
C21	ŞEHSUVARBEY CAMİİ	GALATA	15.yy	VAR	20	3-5
C22	KAMER HATUN CAMİİ	TARLABAŞI	1911-1914	VAR	40-50	5-7
C23	AĞA CAMİİ	İSTİKLAL CD.	1594	VAR	10	1-2
C24	SİRKECİ MUSTAFA AĞA CAMİİ	TAKSİM	17.yy	YOK		

*(Bkz. E. Geçioğlu, Y.L. Tezi, 1997)

5.2 KİLİSELER VE SİNAGOGLAR

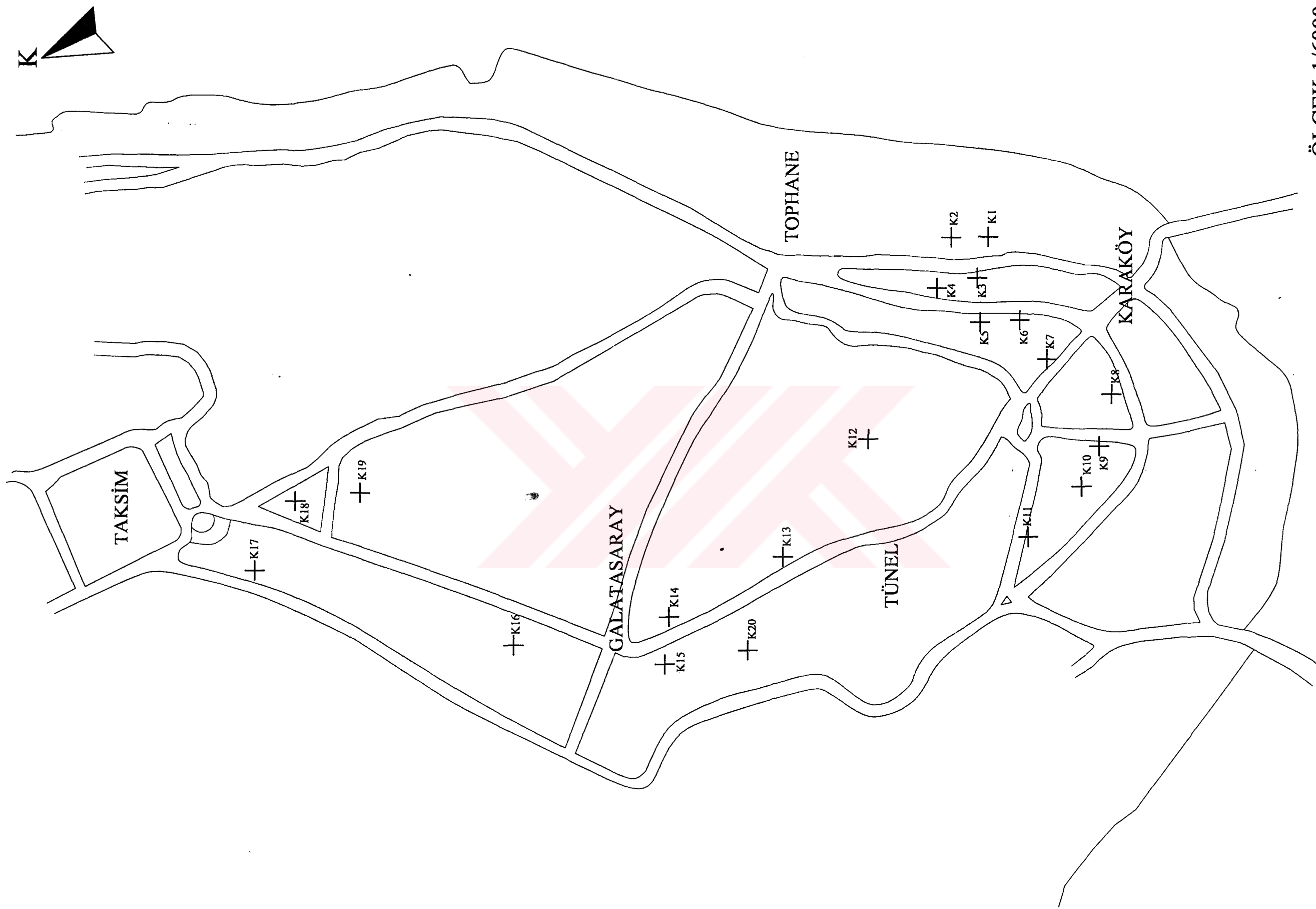
Bu bölümde, çalışma kapsamında incelenen yirmi kilise ve sinagog adları Çizelge 5.3'te verilmiş, harita üzerindeki konumları ise Şekil 5.2'de ve mevcut aydınlatma durumunda temel özelliklerin incelenmesi (E,L değerleri) de Çizelge 5.4'te gösterilmiştir.

Çizelge 5.3 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kilise ve Sinagoglar

- K1. Nikolaos (Ayios) Kilisesi
- K2. Panayia Kafatiani Kilisesi
- K3. İoannes Prodhromos Kilisesi
- K4. Krikor Lusavoriç (Surp) Kilisesi
- K5. Saint Benoit Kilisesi ve Manastırı
- K6. Surp Husus Pırgıç Kilisesi
- K7. Aşkenaz Sinagogu
- K8. Saint Georg Kilisesi
- K9. Saint Pierre ve Paul Kilisesi
- K10. İtalyan Sinagogu
- K11. Neve Şalom Sinegağı
- K12. Kırım Kilisesi
- K13. Santa Maria Drapez Kilisesi
- K14. Saint Antonio Kilisesi
- K15. Panayia İsodion Kilisesi
- K16. Üç Horan Ermeni Kilisesi
- K17. Surp Hovhan Vosgeperan Kilisesi
- K18. Ayia Trias Kilisesi
- K19. Surp Harutyun Kilisesi
- K20. Yerortutyun Ermeni Katolik Kilisesi

GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İNCELENEN KİLİSE VE SINAGOGLAR

61

ÖLÇEK:1/6000

Şekil 5.2 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kilise ve Sinagoglar

K1. NİKOLAOS (AYİOS) KİLİSESİ

Resim K1

YERİ : Galata'da, Karaköy-Tophane arasında, Galata Mumhane Caddesi üzerinde yer almaktadır.

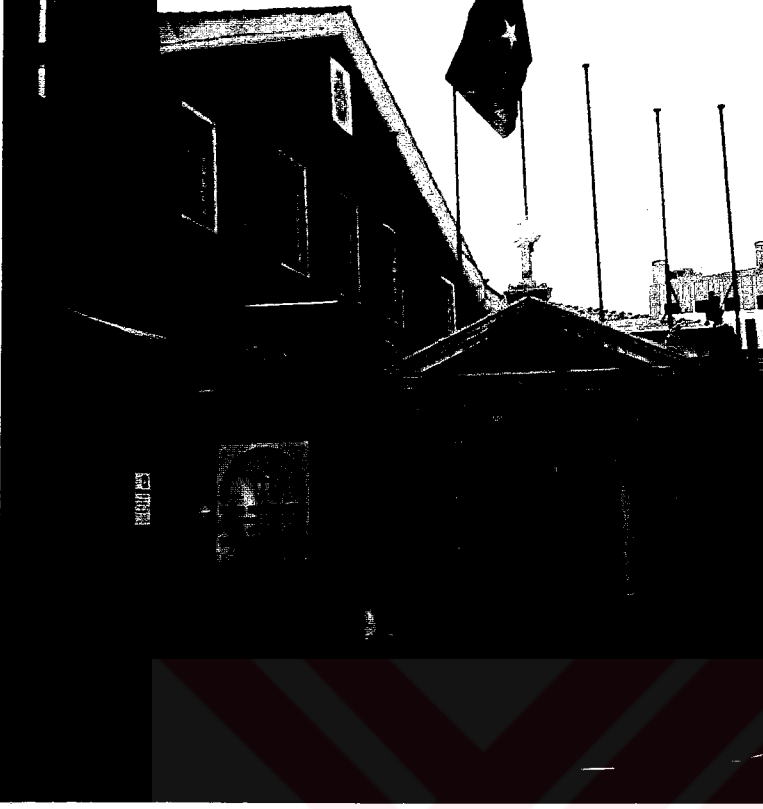
TARİHÇESİ : Yapı ile ilgili bilgilere 1583'te rastlanmaktadır. Yapım tarihi kesin olarak bilinmemektedir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kilise doğu-batı doğrultusunda, dikdörtgen planlıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Kilisede herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Sadece arka cephesi, camı düzgün geçme yapan sokak aydınlatma aygıtlarından yansıyan ışık ile aydınlanmaktadır. Kilisenin arka cephesindeki en aydınlık yerin ortalama ışıklılığı, yerden 150 cm yükseklikte, $L=1-2 \text{ cd/m}^2$ bulunmuştur. Kilisenin önünde yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 20-30 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 12 puan aldığından, Nikolaos (Ayios) Kilisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K2. PANAYIA KAFATIANİ KİLİSESİ

Resim K2

YERİ :Galata'da, Karaköy-Tophane arasında, Ali Paşa Değirmeni Sokağı ile Akçe Sokağı'nin kesiştiği köşede yer almaktadır.

TARİHÇESİ : İstanbul'un fethinden sonra başlatılan göçler sırasında, 1475'te Kırımdaki Kefe'den gelen Rûmlar tarafından inşa edilmiştir.(Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kilise, yüksek duvarlı avlu içinde doğu-batı doğrultusunda yer alır ve dikdörtgen planlıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Kilisede herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri** : Değerlendirmede 13 puan aldığından, Panayia Kafatiani Kilisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K3. İOANNES PRODROMOS KİLİSESİ

Resim K3

YERİ : Karaköy’de, Necatibey Caddesi Vekilharç Sokağı’nda bulunmaktadır.

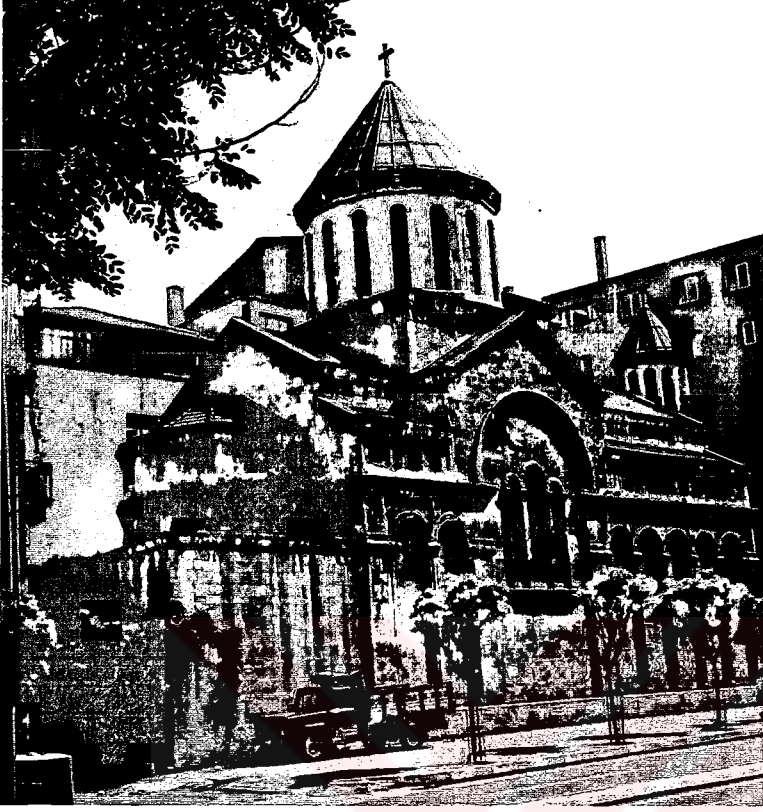
TARİHÇESİ : Kitabesine göre, 1734’te inşa edilmiştir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kilisenin bulunduğu yüksek duvarlarla çevrilmiş ve doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 12 puan aldığından, İoannes Prodromos Kilisesi’nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K4. KRİKOR LUSAVORİÇ (SURP) KİLİSESİ

Resim K4

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Karaköy'de, Sakızcılar Sokağı'nda bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Kesin olarak ne zaman yapıldığı bilinmemekle birlikte, 1769 tarihli bir yazmada yapım tarihi 1391 olarak gösterilmektedir. (Anon., 1994)

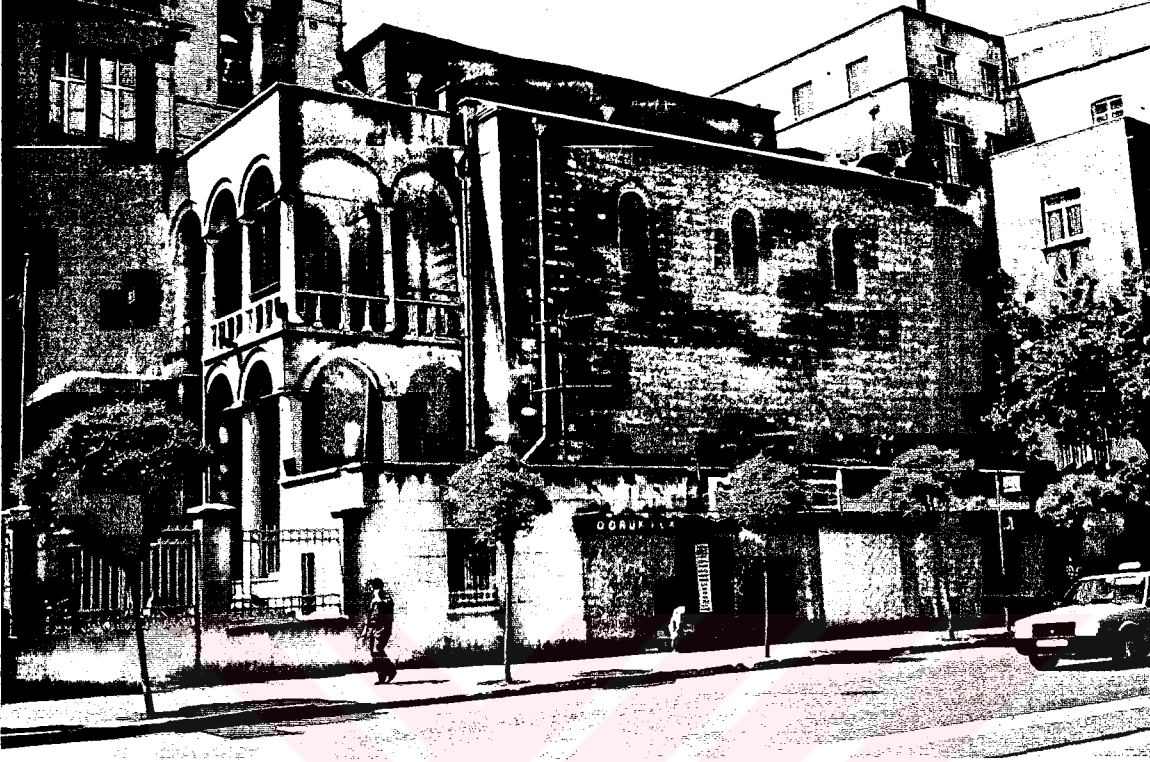
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Bugünkü şekli karakteristik Ermeni kilise mimarisine uygundur. Çan kulesi batı yönünden girişe bitişik olarak inşa edilmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 16 puan aldığından, Krikor Lusavoriç (Surp) Kilisesi'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K5. SAINT BENOIT KİLİSESİ VE MANASTIRI

Resim K5

YERİ : Galata Kemeraltı Caddesi'nde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Yapının inşa tarihi, kapısının üzerindeki yazıya göre 1427'dir. (Anon.,1994)

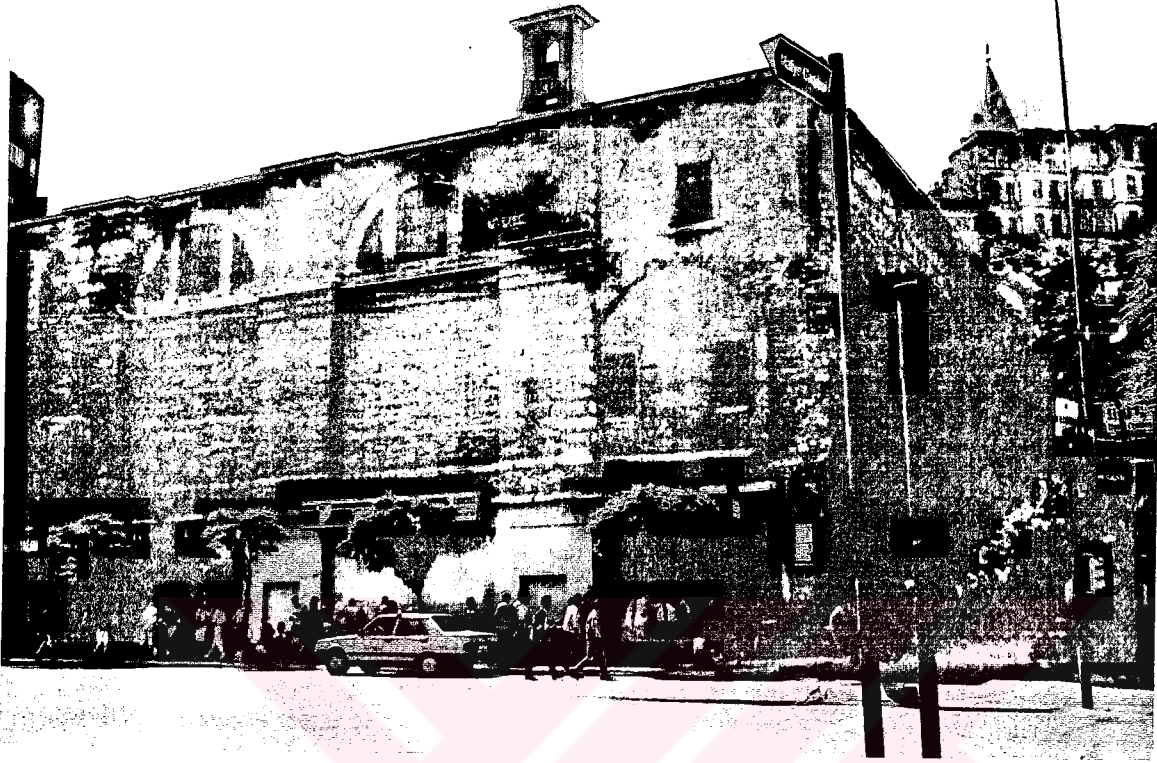
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Plan olarak, kuzey-güney yönünde tonoz ve kubbelerle örtülü, uzunlamasına dikdörtgen, üç mekandan oluşmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Dış cephesinde sodyum buharlı lambalı aygıtlar, tonozun iç kısımları metal halojenürlü lambalı aygıtlar, binanın dış hatları ise çizgisel ışık ile aydınlatılmıştır. Kilisenin cephesindeki en aydınlık yerin ışıklılığı, yerden 150 cm yükseklikte, ortalama olarak $L = 7-9$ cd/m² bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 16 puan aldığından, Saint Benoit Kilisesi ve Manastırı'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K6. SURP HUSUS PİRĞİÇ KİLİSESİ

Resim K6

YERİ : Galata , Karaköy’de, Kemeraltı Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : II.Mahmut’un 1831 tarihli fermanıyla 1832’de Başpikopos Andon Nuriciyan ve Nazır Agopos Çukuryan tarafından temeli atılmış ve 1834’te ibadete açılmıştır. (Tuğlacı, 1991)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kalın taş duvarlı, cadde boyunca sadece yüksek duvar cephesi olan bir binadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Surp Husus Pirgiç Kilisesi’nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K7. AŞKENAZ SINAGOGU

Resim K7

YERİ : Galata'da Yüksek Kaldırım Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Mimar Gabriel Tedeschi'nin eseridir. Aşkenazlar tarafından inşa edilmiş olup, 23 Eylül 1900'de açılışı yapılmıştır. (Güleryüz, 1992)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Dairevi Avrupa stili görkemli dış cephesi ve Polonya etkili Tahta pagoda stilinde değişik bir görünüme sahiptir. (a.g.e.)

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 8 puan aldığından, Aşkenaz Sinagoğu'nun aydınlatılmasının zorunlu olmadığı, güvenlik aydınlatılmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K8. SANKT GEORG KİLİSESİ

Resim K8

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Galata'da Kartcınar Sokağı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Yapı ile ilgili ilk yazılı belge 1303 tarihli Galata'daki Ceneviz bölgesi sınırlarını tanımlayan, II. Andronikos Paleologos'a ait bir fermanıdır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Yapının plan şeması üç nefli bir dikdörtgendir.

AYDINLATMA DURUMU : Kilisede bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 11 puan aldığından, Sankt Georg Kilisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K9. SAINT PIERRE VE PAUL KİLİSESİ

Resim K9

YERİ :Galata'da, Galata Kulesi Sokağı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Dominikenler tarafından 1841-1843'te inşa ettirilen kilise İtalyan mimar Gapare Fosatti'nin eseridir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kilise, sokak cephesinden eğimli bir arazi üzerine oturmuştur. Duvarı badanalı olan yapının, sade bir görüntüsü vardır.

AYDINLATMA DURUMU : Kilisede herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri** : Değerlendirmede 9 puan aldığından, Saint Pierre ve Paul Kilisesi'nin aydınlatılmasının zorunlu olmadığı, güvenlik aydınlatılmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür. (Çizelge 5.4)

K10. İTALYAN SİNAGOGU

Resim K10

YERİ : Galata'da, Şair Ziya Paşa Caddesi üzerinde bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : İtalyan Musevi Cemaati tarafından ilk kurulduğunda 1862'de Zülfaris Sokağı'nda olan binanın mimarı bilinmemektedir. (Güleryüz, 1992)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Yüksek duvarlarla çevrilmiş küçük bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Sadece giriş kapısının üzerinde aygıtlar bulunmaktadır, ancak yanmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 11 puan aldığımda, İtalyan Sinagogu'nun ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K11. NEVE ŞALOM SİNAGOGU

Resim K11

YERİ :Beyoğlu İlçesi'nde, Kuledibi'nde Büyük Hendek Caddesi'nde bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Yapı bir dizi restorasyon çalışmaları sonucu 1951'de ibadete açılmıştır. Proje mimarları Elio Ventura ve Bernard Motola'dır. (Anon.,1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kilisenin tek görünen cephesi cadde üzerindedir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Kapı üzerinde akkor filamanlı bir adet lamba bulunmaktadır. Yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 5 \text{ lm/m}^2$, yerden 150 cm yükseklikte, ışıklılık ortalama olarak $L = 1 \text{ cd/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri** : Değerlendirmede 12 puan aldığından, Neve Şalom Sinagogu'nun ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K12. KIRIM KİLİSESİ

Resim K12

YERİ : Beyoğlu'nda Galip Dede Caddesi'ni soldan kesen Serdarıekrem Sokağı'ndadır.

TARİHÇESİ : Arazi Abdülmecid tarafından Kırım Savaşının anısına kilise yapılması için İngilizlere verilmiş ve mimarı G.E.Street olan kilise, 1858-1868 yılları arasında inşa edilmiştir. (Anon.,1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Neogotik üslupta yapılan kilisenin tüm taş malzemesi Malta'dan getirilmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri** : Değerlendirmede 13 puan aldığından, Kırım Kilisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K13. SANTA MARIA DRAPERİS KİLİSESİ

Resim K13

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde , İstiklal Caddesi üzerinde Galatasaray-Tünel arasında yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kilisenin tarihi 16.yy'ın sonlarına kadar uzanmaktadır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Eğimli bir arazi üzerinde yer alan yapının zemin katında dükkanlar bulunan Santa Maria Hanı ile kiliseyi her iki yanından öndeki han binasına bağlayan kilise lojmanlarıyla birlikte bir kompleks oluşturmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Kilisede bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 12 puan aldığından,Santa Maria Draperis Kilisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K14. SAINT ANTOINE KİLİSESİ

Resim K14

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, İstiklal Caddesi üzerinde, Galatasaray'dan Tünel'e doğru sol kolda yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kilise ve apartmanlar mimar Giulio Mongeri'nin 1906-1912 arasında inşa edilmiş bir eseridir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Doğuya doğru eğimli bir arazide doğu-batı doğrultusunda konumlanmış yaklaşık 20x50 m ölçülerinde Latin haçı planlı bir kilisedir.

AYDINLATMA DURUMU : Bahçeye konulmuş içerisinde sodyum buharlı lamba bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Kilisenin cephesindeki en aydınlık yerin ışıklılığı, yerden 150 cm yükseklikte, ortalama olarak $L = 1-2 \text{ cd/m}^2$ bulunmuştur. Kilisenin önünde yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 5 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 12 puan aldığından, Saint Antoine Kilisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K15. PANAYIA İSODİON KİLİSESİ

Resim K15

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Galatasaray'da, İstiklal Caddesi ile Meşrutiyet Caddesi arasındaki Emir Nevruz Çıkmazı'nda yüksek yapılarla çevrelenmiş avluda yer almaktadır.

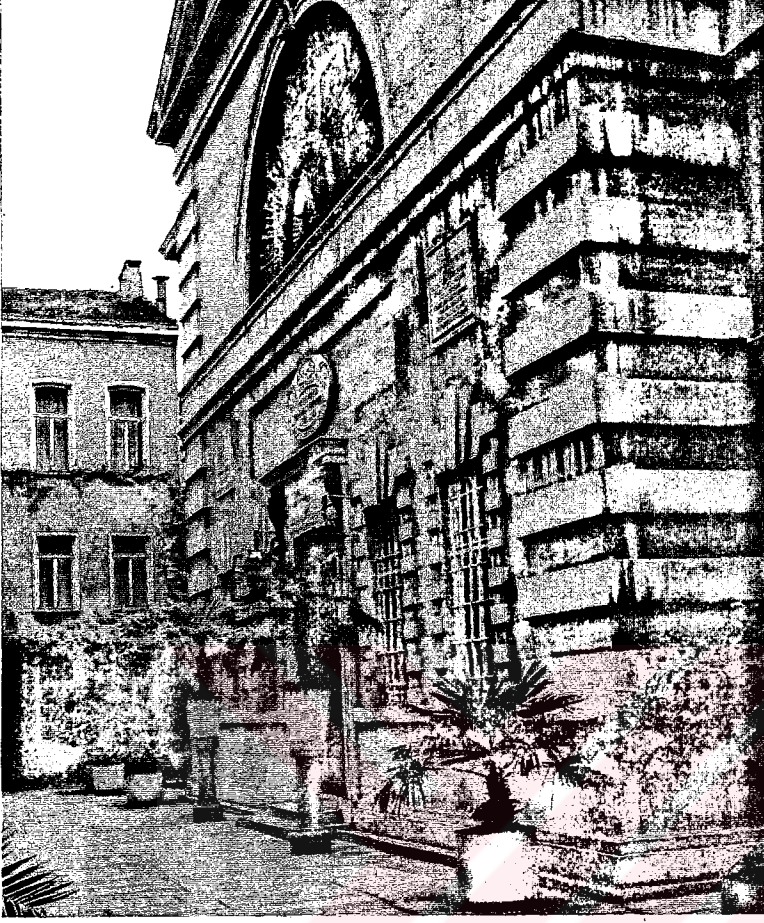
TARİHÇESİ : Kitabesine göre 1803'te inşa edilmiştir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kilise doğu-batı doğrultusunda, dikdörtgen planlıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Kilisede bir aydınlık düzeni bulunmaktadır. Kilisenin önünde akkor filamanlı lamba bulunmaktadır. Cephesindeki en aydınlık yerinin ışıklılığı, yerden 150 cm yükseklikte, ortalama olarak $L = 1-2 \text{ cd/m}^2$, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 20-30 \text{ lm/m}^2$, duvarda ise $E = 10 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

*Öneri : Değerlendirmede 12 puan aldığından, Panayia Isodion Kilisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K16. ÜÇ HORAN ERMENİ KİLİSESİ

Resim K16

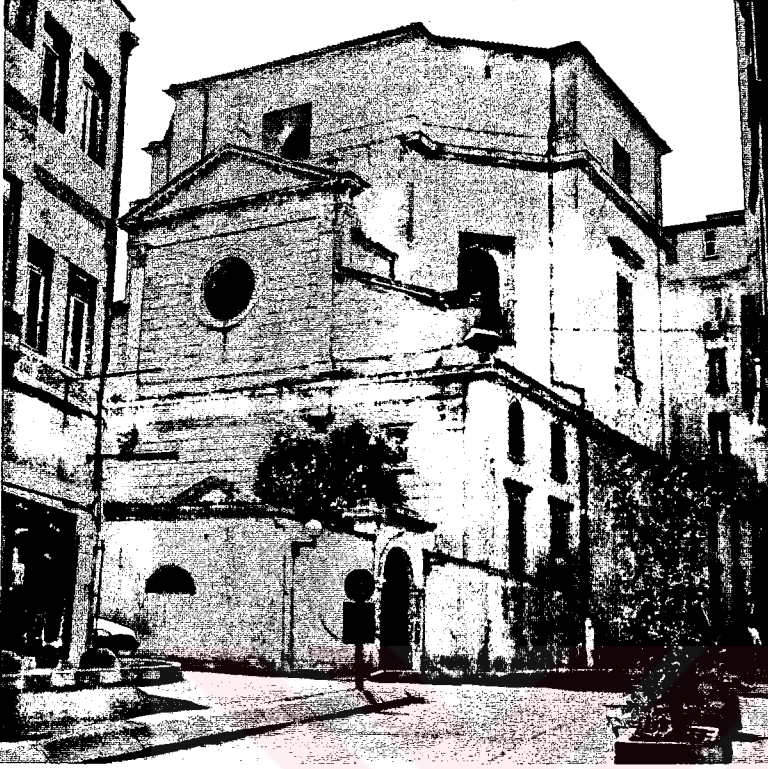
YERİ : Beyoğlu'nda İstiklâl Caddesi'ne bağlanan Sahne Sokağı'ndadır.

TARİHÇESİ : Önceleri okul olarak kullanılan yapı ,daha sonra dönemin padişahının izniyle 1807'de kiliseye çevrilmiştir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kilise 1042m² gibi geniş bir alana yayılmıştır. Kilisenin dışında taşın üzerine süslemeler yapılmıştır. Bina yığma yapı tekniğinde yapılmış çok kalın duvarlardan oluşmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Kapı önünde, iki adet aplik ve avlu çevresinde sokak aydınlatma aygıtları bulunmaktadır. Yerden 150 cm yükseklikte yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E= 10 \text{ lm/ m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 9 puan aldığından, Üç Horan Ermeni Kilisesi'nin aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K17. SURP HOVHAN VOSGEPERAN KİLİSESİ

Resim K17

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, İstiklal Caddesi'nde Zambak Sokak ile Ana Çeşmesi Sokağı'nın kesiştiği köşede bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Garabed ve Andon Tülbentçyan adlı mimar kardeşler tarafından bugünkü kilise inşa edilmiş ve 1863'te ibadete açılmıştır. (Tuğlacı, 1991)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Dairevi bir yapıda olan yapı, Batı mimarisinin eklektik tarzına sahiptir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Kapı önünde bulunan izotrop yayınlık geçme yapan ve içinde kompakt floresan lamba bulunan sokak aygıtlarından gelen ışık ile sokak aydınlanmaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 13 puan aldığından, Hovhan Vosgeperan (Surp) Kilisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K18. AYIA TRIAS KİLİSESİ

Resim K18

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Taksim'de, Meşelik Sokağı, İstiklâl Caddesi ve Sıraselviler Caddesi'nin çevrelediği adada yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kilisenin inşa tarihi 14 Eylül 1880 olduğu kitabede yazmaktadır. Mimarı Vasilaki İoannidi Efendi'dir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kilise geniş bir bahçe içinde, haç planlı, kubbeli ve kubbesinin her iki yanında birer çan kulesi bulunan, Bizans ile modern mimarinin bir kompozisyonu biçiminde, kagir olarak projelendirilmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Bahçesinde, camı izotrop yayınlık geçme yapan sokak aydınlatma aygıtları bulunmaktadır. Bahçede döşeme üzerindeki maksimum aydınlık düzeyi, $E_{max}=5-15 \text{ lm/m}^2$ bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 15 puan aldığından, Ayia Trias Kilisesi'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K19. SURP HARUTYUN KİLİSESİ

Resim K19

YERİ : Taksim'de Meşelik Sokağı üzerinde Eseyan Ermeni Kız Lisesi'nin bahçesinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Binanın 1738'de ahşap olarak inşa edildiği sanılmaktadır. 1846'da ise onarılmıştır. (Tuğlacı, 1991)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Giriş kısmı ahşaptan olan yapının diğer kısımları kagir ve duvarları badanalıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Sadece okulun bahçesini aydınlatan ve duvara monte edilmiş sokak lambaları bulunmakta, ancak yanmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 10 puan aldığından, Surp Harutyun Kilisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

K20. SURP YERORTUTYON ERMENİ KATOLİK KİLİSESİ

Resim K20

YERİ : İstiklal Caddesi üzerinde, Pelükar Çıkmaı sonundadır.

TARİHÇESİ : Latin kökenliler tarafından 1699 yılında inşa edilmiştir. (A-Z'ye Galata-Beyoğlu, 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Tek cepheli, üç taraftan yüksek binalar ile çevrilmiş dar bir alanda sıkışmış bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Sadece kiliseye ulaşılan yol üzerinde aplikler ve aygıtlar ile sokak aydınlatması yapılmıştır.

***Öneri :** Değerlendirmede 11 puan aldığından, Surp Yerortutyon Ermeni Katolik Kilisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.4)

Çizelge 5.4 Bölgede bulunan kilise ve sinagogların mevcut aydınlatma durumunda incelenen temel özellikleri (E, L)

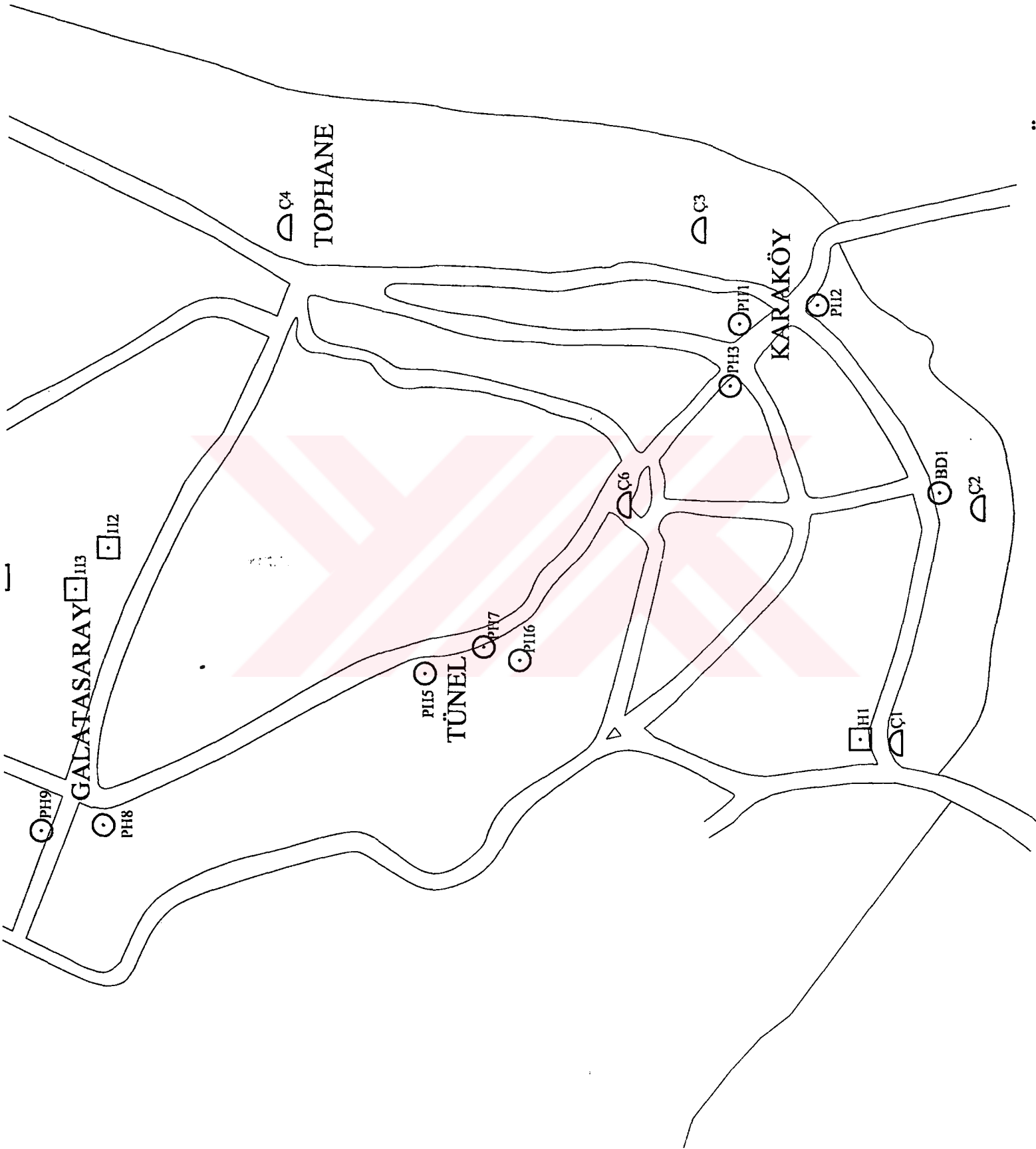
NO	ADI	YERİ	YAPIM TARİHİ	AYD. DÜZENİ	Eort (lm/m ²)	L ort (cd/m ²)
K1	NIKOLAOS (AYİOS) KİLİSESİ	KARAKÖY	1583 öncesi	YOK	1-2	20-30
K2	PANAYIA KAFATIANI KİLİSESİ	KARAKÖY	1475	YOK		
K3	İOANNES PRODRAMOS KİLİSESİ	KARAKÖY	1734	YOK		
K4	KRİKOR LUSAVORİÇ (SURP) KİLİSESİ	KARAKÖY	1391	YOK		
K5	SANKT BENOİT KİLİSESİ VE MAN.	KARAKÖY	1427	VAR		2-4
K6	SURP HUSUS PIRGIÇ KİLİSESİ	KARAKÖY	1832	YOK		
K7	AŞKENAZ SINAGOĞU	GALATA	1900	YOK		
K8	SANKT GEORG KİLİSESİ	GALATA	1303 öncesi	YOK		
K9	SANKT PIERRE VE PAUL KİLİSESİ	GALATA	1841-1843	YOK		
K10	İTALYAN SINAGOĞU	GALATA	1862	YOK		
K11	NEVE ŞALOM SINAGOĞU	GALATA	1951	VAR	5	1
K12	KIRIM KİLİSESİ	BEYOĞLU	1858-1868	YOK		
K13	SANTA MARIA DRAPEZ KİLİSESİ	İSTİKLAL CD.	16. yy sonu	YOK		
K14	SANKT ANTONIO KİLİSESİ	İSTİKLAL CD.	1906-1912	VAR	5	1-2
K15	PANAYIA ISODION KİLİSESİ	İSTİKLAL CD.	1803	VAR	10	1-2
K16	ÜÇ HORAN ERMENİ KİLİSESİ	İSTİKLAL CD.	1807	VAR	10	
K17	SURP HOVHAN VOSGEPERAN KİLİSESİ	İSTİKLAL CD.	1863	YOK		
K18	AYIA TRIAS KİLİSESİ	TAKSİM	1880	YOK	5-15	
K19	SURP HARUTYUN KİLİSESİ	TAKSİM	1738	VAR	10-15	1-2
K20	SURP YERORTUTYON ERMENİ KATOLİK KİLİSESİ	İSTİKLAL CD.	1699	YOK		

5.3 HANLAR, HAMAMLAR, BEDESTEN VE ÇEŞMELER

Bu bölümde, çalışma kapsamında incelenen dokuz pasaj, dört hamam, bir bedesten ve sekiz çeşme adları Çizelge 5.5'te verilmiş, harita üzerindeki konumları ise Şekil 5.3'te ve mevcut aydınlatma durumunda temel özelliklerin incelenmesi (E,L değerleri) de Çizelge 5.6'da gösterilmiştir.

Çizelge 5.5 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler

- PH1. Karaköy Palas
- PH2. Nordstern Hanı
- PH3. Union Hanı
- PH4. Çiçek Pasajı
- PH5. Narmanlı Hanı
- PH6. Metro Hanı
- PH7. Tünel Pasajı
- PH8. Aznavur Pasajı
- PH9. Avrupa Pasajı
- H1. Yeşil Direk Hamamı
- H2. Firuz Ağa Hamamı
- H3. Çukurcuma Hamamı
- H4. Galatasaray Hamamı
- BD1. Galata Bedesteni
- Ç1. Saliha Sultan Sebili
- Ç2. Verdina Kadın Çeşmesi
- Ç3. Kemankeş Mustafa Paşa Çeşmesi
- Ç4. Tophane Çeşmesi
- Ç5. Çukur Cuma Çeşmesi
- Ç6. Bereketzade Çeşmesi
- Ç7. Taksim Maksemi
- Ç8. Hafız Ahmed Paşa Çeşmesi

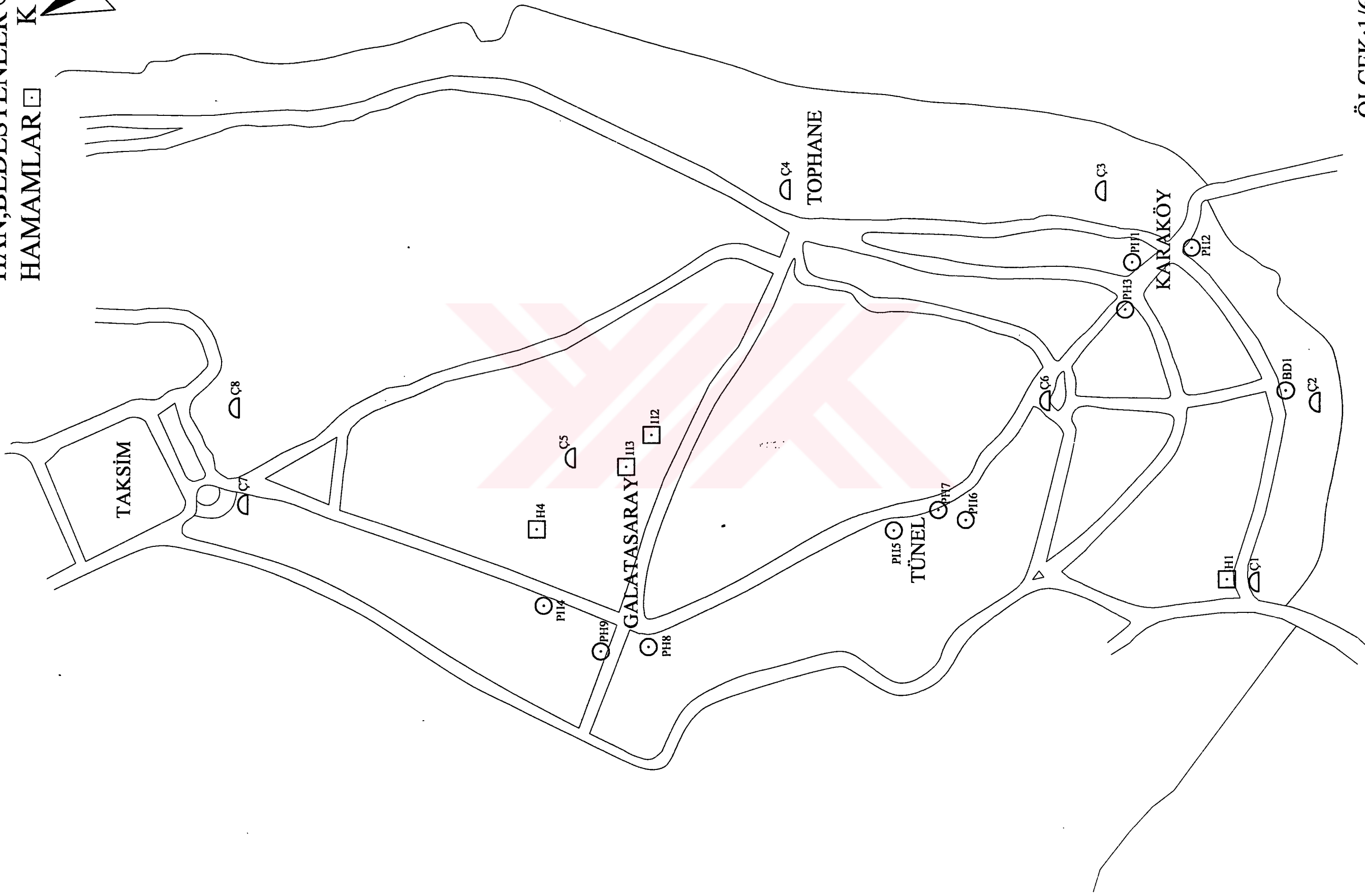
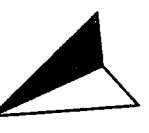

GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE

İNCELENEN ÇEŞMELER

HAN,BEDESTENLER

HAMAMLAR

ÖLÇEK:1/6000

Şekil 5.3 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler

PH1. KARAKÖY PALAS

Resim PH1

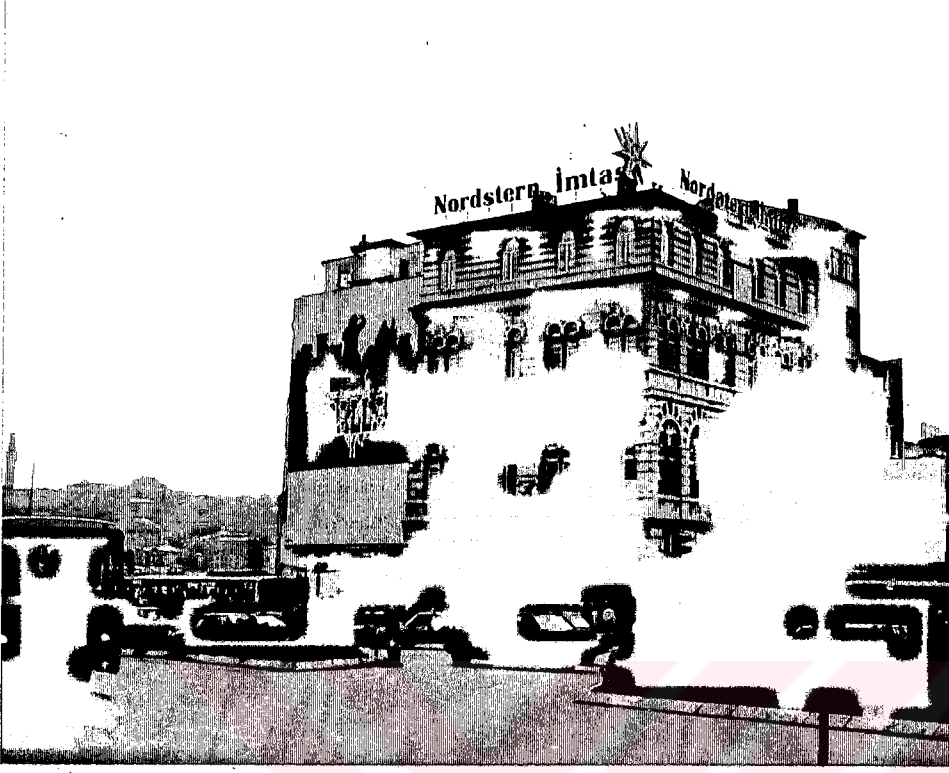
YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Karaköy'de Kemeraltı Caddesi üzerindedir.

TARİHÇESİ : 1920'de İtalyan mimar Giulio Mongeri tarafından yapılmıştır. (Anon., 1994)

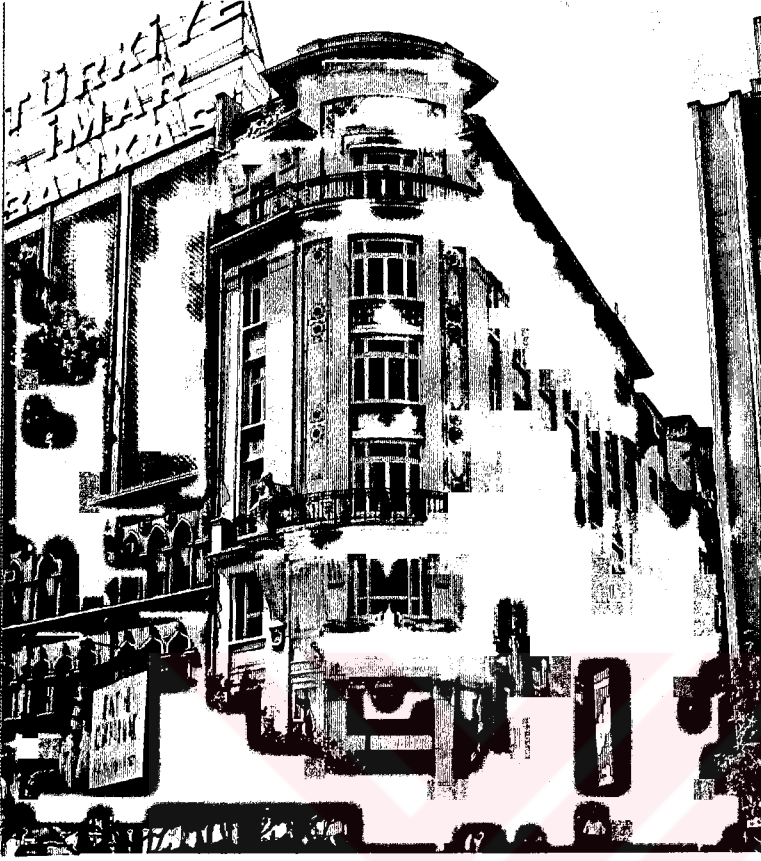
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Orjinalinde dört katlı olarak tasarlanmış olan yapının beşinci katı sonradan ilave edilmiştir. Yapı, Bizans ögesi taşımakta ise de Osmanlı ve Selçuklu sanatlarına da yer yer rastlanmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Yapı, cephesine yönlendirilmiş içerisinde sodyum buharlı lamba bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Cephede en yüksek ışıklılık $L=3-5\text{cd/m}^2$, en yüksek aydınlık düzeyi ise ortalama $E=50-75\text{lm/m}^2$ 'dir.

***Öneri :** Değerlendirmede 16 puan aldığından, Karaköy Palas'ın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

PH2. NORDSTERN HANI***Resim PH2**

* (Bkz.E.Geçioğlu, Y.L.Tezi,1997, s:152)

PH3. UNION HANI

Resim PH3

YERİ : Beyoğlu'nda, Galata'da, Voyvoda Caddesi'ndedir.

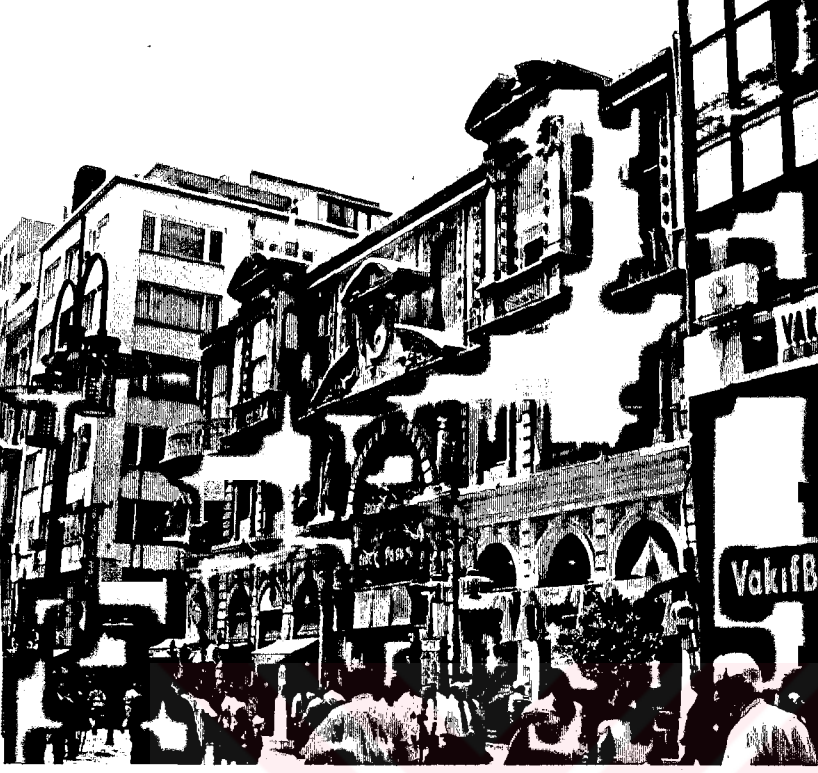
TARİHÇESİ : 19.yy'da Fransız sigorta şirketine ait olan bina günümüzde Tütünbank'ın malıdır. (Anon.,1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Beş katlı olan yapının cephesi sütun kemer ve çini parçalarıyla süslenmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Dış cephesi, içerisinde metal halojenürlü lamba bulunan aygıtlar ile cephedeki küçük heykeller ise halojen aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Cephedeki ortalama ışıklılık $L= 2-3\text{cd/m}^2$ 'dir.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Union Hanı'nın ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

PH4. ÇİÇEK PASAJI

Resim PH4

YERİ : Beyoğlu'nda İstiklal Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Banker Hristaki Zografos Efendi tarafından Cleanthe Zanno'nun mimarlığında yeni tip bir çarşı binası olarak, Cite de Pera adıyla 1874-1876'da yaptırılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Girişle birlikte üç katlıdır. İstiklal Caddesi üzerindeki ana girişi Sahne Sokağı'ndaki tali girişe bağlayan ve birbirini kesen iki koridordan oluşan tonoz örtülü geniş geçidin her iki yanında dükkanlar sıralanır.

AYDINLATMA DURUMU : Pasajın içinde bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. İçeride aplikler kullanılmış olup, yerden 150cm yükseklikte ortalama aydınlık düzeyi $E=50 \text{ lm/m}^2$ bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Çiçek Pasajı'nın ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

PH5. NARMANLI HANI

Resim PH5

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde ,İstiklal Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : 19.yy'ın ilk yarısında inşa edilmiştir. (Anon., 1994)

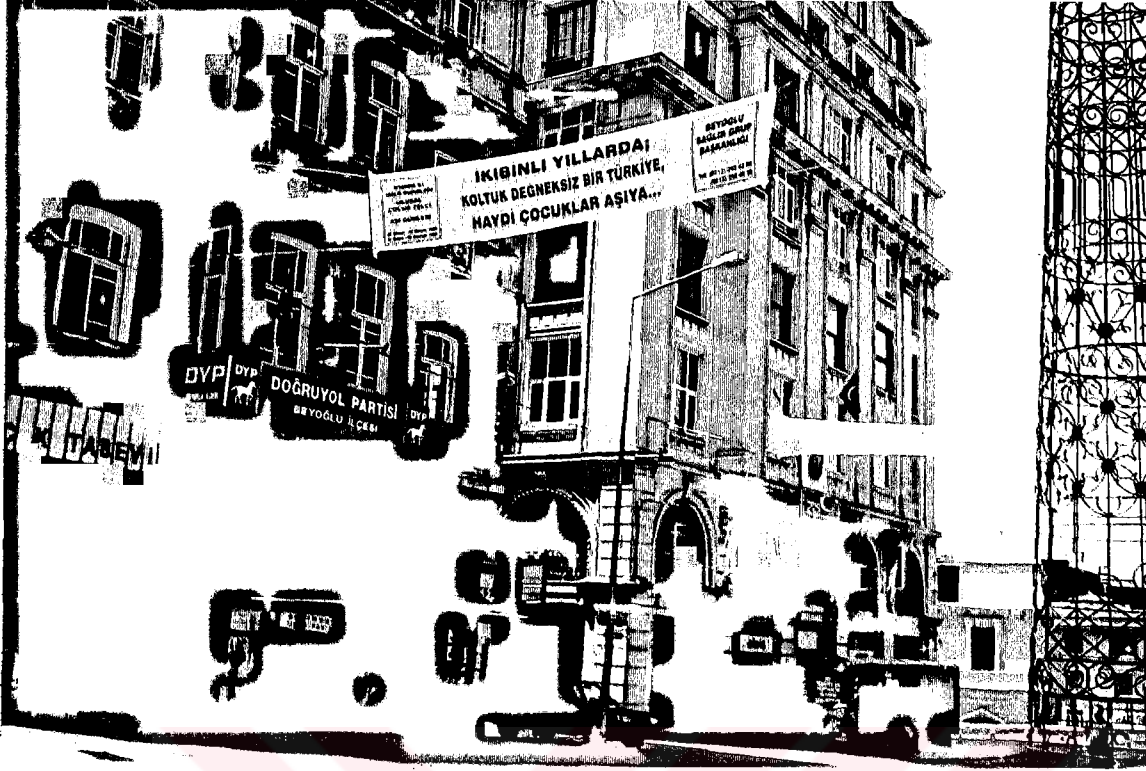
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Hanın ortası bahçedir. Bu bahçeyi çevreleyen duvarın iç bölümünde bulunan yerleşim merkezlerinin hepsi iki küçük katlıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Handa bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Narmanlı Hanı'nın ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

PH6. METRO HAN

Resim PH6

YERİ :Beyoğlu İlçesi'nde, Tünel'in Beyoğlu tarafındaki girişi üzerinde inşa edilmiştir.

TARİHÇESİ : Tünelin mühendisi olan E.H.Gavand'ın eserinde yer alan bu projenin sadece zemin katı uygulanmıştır. Diğer katlar 1912-13 yılları arasında inşa edilmiştir.(Anon., 1994)

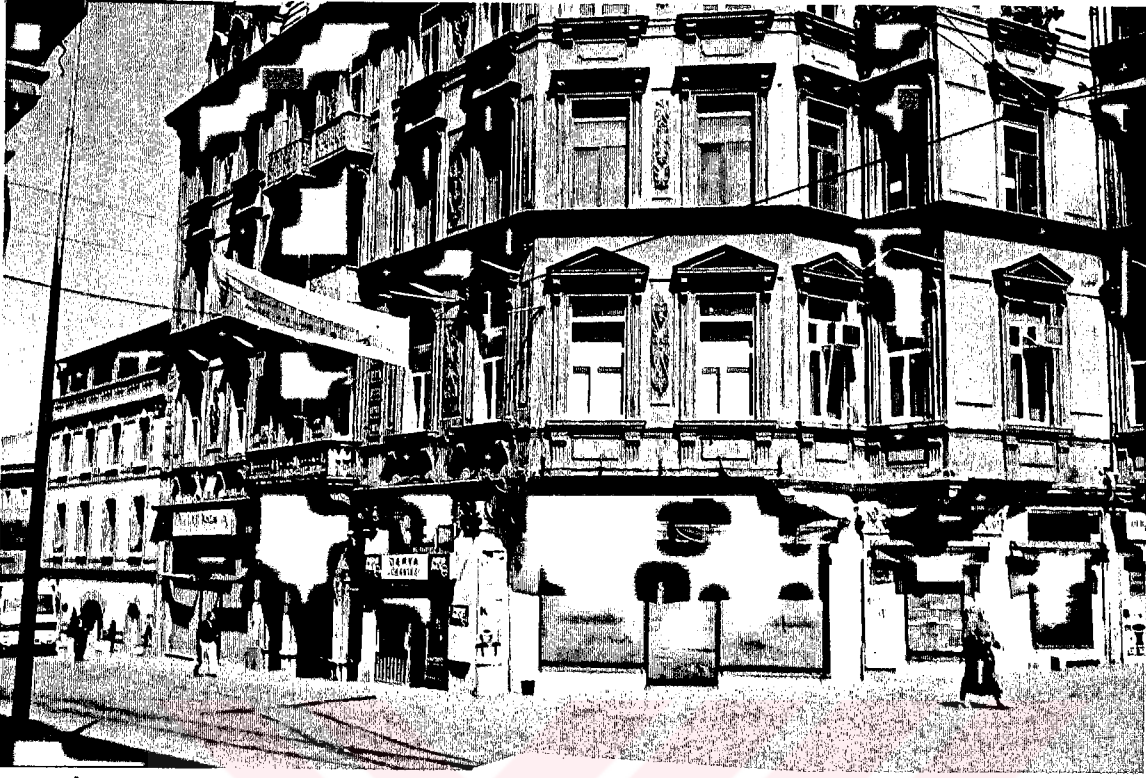
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Dikdörtgen bir plana sahip olan bina, yedi katlı olarak günümüzde İETT'ye ait idari birimlerin faaliyette bulunduğu bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Pasajda bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Cephesine yönlendirilmiş içerisinde metal halojenürlü lamba ve sodyum buharlı lamba bulunan iki adet aygıt ile aydınlatılmıştır. Cephede en yüksek ışıklılık $L=2-3\text{cd/m}^2$ en yüksek aydınlık düzeyi ise ortalama $E=20-30\text{lm/m}^2$ 'dir.

***Öneri** : Değerlendirmede 13 puan aldığından, Metro Han'ın ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

PH7. TÜNEL PASAJI

Resim PH7

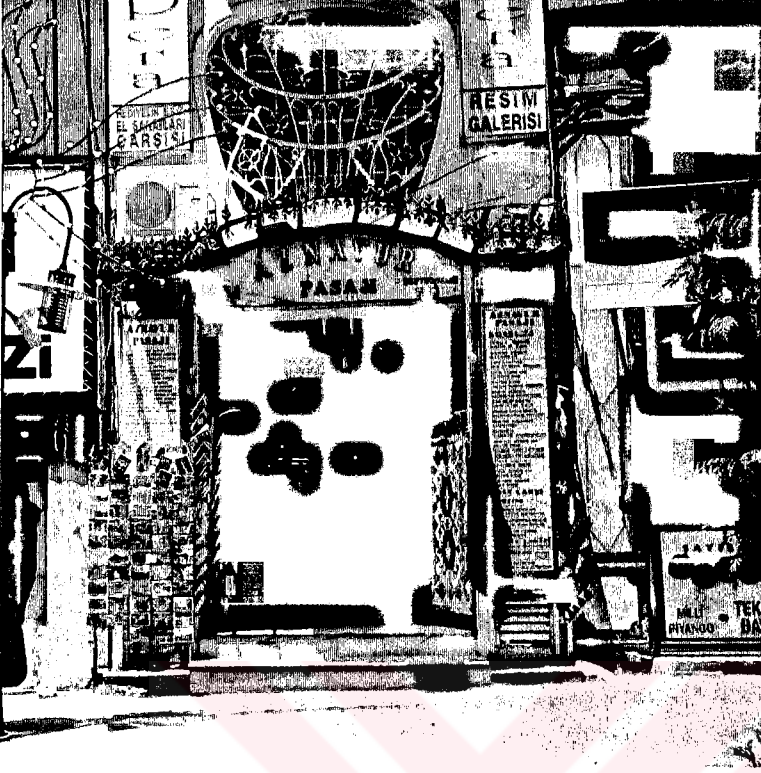
YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Tünel Meydanı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ : 19.yy'da mimarisi olan binanın, kesin bir yapım tarihi ve mimarı bilinmemektedir.(Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Üç kagir yapıdan oluşmuş bina üstü açık ve "T " geçitli bir pasaj özelliğindedir. Neoklasik üslupta olan pasaj beş katlıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Tünel Pasajı'nın ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

PH8. AZNAVUR PASAJI

Resim PH8

YERİ : Beyoğlu'nda, İstiklal Caddesi'nin Tünel-Galatasaray kesiminde, yer almaktadır.

TARİHÇESİ : 1900'lü yıllarda yıkılan binanın yerine Aznavur Sitesi yapılmıştır. 1924'te evin altından bir geçitle pasaj Tepebaşı ile birleşmiştir. Mimarı bilinmemektedir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Altı katlı kagir binanın, giriş katı oldukça yüksek tutulmuş ve art nouveau süslemelere yer verilmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Aydınlatma düzeni yoktur. İçerisinde sodyum buharlı lamba bulunan, camı düzgün geçme yapan sokak aydınlatmasından gelen ışık ışınları ile aydınlanmaktadır.

***Öneri** : Değerlendirmede 13 puan aldığından, Aznavur Pasajı'nın ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

PH9. AVRUPA PASAJI

Resim PH9

YERİ : Beyoğlu'nda, Meşrutiyet Caddesi ile Sahne Sokağı'nı birbirine bağlar.

TARİHÇESİ : 1870'te çıkan Beyoğlu yangınında yanan tiyatronun yerine yaptırılmıştır. Yapı Ohing adlı bir Ermeni tarafından mimar Pulgher'e yaptırılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Yapı Neorönesans üslubundadır. Uzunluğu 56m ve üzeri cam ile ferforjeden bir çatıyla örtülmüştür.

AYDINLATMA DURUMU : Binanın içinde bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Pasajın içindeki dükkanların aydınlatmaları ve duvar aplikleri olan yerde döşeme üzerinde ortalama aydınlık düzeyi $E=30\text{lm/m}^2$ 'dir.

*Öneri : Değerlendirmede 13 puan aldığından, Avrupa Pasajı'nın ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

H1. YEŞİLDİREK HAMAMI

Resim H1

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Azapkapı 'da, Yolcuzade ve Yolcu Hamamı sokaklarının Tersane Caddesi ile kesiştikleri yerde bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Sokollu Mehmed Paşa tarafından 16.yy'da, Mimar Sinan'a yaptırılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Hamamın dış duvarlarında o dönemde kullanılmayan 40x40x3.5cm boyutlarında tuğlalar görülmektedir. Yapının günümüzde erkekler kısmı kullanılmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Hamamda herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Sadece giriş kapısının üzerinde akkor filamanlı bir lamba bulunmaktadır. Kapı önünde yapılan ölçmeye göre, ortalama aydınlık düzeyi $E=20\text{lm/m}^2$ 'dir.

***Öneri** : Değerlendirmede 12 puan aldığından, Yeşildirek Hamamı'nın ikinci derecede aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

H2. FİRUZ AĞA HAMAMI

Resim H2

YERİ : Beyoğlu Firuzağa Mahallesi'nde, Çukurcuma Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Hamam, 1734'te inşa edilmiştir. 1917'de bir yangında yanmıştır. Günümüzdeki hamam orijinal değildir. (Koçu, 1965)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Günümüzdeki bina herhangi bir mimari üslup içermeyip ve beton bir yapıya sahiptir.

AYDINLATMA DURUMU : Hamamda herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 6 puan aldığından, Firuzağa Hamamı'nın aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

H3. ÇUKURCUMA HAMAMI

Resim H3

YERİ : Beyoğlu Firuzağa Mahallesi'nde, Çukurcuma Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Beyoğlu cihetinde Nakşidil Valide Sultan tarafından vakfedilen su tesisleri, 1831'den az sonraki bir dönemde inşa edilmiş olduğu sanılmaktadır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Orjinalinde ahşap olan yapı, günümüzde yerini beton bir yapıya bırakmıştır.

AYDINLATMA DURUMU : Hamamda herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 8 puan aldığından, Çukurcuma Hamamı'nın aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

H4. GALATASARAY HAMAMI

Resim H4

YERİ : Beyoğlu İlçesi, Kuloğlu Mahallesi'nde, Turnacıbaşı Sokağı ile Çapanoğlu Sokağı'nın kavşağında yer almaktadır.

TARİHÇESİ : III.Ahmed döneminde 1715'te yaptırılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Türk hamam mimarisinin en eski ve en yaygın tasarım şeması olan dört eyvanlı şemaya göre şekillendirilmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Hamamda bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır.

Kapı yanlarına monte edilmiş aplikler ile kapı üzerindeki tabelasından ve sokak aydınlatma aygıtından ışık almaktadır. Kapı önünde yapılan ölçmede, yerden 150cm yükseklikteki ortalama aydınlık düzeyi $E=30-50 \text{ lm/m}^2$, ışıklılık ise $L=2\text{cd/m}^2$ bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 9 puan aldığından, Galatasaray Hamamı'nın aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

BD1. GALATA BEDESTENİ

Resim BD1

YERİ : Galata'da Perşembe Pazarı Caddesi üzerinde yer almaktadır.

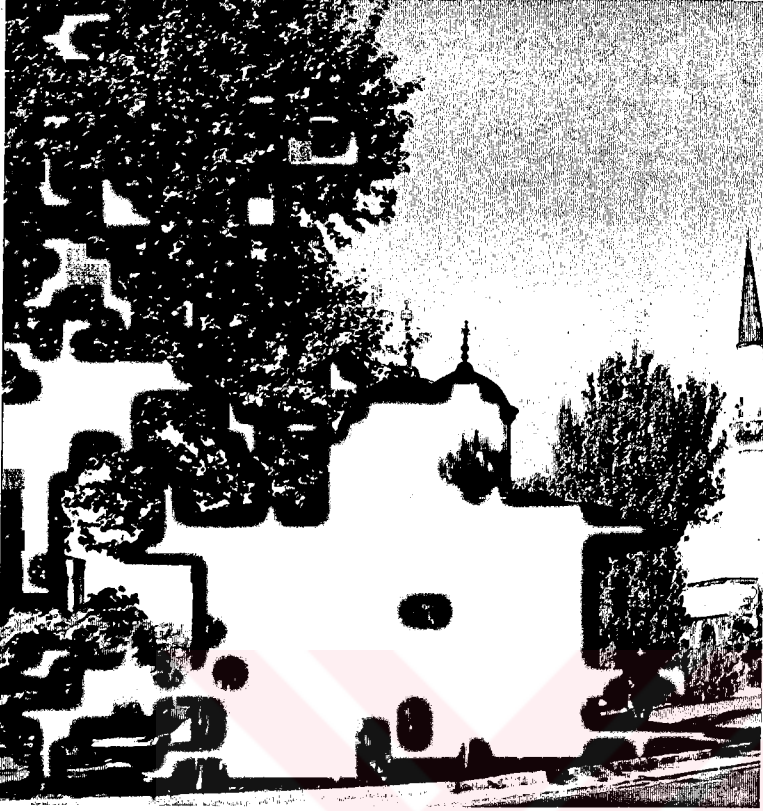
TARİHÇESİ : II.Mehmet 1451-1481 döneminden olduğu kabul edilir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Yapı kare planlı Osmanlı dönemi Türk sanatının yapı üslubuna ve tekniğine uygunluk gösterir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Galata Bedesteni'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

Ç1. SALİHA SULTAN SEBİLİ

Resim Ç1

YERİ : Azapkapı'da, Tersane Caddesi üzerindedir.

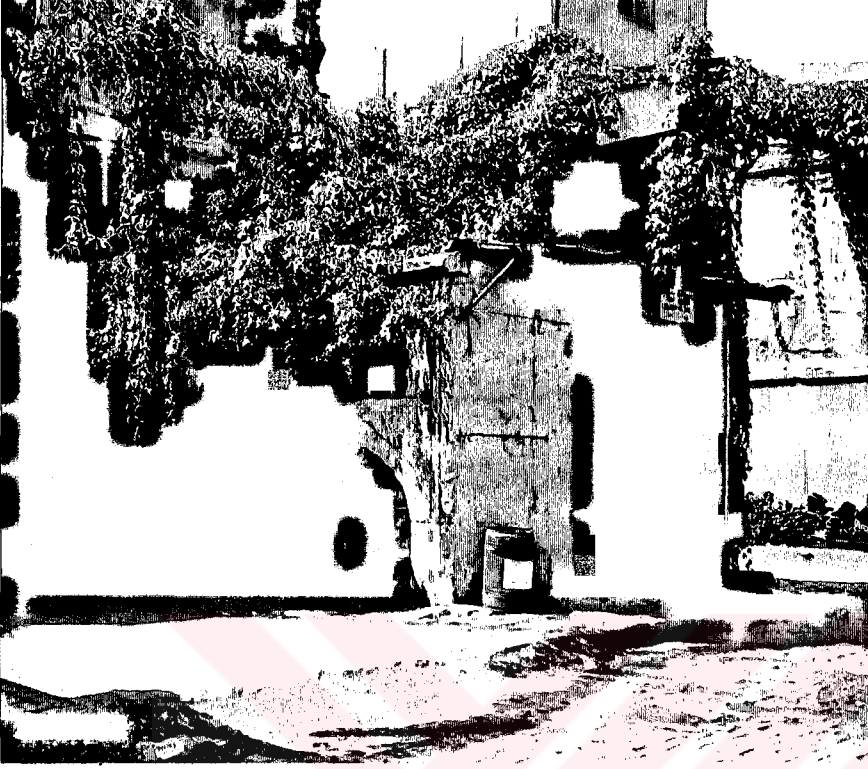
TARİHÇESİ : 1733 yılında II.Mustafa'nın eşi ve I.Mahmut'un annesi Saliha Sultan tarafından yaptırılmıştır. (A-Z'ye Galata-Beyoğlu,1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Bu sebil Rokoko stilinde özgün işlemleri ile günümüze kadar gelebilmiş ancak bakımsızlıktan işlevini yerine getirememektedir.

AYDINLATMA DURUMU : Çeşmede herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 16 puan aldığından, Saliha Sultan Sebil'i'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

Ç2.VERDİNAZ KADIN ÇEŞMESİ

Resim Ç2

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Karaköy'de, Fermeneciler Caddesi'nde Arap Kayyum ve Dikişçi Sokakları'nın kesiştiği yerde bulunmaktadır.

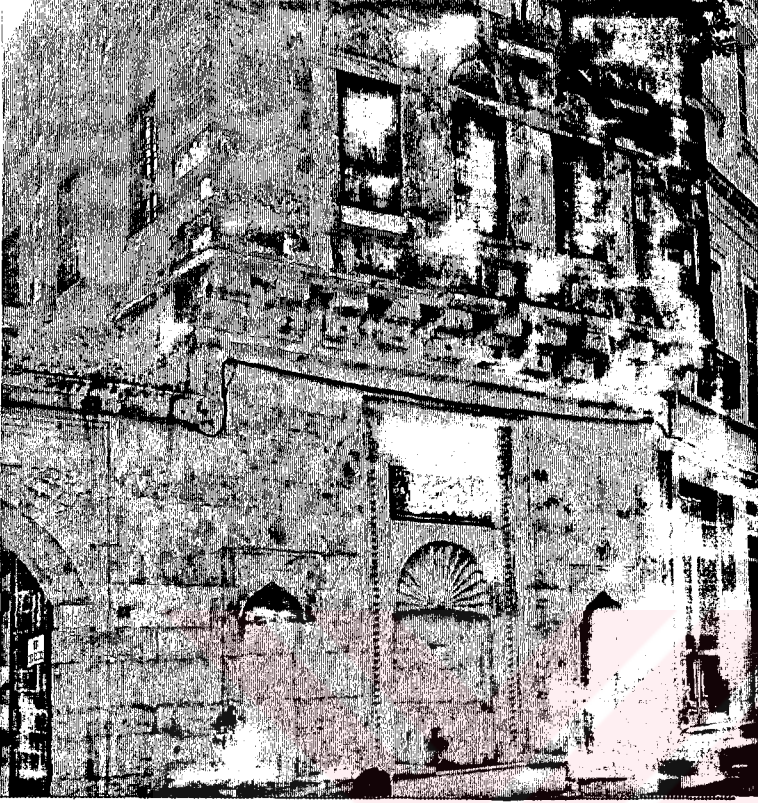
TARİHÇESİ : I.Mahmud'un eşlerinden Verdinaz Kadın için 1732 yılında yaptırılmıştır. (A-Z'ye Galata-Beyoğlu,1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Kesme taştan klasik tarzda yapılmış olup, günümüzde üzerine sürülen boya ve kireç ile şekilsiz bir hal almıştır.

AYDINLATMA DURUMU : Çeşmede herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 9 puan aldığından, Verdinaz Kadın Çeşmesi'nin aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür.(Bkz. Çizelge 5.6)

Ç3. KEMANKEŞ MUSTAFA PAŞA ÇEŞMESİ

Resim Ç3

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Karaköy'de, Kemankes Caddesi ile Eski Gümrük Sokağı'nın birleştiği yerde bulunmaktadır.

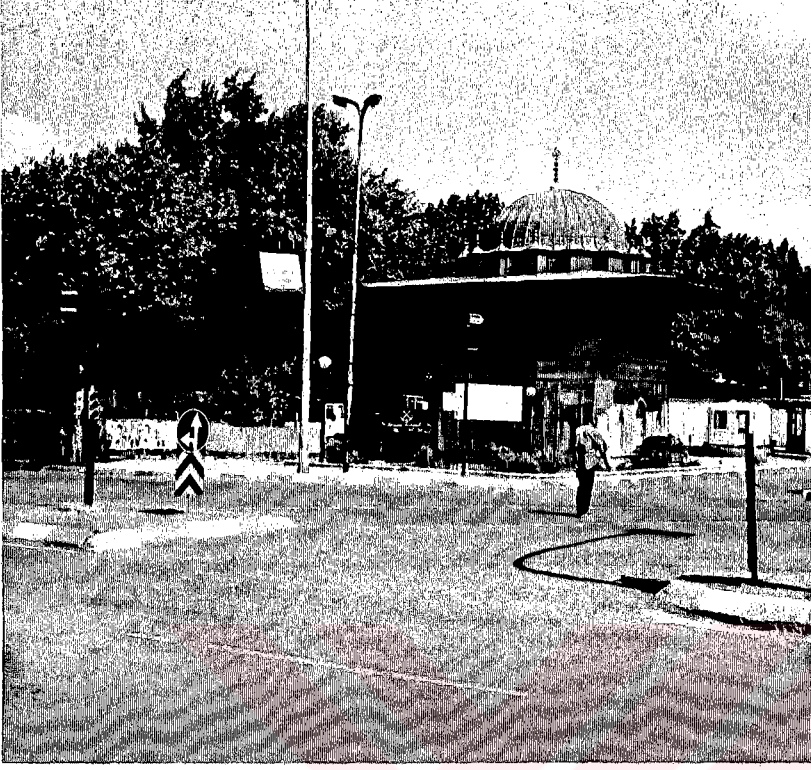
TARİHÇESİ : Çeşme, Reisülküttab İsmail Efendi tarafından 1732'de yaptırılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Cephesi mermer kaplıdır. Çeşmede Lale Devri özellikleri göstermektedir. Günümüzde bakımsızlıktan bozulmaya uğramıştır.

AYDINLATMA DURUMU : Çeşmede herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Kemankes Mustafa Paşa Çeşmesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

Ç4. TOPHANE ÇEŞMESİ*

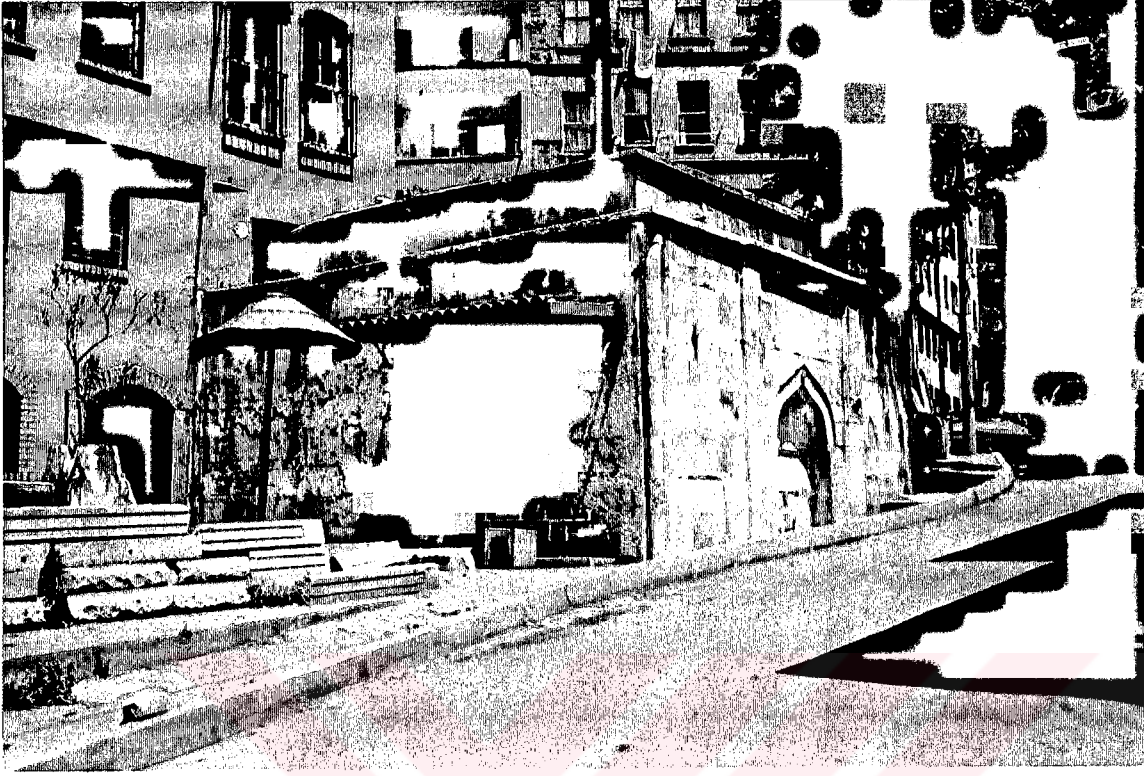

Resim Ç4

*(Bkz.E.Gecioğlu, Y.L.Tezi,1997, s:167)

Ç5.ÇUKUR CUMA ÇEŞMESİ

Resim Ç5

YERİ : Beyoğlu Firuzağa Mahallesi'nde, Çukurcuma Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : I.Sultan Mahmud'un hazinedarı Ömer Ağa tarafından yaptırılmıştır. (A-Z'ye Galata-Beyoğlu,1994)

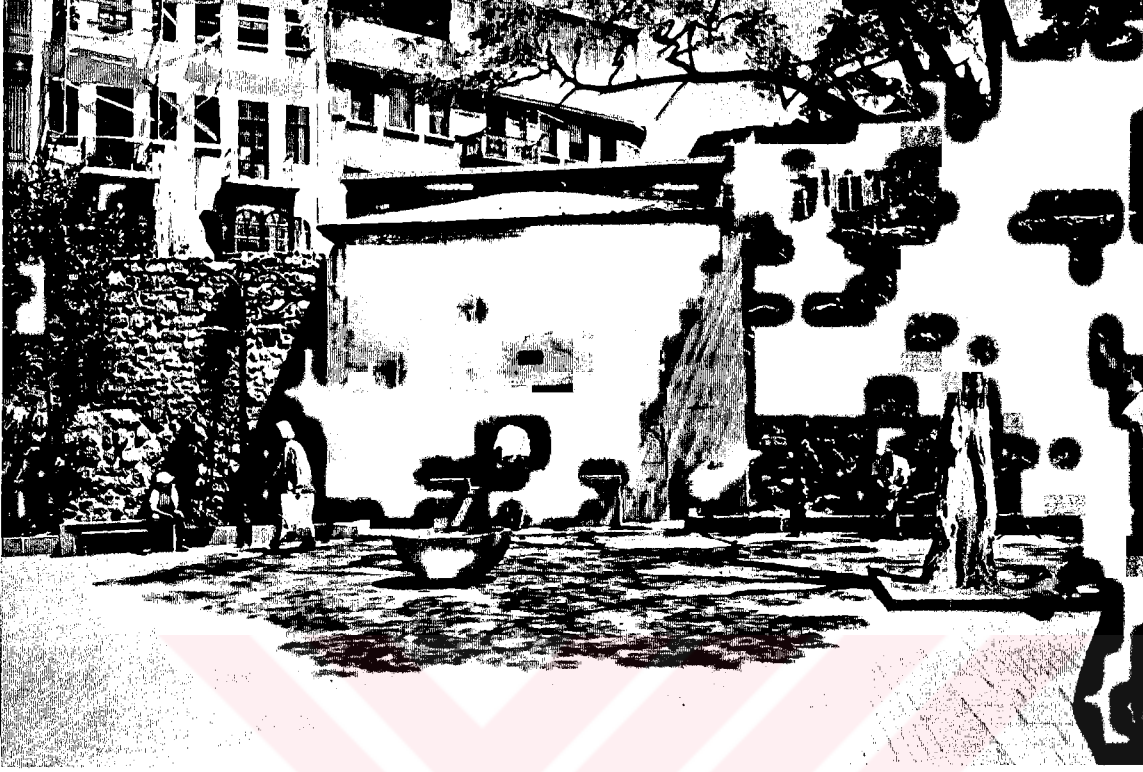
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Dört yüzlü ve küfeki taşından yapılmış olan çeşme günümüzde bakımsız durumdadır.

AYDINLATMA DURUMU : Çeşmede herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 9 puan aldığından, Çukur Cuma Çeşmesi'nin aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür.(Bkz. Çizelge 5.6)

Ç6. BEREKETZADE ÇEŞMESİ

Resim Ç6

YERİ : Galata'da, Büyükhendek Caddesi Fırçacı Sokağı'nın kesiştiği yerde Galata Kulesi'ni çeviren sur duvarına bitişik bulunmaktadır.

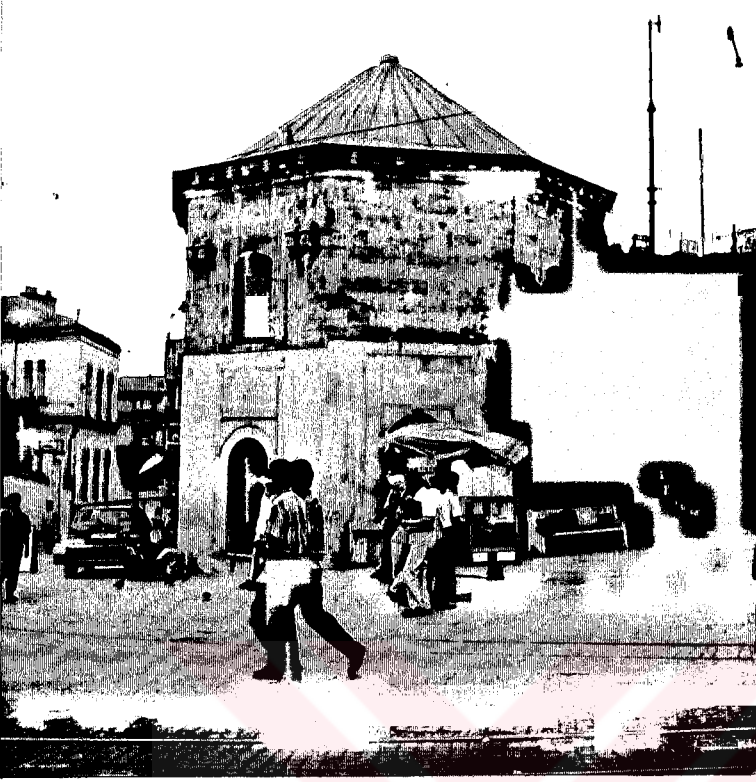
TARİHÇESİ : Kurucusu, Defterdar Mehmet Efendi olan çeşme bugünkü yerine 1957-58'de taşınmıştır. İlk yapım tarihi 1732'dir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Geniş bir saçağı bulunan çeşmenin, geri çekilmiş duvarının en altında dilimli kemer içine alınmış bezemeler bulunmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Çeşmede herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 15 puan aldığından, Bereketzade Çeşmesi'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

Ç7. TAKSİM MAKSEMİ

Resim Ç7

YERİ : Beyoğlu'nda İstiklal Caddesi ile Taksim Caddesi'nin kesiştiği köşede yer almaktadır.

TARİHÇESİ : I.Mahmud (1731) tarafından su sorununa çözüm getirmek amacıyla yaptırılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Maksem, sekiz köşeli küfeki taşından bir gövdeye ve yine piramidal, sekiz köşeli bir çatıya sahiptir.

AYDINLATMA DURUMU : Yapıda bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 16 puan aldığından, Taksim Maksemi'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

Ç8. HAFIZ AHMED PAŞA ÇEŞMESİ

Resim Ç8

YERİ : Taksim , Sıraselviler Caddesi'ndeki Kazancıbaşı Camii Sokağı'nın Başkurt Sokağı ile kesiştiği yerde bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Çeşmenin kurucusu, Numan Paşa'nın oğlu Köprülüzade Hafız Ahmed Paşa'dır. Kitabesi 1732 tarihli'dir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Arkasında su hazinesi bulunan, cephesi mermer kaplı çeşme kesme taştan yapılmıştır. Günümüzde kullanılmamaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Çeşmede herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Hafız Ahmed Paşa Çeşmesi'nin ikinci derecede aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.6)

Çizelge 5.6 Bölgede bulunan han, hamam, bedesten ve çeşmelerin mevcut aydınlatma durumunda incelenen temel özellikleri (E, L)

NO	ADI	YERİ	YAPIM TARİHİ	AYD. DÜZENİ	Eort (lm/m ²)	L ort (cd/m ²)
PH1	KARAKÖY PALAS	KARAKÖY	1920	VAR	50-75	3-5
PH2	NORDSTERN HANI*					
PH3	UNION HANI	KARAKÖY	19.yy.	VAR		2-3
PH4	ÇİÇEK PASAJI	İSTİKLAL CD.	1874-76	VAR	50	
PH5	NARMANLI HANI	İSTİKLAL CD.	19.yy. başı	YOK		
PH6	METRO HANI	BEYOĞLU	1912-13	VAR	20-30	2-3
PH7	TÜNEL PASAJI	BEYOĞLU	19.yy.	YOK		
PH8	AZNAVUR PASAJI	İSTİKLAL CD.	1900	YOK	10-20	1-2
PH9	AVRUPA PASAJI	BEYOĞLU	1870	VAR	30	
H1	YEŞİL DİREK HAMAMI	KARAKÖY	16.yy.	YOK	20	
H2	FIRUZ AĞA HAMAMI	GALATA	1917 sonra	YOK		
H3	ÇUKURCUMA HAMAMI	ÇUKURCUMA	1831 sonra	YOK		
H4	GALATASARAY HAMAMI	İSTİKLAL CD.	1715	VAR	30-50	2
BD1	GALATA BEDESTENİ	KARAKÖY	1451-1481	YOK		
Ç1	SALİHA SULTAN SEBİLİ	AZAPKAPI	16.yy.	YOK	10	0-1
Ç2	VERDİNAZ KADIN ÇEŞMESİ	KARAKÖY	1732	YOK		
Ç3	KEMANKEŞ MUSTAFA PAŞA ÇEŞMESİ	KARAKÖY	1732	YOK		
Ç4	TOPHANE ÇEŞMESİ*					
Ç5	ÇUKURCUMA ÇEŞMESİ	GALATA	1731	YOK		
Ç6	BEREKETZADE ÇEŞMESİ	GALATA	1732	YOK		
Ç7	TAKSİM MAKSEMİ	TAKSİM	1731	YOK		1-2
Ç8	HAFİZ AHMED PAŞA ÇEŞMESİ	TAKSİM	1732	YOK		

*(Bkz. E. Geçioğlu, Y.L. Tezi, 1997)

5.4 EĞİTİM KURUMLARI VE HASTANELER

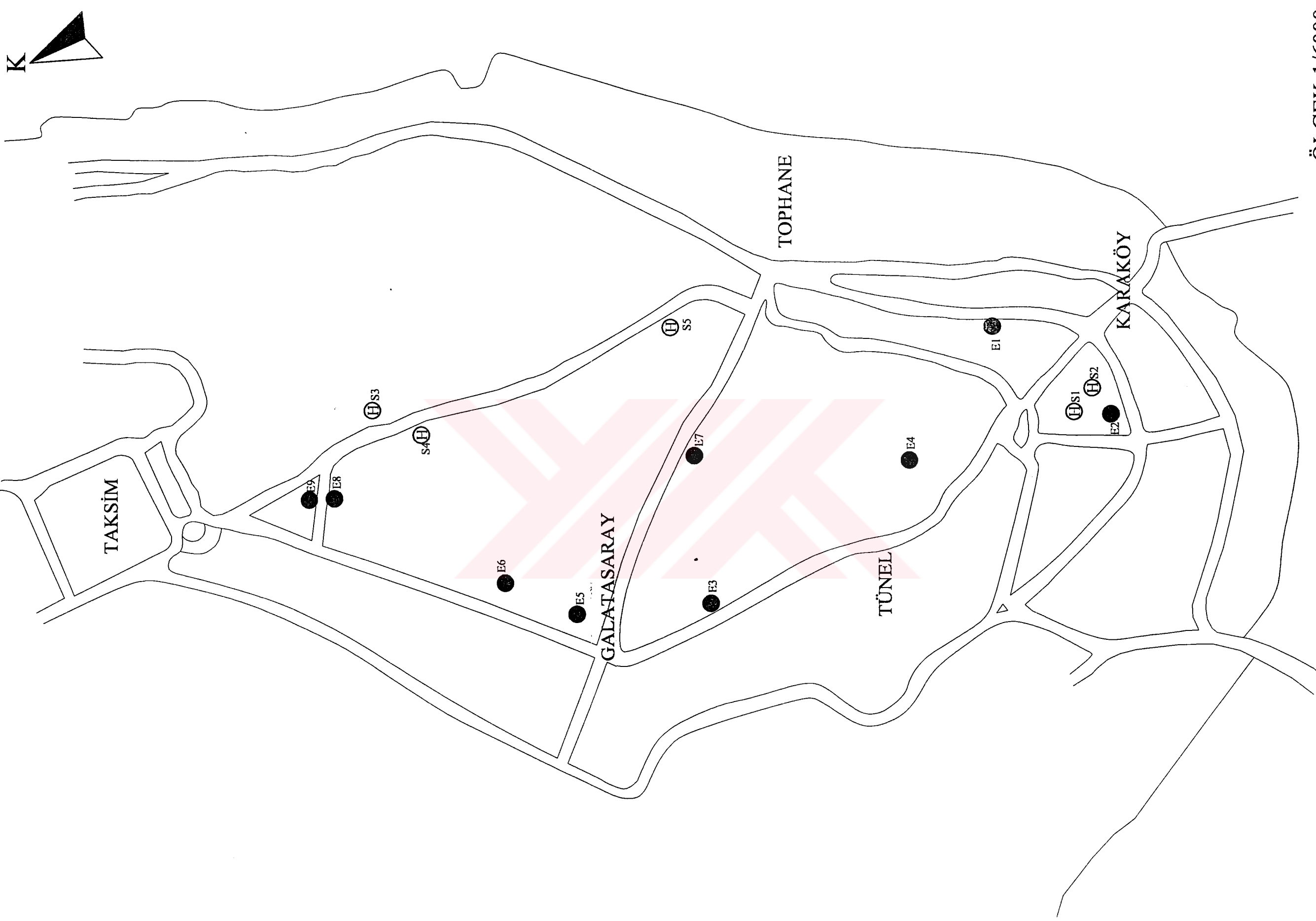
Bu bölümde, çalışma kapsamında incelenen dokuz eğitim kurumu ve beş hastane adları Çizelge 5.7’de verilmiş, harita üzerindeki konumları ise Şekil 5.4’te ve mevcut aydınlatma durumunda temel özelliklerin incelenmesi (E,L değerleri) de Çizelge 5.8’de gösterilmiştir.

Çizelge 5.7 Galata-Pera-Taksim Bölgesinde İncelenen Eğitim Kurumları ve Hastaneler

- E1. Saint Benoit Fransız Lisesi
- E2. Sankt Georg Avusturya Kız ve Erkek Liseleri
- E3. Beyoğlu Anadolu Lisesi
- E4. Alman Lisesi
- E5. Galatasaray Lisesi
- E6. Zoğrafyon Rum Erkek Lisesi
- E7. İtalyan Lisesi
- E8. Eseyan Ermeni Kız Lisesi
- E9. Zapyon Rum Kız Lisesi
- S1. Beyoğlu Belediye Hastanesi
- S2. Sank Georg Hastanesi
- S3. Alman Hastanesi
- S4. Taksim Hastanesi
- S5. İtalyan Hastanesi

GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İNCELENEN EĞİTİM KURUMLARI●

HASTANELERⓂ

ÖLÇEK:1/6000

Şekil 5.4 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Eğitim Kurumları ve Hastaneler

E1.SAINT BENOIT FRANSIZ LİSESİ

Resim E1

YERİ : Galata'da Kemeraltı Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ: Cizvit misyonerleri tarafından 1583'te açılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Okul aynı adı taşıyan kilise ve manastır kompleksinin içinde yer almaktadır. Dış cephe geniş ve taştandır. Giriş bahçe duvarı ile çevrilmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 17 puan aldığından, Saint Benoit Fransız Lisesi'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

E2.SANKT GEORG AVUSTURYA KIZ VE ERKEK LİSELERİ

Resim E2

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Galata'da Kartçınar Sokağı üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ: Kurum 1882'de öğretime başlamıştır. Daha önce Kilise ile birlikte Boşnak Kransiken rahiplerinden satın alınmıştır.(Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Yapıların erkek bölümü zeminle birlikte 6, kız bölümü ise 5 katlı olarak günümüzde kullanılmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 9 puan aldığından,Sankt Georg Avusturya Kız ve Erkek Liseleri'nin aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

E3.BEYOĞLU ANADOLU LİSESİ

Resim E3

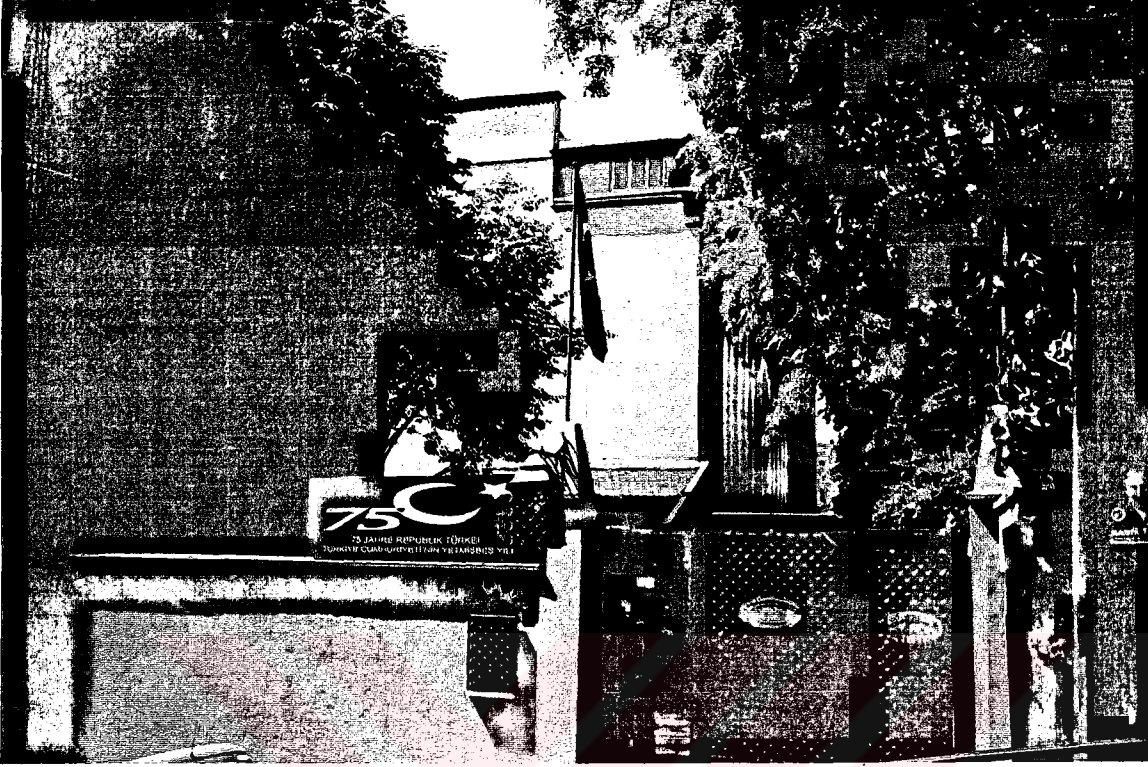
YERİ : İstiklal Caddesi üzerinde Galatasaray Meydanı ile Tünel Meydanı arasında yer almaktadır.

TARİHÇESİ: Tarihçesi hakkında bilgi bulunamamıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Okul tramvay yolu üzerinde, dikdörtgen planlı altı katlı bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 12 puan aldığından, Beyoğlu Anadolu Lisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

E4. ALMAN LİSESİ**Resim E4**

YERİ : Beyoğlu Tünel’de Şahkulu Bostanlı Sokağı üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ: Alman tüccar, zanaatkar, mühendis, hekim ve elçilik mensuplarının çocuklarının eğitim ihtiyacını karşılamak üzere 1868’de öğrenime başlamıştır. Binanın mimarı M.F. Cumin’dir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Okulun “L” biçimindeki kitlesi, uzun koridorlu ve iki yanı derslikli bir plana dayanır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada özel bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Yalnızca kapıda aplikler bulunmaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 11 puan aldığından, Alman Lisesi’nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

E5. GALATASARAY LİSESİ

Resim E5

YERİ : Beyoğlu İstiklal Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : 1 Eylül 1868'de öğretime açılan ve Tanzimat eğitiminin simgesi sayılan, Türkçe ve Fransızca programlı okuldur. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Yapı kagir ve üç katlıdır. Binanın, ortada bir tören avlusunu çevreleyen "U" biçiminde aksiyal ve simetrik bir planı vardır.

AYDINLATMA DURUMU : Okula giriş yolunda bir aydınlık düzeni bulunmaktadır. Duvara gömme, düzgün geçme yapan, kompakt floresan lambalı 5 adet aygıt vardır. Yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E_{max} = 95 \text{ lm/m}^2$, $E_{min} = 5 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur. Ayrıca büyük kapının iki yanında aplikler ve bunların içinde akkor filamanlı lambalar kullanılmıştır.

***Öneri** : Değerlendirmede 15 puan aldığından, Galatasaray Lisesi'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

E6. ZOĞRAFYON RUM ERKEK LİSESİ

Resim E6

YERİ : Beyoğlu'nda Turnacıbaşı Sokağı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ: Bina, banker Hristaki Zoğrafos'un maddi katkısı ile ve mühendis Perikles Fotiadis'in yönetiminde 1892'de inşa edilmiştir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Mermer kaplamalı ve dar cepheli, dört katlı bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Ancak sokak aydınlatma aygıtlarından yansıyan ışıklar ile aydınlanmıştır. Cephenin ortalama ışıklılığı, yerden 150cm yükseklikte, $L = 2-3 \text{ cd/m}^2$ dir. Binanın önünde yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 25-30 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 11 puan aldığından, Zoğrafyon Rum Erkek Lisesi ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

E7.İTALYAN LİSESİ

Resim E7

YERİ : Beyoğlu'nda, Tophane'de, Tomtom Kaptan Sokağı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ: 1888'de açılmıştır. 1919'da bugünkü binasına taşınmıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Okul beş katlı, bahçe içerisinde, neoklasik taş bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Kapısının önünde güvenlik amacı ile yerleştirilmiş içerisinde halojen lamba bulunan bir aygıt vardır. Kapı önünde döşeme üzerinde ölçülen ortalama aydınlık düzeyi $E=25-30 \text{ lm/m}^2$, ortalama ışıklılık ise $L=2-4 \text{ cd/m}^2$ olarak saptanmıştır.

*Öneri : Değerlendirmede 13 puan aldığından, İtalyan Lisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

E8.ESEYAN ERMENİ LİSESİ

Resim E8

YERİ : Taksim'de, Meşelik Sokağı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ: Harutyan Amira Bezciyan tarafından 1885'te kurulmuştur.

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Okul dört katlı, koyu renk taş kaplamalı, U planlı, orta bahçesinde kilise bulunan bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Kapısının önünde sokağı aydınlatmak amacı ile yerleştirilmiş aplikler bulunmaktadır, ancak bakımsızlık nedeni ile yanmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Eseyan Ermeni Lisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

E9.ZAPYON RUM KIZ LİSESİ

Resim E9

YERİ : Taksim'de, Meşelik Sokağı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ: Tarihçesi hakkında bilgi bulunamamıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Okul dört katlı, koyu renk taş kaplamalı, dikdörtgen planlı, geniş cepheli bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Kapısının önünde sokağı aydınlatmak amacı ile yerleştirilmiş aplikler bulunmaktadır, ancak bakımsızlık nedeni ile yanmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Zapyon Rum Kız Lisesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

S1. BEYOĞLU BELEDİYE (İNGİLİZ) HASTANESİ

Resim S1

YERİ : Galata Kuledibi'nde, Bereketzade Medresesi Sokağı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ : 1855'te İngiliz hükümeti tarafından kurulmuştur. Asıl adı İngiliz Bahriye Hastanesi'dir. Türkiye'nin ilk belediye hastanesidir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Önceleri kare planlı iki katlı olan bina, sonra planları değiştirilerek şimdiki görünümüne kavuşmuştur. Bina tamamen taştan yapılmıştır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Giriş kapısının iki yanında aydınlatma aygıtları bulunmaktadır. Kapının önünde yapılan ölçmede ortalama aydınlık düzeyi $E=15 \text{ lm/m}^2$, ışıklılığı ise $L = 0-2 \text{ cd/m}^2$ bulunmuştur. Cephede herhangi bir aydınlık düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 14 puan aldığından, Beyoğlu Belediye (İngiliz) Hastanesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

S2. SANK GEORG HASTANESİ

Resim S2

YERİ :Beyoğlu İlçesi'nde, Galata'da Medrese Sokağı üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kuruluş tarihi 1836'ya kadar gitmekle birlikte hastane kayıtları 1840'tan başlamaktadır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Üç katlı olan ana kütle ortada geniş, dikdörtgen formlu bir hol etrafında yer alan beş oda ile çevrelenmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Cephesi sokak aygıtlarından ışık almaktadır. Cephede yerden 150cm yükseklikte ortalama aydınlık düzeyi $E=20 \text{ lm/m}^2$ bulunmuştur. Yine aynı yükseklikte ışıklılık $L= 1-2 \text{ cd/m}^2$ 'dir.

***Öneri** : Değerlendirmede 9 puan aldığından, Sankt Georg Hastanesi'nin aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

S3. ALMAN HASTANESİ

Resim S3

YERİ : Taksim Sıraselviler Caddesi'nde bulunmaktadır.

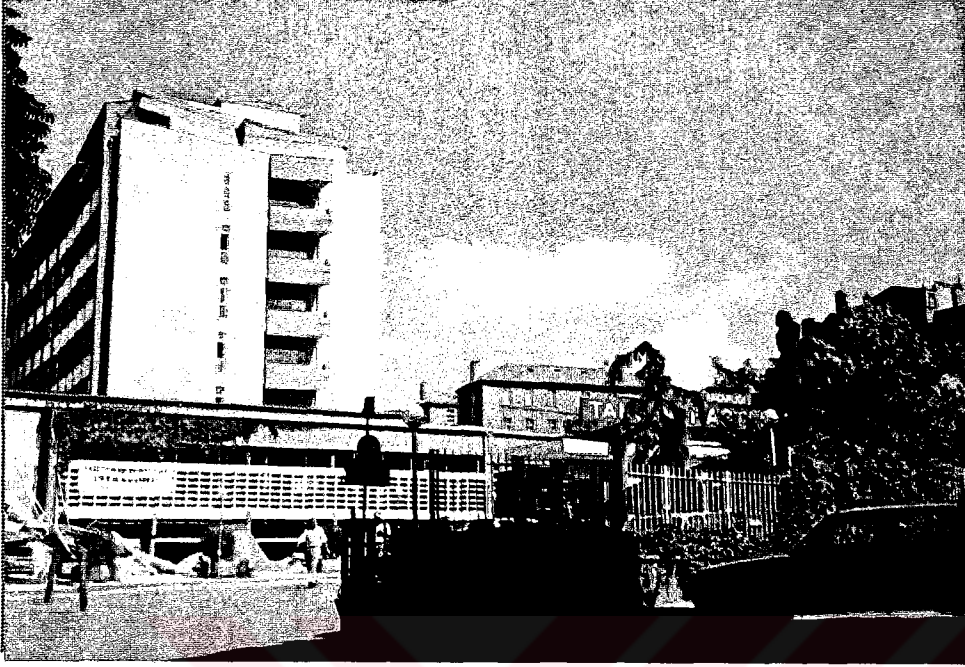
TARİHÇESİ : Hastane , İstanbul'daki D.W.V. Alman Hayır Cemiyeti'nin Katkılarıyla 6 Nisan 1846 tarihinde kurulmuştur. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Geniş bir arazi üzerine kurulmuş, orta bahçeden ulaşılan çeşitli ek binalara sahiptir. Hastanenin ihtiyaçlarının giderilmesi için yapılan ek binalar ile orijinal yapısını giderek kaybetmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Alanda çeşitli aydınlatma düzenleri bulunmaktadır. Özellikle binalara ulaşımı sağlayan orta bahçede direkli aygıtlar bulunmaktadır. Yapılan ölçmelerde ortalama aydınlık düzeyi $E=5-7 \text{ lm/m}^2$ olarak belirlenmiştir. Ayrıca binaya yönlendirilmiş içerisinde metal halojenürlü lamba bulunan aygıtlar ile cephe aydınlatması yapılmıştır.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Alman Hastanesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

S4. TAKSİM HASTANESİ

Resim S4

YERİ : Taksim'de, Sıraselviler Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Tarihçesi hakkında bilgi bulunamamıştır.

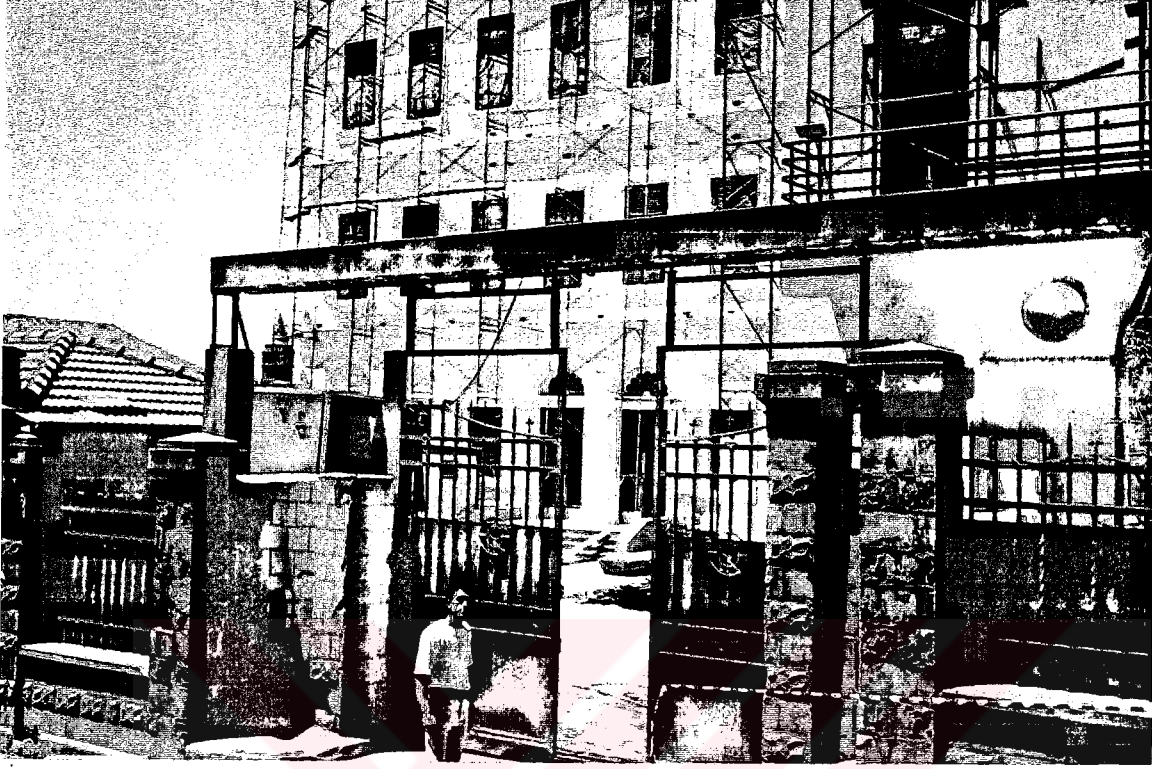
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Geniş bir alan üzerinde yüksek dikdörtgen bir blok ve etrafında ek binaları bulunan bir yapıya sahiptir.

AYDINLATMA DURUMU : Yüksek olan ana binaya yönlendirilmiş içerisinde metal halojenürlü lamba bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Bina cephesindeki ortalama ışıklılık $L=1-2 \text{ cd/m}^2$ olarak saptanmıştır. Hastane bahçesinde, camı izotrop yayınlık geçme yapan, içerisinde cıva buharlı lamba bulunan aygıtlar ile bir aydınlatma düzeni kurulmuştur. Döşeme üzerinde ölçülen ortalama aydınlık düzeyi $E=2-5 \text{ lm/m}^2$ dir.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Taksim Hastanesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

S5. İTALYAN HASTANESİ

Resim S5

YERİ :Beyoğlu İlçesi'nde, Tophane sırtlarında, Boğazkesen Caddesi'ni Sıraselviler'e bağlayan yokuş üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Kral II. Vittorio Emanuele tarafından yaptırılan hastanenin mimarları Giorgio Domenico ve Ercole Stampa adlı iki kardeştir. Bina, 1876'da faaliyete geçmiştir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Binada pencereler eşit aralıklarla tekrar etmektedir. "U " şeklinde bir plana sahiptir.

AYDINLATMA DURUMU : Binanın tadilatla olması nedeni ile herhangi bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 13 puan aldığından, İtalyan Hastanesi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.8)

Çizelge 5.8 Bölgede bulunan eğitim kurumlarının ve hastanelerin mevcut aydınlatma durumunda incelenen temel özellikleri (E, L)

NO	ADI	YERİ	YAPIM TARİHİ	AYD. DÜZENİ	Eort (lm/m ²)	L ort (cd/m ²)
E1	SANKT BENOIT FRANSIZ LİSESİ	KARAKÓY	1583	YOK		
E2	SANKT GEORG AVUSTURYA KIZ VE ERKEK LİSELERİ	GALATA	1882	YOK		
E3	BEYOĞLU ANADOLU LİSESİ	İSTİKLAL CD.		YOK		
E4	ALMAN LİSESİ	BEYOĞLU	1868	YOK		
E5	GALASARAY LİSESİ	İSTİKLAL CD.	1868	VAR	50-60	
E6	ZOĞRAFYON RUM ERKEK LİSESİ	BEYOĞLU	1892	YOK	25-30	2-3
E7	İTALYAN LİSESİ	BEYOĞLU	1888	VAR		
E8	ESEYAN ERMENİ LİSESİ	TAKSİM	1895	YOK		
S1	BEYOĞLU BELEDİYE HASTANESİ	GALATA	1855	VAR	15	
S2	SANK GEORG HASTANESİ	GALATA	1836	YOK		
S3	ALMAN HASTANESİ	TAKSİM	1846	VAR	10-15	1-3
S4	TAKSİM HASTANESİ	TAKSİM		VAR	10	0-1
S5	İTALYAN HASTANESİ	TOPHANE	1876	YOK		

5.5 OTELLER, BANKALAR, ELÇİLİK BİNALARI

Bu bölümde, çalışma kapsamında incelenen üç otel, iki banka binası ve sekiz elçilik binası adları Çizelge 5.9'da verilmiş, harita üzerindeki konumları ise Şekil 5.5'te ve mevcut aydınlatma durumunda temel özelliklerin incelenmesi (E,L değerleri) de Çizelge 5.10'da gösterilmiştir.

Çizelge 5.9 Galata-Pera-Taksim Bölgesinde İncelenen Oteller, Bankalar, Elçilik Binaları

- O1. Pera Palas Oteli
- O2. Londra Oteli
- O3. Marmara Oteli
- B1. Osmanlı Bankası Binası
- B2. Ziraat Bankası Binası
- EL1. İngiltere Elçiliği Binası
- EL2. İtalya Cumhuriyeti Başkonsolosluğu Binası
- EL3. Rusya Federasyonu Başkonsolosluğu
- EL4. Hollanda Konsolosluğu
- EL5. Amerika Birleşik Devletleri Konsolosluğu
- EL6. Fransız Başkonsolosluğu
- EL7. İsveç Elçiliği
- EL8. Fransız Elçiliği

Şekil 5.5 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Oteller, Bankalar, Elçilik Binaları

01. PERA PALAS OTELİ

Resim 01

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Tepebaşı'nda, Meşrutiyet Caddesi'nde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Tasarımı mimar Alexandre Vallaury tarafından yapılmış olan yapı, 1895 yılında faaliyete geçmiştir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Yapı 46x28m. boyutunda dikdörtgen biçiminde bir taban üzerine oturmaktadır. Toplam 9 katlı bir binadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada sadece giriş kapısı önünde ve kuzey cephesinde bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Cephede kullanılan, içerisinde sodyum buharlı lambalar bulunan aygıtların aydınlattığı en aydınlık yerin ortalama ışıklılığı $L=2-3\text{cd/m}^2$ ve ortalama aydınlık düzeyi $E=25-30\text{lm/m}^2$ 'dir. Kapı girişinde ise, döşeme üzerindeki ortalama aydınlık düzeyi $E=30-40\text{lm/m}^2$ bulunmuştur.

*Öneri : Değerlendirmede 17 puan aldığından, Pera Palas'ın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

O2. LONDRA OTELİ

Resim O2

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Meşrutiyet Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : L.Adamopoulos ve N. Aperghis adlı iki ortak tarafından otel olmak üzere, 1891'de inşa ettirilmiştir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Geniş bir alana yayılan yapı, beş katlıdır. Bugün de eski cephe düzenlemesini koruyabilmiş olması önemlidir.

AYDINLATMA DURUMU : Otelin giriş kısmında bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Kapı önünde iki adet aplik ve halojen aygıtlar ile aydınlatma yapılmıştır. Kapı girişinde ise, döşeme üzerindeki ortalama aydınlık düzeyi $E=20-30 \text{ lm/m}^2$ bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Londra Otel'i'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

O3. MARMARA OTELİ

Resim O3

YERİ : Taksim Meydanında yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Tarihçesi hakkında bilgi bulunamamıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Geniş bir tabana yayılmış olan giriş katı üzerinde yatak katlarının bulunduğu, çok katlı, son dönem mimari tarzında inşa edilmiş bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Otelin önünde camı düzgün geçme yapan içerisinde kompakt floresan lamba bulunan ve kenarlarında dekoratif süslemeler olan aygıtlar bulunmaktadır. Kapının önünde yapılan ölçmeye göre ortalama aydınlık düzeyi $E=5-10 \text{ lm/m}^2$ olarak ölçülmüştür. Ayrıca yatak katlarına yönlendirilmiş olan içerisinde metal halojenürlü lamba bulunan aygıtlar ile bir aydınlatma düzeni kurulmuştur. Cephede, ortalama ışıklılık $L=3-5 \text{ cd/m}^2$ olarak saptanmıştır.

***Öneri :** Değerlendirmede 15 puan aldığından, Marmara Otel'i'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

B1. OSMANLI BANKASI BİNASI

Resim B1

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Karaköy'de, Bankalar Caddesi'nde bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Fransız asıllı mimar Alexandre Vallaury tarafından 1890'da yapılmıştır. Günümüzde Osmanlı Bankası Umum Müdürlüğü ve Merkez Bankası tarafından ortaklaşa kullanılmaktadır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Bina, simetrik olarak her iki bölümde de aynı şekilde dikdörtgen bir boşluğun çevresinde gelişmiş galerili bir plana oturmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Binanın cephesine monte edilmiş ve giriş katındaki otoparkı aydınlatan metal halojenürlü lambalı aygıtlar ile zemin aydınlatılmıştır. Yerden 150 cm yükseklikte, ortalama olarak $L=5-8 \text{ cd/m}^2$ bulunmuştur. Cephenin ortalama ışıklılığı, yine aynı yükseklikte, $L= 1-2 \text{ cd/m}^2$ 'dir. Binanın önünde yapılan ölçmede, döşeme üzerindeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 20-40 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 16 puan aldığından, Osmanlı Bankası Binası'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

B2. ZİRAAT BANKASI BİNASI *

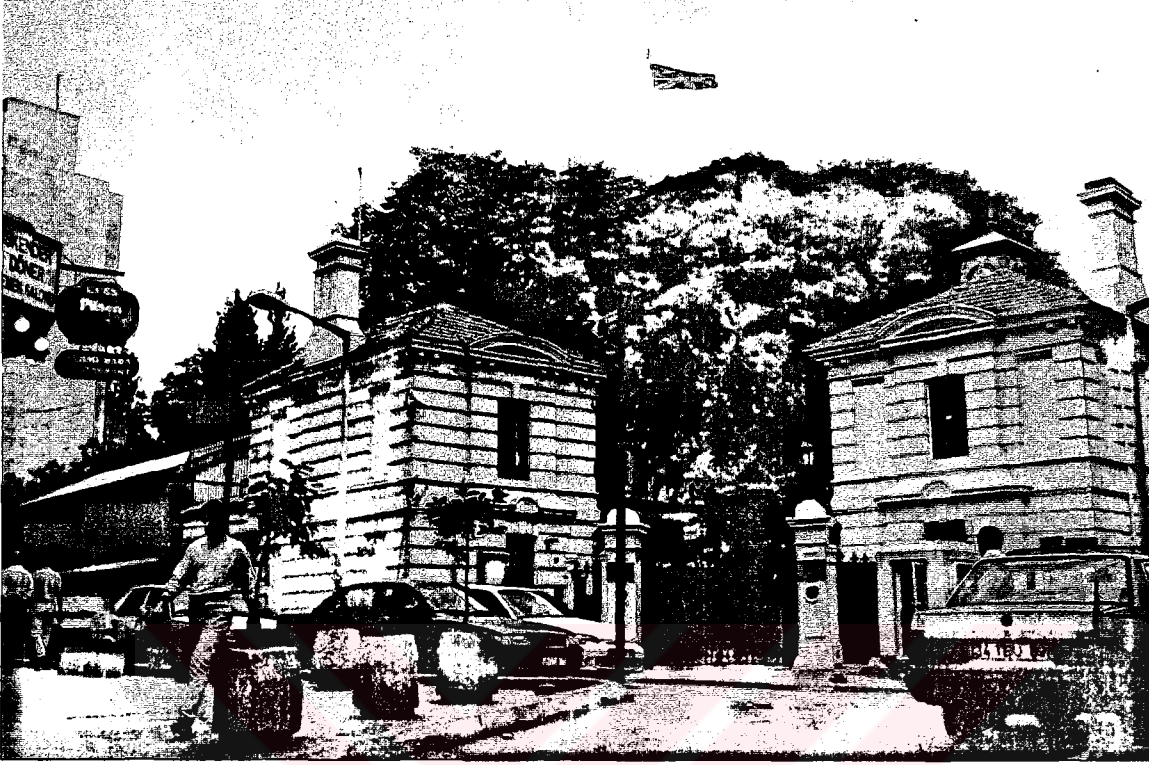
Resim B2

*(Bkz.E.Gecioğlu, Y.L.Tezi,1997, s:153)

EL1. İNGİLTERE ELÇİLİĞİ BİNASI

Resim EL1

YERİ : Beyoğlu İlçesi'nde, Galatasaray'da yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Binanın mimarları Sir Charles Barry ve W.J.Smith'tir. Barry'nin biyografisinde tasarımın 1847-1848'de ele alındığı yazmaktadır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Bina, 2 hektar genişliğinde bir alan içinde, neorönesans anlayışıyla inşa edilmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Dış kapıda iki adet aplik ve içerisinde akkor filamanlı lambalar bulunmaktadır. Ortalama aydınlık düzeyi, kapı önünde $E=5-10 \text{ lm/m}^2$ olarak belirlenmiştir.

***Öneri :** Değerlendirmede 16 puan aldığından, İngiltere Elçiliği Binası'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

EL2. İTALYA CUMHURİYETİ BAŞKONSOLOSLUĞU

Resim EL2

YERİ : Beyoğlu'nda, Tophane'de, Tomtom Kaptan Sokağı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Tarihi çok eskilere uzanan yapı Venedik Cumhuriyeti'nin, Osmanlı Devleti nezlinde bulundurduğu elçi ve balyosların ikametgahı olarak kullanılmak üzere 1695'te yapılmıştır. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Eski adı ile Venedik Sarayı, neoklasik üslup özellikli üç kattan oluşmaktadır. Sarayın bahçesinde yer alan ek binalarda ise konsolosluk ve vize işlemleri görülmektedir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Bahçede sokak aydınlatma aygıtları bulunmaktadır. Ortalama aydınlık düzeyi yerden 150cm yükseklikte $E=5-10\text{lm/m}^2$ 'dir.

*Öneri : Değerlendirmede 15 puan aldığından, İtalya Cumhuriyeti Başkonsolosluğu'nun öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

EL3. RUSYA FEDERASYONU BAŞKONSOLOSLUĞU

Resim EL3

YERİ : Beyoğlu'nda İstiklal Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : İtalyan asıllı mimar Gaspare Fossati tarafından 1838-1845 yılları arasında inşa edilmiştir.(Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Bina , 7945 m²'lik bir bahçe içinde birbirine bağlı iki dikdörtgen kütleden oluşur.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Avluda içerisinde cıva buharlı lambalı sokak aydınlatma aygıtları bulunmaktadır. Ortalama aydınlık düzeyi yerden 150cm yükseklikte $E=5-10 \text{ lm/m}^2$ 'dir.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Rusya Federasyonu Başkonsolosluğu'nun ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

EL4. HOLLANDA KONSOLOSLUĞU

Resim EL4

YERİ : Beyoğlu İstiklal Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Bina İtalyan kökenli mimar kardeşler Gaspere ve Giuseppe Fossati tarafından 1854'te tasarlanmış ve inşa edilmiştir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Bina, 24x14m ölçülerinde eğimli bir alan içinde simetri düzenin hakim olduğu neorönesans anlayışıyla inşa edilmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Hollanda Konsolosluğu'nun ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

EL5. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ KONSOLOSLUĞU Resim EL5

YERİ : Beyoğlu'nda Meşrutiyet Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Corpi Sarayı olarak ünlenen binanın mimarı Giacomo Leoni'dir. 1882'de oturulabilir hale gelen binanın, inşaatına ne zaman başlandığı bilinmemektedir. 1907'de Amerikan hükümetince satın alınmıştır. Binanın hemen yanındaki Tubin Evi ise, bugün konsolosluğun vize bölümü olarak hizmet vermektedir. (Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Dikdörtgen planlı olan yapı, görkemli bir palazzo olarak tasarlanmıştır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Dış kapıda bir adet aplik , bahçede ise alçak basınçlı sodyum buharlı lambalı sokak aydınlatma aygıtları bulunmaktadır. Ortalama aydınlık düzeyi, $E=5-10 \text{ lm/m}^2$ olarak belirlenmiştir.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Amerika Birleşik Devletleri Konsolosluğu'nun ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

EL6. FRANSIZ BAŞKONSOLOSLUĞU

Resim EL6

YERİ : İstiklal Caddesi'nin üzerinde bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Osmanlı İmparatorluğu döneminde ortaya çıkan salgın hastalıklara karşı Fransız hastanesi olarak 1719 yılında inşa edilmiştir.(A-Z'ye Galata-Beyoğlu, 1994)

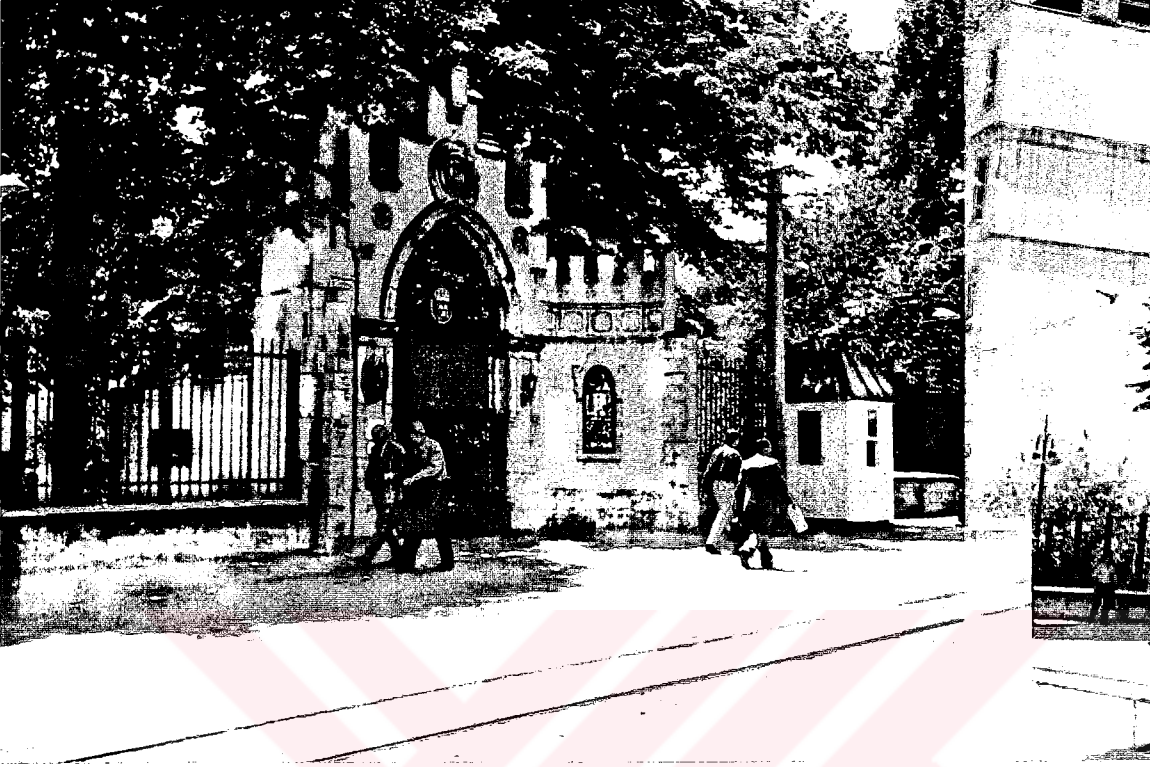
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Tek katlı istiklal caddesine cepheli bir binadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Ancak İstiklal Caddesi üzerindeki sokak aydınlatma aygıtlarından ışık almaktadır.

*Öneri : Değerlendirmede 13 puan aldığından, Fransız Başkonsolosluğu'nun ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

EL7. İSVEÇ ELÇİLİĞİ

Resim EL7

YERİ : İstiklal Caddesi'nin üzerinde bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Bugünkü bina, Stenersen tarafından 1869 yılında Mimar Pulgher'e yaptırılmıştır. (A-Z'ye Galata-Beyoğlu, 1994)

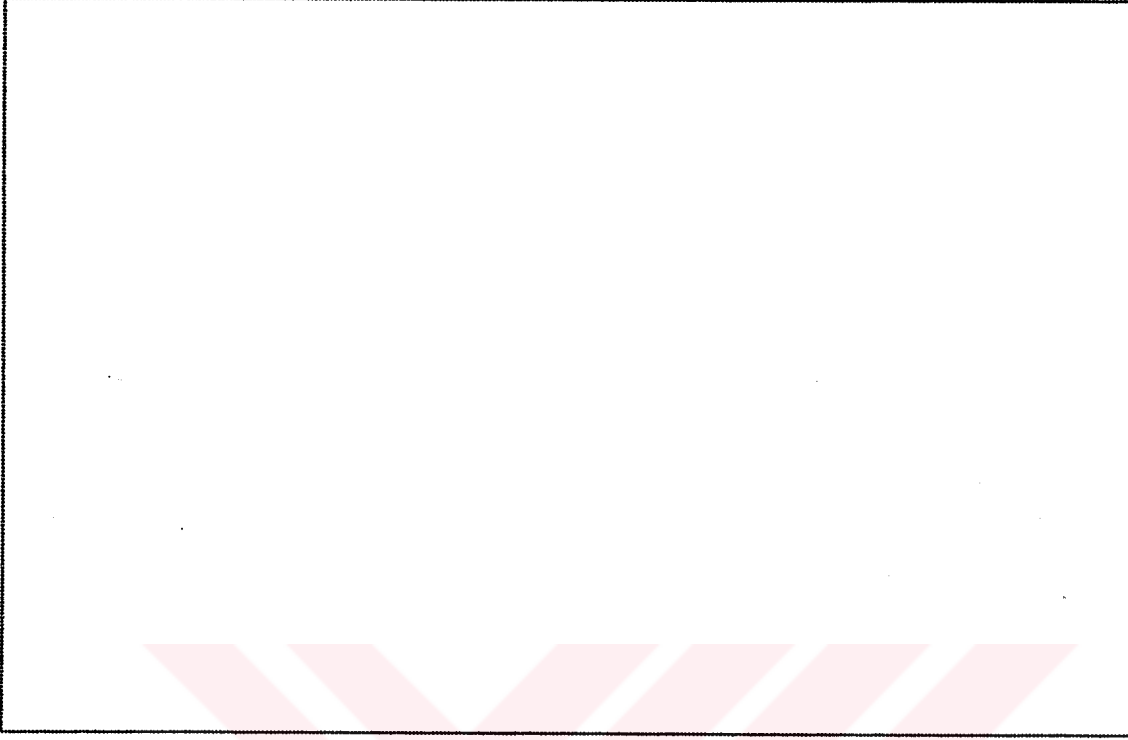
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Büyük bir bahçe içerisinde bulunmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Elçilikte iki çeşit aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Binanın girişinde bulunan iki adet aplik ile kapı önü aydınlatması yapılmıştır. Bahçede ise içerisinde cıva buharlı lamba bulunan aygıtlar ile bir aydınlatma düzeni kurulmuştur. Bahçede, döşeme üzerinde, ortalama aydınlık düzeyi $E=2-5 \text{ lm/m}^2$ olarak saptanmıştır.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, İsveç Elçiliği'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

EL8. FRANSIZ ELÇİLİĞİ

Resim EL8

YERİ : Beyoğlu'nda, Seferbostanı Çıkmazı'nda yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Tarih boyunca birkaç kez yanarak harap olan bina, Kral Louis Philippe döneminde 1839 yılında yaptırılmıştır. (A-Z'ye Galata-Beyoğlu, 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Geniş bir arazi üzerinde dikdörtgen planlı bir binadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Dış kapıda bir adet aplik bulunmaktadır. Ortalama aydınlık düzeyi, $E=2-5 \text{ lm/m}^2$ olarak belirlenmiştir.

***Öneri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Fransız Elçiliği'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.10)

Çizelge 5.10 Bölgede bulunan otel, banka, elçilik binaları mevcut aydınlatma durumunda incelenen temel özellikleri (E, L)

NO	ADI	YERİ	YAPIM TARİHİ	AYD. DÜZENİ	E _{ort} (lm/m ²)	L _{ort} (cd/m ²)
O1	PERA PALAS OTELİ	BEYOĞLU	1895	VAR	25-30	2-3
O2	LONDRA OTELİ	BEYOĞLU	1891	VAR	20-30	
O3	MARMARA OTELİ	TAKSİM		VAR		2-3
B1	OSMANLI BANKASI BİNASI	GALATA	1890	VAR	20-40	1-2
B2	ZİRAAT BANKASI BİNASI*					
EL1	İNGİLTERE ELÇİLİĞİ BİNASI	BEYOĞLU	1847-1848	YOK	5-15	
EL2	İTALYA CUMHURİYETİ BAŞKONSOLOSLUĞU BİNASI	BEYOĞLU	1728	YOK	5-10	
EL3	RUSYA FEDERASYONU BAŞKONSOLOSLUĞU	İSTİKLAL CD.	1838-1845	YOK	5-10	
EL4	HOLLANDA KONSOLOSLUĞU	İSTİKLAL CD.	1854	YOK		0-1
EL5	A.B.D. KONSOLOSLUĞU	BEYOĞLU	1882	VAR	5-10	1-2
EL6	FRANSIZ KONSOLOSLUĞU	BEYOĞLU	1898	YOK		
EL7	İSVEÇ ELÇİLİĞİ	İSTİKLAL CD.	1870	VAR		0-1

*(Bkz. E. Geçioğlu, Y.L. Tezi, 1997)

5.6 KULE VE ANIT, MEYDANLAR ve PARKLAR

Bu bölümde, çalışma kapsamında incelenen iki kule-anıt, dört meydan ve dört park adları Çizelge 5.11’de verilmiş, harita üzerindeki konumları ise Şekil 5.6’da ve mevcut aydınlatma durumunda temel özelliklerin incelenmesi (E,L değerleri) de Çizelge 5.12’de gösterilmiştir.

Çizelge 5.11 Galata-Pera-Taksim Bölgesinde İncelenen Kule, Anıt, Meydan ve Parklar

KA1. Galata Kulesi

KA2. Cumhuriyet Anıtı

M1. Karaköy Meydanı

M2. Tünel Meydanı

M3. Galatasaray Meydanı

M4. Taksim Meydanı

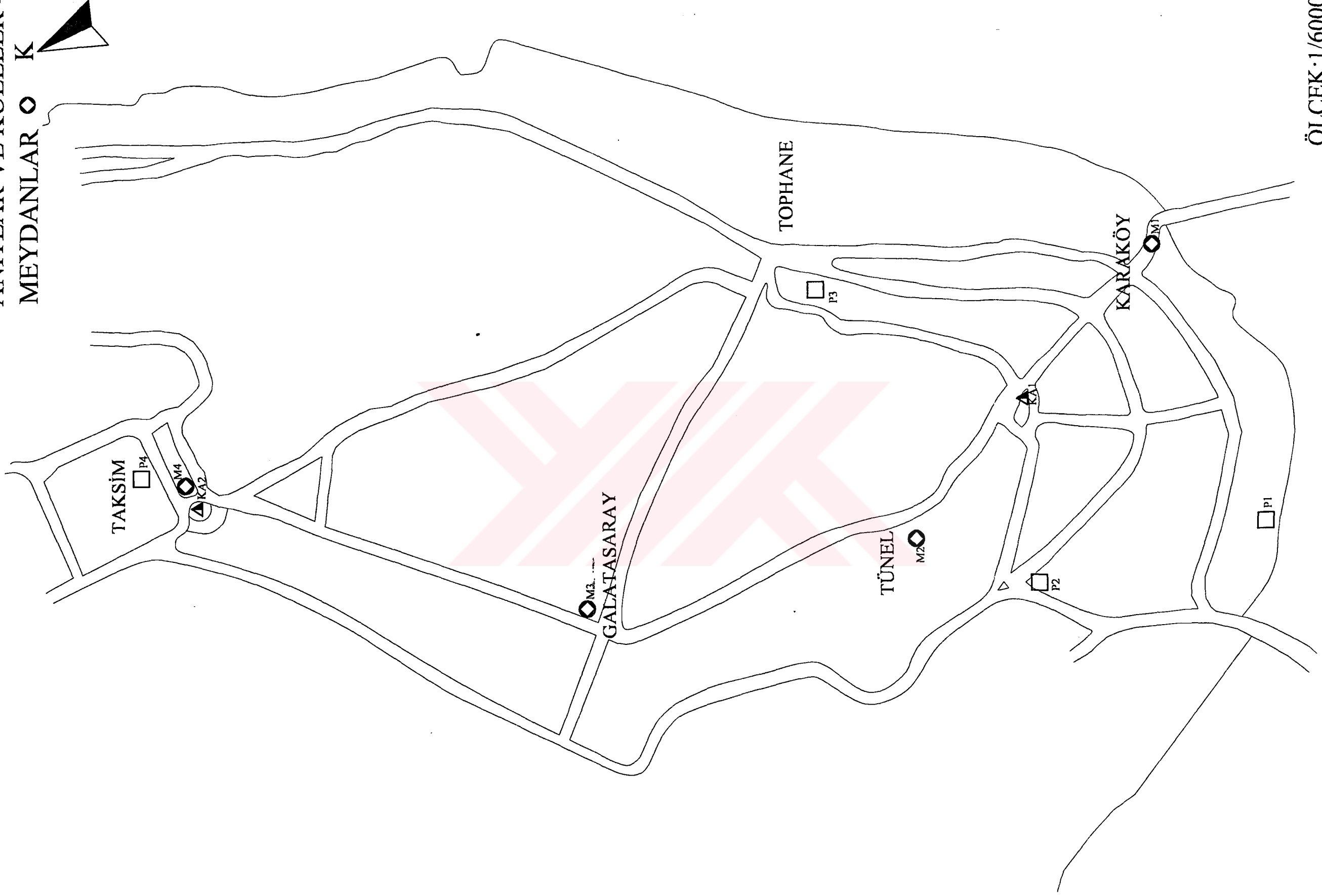
P1. Azapkapı-Haliç Kıyı Şeridi Parkı

P2. Şişhane Parkı

P3. Tophane Parkı

P4. Taksim Gezi Parkı

GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İNCELENEN PARKLAR □
ANITLAR VE KULELER ▲
MEYDANLAR ○ K

ÖLÇEK: 1/6000

Şekil 5.6 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kule, Anıt, Meydan ve Parklar

KA1. GALATA KULESİ

Resim KA1

YERİ : Haliç'in girişine, Boğaz'a ve Marmara'ya hakim bir yerde yer almaktadır.

TARİHÇESİ: Haliç kıyısında sınırlarını genişleten Cenevizliler, Galata Kulesi'nin bulunduğu yere ancak 1349'da sahip olmuşlar ve kuleyi bu sırada inşa etmişlerdir. (Anon., 1994)

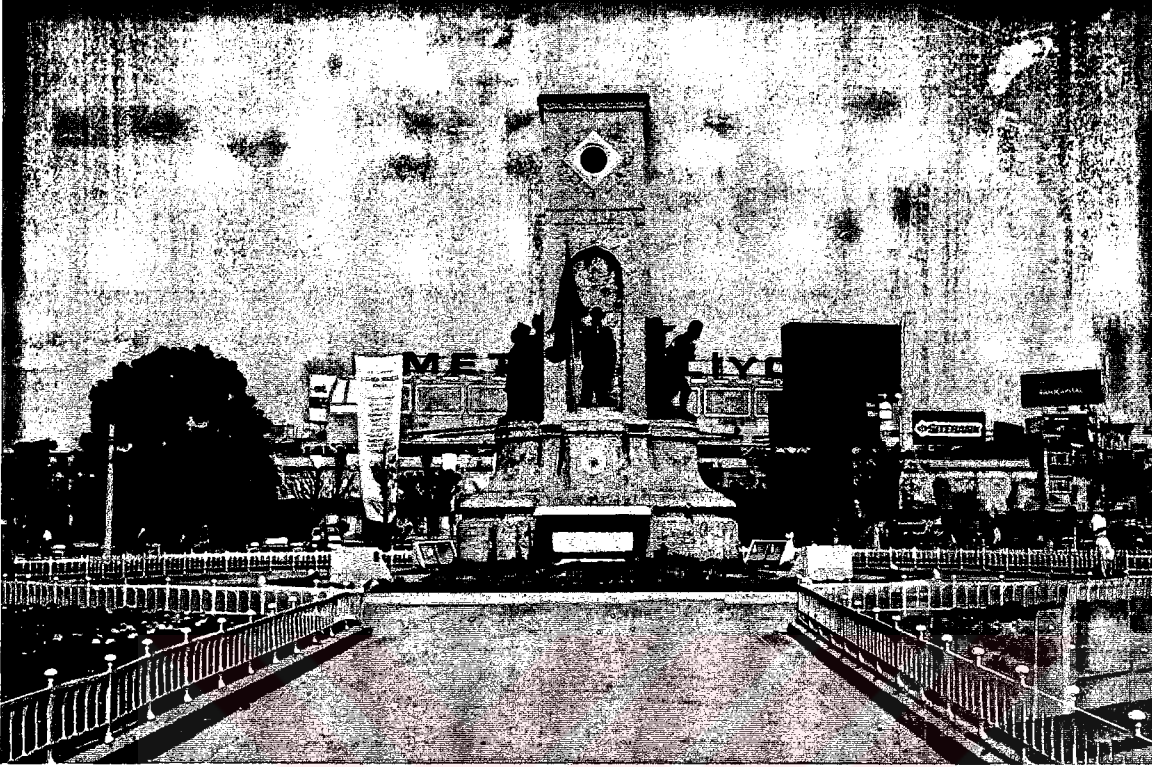
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Günümüze kadar çeşitli değişikliklere uğrayan kule, 62.60m yüksekliğinde, masif taş kaplamalı, üstünde sivri bir külah bulunan ve asansörle üst katlara ulaşılan bir yapıya sahiptir.

AYDINLATMA DURUMU : Kulede sadece külah ve lokanta katlarında bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Külah kısmı metal halojenürlü lambalı aygıtlar ile aydınlanırken, diğer kısımda ise çizgisel ışık ve yine metal halojenürlü lambalı aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Kuledeki duvar üzerindeki en yüksek ışıklılık $L=3-5\text{cd/m}^2$ 'dir. Ayrıca giriş kapısının iki yanında da aplikler bulunmaktadır. Kapı önünde döşeme üzerindeki ortalama aydınlık düzeyi $E=10-20\text{lm/m}^2$ bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 19 puan aldığından, Galata Kulesi'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.12)

KA2. CUMHURİYET ANITI

Resim KA2

YERİ : Taksim Meydanı'ndadır.

TARİHÇESİ : İtalyan heykeltıraş Pietro Canonica'ya yaptırılan ve 1928'de yerine yerleştirilen anıtın kaide ve çevre düzeni mimar Guilio Mongeri tarafından yapılmıştır. (Anon., 1994)

AYDINLATMA DURUMU : Anıtta bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Zemine monte edilmiş, içerisinde metal halojenürlü lamba bulunan aygıtlar kullanılmıştır. Anıtın cephesinde, ortalama ışıklılık $L=4-6 \text{ cd/m}^2$ bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 16 puan aldığından, Cumhuriyet Anıtı'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.12)

M1. KARAKÖY MEYDANI

Resim M1

YERİ : Galata Köprüsü ve Karaköy İskelesi ile Karaköy-Beyoğlu Tüneli arasında kalan alandadır.

TARİHÇESİ : Romalılar, Bizanslılar, Venedikliler, Cenevizliler ve Türkler zamanında büyük önem taşıyan meydan bugün de İstanbul'un en önemli ticari, tarihi ve turistik bir kavşağıdır. Türkler döneminde Halic'in iki kıyısını bağlayan köprünün yapılmasıyla önemi ve trafiği artmıştır. Meydanın civarında kurulan bankalardan, ticari teşekküllerden, liman ve gümrük depolarından İstanbul'un ticaret hayatına birkaç asırdır hizmet verdiği anlaşılmaktadır. (Anon., 1994)

AYDINLATMA DURUMU : Meydan yüksekliği 20m olan direkler üzerine monte edilmiş içerisinde sodyum buharlı lamba bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Döşeme üzerinde yapılan ölçmede ortalama aydınlık düzeyi $E=10 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 17 puan aldığından, Karaköy Meydanı'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.12)

M2. TÜNEL MEYDANI**Resim M2**

YERİ : İstiklal Caddesi'nin Galip Dede Caddesi ile Birleştiği alanda bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Eskiden burası mezarlık iken, 1871-1874 yılları arasında tünelin yapılması üzerine, meydana küçük bir gar binası konuldu. Bu gar binasının önündeki alan zamanla meydan kimliği kazandı. (Anon., 1994)

AYDINLATMA DURUMU : Meydanda bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Alan, içerisinde sodyum buharlı lamba bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Döşeme üzerinde ölçülen ortalama aydınlık düzeyi $E=5 \text{ lm/m}^2$ olarak saptanmıştır. Meydandaki plastik öğe ise aydınlatılmamıştır.

***neri :** Değerlendirmede 13 puan aldığından, Tünel Meydanı'nın ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.12)

M3. GALATASARAY MEYDANI

Resim M3

YERİ : İstiklal Caddesi'ni, Tepebaşı'ndan gelen Meşrutiyet Cadesi ile Boğazkesen Yokuşu'nun devamı Yeniçarşı Caddesi'nin kestiği dört yol ağzı Galatasaray Meydanı olarak bilinmektedir.

TARİHÇESİ : Galatasaray bir caddenin merkezi gibidir. Bu alanda Cumhuriyetin 50. Yıl vesilesi ile özel bir kurumca yaptırılan elli kalın metal borudan oluşan bir anıt yer almaktadır. (Anon., 1994)

AYDINLATMA DURUMU : Bu alan, cadde boyunca belli aralıklarla yerleştirilmiş, içerisinde cıva buharlı lamba bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Döşeme üzerinde ölçülen ortalama aydınlık düzeyi $E=4-7 \text{ lm/m}^2$ olarak saptanmıştır.

***Öneri :** Değerlendirmede 15 puan aldığından, Galatasaray Meydanı'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.12)

M4. TAKSİM MEYDANI**Resim M4****(BKZ. EKLER)**

***Öneri : Değerlendirmede 16 puan aldığından, Taksim Meydanı'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.12)**

P1. AZAPKAPI-HALIÇ KIYI ŞERİDİ

Resim P1

YERİ : Azapkapı-Karaköy arasında sahil şeridindedir.

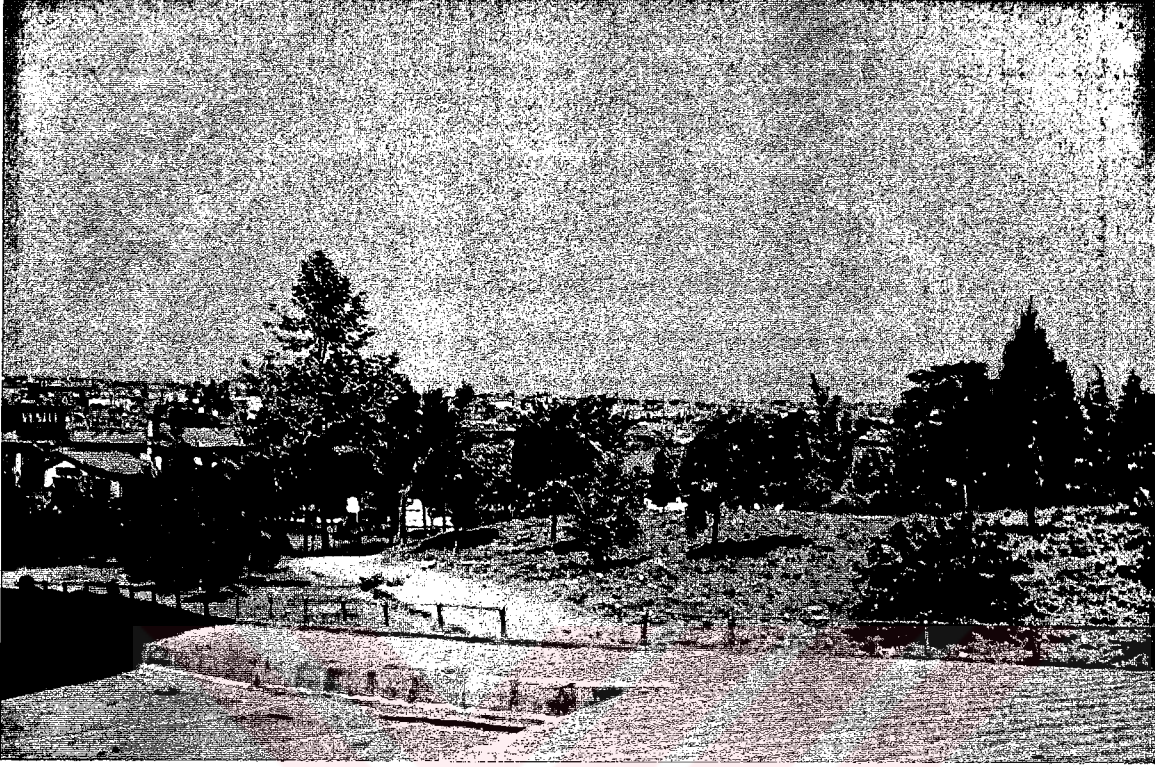
TANITIMI : Geniş bir sahille uzanan parkta, çok az sayıda oturma bankı, tarihi yapı kalıntıları ve çeşitli ağaçlar bulunmaktadır. Yakın tarihlerde metro yapımı için çalışmalara başlanmıştır.

AYDINLATMA DURUMU : Parkta içinde akkor filamanlı lamba bulunan camı izotrop yayınlık geçme yapan aygıtlar ile oluşturulmuş bir aydınlatma düzeni kurulmuştur. Döşeme üzerindeki ortalama aydınlık düzeyi $E=1-2 \text{ lm/m}^2$ olarak saptanmıştır.

*Öneri : Değerlendirmede 15 puan aldığından, Azapkapı-Haliç Kıyı Şeridi'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.12)

P2. ŞİŞHANE PARKI

Resim P2

YERİ : Yolcuzaade İskender Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TANITIMI : Bu parkta yaya yolları, ağaçlar ve bitkiler bulunmaktadır. Yakın tarihte parkta metro ile ilgili çalışmalar başlamıştır.

AYDINLATMA DURUMU : Parkta hiçbir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 9 puan aldığından, Şişhane Parkı'nın aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.12)

P3. TOPHANE PARKI

Resim P3

YERİ : Tophane'de, Necati Bey Caddesi üzerinde bulunmaktadır.

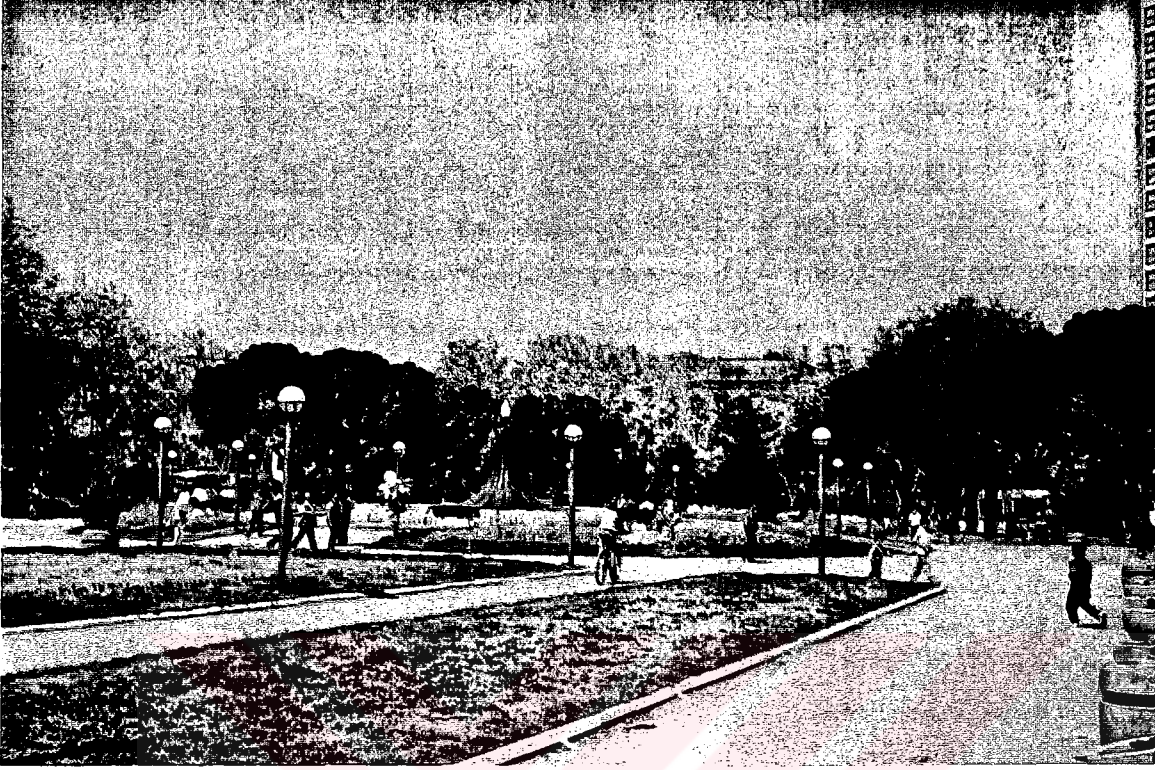
TANITIMI : Oldukça iyi düzenlenmiş olan bu parkta, basketbol sahası, çeşitli su öğeleri, oturma grupları, ağaç ve bitkiler bulunmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Bu parkta içinde cıva buharlı lamba bulunan ve camı düzgün geçme yapan aygıtlarla oluşturulmuş bir aydınlatma düzeni kurulmuştur. Lambaların bir çoğunun yandığı parkta, döşeme üstünde ölçülen ortalama aydınlık düzeyi $E=5-7 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 16 puan aldığından, Tophane Parkı'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.12)

P4. TAKSİM GEZİ PARKI

Resim P4

YERİ : Taksim meydanındadır.

TANITIMI : Meydanı sınırlayan öğelerden biri olan parkta, havuz, fiskiye, oturma gruplar, çay bahçesi, çocuk oyun alanları, çeşitli ağaç ve bitkiler bulunmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Parkta, içinde cıva buharlı lamba bulunan, belirli bir düzende yerleştirilmiş izotrop yayınlık geçme yapan aygıtlarla aydınlatma düzeni kurulmuştur. Parktaki lambaların birçoğu yanmakta iken yapılan ölçmede döşeme üzerindeki ortalama aydınlık düzeyi $E=5-8 \text{ lm/m}^2$, ışıklılık ise $L=1-2 \text{ lm/m}^2$ olarak belirlenmiştir.

***Öneri :** Değerlendirmede 17 puan aldığından, Taksim Gezi Parkı'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.12)

Çizelge 5.12 Bölgede bulunan kule ve anıtların, meydan ve parkların mevcut aydınlatma durumunda incelenen temel özellikleri (E , L)

NO	ADI	YERİ	YAPIM TARİHİ	AYD. DÜZENİ	E _{ort} (lm/m ²)	L _{ort} (cd/m ²)
KA1	GALATA KULESİ	GALATA	1349	VAR	10-20	2-4
KA2	CUMHURİYET ANITI	TAKSİM	1928	VAR		4-6
M1	KARAKÖY MEYDANI	KARAKÖY	-	VAR	10-20	
M2	TÜNEL MEYDANI	GALATA	-	VAR	10-20	1-2
M3	GALATASARAY MEYDANI	BEYOĞLU	-	VAR	5-15	1-2
M4	TAKSİM MEYDANI	TAKSİM	-	VAR	10-25	2-4
P1	AZAPKAPI-HALİÇ KIYI ŞERİDİ PARKI	KARAKÖY	-	YOK		
P2	ŞİŞHANE PARKI	ŞİŞHANE	-	YOK		
P3	TOPHANE PARKI	TOPHANE	-	VAR	5-10	1-2
P4	TAKSİM GEZİ PARKI	TAKSİM	-	VAR	5-15	1-2

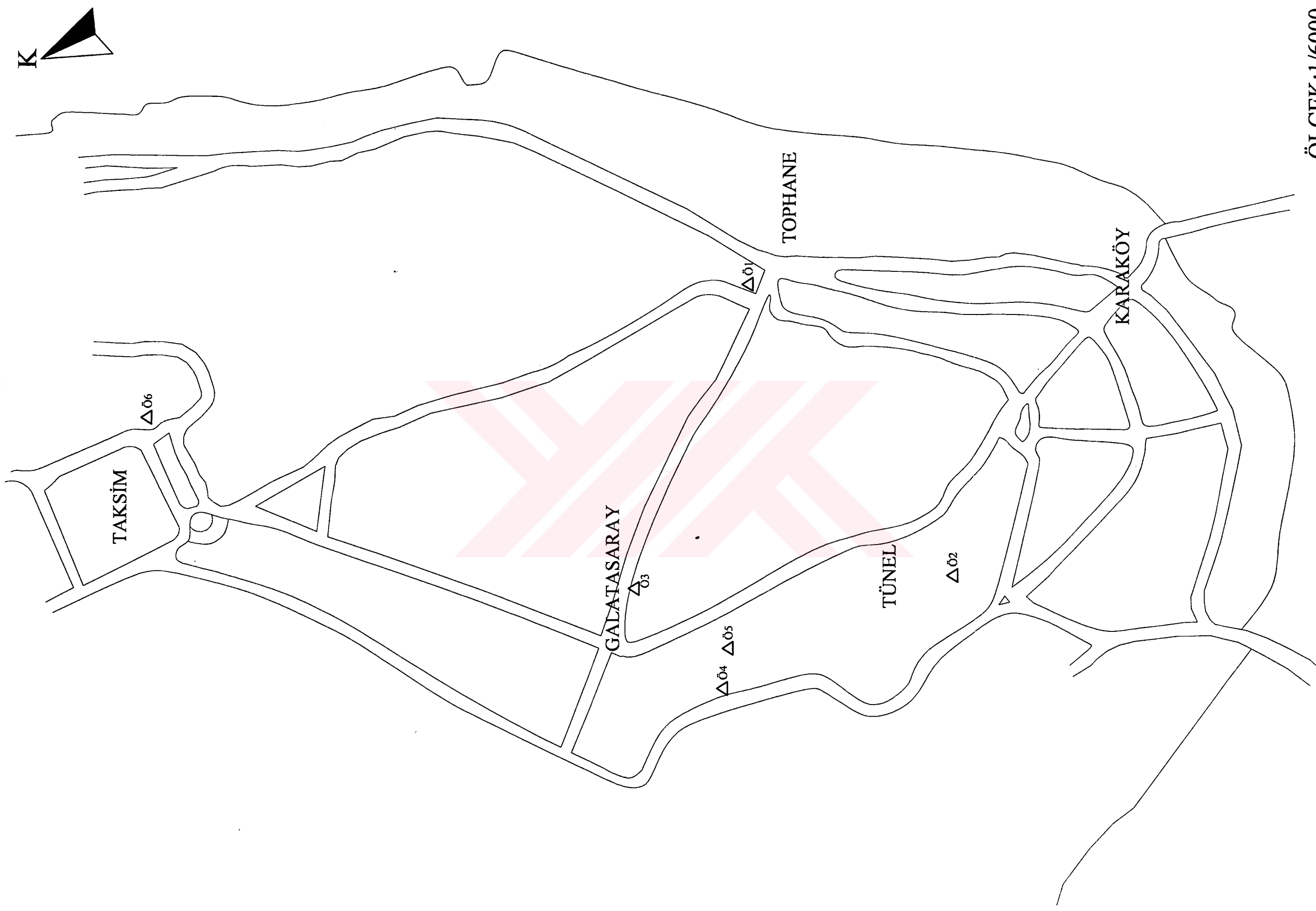
5.7 DİĞER ÖNEMLİ BİNALAR

Bu bölümde, çalışma kapsamında incelenen belediye binası, kültür merkezi vb. yapıların adları Çizelge 5.13'te verilmiş, harita üzerindeki konumları ise Şekil 5.7'de ve mevcut aydınlatma durumunda temel özelliklerin incelenmesi (E,L değerleri) de Çizelge 5.14'te gösterilmiştir.

Çizelge 5.13 Galata-Pera- Taksim Bölgesinde İncelenen Diğer Önemli Yapılar

- Ö1. Tophane-İ Amire
- Ö2. Beyoğlu Belediyesi Binası
- Ö3. T.Zafer Tunaya Kültür Merkezi
- Ö4. Tüyap Sergi Salonu
- Ö5. Odakule İş Merkezi
- Ö6. Atatürk Kültür Merkezi

GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İNCELENEN DİĞER ÖNEMLİ BİNALAR Δ

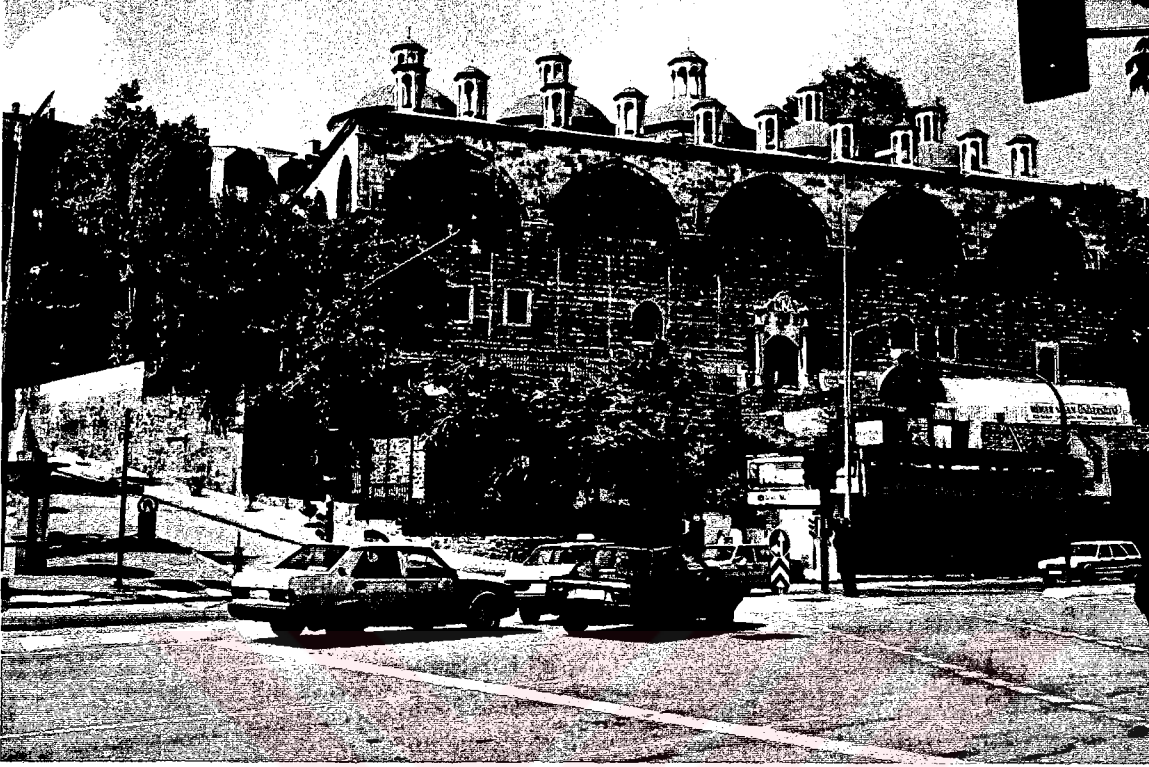

Şekil 5.7 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Diğer Önemli Yapılar

ÖLÇEK:1/6000

Ö1. TOPHANE-İ ÂMİRE

Resim Ö1

YERİ : Tophane’de, Necati Bey Caddesi üzerinde bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : Kesin tarihi bilinmemekle birlikte tophanenin kuruluşunun 1453-1470 arasında olduğu tahmin edilmektedir. (Anon., 1994)

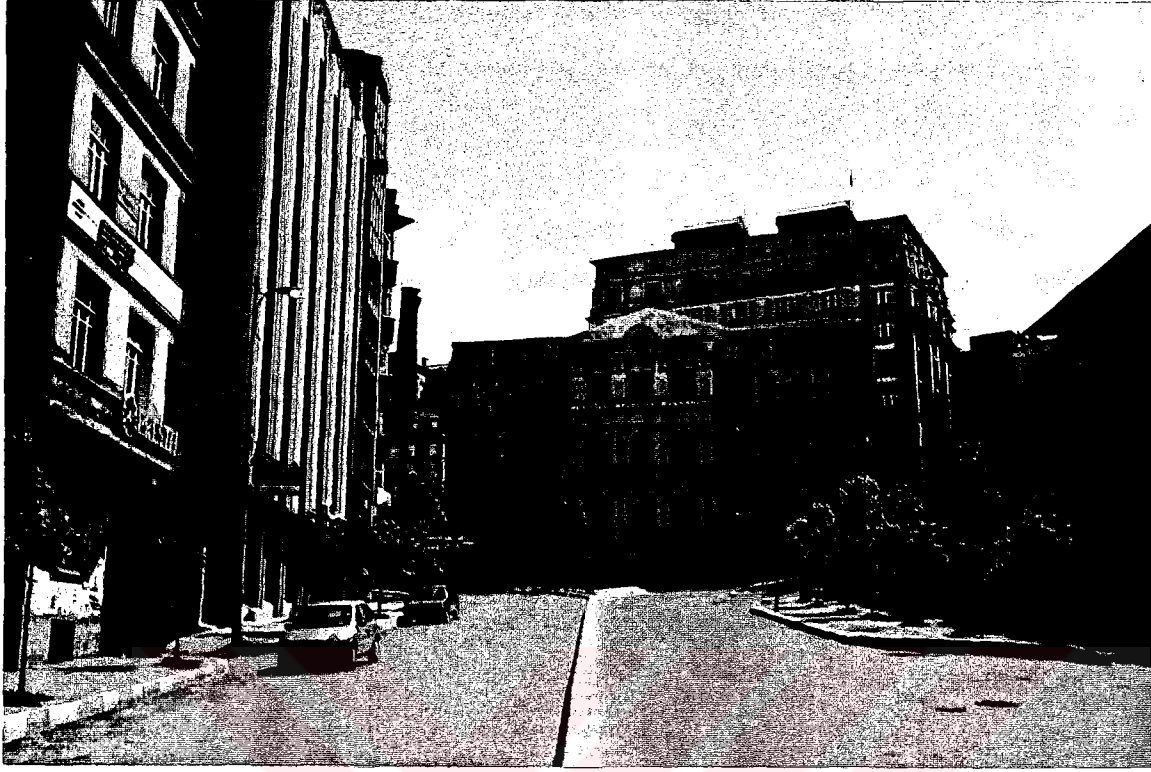
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Osmanlı döneminde döküm tesisleri olarak kullanılan bina, eğimli bir arazi üzerinde dört tarafı duvarlarla çevrili sağlam bir yapıdır. 1992’ de M.S.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesine devredilmiştir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Cephesi, içinde metal halojenürlü lamba bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Cephenin ortalama ışıklılığı, yerden 150 cm yükseklikte, $L = 3-4 \text{ cd/m}^2$ ’dir. Binanın önünde yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 50 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 16 puan aldığından, Tophane-i Âmire’nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.14)

Ö2. BEYOĞLU BELEDİYE BİNASI

Resim Ö2

YERİ : Yolcuzaade İskender, Meşrutiyet ve Müellit Caddelerinin birleşme noktasındadır.

TARİHÇESİ : Mimarı İtalyan kökenli Barborinidir. Bina 1879-1883 yılları arasında inşa edilmiştir. (Anon., 1994)

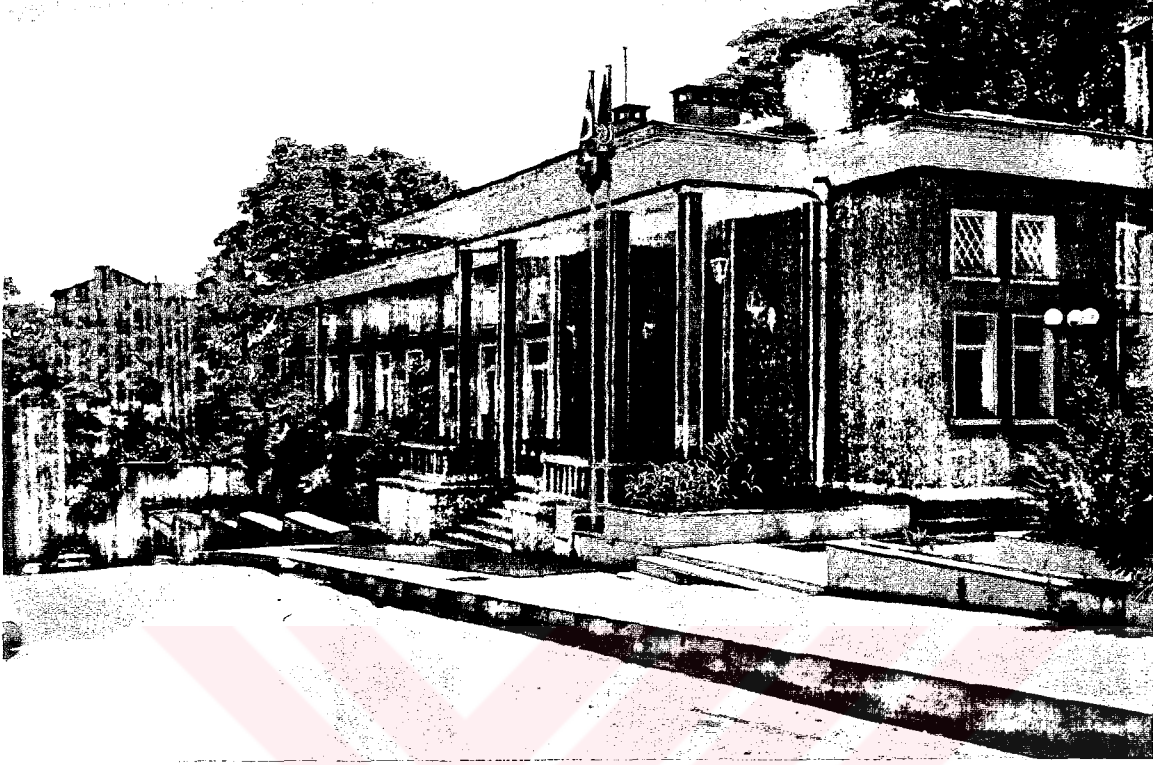
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Osmanlıda ilk belediye binası olarak işlevini sürdüren bina dik eğimli bir parselde inşa edilmiş, simetrik cepheye sahiptir.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Cephesi içerisinde sodyum buharlı lamba bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Cephenin ortalama ışıklılığı, yerden 150 cm yükseklikte, $L = 4-5 \text{ cd/m}^2$ dir. Binanın önünde yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 30 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri** : Değerlendirmede 15 puan aldığından, Beyoğlu Belediye Binası'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.14)

Ö3. T.ZAFER TUNAYA KÜLTÜR MERKEZİ

Resim Ö3

YERİ : Beyoğlu'nda Kumbaracı Yokuşu üzerindedir.

TARİHÇESİ : Büyük Şehir Belediyesi tarafından 1993 yılında hizmete açılmıştır.
(Anon., 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Tek katlı olan bina eğimli bir arazi üzerinde geniş bir cepheye sahiptir.

AYDINLATMA DURUMU : Bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Kapının önünde, içerisinde cıva buharlı lamba bulunan aplikler ile aydınlatılmaktadır. Binanın önünde yapılan ölçmede, döşeme üstündeki ortalama aydınlık düzeyi $E = 10-15 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur.

***Öneri :** Değerlendirmede 12 puan aldığından, T.Zafer Tunaya Kültür Merkezi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.14)

Ö4. TÜYAP SERGİ SARAYI

Resim Ö4

YERİ : Refik Saydam Caddesi üzerinde yer almaktadır.

TARİHÇESİ : Tarihçesi hakkında bilgi bulunamamıştır.

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Geniş ve eğimli bir arazi üzerine, üç katlı cam cepheli bir yapıdır. Yeni dönem mimari ve malzeme özelliklerini taşımaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Alanda bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Çevresi, camı düzgün geçme yapan, içerisinde cıva buharlı lamba bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır. Döşeme üzerinde yapılan ölçmede ortalama aydınlık düzeyi $E=3-5 \text{ lm/m}^2$ olarak saptanmıştır.

***Öneri :** Değerlendirmede 16 puan aldığından, TÜYAP Sergi Sarayı'nın öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.14)

Ö5. ODAKULE İŞ MERKEZİ

Resim Ö5

YERİ : Meşrutiyet Caddesi üzerindedir.

TARİHÇESİ : Bugün Sanayi Odası olarak kullanılan bina 1976 yılında Karlman Pasajının yerine inşa edilmiştir. (A-Z'ye Galata-Beyoğlu, 1994)

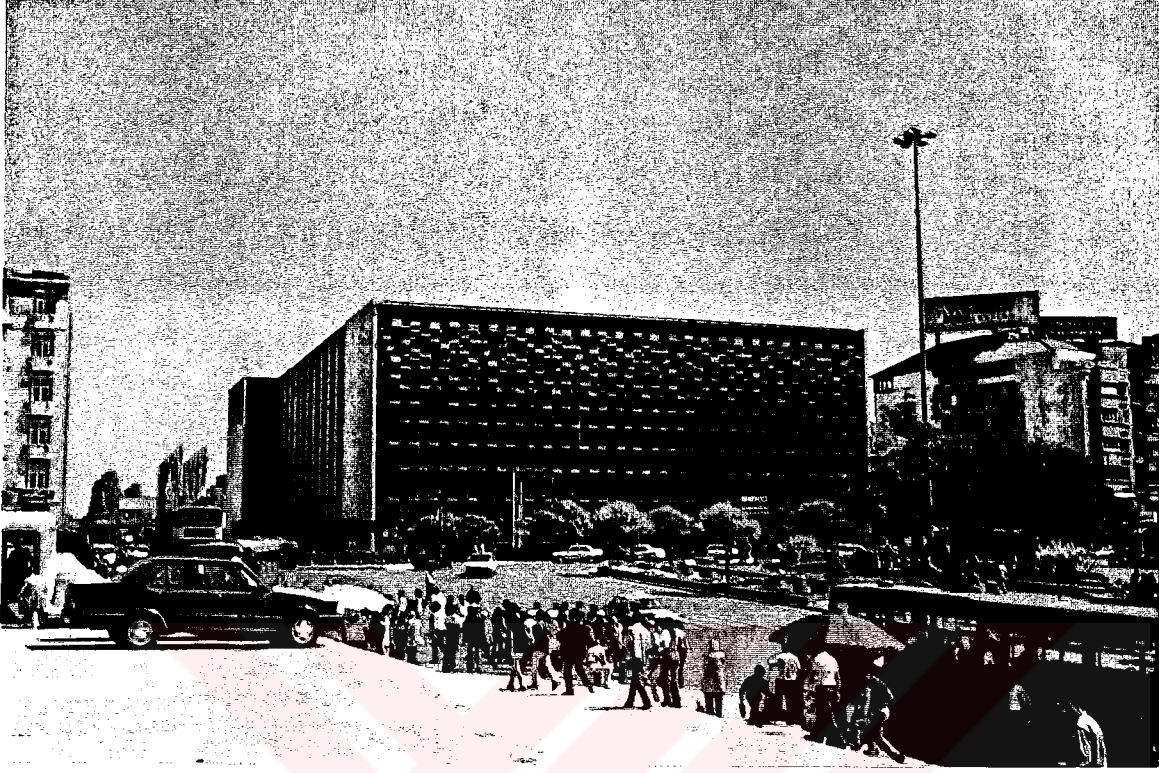
MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Son dönem mimari ve malzeme özelliklerini yansıtan bina geniş bir taban üzerine kurulmuş çok katlı bir yapıdır.

AYDINLATMA DURUMU : Aydınlatma düzeni bulunmamaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 14 puan aldığından, Odakule İş Merkezi'nin ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.14)

Ö6. ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

Resim Ö6

YERİ : Taksim Meydanında bulunmaktadır.

TARİHÇESİ : 1969 yılında opera, konser ve konferans gibi etkinlikler için inşa edilen bina 1970 yılında bir yangın geçirdikten sonra 1979'da yeniden hizmete açılmıştır. (A-Z'ye Galata-Beyoğlu, 1994)

MİMARİ ÖZELLİKLERİ : Yapı 1950'li yıllarda mimarlığa egemen olan işlevselciliğin bir temsilcisi sayılmaktadır. Meydana bakan giriş yüzü alüminyum güneş kesiciler ile kendine özgü bir görünüş oluşturmaktadır.

AYDINLATMA DURUMU : Binada bir aydınlatma düzeni bulunmaktadır. Yapının önünde içerisinde akkor filamanlı lamba bulunan ve birçoğu bakımsızlıktan yanmayan aygıtlar bulunmaktadır. Döşeme üzerinde yapılan ölçmede ortalama aydınlık düzeyi $E=5-7 \text{ lm/m}^2$ olarak saptanmıştır. Binada, gece yapılan etkinliklerde içerideki ışıklar yanarak cam binanın cephesi aydınlatılmaktadır.

***Öneri :** Değerlendirmede 15 puan aldığından, Atatürk Kültür Merkezi'nin öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülmüştür. (Bkz. Çizelge 5.14)

Çizelge 5.14 Bölgede bulunan diğer önemli binaların mevcut aydınlatma durumunda incelenen temel özellikleri (E , L)

NO	ADI	YERİ	YAPIM TARİHİ	AYD. DÜZENİ	E _{ort} (lm/m ²)	L _{ort} (cd/m ²)
Ö1	TOPHANE-İ AMİRE	TOPHANE	1453-1470	VAR	50	3-4
Ö2	BEYOĞLU BELEDİYESİ BİNASI	GALATA	1879-1883	VAR	30	4-5
Ö3	T. ZAFER TUNAYA KÜLTÜR MERKEZİ	BEYOĞLU	1993	VAR	10-15	
Ö4	TÜYAP SERGİ SARAYI	BEYOĞLU		VAR	3-5	
Ö5	ODAKULE İŞ MERKEZİ	BEYOĞLU	1976	YOK		
Ö6	ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	TAKSİM	1950	VAR	5-7	

5.8 Genel Değerlendirme

Bu bölümde, tez çalışma kapsamında incelenen kentsel değerlerin, kent aydınlatma ilkeleri yönünden genel değerlendirmesi aşağıdaki ana başlıklar altında verilmiştir.

- Camiler, Mescid ve Mevlevihane

İncelenen bölgede, camilerin bir çoğunun aydınlatılmadığı görülmüştür. Aydınlatılmış olanların ise, aydınlatma tekniğine uygun olarak yapılmadığı ve yapı yüzündeki ışıklılık dağılımlarının düzgün olmadığı saptanmıştır. Camilerde ölçülen ortalama ışıklılık değerleri $0-7 \text{ cd/m}^2$ arasında değişmektedir. Belirlenen bu değerler yakın çevrenin aydınlık olduğu bir yapı yüzünde önerilen ışıklılık değeri $L = 10-16 \text{ cd/m}^2$ nin (Öztürk, 1992) çok altında kalmaktadır. Ayrıca, aydınlatılan camilerde, hatalı yerleştirilen aydınlatma aygıtlarının, ziyaretçiler, kullanıcılar ve yoldan geçen araç sürücülerinde kamaşmaya yol açtığı gözlenmiştir.

- Kiliseler ve Sinagoglar

Bölgenin karakteristik yapılarından biri olan kiliselerin bir çoğunun aydınlatma düzeninin bulunmadığı, olanların ise kent aydınlatma ilkeleri açısından yetersiz olduğu görülmüştür. Bu yapıların cephelerinde ışıklılığın düzgün yayılmadığı ve bir örnekte (Saint Benoît Kilisesi) yapının işlevine uygun aydınlatma yapılmadığı gözlenmiştir. Bu yapılarda ölçülen ortalama ışıklılık değeri $1-4 \text{ cd/m}^2$ arasında değişmekte olup, önerilen değerlerin çok altında kalmaktadır. (Bkz. a.g.e.)

- Han, Hamam, Bedesten ve Çeşmeler

Galata-Pera bölgesinde inceleme ve değerlendirmeye alınan bu yapıların bir çoğunun aydınlatılmadığı görülmüştür. Bu yapılardan sadece hanların ve bazı pasajların içindeki dükkanların aydınlık olduğu, ancak cephelerinde özel bir aydınlatma düzeni bulunmadığı gözlemlenmiştir. Bu yapılarda ölçülen ortalama ışıklılık değeri $1-3 \text{ cd/m}^2$ arasında değişmekte ve önerilen değerlerin çok altında kalmaktadır. (Bkz.a.g.e.)

- Eğitim Kurumları ve Hastaneler

Bölgede incelenen eğitim kurumları ve hastanelerin büyük bir bölümünün aydınlatılmadığı ve aydınlatılmış olanların ise kent aydınlatma ilkeleri açısından yetersiz olduğu görülmüştür. Bu yapıların cephelerinde yapılan ölçmelerde ortalama ışıklılık değeri $0-3 \text{ cd/m}^2$ arasında bulunmakta ve önerilen değerlerin oldukça altında kaldığı görülmektedir. (Bkz. a.g.e)

- Otel, Banka ve Elçilik Binaları

Galata- Pera bölgesinin tipik yapıları olan otel, banka ve elçilik binalarının çoğunun aydınlatma düzeni bulunmakta ancak, aydınlatma tekniği açısından uygun yapılmadığı belirlenmiştir. Otellerin (Pera Palas Oteli, Londra Oteli, Marmara Oteli) aydınlatma düzenlerinin yapının işlevine ve mimarisine uygun olmadığı görüldüğü gibi gerekli bakım ve onarımı yapılmadığı için, aydınlatma aygıtlarının başlangıçtaki gibi çalışmadığı gözlenmiştir. Güvenlik açısından önemli olan banka ve elçilik gibi binaların da bazılarının aydınlatılmadığı, aydınlatılanların da cephe ışıklılığının düzgün yayılmadığı görülmüştür. Bu yapılarda ölçülen ortalama ışıklılık değeri ise $1-3 \text{ cd/m}^2$ arasında değişmekte ve önerilen değerlerin altında kalmaktadır. (Bkz. a.g.e.)

- Kule, Anıt, Meydan ve Parklar

Bölgenin en önemli simgesel öğeleri olan kule, anıt, meydan ve parkların bir çoğunun aydınlatılmış olduğu görülmektedir. Aydınlatılmamış olanların güvenlik açısından tehlikeli bir görünüm içerisinde olup, aydınlatılmış olanların kent aydınlatma ilkeleri açısından yetersiz olduğu belirlenmiştir. İncelenen Galata Kulesi'nin, yapının işlevini, geometrik biçimini, dış yüzeyinin mimari biçimlenişini belirgin kılacak bir aydınlatma düzeninin yapılmadığı görülmüştür. Bölgedeki parklarda kullanılan ışık kaynaklarının çoğunlukla cıva buharlı lamba olduğu, ayrıca havuz, fiskiye ve plastik öğelerin mimari özelliklerinin vurgulanmadığı saptanmıştır. Parklarda yapılan ölçmelerde döşeme üzerinde ortalama aydınlık düzeyinin $2-5 \text{ lm/m}^2$ olarak bulunmuştur. Yapılan bu

ölçümlerin en düşük $5\text{lm}/\text{m}^2$ lik değerin altında olduğu görülmektedir. (Şerefhanoglu vd., 1995)

Çalışma kapsamındaki meydanların döşeme üzerinde elde edilen ortalama aydınlık düzeyi değeri $5-10\text{lm}/\text{m}^2$ arasındadır. Yine bu değerlerde de, kent merkezindeki meydanlarda sağlanması gereken en düşük $10-20\text{lm}/\text{m}^2$ lik değeri karşılayamamaktadır. (Bkz.a.g.e.)

- Diğer Önemli Yapılar

Galata-Pera bölgesinde inceleme ve değerlendirmeye alınan diğer binaların (belediye, kültür merkezi vb. olarak kullanılan yapıların bir çoğunun aydınlatıldığı ancak aydınlatma tekniğine uygun olmadığı görülmektedir. Aydınlatması yapılmış olan binalarda, cephe yüzeyindeki ışıklılık dağılımının düzgün olmadığı saptanmıştır. Yapılan ölçmelerde cephede ortalama ışıklılık değeri $2-4\text{cd}/\text{m}^2$ arasında olup, önerilen değerlerin çok altında kalmaktadır. (Öztürk, 1992)

6. KENT AYDINLATMA İLKELERİ AÇISINDAN ÖNCELİĞİ OLAN KENTSEL DEĞERLERİN BELİRLENMESİ

Çalışma alanında bulunan, yeri, tarihçesi, mimari özellikleri ve mevcut aydınlatma durumları tez çalışmasının 5. Bölümü'nde incelenen kent öğelerinin, aydınlatılması her durumda gerekli olmayıp, uygulama açısından da her zaman olanak sağlanamamaktadır. Bunun için, kentte önemli bir yer teşkil eden öğelerin, bütün nitelikleri değerlendirilerek, aydınlatmada öncelik sıralaması yapılması gerekmektedir.

Bu çalışmada, kent aydınlatma yönünden önceliği olan kentsel değerleri sıralayabilmek için :

- Ulaşım Durumu
- Mimari Değer
- Mimari Özellik (Peyzaj Değeri)
- Tarihi Değer
- Kent Silüetine Etkisi

olmak üzere beş ana kriter belirlenmiştir.

Bu kriterlerden;

- Ulaşım Durumu, Mimari Değer, Tarihi Değer ve Kent Silüetine Etkisi; camii, mescid, kilise, sinagog, han, hamam, çeşme, eğitim kurumları, hastane, kule, anıt, otel, banka binası, elçilik binası ve diğer önemli yapılar sınıflamasına giren kentsel değerler,
- Ulaşım Durumu, Mimari Özellikleri (Peyzaj Değeri) ve Kent Silüetine Etkisi kriterleri; parklar ve meydanlar için uygulanmıştır.

Her kriterin özelliğine bağlı olarak alt kademeleri belirlenmiş ve her kademeye sayısal değerler verilmiştir.

Tüm kentsel değerler, uygulanan her kriterlerden verilen toplam puanının yüksekliğine bağlı olarak genelde,

- 1.derecede önemli olan ve öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülen,
- 2.derecede önemli olan ve ikinci aşamada aydınlatılması uygun görülen ve

- 3.derecede önemli olan, aydınlatılması zorunlu olmayıp, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu

biçiminde değerlendirilmiştir. Bu şekilde bir değerlendirme yapılarak her kentsel değerin, aydınlatmada öncelik sırasındaki konumu belirlenmiş olacaktır.

Çalışma alanındaki bütün kentsel öğeler için yapılacak sayısal değerlendirme işlemi, aşağıdaki bölümlerde anlatılmıştır.

A. Çalışma alanında incelenen; camii, mescid, kilise, sinagog , han, hamam, çeşme, eğitim kurumları, hastane, kule, anıt, otel, banka binası, elçilik binası ve diğer önemli yapıların aydınlatmada öncelik sırasının belirlenmesinde;

- Ulaşım Durumu
- Mimari Değer
- Tarihi Değer
- Kent Silüetine Etkisi

kriterleri kullanılmış ve her kriter 5 puan üzerinden değerlendirilmiştir. (Örnek: Bir binanın, Ulaşım Durumu'ndan 3 puan, Mimari Değeri'nden 5 puan alması gibi). Bu gruptaki kriterlerin toplamından alınabilecek en fazla puan 20'dir. Puanların değerlendirilmesi ve aydınlatmada öncelik sırasının belirlenmesi:

- 20-15 arası puan alan yapıların öncelikli olarak aydınlatılması,
- 14-10 arası puan alan yapıların ikinci aşamada aydınlatılması,
- 9 - 0 arası puan alan yapıların aydınlatılmalarının zorunlu olmadığı, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu şeklinde yapılmıştır.

Bu guruba ait kriterlerin alt kademeleri ve her kademeye ilişkin puanlama sistemi aşağıda verilmiştir.

a. Ulaşım Durumu için

- Ana yol üzerindeki yapılara 5 puan,
- Ana yola çok yakın yapılara 4 puan,
- Ana yola yakın yapılara 3 puan,

- Ana yola uzak yapılara 2 puan,
- Ana yola çok uzak yapılara 1 puan verilmesi,

b. Mimari Değeri için

- Yapıldığı dönemin mimari özelliklerini taşıyan ve varsa yapılan ilaveler ve/ya da değişikliklerin uygun olduğu , asıl mimarisine yakın, bakımlı yapılara 5 puan,
- Yapıldığı dönemin mimari özelliklerini taşıyan ve varsa yapılan ilaveler ve/ya da değişikliklerin uygun olduğu , bakımsız yapılara 4 puan,
- Döneminin mimari özelliklerini taşıyan fakat varsa yapılan ilaveler ve/ya da değişikliklerin uygun olmadığı yapılara 3 puan,
- Yapıldığı dönemin mimari özelliklerini taşımayan ve/ya da oldukça bakımsız yapılara 2 puan,
- Herhangi bir mimari üslup taşımayan ve / ya da oldukça bakımsız yapılara 1 puan verilmesi,

c. Tarihi Değeri için

- 1600 yılından önce inşa edilmiş yapılara 5 puan,
- 1600-1800 yılları arasında inşa edilmiş yapılara 4 puan,
- 1800-1900 yılları arasında inşa edilmiş yapılara 3 puan,
- 1900-1950 yılları arasında inşa edilmiş yapılara 2 puan,
- 1950 yılından sonra inşa edilmiş olan yapılara 1 puan verilmesi,

d. Kent Silüetine Etkisi için

- Haliç ve/ya da Boğaziçi öngörünüm bölgesinde bulunan ve cephesinin tümü görünen yapılara 5 puan,
- Haliç ve/ya da Boğaziçi öngörünüm bölgesinde bulunan ve cephesinin bir kısmı görünen yapılara 4 puan,
- Ana yol üzerinde bulunan ve cephesinin tümü görünen yapılara 3 puan,
- Ana yol üzerinde bulunan ve cephesinin bir kısmı görünen yapılara 2 puan,

- Ana yol üzerinde bulunan ve cephesinin az bir kısmı görünen; ara yol üzerindeki yapılara 1 puan verilmesi, uygun görülmüştür.

Bu kriterlere bağlı olarak aydınlatmada 1. ve 2. derecede önem taşıyan kentsel değerler, ilgili çizelge ve şekil üzerinde verilmiştir.

B. Çalışma alanında incelenen; parkların ve meydanların aydınlatmada öncelik sırasının belirlenmesinde;

- Ulaşım Durumu
- Mimari Özellikleri (Peyzaj Değeri)
- Kent Silüetine Etkisi

kriterleri kullanılmış ve Ulaşım Durumu ile Kent Silüetine Etkisi kriterleri 5 puan üzerinden değerlendirilmiştir. (Örnek: Bir meydanın Ulaşım Durumu'ndan 3 puan, Kent Silüetine Etkisi'nden 2 puan alması gibi). Mimari Özellikler adlı grupta ise, parklar ve meydanlar için ortak bir kademe sistemine gidilmiştir. Her ikisi için de, ilk iki madde hariç ortak olarak değerlendirilirken, ilk maddeler; -parkın içinde çocuk oyun alanlarının olması; meydanı çevreleyen yapıların tarihi ve/ya da önemli olması-özelliklerinden dolayı ayrı değerlendirmeye tabii tutulmuştur. Kademeler, her ikisi için de toplamda on maddeden oluşmuştur ve her madde 1 puan değerindedir. Bu şekilde, incelenen bir yeşil alanın veya meydanın, maddelerde belirtilen niteliklerden sahip olduğu her biri için 1 puan almaktadır. (Örnek:bir meydanın içinde heykel ve büfe olması durumunda 2 puan alması gibi). Bu gruptaki kriterlerin toplamından alınabilecek en fazla puan 20'dir. Puanların değerlendirilmesi ve aydınlatmada öncelik sırasının belirlenmesi:

- 20-15 arası puan alan parklar ve meydanların öncelikli olarak aydınlatılması,
- 14-10 arası puan alan parklar ve meydanların ikinci aşamada aydınlatılması,
- 9 - 0 arası puan alan parklar ve meydanların aydınlatılmalarının zorunlu olmadığı, güvenlik aydınlatmasının yeterli olduğu şeklinde yapılmıştır.

Bu guruba ait kriterlerin alt kademeleri ve her kademeye ilişkin puanlama sistemi aşağıda verilmiştir.

a. Ulaşım Durumu için

- Ana yol üzerindeki parklar ve meydanlara 5 puan,
- Ana yola çok yakın parklar ve meydanlara 4 puan,
- Ana yola yakın parklar ve meydanlara 3 puan,
- Ana yola uzak parklar ve meydanlara 2 puan,
- Ana yola çok uzak parklar ve meydanlara 1 puan verilmesi,

b. Mimari Özellikleri (Peyzaj Değeri) için

- Parkın içinde çocuk oyun alanlarının olması,
- Meydanı çevreleyen yapıların tarihi ve/ya da önemli olması,
- Parkın veya meydanın büyük olması,
- Parkın veya meydanın içinde havuz ve/ya da su öğesinin bulunması,
- Parkın veya meydanın içinde ve/ya da yakınında büfe, kafe, çay bahçesi vb. olması,
- Parkın veya meydanın içinde heykel, anıt vb. olması,
- Parktaki veya meydandaki ağaçların özellikli ve/ya da asırlık olması; bitkilerin bakımlı olması,
- Parkta veya meydanda tarihi türbe, çeşme, yapı vb. olması,
- Parktan veya meydandan seyredilebilen manzara olması,
- Parkta veya meydanda mimari düzenleme; döşeme kaplaması, kent mobilyaları, pergola, vb. bulunması,
- Parkın veya meydanın gece kullanımının sık olması durumuna göre, her bir madde için birer puan verilmesi,

c. Kent Silüetine Etkisi için

- Haliç ve/ya da Boğaziçi öngörünüm bölgesinde bulunan ve tümü görünen parklar veya meydanlara 5 puan,
- Haliç ve/ya da Boğaziçi öngörünüm bölgesinde bulunan ve bir kısmı görünen parklar veya meydanlara 4 puan,
- Ana yol üzerinde bulunan ve tümü görünen parklar veya meydanlara 3 puan,

- Ana yol üzerinde bulunan ve bir kısmı görünen parklar veya meydanlara 2 puan,
 - Ana yol üzerinde bulunan ve az bir kısmı görünen; ara yol üzerindeki parklar veya meydanlara 1 puan verilmesi,
- uygun görülmüştür.

Bu kriterlere bağlı olarak aydınlatmada 1. ve 2. derecede önem taşıyan parklar ve meydanlar, ilgili çizelge ve şekil üzerinde verilmiştir.

Birinci ve ikinci derecede aydınlatılması önem taşıyan kentsel değerlerden bazılarının, mevcut aydınlatma düzenleri, kent aydınlatma ilkeleri açısından yetersiz görülmüştür.

Bu yetersizlik;

1. Yapının işlevini yansıtmaması,
2. Kamaşmaya neden olması,
3. Yapının geometrik biçimine uyum sağlamaması,
4. Aydınlığın niteliği açısından,
 - a) Işık renginin,
 - b) Işık akısının doğrultusal yapısının,
 - c) Aydınlıkta oluşan gölgelerin niteliğinin,
 - d) Aydınlik düzeyi dağılım özelliklerinin

uygun olmaması şeklinde sınıflandırılabilir.

Bu sınıflandırmaya giren değerlerin yetersiz kaldığı sınıf numarası aynı çizelge üzerinde belirtilmiştir. Yapılan tüm bu değerlendirmeler ilgili çizelge ve şekillerde göstermiştir.

Çizelge 6.1 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Cami ve Mescitlerin, Belirlenen Puanlama Sistemine Göre Değerlendirilmesi

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	MİMARİ DEĞERİ	TARİHİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
C1	SOKOLLU MEHMET PAŞA CAMİİ	5	4	5	5	19	B:5.1,s:35
C2	MAKBUL İBRAHİM PAŞA CAMİ	3	3	5	5	16	B:5.1,s:36
C3	ARAP CAMİİ	3	3	5	1	12	B:5.1,s:37
C4	YOLCUZADE MESCİDİ	1	2	4	2	9	B:5.1,s:38
C5	YERALTI CAMİİ	3	3	4	4	14	B:5.1,s:39
C6	KEMANKEŞ MUSTAFA PAŞA CAMİİ	5	3	4	3	15	B:5.1,s:40
C7	SULTAN BAYEZİD CAMİİ	5	3	3	2	13	B:5.1,s:41
C8	KILIÇ ALİ PAŞA CAMİİ *						B:5.1,s:42
C9	KARABAŞ CAMİİ	5	3	5	3	16	B:5.1,s:43
C10	FIRUZ AĞA CAMİİ	5	3	4	2	14	B:5.1,s:44
C11	ÇUKUR CUMA CAMİİ	2	3	4	1	10	B:5.1,s:45
C12	TOMTOM KAPTAN CAMİİ	4	2	4	2	12	B:5.1,s:46
C13	HACI MİMİ MESCİDİ	1	2	4	2	9	B:5.1,s:47
C14	HOCA ALİ MESCİDİ	2	2	4	1	9	B:5.1,s:48
C15	MAKRİZADE HÜSEYİN ÇELEBİ CAMİİ	2	2	4	1	9	B:5.1,s:49
C16	GALATA MEVLEVİHANESİ	3	4	5	1	13	B:5.1,s:50
C17	ŞAHKULU CAMİİ	3	2	4	2	11	B:5.1,s:51
C18	MÜEYYEDZADE CAMİİ	3	3	5	2	13	B:5.1,s:52
C19	OKÇU MUSA CAMİİ	4	3	4	2	13	B:5.1,s:53
C20	EMEKYEMEZ CAMİİ	2	3	4	2	11	B:5.1,s:54
C21	ŞAHSUVAR BEY CAMİİ	5	2	5	2	14	B:5.1,s:55
C22	KAMER HATUN CAMİİ	5	4	2	2	13	B:5.1,s:56
C23	AĞA CAMİİ	4	4	5	2	15	B:5.1,s:57
C24	SIRKECİ MUSTAFA AĞA CAMİİ	5	2	4	2	13	B:5.1,s:58

Çizelge 6.2 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kilise ve Sinagogların, Belirlenen Puanlama Sistemine Göre Değerlendirilmesi

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	MİMARİ DEĞERİ	TARİHİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
K1	NİKOLAOS (AYİOS) KİLİSESİ	3	3	5	1	12	B:5.2,s:62
K2	PANAYIA KAFATIANİ KİLİSESİ	3	4	5	1	13	B:5.2,s:63
K3	İOANNES PRODRAMOS KİLİSESİ	3	4	4	1	12	B:5.2,s:64
K4	KRİKOR LUSAVORİÇ (SURP) KİLİSESİ	5	3	5	3	16	B:5.2,s:65
K5	SANKT BENOİT KİLİSESİ VE MAN.	5	3	5	3	16	B:5.2,s:66
K6	SURP HUSUS PIRGIÇ KİLİSESİ	5	3	3	3	14	B:5.2,s:67
K7	AŞKENAZ SİNAGOĞU	2	3	2	1	8	B:5.2,s:68
K8	SANKT GEORG KİLİSESİ	2	3	5	1	11	B:5.2,s:69
K9	SANKT PIERRE VE PAUL KİLİSESİ	2	3	3	1	9	B:5.2,s:70
K10	İTALYAN SİNAGOĞU	3	4	3	1	11	B:5.2,s:71
K11	NEVE ŞALOM SİNAGOĞU	5	4	1	2	12	B:5.2,s:72
K12	KIRIM KİLİSESİ	2	4	3	4	13	B:5.2,s:73
K13	SANTA MARIA DRAPEZ KİLİSESİ	3	4	4	1	12	B:5.2,s:74
K14	SANKT ANTONIO KİLİSESİ	3	5	2	2	12	B:5.2,s:75
K15	PANAYIA İSODİON KİLİSESİ	3	4	3	2	12	B:5.2,s:76
K16	ÜÇ HORAN ERMENİ KİLİSESİ	1	4	3	1	9	B:5.2,s:77
K17	SURP HOVHAN VOSGEPERAN K.	4	4	3	2	13	B:5.2,s:78
K18	AYIA TRIAS KİLİSESİ	4	5	3	3	15	B:5.2,s:79
K19	SURP HARUTYUN KİLİSESİ	2	3	4	1	10	B:5.2,s:80
K20	SURP YERORTUTYON ERMENİ KATOLİK KİLİSESİ	3	2	4	2	11	B:5.2,s:81

Çizelge 6.3 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Han, Hamam, Bedesten ve Çeşmelerin, Belirlenen Puanlama Sistemine Göre Değerlendirilmesi

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	MİMARİ DEĞERİ	TARİHİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
PH1	KARAKÖY PALAS	5	5	2	4	16	B:5.3,s:85
PH2	NORDSTERN HANI *						B:5.3,s:86
PH3	UNION HANI	5	4	2	3	14	B:5.3,s:87
PH4	ÇİÇEK PASAJI	4	4	3	3	14	B:5.3,s:88
PH5	NARMANLI HANI	4	4	2	3	13	B:5.3,s:89
PH6	METRO HANI	4	4	2	3	13	B:5.3,s:90
PH7	TÜNEL PASAJI	4	4	2	3	13	B:5.3,s:91
PH8	AZNAVUR PASAJI	4	4	2	3	13	B:5.3,s:92
PH9	AVRUPA PASAJI	4	4	3	2	13	B:5.3,s:93
H1	YEŞİL DİREK HAMAMI	5	1	4	3	13	B:5.3,s:94
H2	FIRUZ AĞA HAMAMI	2	1	1	1	5	B:5.3,s:95
H3	ÇUKURCUMA HAMAMI	2	1	3	1	7	B:5.3,s:96
H4	GALATASARAY HAMAMI	1	3	4	1	9	B:5.3,s:97
BD1	GALATA BEDESTENİ	4	2	5	3	14	B:5.3,s:98
Ç1	SALİHA SULTAN SEBİLİ	5	4	4	3	16	B:5.3,s:99
Ç2	VERDİNAZ KADIN ÇEŞMESİ	2	1	4	2	9	B:5.3,s:100
Ç3	KEMANKEŞ MUSTAFA PAŞA ÇEŞM.	4	3	4	2	13	B:5.3,s:101
Ç4	TOPHANE ÇEŞMESİ *						B:5.3,s:102
Ç5	ÇUKUR CUMA ÇEŞMESİ	2	2	4	1	9	B:5.3,s:103
Ç6	BEREKETZADE ÇEŞMESİ	4	4	4	3	15	B:5.3,s:104
Ç7	TAKSİM MAKSEMI	5	4	4	3	16	B:5.3,s:105
Ç8	HAFİZ AHMED PAŞA ÇEŞMESİ	4	3	4	2	13	B:5.3,s:106

Çizelge 6.4 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen, Eğitim Kurumları ve Hastanelerin, Belirlenen Puanlama Sistemine Göre Değerlendirilmesi

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	MİMARİ DEĞERİ	TARİHİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
E1	SANKT BENOIT FRANSIZ LİSESİ	5	4	5	3	17	B:5.4,s:110
E2	SANKT GEORG AVUSTURYA KIZ VE ERKEK LİSELERİ	2	3	3	1	9	B:5.4,s:111
E3	BEYOĞLU ANADOLU LİSESİ	4	3	2	3	12	B:5.4,s:112
E4	ALMAN LİSESİ	3	3	3	2	11	B:5.4,s:113
E5	GALATASARAY LİSESİ	5	4	3	3	15	B:5.4,s:114
E6	ZOĞRAFYON RUM ERKEK LİSESİ	3	3	3	2	11	B:5.4,s:115
E7	İTALYAN LİSESİ	3	4	3	3	13	B:5.4,s:116
E8	ESEYAN ERMENİ LİSESİ	4	4	3	2	13	B:5.4,s:117
E9	ZAPYON RUM KIZ LİSESİ	4	4	3	2	13	B:5.4,s:118
S1	BEYOĞLU BELEDİYE HASTANESİ	3	4	3	4	14	B:5.4,s:119
S2	SANK GEORG HASTANESİ	3	2	3	1	9	B:5.4,s:120
S3	ALMAN HASTANESİ	5	3	3	3	14	B:5.4,s:121
S4	TAKSİM HASTANESİ	5	4	1	3	13	B:5.4,s:122
S5	İTALYAN HASTANESİ	4	2	4	2	12	B:5.4,s:123

Çizelge 6.5 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Otel, Banka ve Elçilik Binalarının, Belirlenen Puanlama Sistemine Göre Değerlendirilmesi

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	MİMARİ DEĞERİ	TARİHİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
O1	PERA PALAS OTELİ	5	5	3	4	17	B:5.5,s:127
O2	LONDRA OTELİ	5	3	3	3	14	B:5.5,s:128
O3	MARMARA OTELİ	5	5	1	4	15	B:5.5,s:129
B1	OSMANLI BANKASI BİNASI	4	5	3	4	16	B:5.5,s:130
B2	ZİRAAT BANKASI BİNASI *						B:5.5,s:131
EL1	İNGİLTERE ELÇİLİĞİ BİNASI	5	5	3	3	16	B:5.5,s:132
EL2	İTALYA CUMHURİYETİ BAŞKONSOLOSLUĞU BİNASI	3	5	3	4	15	B:5.5,s:133
EL3	RUSYA FEDERASYONU BAŞKONSOLOSLUĞU	4	4	3	3	14	B:5.5,s:134
EL4	HOLLANDA KONSOLOSLUĞU	4	4	3	3	14	B:5.5,s:135
EL5	A.B.D. KONSOLOSLUĞU	5	4	3	3	14	B:5.5,s:136
EL6	FRANSIZ KONSOLOSLUĞU	4	4	3	2	13	B:5.5,s:137
EL7	İSVEÇ ELÇİLİĞİ	4	4	3	3	14	B:5.5,s:138
EL8	FRANSIZ ELÇİLİĞİ	3	4	3	3	13	B:5.4,s:139

Çizelge 6.6a Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Kule ve Anıtın, Belirlenen Puanlama Sistemine Göre Değerlendirilmesi

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	MİMARİ DEĞERİ	TARİHİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
KA1	GALATA KULESİ	5	4	5	5	19	B:5.6,s:143
KA2	CUMHURİYET ANITI	5	5	2	4	16	B:5.6,s:144

Çizelge 6.6b Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Park ve Meydanların, Belirlenen Puanlama Sistemine Göre Değerlendirilmesi

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	MİMARİ ÖZELLİKLERİ (PEYZAJ DEĞERİ)	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
M1	KARAKÖY MEYDANI	5	7	5	17	B:5.6,s:145
M2	TÜNEL MEYDANI	5	5	3	13	B:5.6,s:146
M3	GALATAŞARAY MEYDANI	5	7	3	15	B:5.6,s:147
M4	TAKSİM MEYDANI	5	8	3	16	B:5.6,s:148
P1	AZAPKAPI-HALİÇ KIYI ŞERİDİ	5	5	5	15	B:5.6,s:149
P2	ŞİŞHANE PARKI	5	2	2	9	B:5.6,s:150
P3	TOPHANE PARKI	5	8	3	16	B:5.6,s:151
P4	TAKSİM GEZİ PARKI	5	7	5	17	B:5.6,s:152

Çizelge 6.7 Galata-Pera Bölgesinde İncelenen Diğer Önemli Yapıların, Belirlenen Puanlama Sistemine Göre Değerlendirilmesi

NO	ADI	ULAŞIM DURUMU	MİMARİ DEĞERİ	TARİHİ DEĞERİ	KENT SİLÜETİNE ETKİSİ	TOPLAM	BÖLÜM SAYFA
Ö1	TOPHANE-İ AMİRE	5	3	5	3	16	B:5.7,s:156
Ö2	BEYOĞLU BELEDİYESİ BİNASI	5	5	2	3	15	B:5.7,s:157
Ö3	T.ZAFER TUNAYA KÜLTÜR MERKEZİ	4	5	1	2	12	B:5.7,s:158
Ö4	TÜYAP SERGİ SARAYI	5	5	1	5	16	B:5.7,s:159
Ö5	ODAKULE İŞ MERKEZİ	4	5	1	4	14	B:5.7,s:160
Ö6	ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	5	5	2	3	15	B:5.7,s:161

*(Bkz. E. Geçioğlu, Y.L. Tezi, 1997)

Çizelge 6.8 Öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülen camiler ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
C1	SOKOLLU MEHMET PAŞA CAMİ	19	VAR	Yetersiz, 2,4
C2	MAKBUL İBRAHİM PAŞA CAMİ	16	YOK	
C6	KEMANKEŞ MUSTAFA PAŞA CAMİ	15	YOK	
C9	KARABAŞ CAMİ	16	YOK	
C23	AĞA CAMİ	15	VAR	Yetersiz, 4

Çizelge 6.9 Öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülen kiliseler ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
K4	KRIKOR LUSAVORİÇ (SURP) K.	16	YOK	
K5	SAINT BENOIT KİLİSESİ	16	VAR	Yetersiz, 1,3,4
K18	AYİA TRİAŞ KİLİSESİ	15	YOK	

Çizelge 6.10 Öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülen han , hamam , çeşmeler ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
PH1	KARAKÖY PALAS	16	VAR	Yetersiz, 2,4
H2	KILIÇ ALİ PAŞA HAMAMI	17	YOK	
Ç1	SALİHA SULTAN SEBİLİ	16	YOK	
Ç6	BEREKETZADE ÇEŞMESİ	15	YOK	
Ç7	TAKSİM MAKSEMİ	16	YOK	

Çizelge 6.11 Öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülen eğitim kurumları ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
E1	SAINT BENOİT FRANSIZ LİSESİ	17	YOK	
E5	GALATASARAY LİSESİ	15	VAR	Yetersiz, 4d

Çizelge 6.12 Öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülen otel , banka , elçilik binaları ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
O1	PERA PALAS OTELİ	17	VAR	Yetersiz, 1,4
O3	MARMARA OTELİ	15	VAR	Yetersiz, 4d
B1	OSMANLI BANKASI	17	VAR	Yetersiz, 2,3,4
EL1	İNGİLTERE ELÇİLİĞİ Binası	16	VAR	Yetersiz, 1, 3,4
EL2	İTALYA CUMH. BAŞKONSOLOS.	15	VAR	Yetersiz, 4

Çizelge 6.13 Öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülen anıt, kule, meydan, parklar ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
KA1	GALATA KULESİ	19	VAR	Yetersiz, 3,4
KA2	CUMHURİYET ANITI	15	VAR	Yetersiz, 2,4
M1	KARAKÖY MEYDANI	17	VAR	Yetersiz, 4d
M3	GALATASARAY LİSESİ GİRİŞ M.	15	VAR	Yetersiz, 4d
M4	TAKSİM MEYDANI	18	VAR	Yetersiz, 2,4d
P4	TAKSİM GEZİ PARKI	15	VAR	Yetersiz, 4d
P1	AZAPKAPI-KARAKÖY KIYI ŞERİDİ	15	YOK	
P3	TOPHANE PARKI	15	VAR	Yetersiz, 4d

Çizelge 6.14 Öncelikli olarak aydınlatılması uygun görülen diğer önemli binalar ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
Ö1	TOPHANE-İ AMİRE	16	VAR	Yetersiz, 3,4c,d
Ö2	BEYOĞLU BELEDİYESİ BİNASI	15	VAR	Yetersiz, 2
Ö4	TÜYAP SERGİ SARAYI	16	VAR	Yetersiz, 1,4
Ö6	ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ	15	VAR	Yetersiz, 4

Çizelge 6.15 İkinci aşamada aydınlatılması uygun görülen camiler, mevlevihane ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
C3	ARAP CAMİ	12	YOK
C5	YER ALTI CAMİ	14	YOK
C7	SULTAN BAYEZİD CAMİ	13	YOK
C10	FİRUZ AĞA CAMİİ	14	VAR Yetersiz, 4
C11	ÇUKUR CUMA CAMİ	10	YOK
C12	TOMTOM KAPTAN CAMİ	12	YOK
C16	GALATA MEVLEVİHANESİ	13	VAR Yetersiz, 4
C17	ŞAHKULU CAMİ	11	YOK
C18	MÜEYYETZADE CAMİ	13	YOK
C19	OKÇU MUSA CAMİ	13	YOK
C20	EMEKYEMEZ CAMİ	11	YOK
C21	ŞAHSUVAR BEY CAMİ	14	VAR Yetersiz, 1,2,3
C22	KAMER HATUN CAMİ	13	VAR Yetersiz, 4
C24	SİRKECİ MUSTAFA AĞA CAMİ	13	YOK

Çizelge 6.16 İkinci aşamada aydınlatılması uygun görülen kiliseler, sinagoglar ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU
K1	NİKOLAOS (AYİOS) KİLİSESİ	12	YOK
K2	PANAYİA KAFATİANİ KİLİSESİ	13	YOK
K3	İOANNES PRODROMOS KİLİSESİ	12	YOK
K6	SURP HUSUS PİRGİÇ KİLİSESİ	14	YOK
K8	SANKT GEORG KİLİSESİ	11	YOK
K10	İTALYAN SİNAGOĞU	11	YOK
K11	NEVE ŞALOM SİNAGOĞU	12	VAR Yetersiz, 4
K12	KIRIM KİLİSESİ	13	YOK
K13	SANTA MARİA DRAPEZ KİLİSESİ	12	YOK
K14	SANKT ANTONİO KİLİSESİ	12	VAR Yetersiz, 4d
K15	PANAYİA İSODİON KİLİSESİ	12	VAR Yetersiz, 2,4d
K17	SURP HOVHAN VOSGEPERAN K.	13	YOK
K19	SURP HARUTYUN KİLİSESİ	10	VAR Yetersiz, 2,4d

Çizelge 6.17 İkinci aşamada aydınlatılması uygun görülen hanlar, hamam, bedesten, çeşmeler ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
PH3	UNİON HANI	14	VAR	Yetersiz, 4d
PH4	ÇİÇEK PASAJI	14	VAR	Yetersiz, 1,4d
PH5	NARMANLI HANI	13	YOK	
PH6	METRO HANI	13	VAR	Yetersiz, 2,4a,d
PH7	TÜNEL PASAJI	13	YOK	
PH8	AZNAVUR PASAJI	13	YOK	
PH9	AVRUPA PASAJI	13	VAR	Yetersiz, 4d
H1	YEŞİL DİREK HAMAMI	13	YOK	
BD1	GALATA BEDESTENİ	14	YOK	
Ç3	KEMANKEŞ MUSTAFA PAŞA ÇEŞM.	13	YOK	
Ç8	HAFİZ AHMED PAŞA ÇEŞMESİ	13	YOK	

Çizelge 6.18 İkinci aşamada aydınlatılması uygun görülen eğitim kurumları, hastaneler ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
E3	BEYOĞLU ANADOLU LİSESİ	12	YOK	
E4	ALMAN LİSESİ	11	YOK	
E6	ZOGRAFYON RUM ERKEK LİSESİ	11	YOK	
E7	İTALYAN LİSESİ	13	YOK	
E9	ESEYAN ERMENİ LİSESİ	13	YOK	
S1	BEYOĞLU BELEDİYE HASTANESİ	14	VAR	Yetersiz, 1,3,4
S3	ALMAN HASTANESİ	14	VAR	Yetersiz, 2,4
S4	TAKSİM HASTANESİ	13	VAR	Yetersiz,4
S5	İTALYAN HASTANESİ	12	YOK	

Çizelge 6.19 İkinci aşamada aydınlatılması uygun görülen otel, elçilik binaları ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
O3	LONDRA OTELİ	14	VAR	Yetersiz, 1, 3,4
EL3	RUSYA FEDERASYONU BAŞKONS.	14	YOK	
EL4	HOLLANDA KONSOLOSLUĞU	14	YOK	
EL5	A.B.D. KONSOLOSLUĞU	14	VAR	Yetersiz, 3,4
EL6	FRANSIZ KONSOLOSLUĞU	13	YOK	

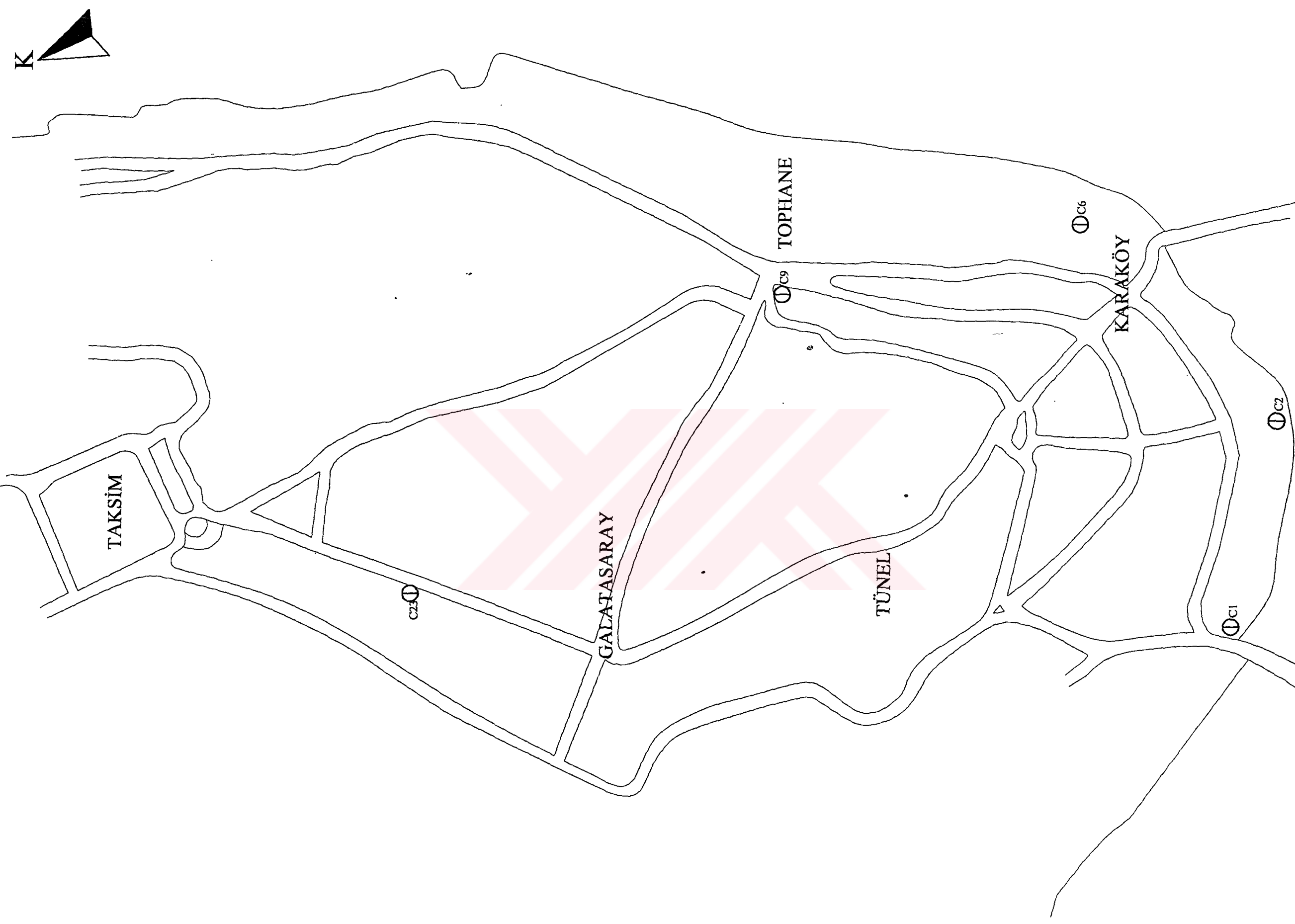
Çizelge 6.20 İkinci aşamada aydınlatılması uygun görülen meydan aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
M2	TÜNEL MEYDANI	13	VAR	Yetersiz, 4

Çizelge 6.21 İkinci aşamada aydınlatılması uygun görülen diğer önemli yapılar ve aydınlatma durumu değerlendirmesi

NO	ADI	TOPLAM PUAN	MEVCUT AYDINLATMA DURUMU	
Ö3	T.ZAFER TUNAYA KÜLTÜR MERK.	12	VAR	Yetersiz, 4
Ö5	ODAKULE İŞ MERKEZİ	14	YOK	

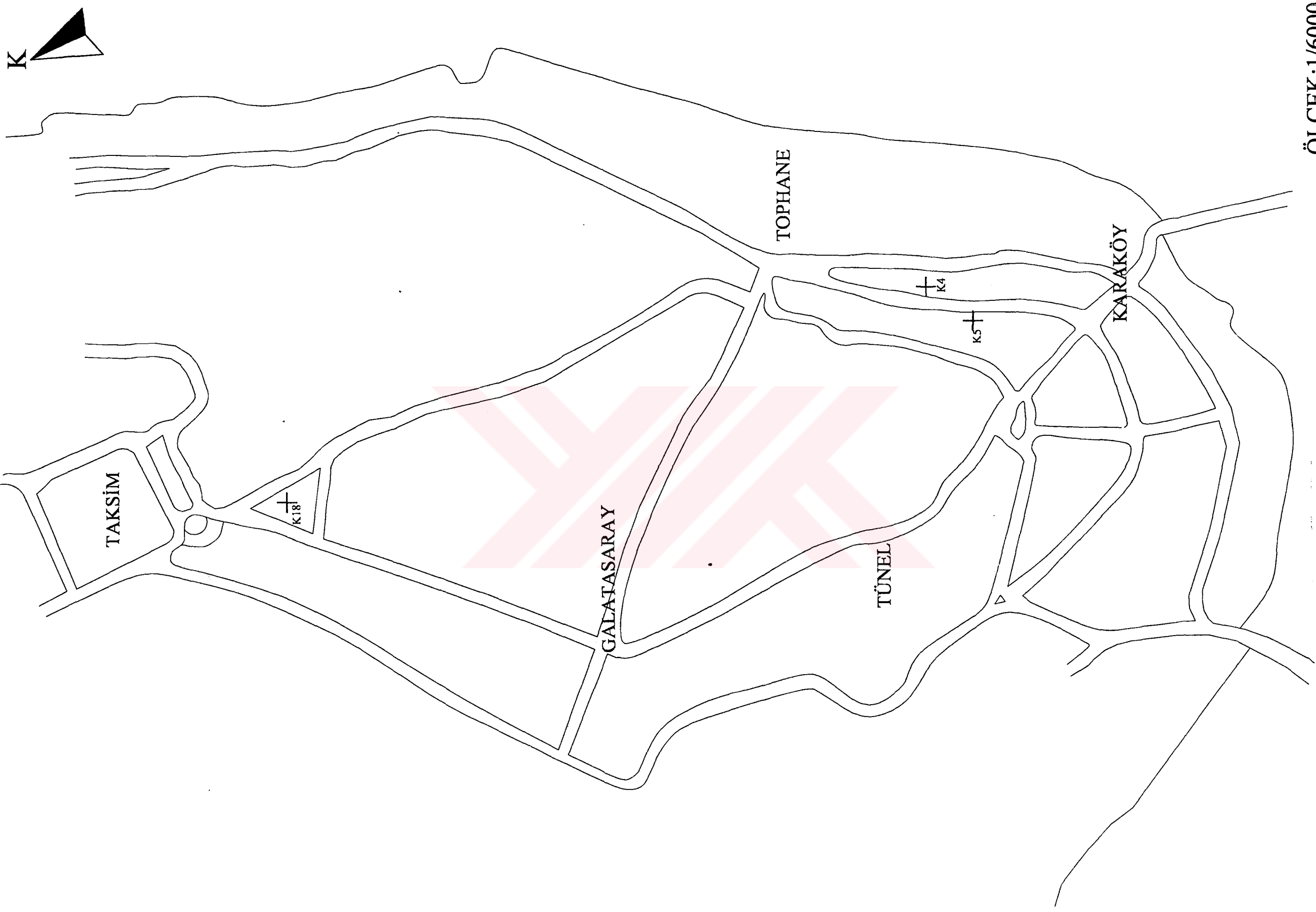
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
ÖNCELİKLİ OLARAK AYDINLATILMASI DÜŞÜNÜLEN
CAMİLER MESCİDLER VE MEVLEVİHANELER

Şekil 6.1 Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Camiler,
Mevlevihane ve Mescitler

ÖLÇEK:1/6000

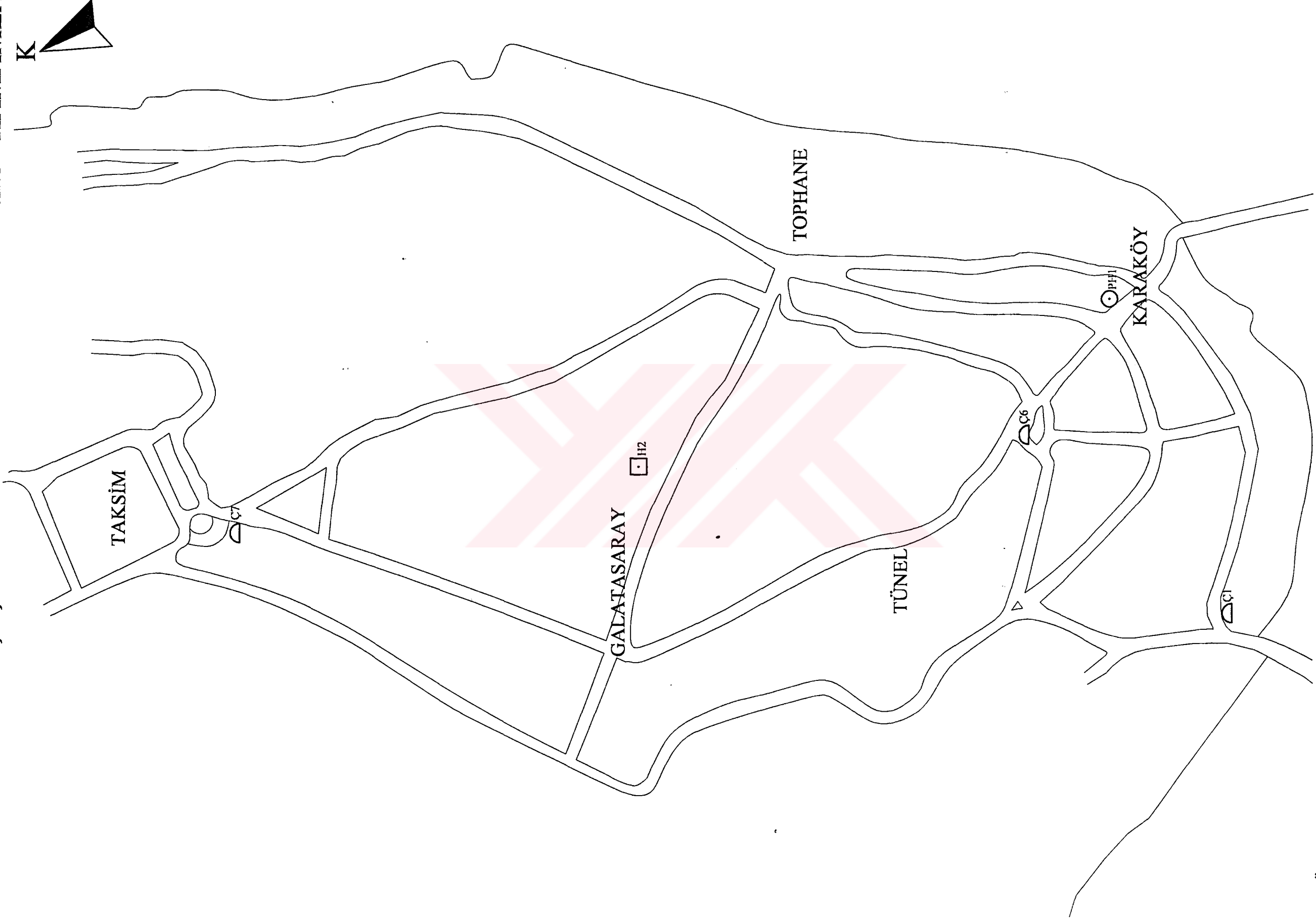
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
ÖNCELİKLİ OLARAK AYDINLATILMASI DÜŞÜNÜLEN
KİLİSELER VE SİNAGOGLAR +

Şekil 6.2 Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen Kilise ve Sinagoglar

ÖLÇEK:1/6000

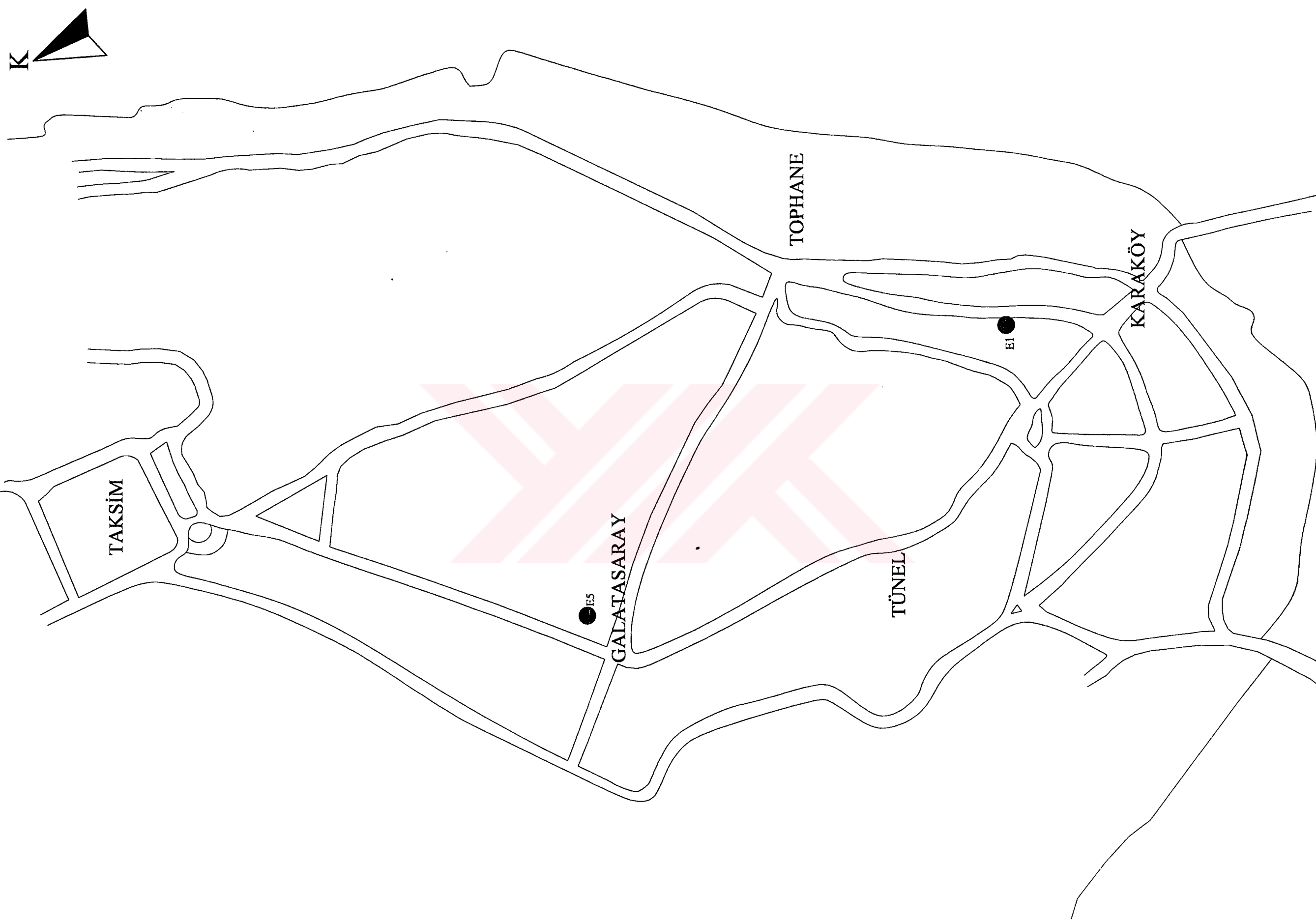
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
ÖNCELİKLİ OLARAK AYDINLATILMASI DÜŞÜNÜLEN
ÇEŞMELER, HAN VE BEDESTENLER, HAMAMLAR

Şekil 6.3 Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen
Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler

ÖLÇEK: 1/6000

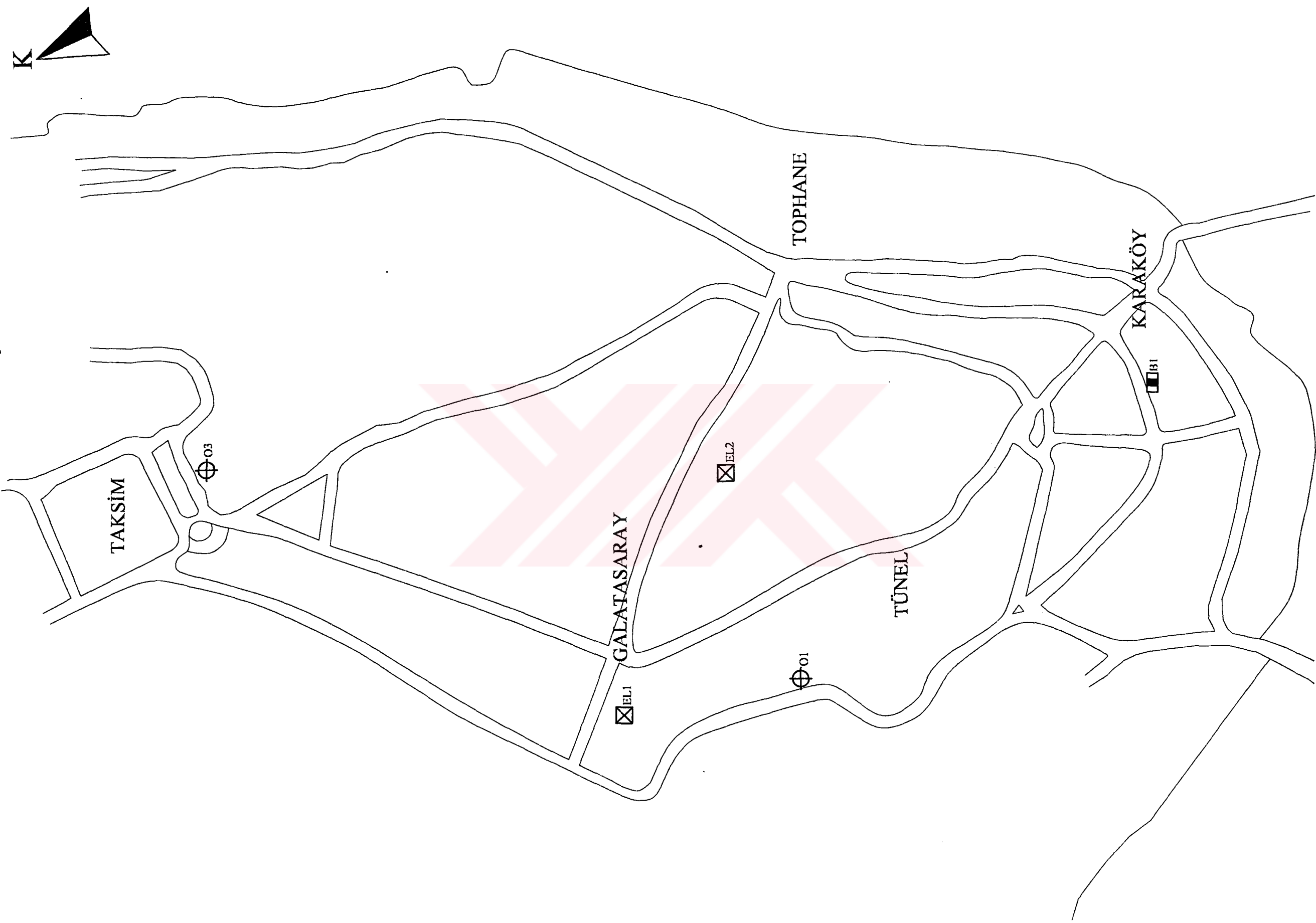
**GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
ÖNCELİKLİ OLARAK AYDINLATILMASI DÜŞÜNÜLEN
EĞİTİM KURUMLARI● VE HASTANELER⊕**

**Şekil 6.4 Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen
Eğitim Kurumları ve Hastaneler**

ÖLÇEK:1/6000

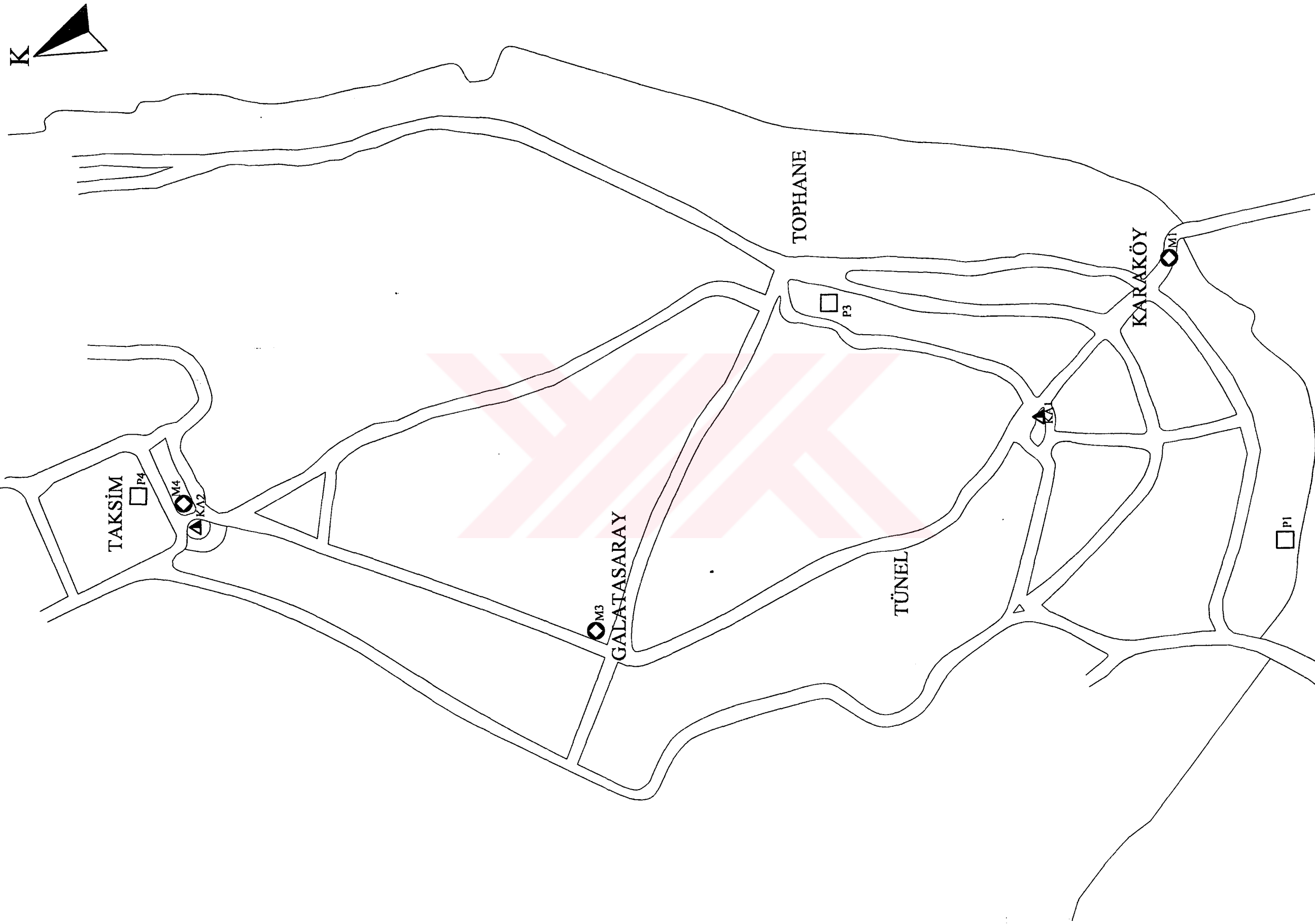
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
ÖNCELİKLİ OLARAK AYDINLATILMASI DÜŞÜNÜLEN
BANKALAR ■ ELÇİLİK BİNALARI ☒ OTELLER ⊕

Şekil 6.5 Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen
Oteller, Bankalar, Elçilik Binaları

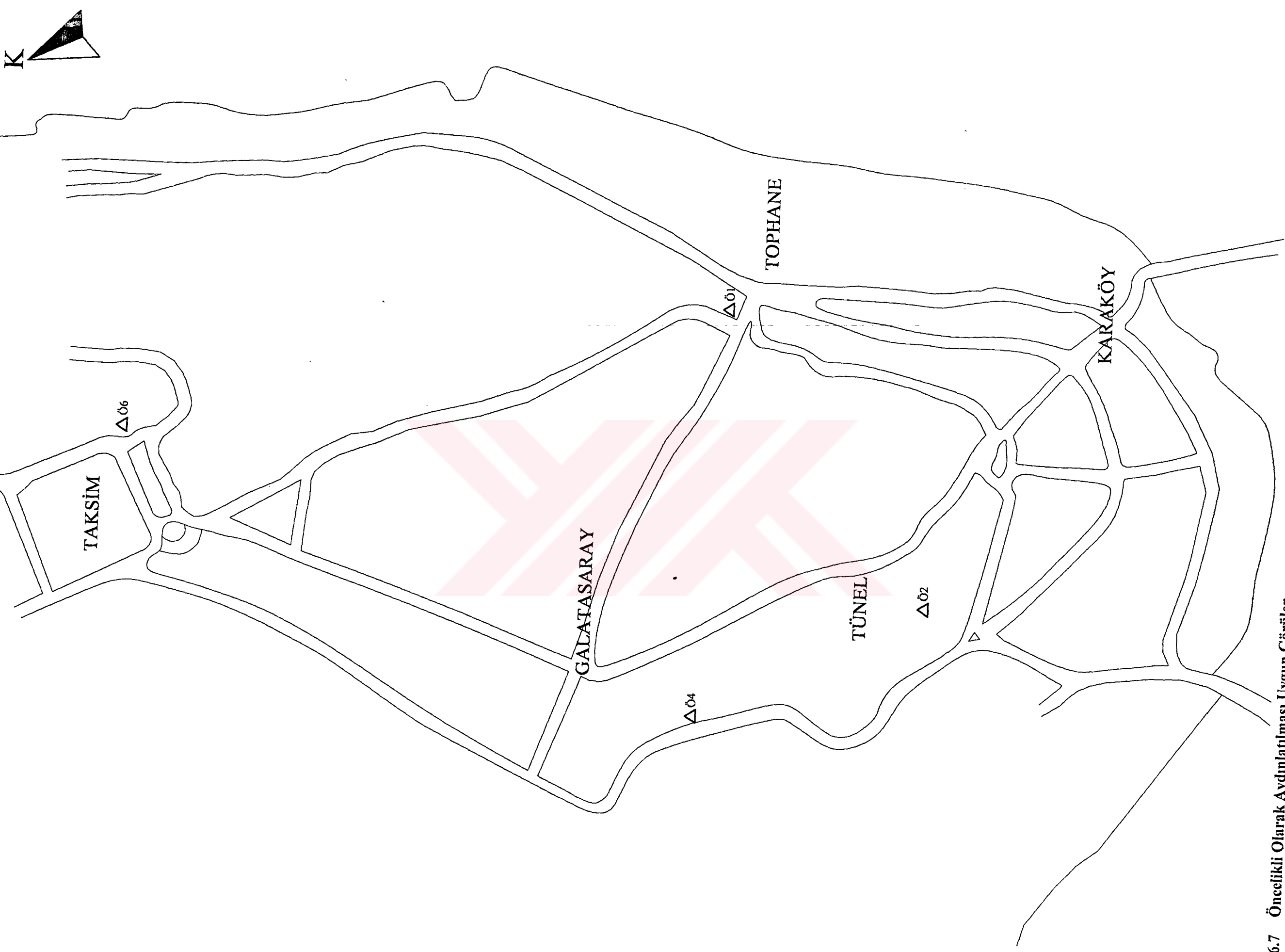
ÖLÇEK: 1/6000

GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
ÖNCELİKLİ OLARAK AYDINLATILMASI DÜŞÜNÜLEN
PARKLAR □ ANIT VE KULELER ▲ MEYDANLAR ○

Şekil 6.6 Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen
Kule, Anıt, Meydan ve Parklar

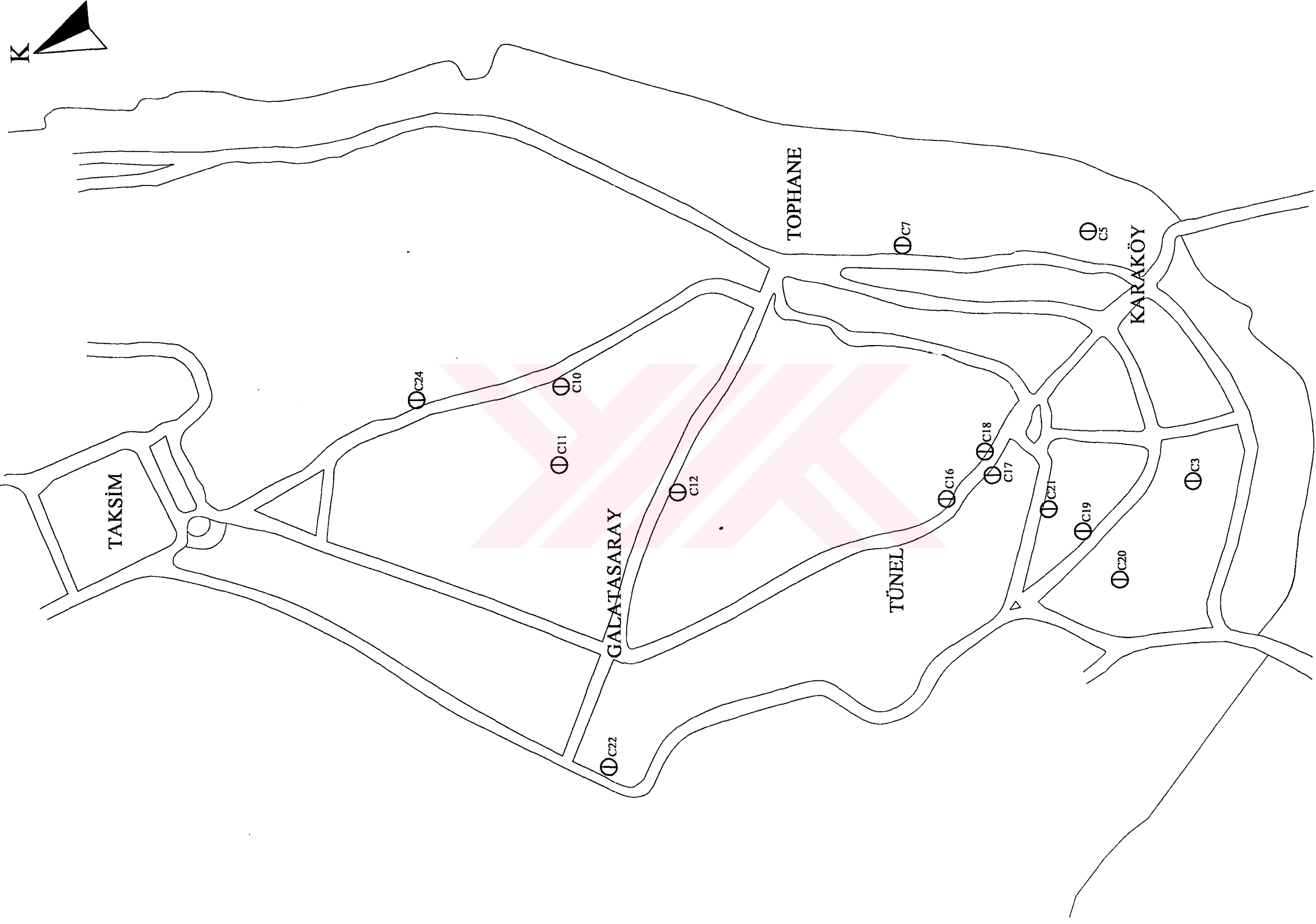
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
ÖNCELİKLİ OLARAK AYDINLATILMASI DÜŞÜNÜLEN
DİĞER ÖNEMLİ BİNALAR Δ

Şekil 6.7 Öncelikli Olarak Aydınlatılması Uygun Görülen
Diğer Önemli Yapılar

ÖLÇEK:1/6000

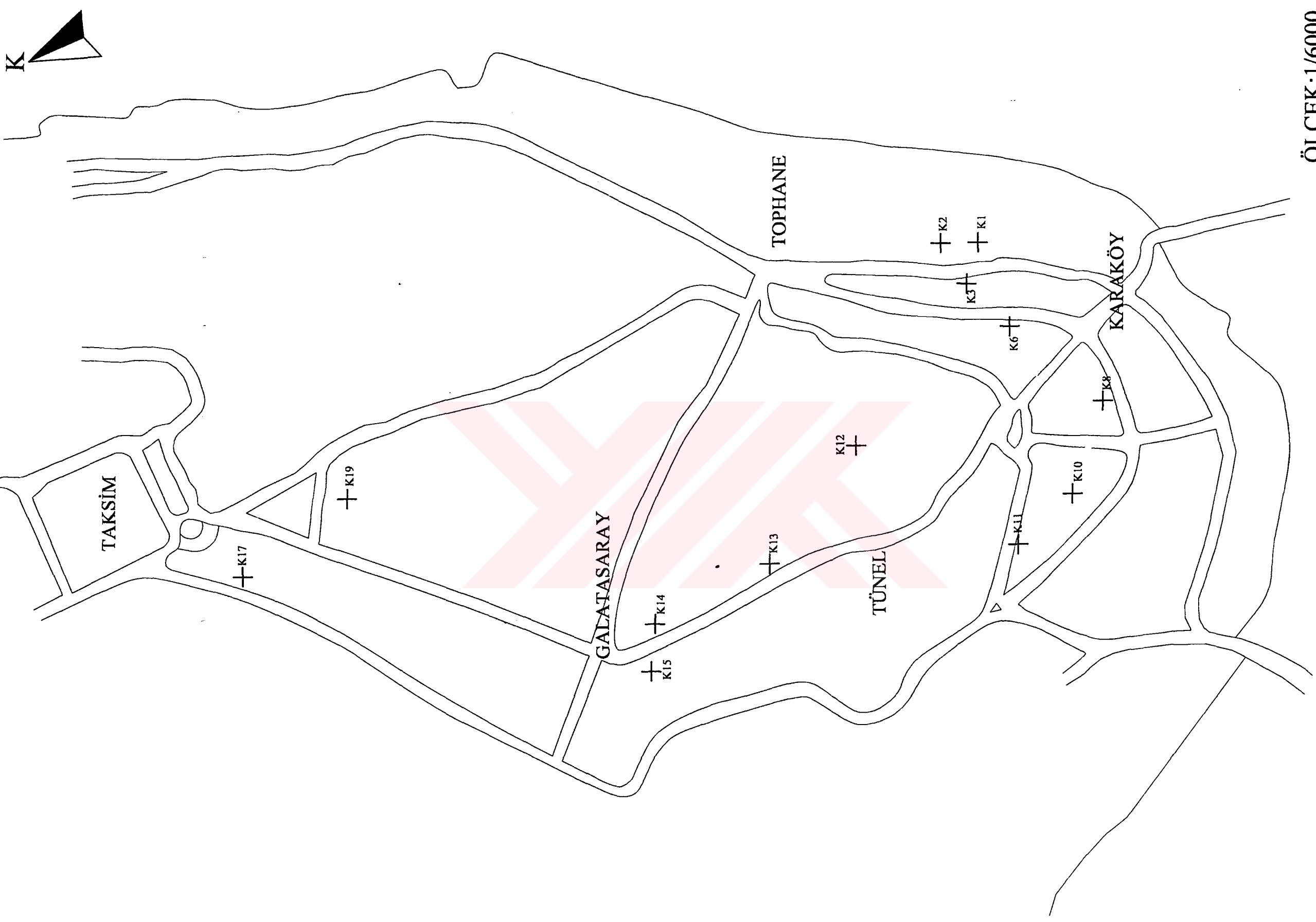
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İKİNCİ AŞAMADA AYDINLATILMASI UYGUN GÖRÜLEN
CAMİLER MESCİDLER VE MEVLEVİHANELER

Şekil 6.9 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen
Camiler, Mevlevihane ve Mescitler

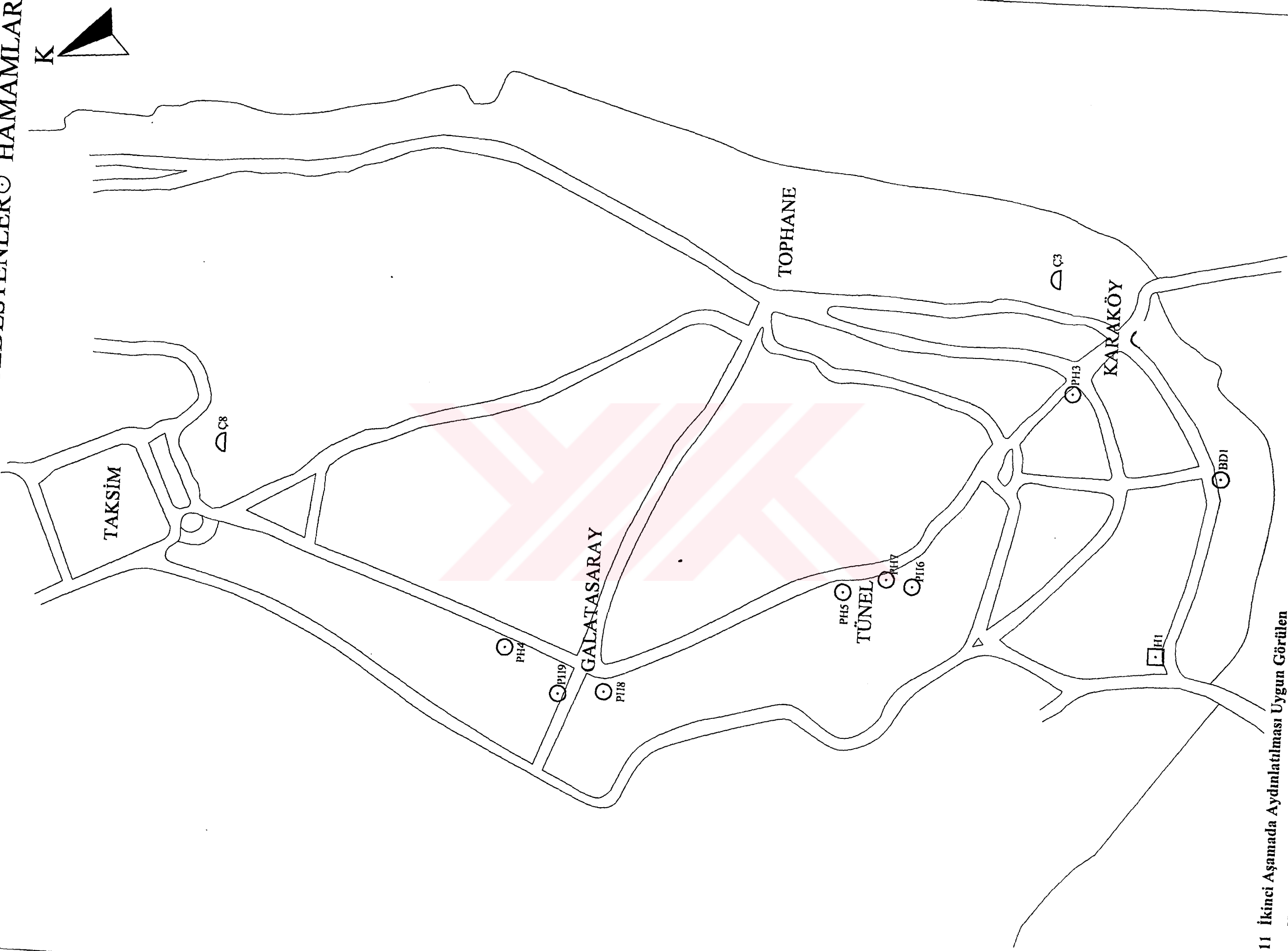
ÖLÇEK:1/6000

GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İKİNCİ AŞAMADA AYDINLATILMASI UYGUN GÖRÜLEN
KİLİSELER VE SINAGOGLAR +

ÖLÇEK:1/6000

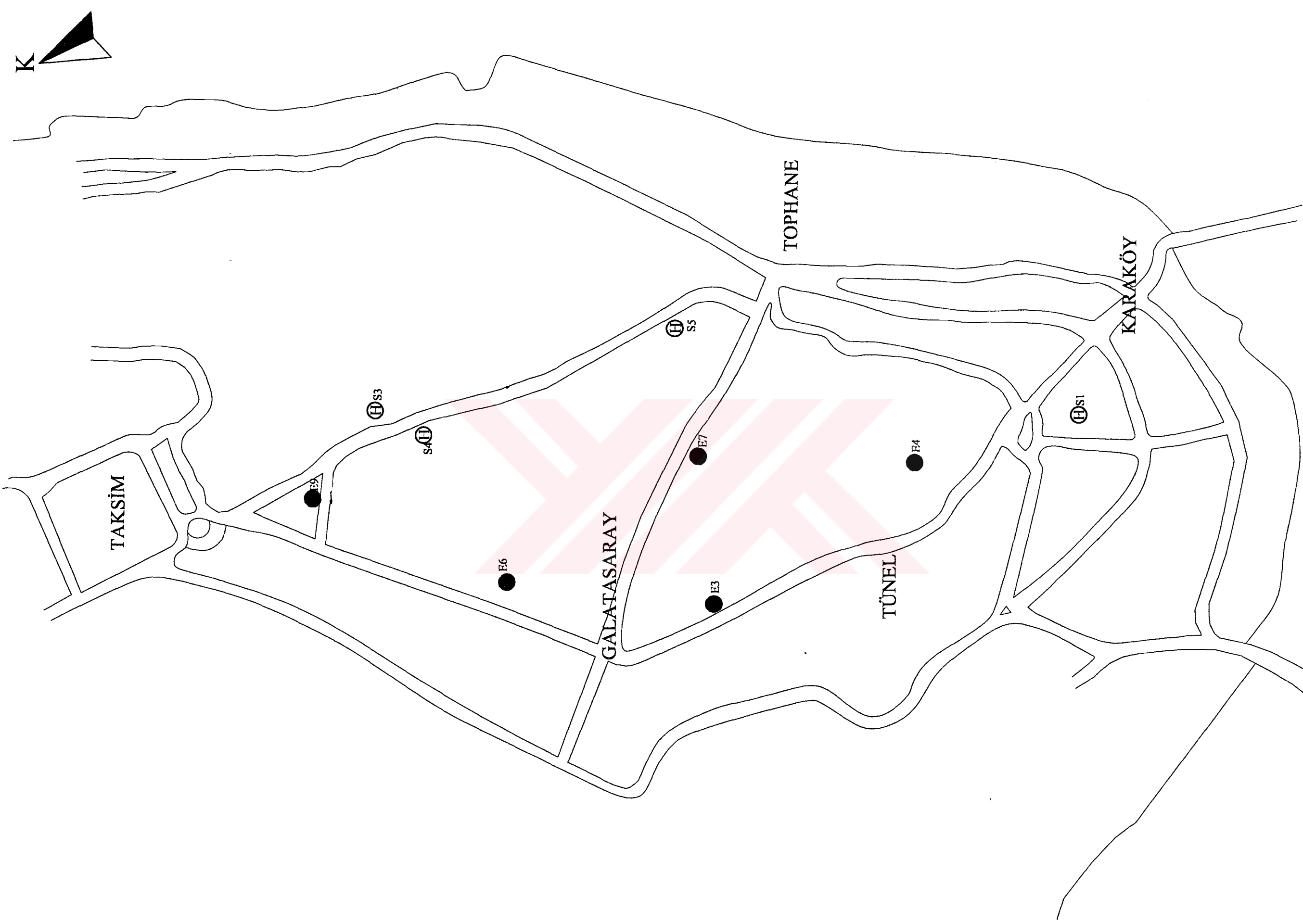
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İKİNCİ AŞAMADA AYDINLATILMASI UYGUN GÖRÜLEN
ÇEŞMELER ◯ HAN VE BEDESTENLER ◻ HAMAMLAR ◻

Şekil 6.11 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen
Hanlar, Hamamlar, Bedesten ve Çeşmeler

ÖLÇEK: 1/6000

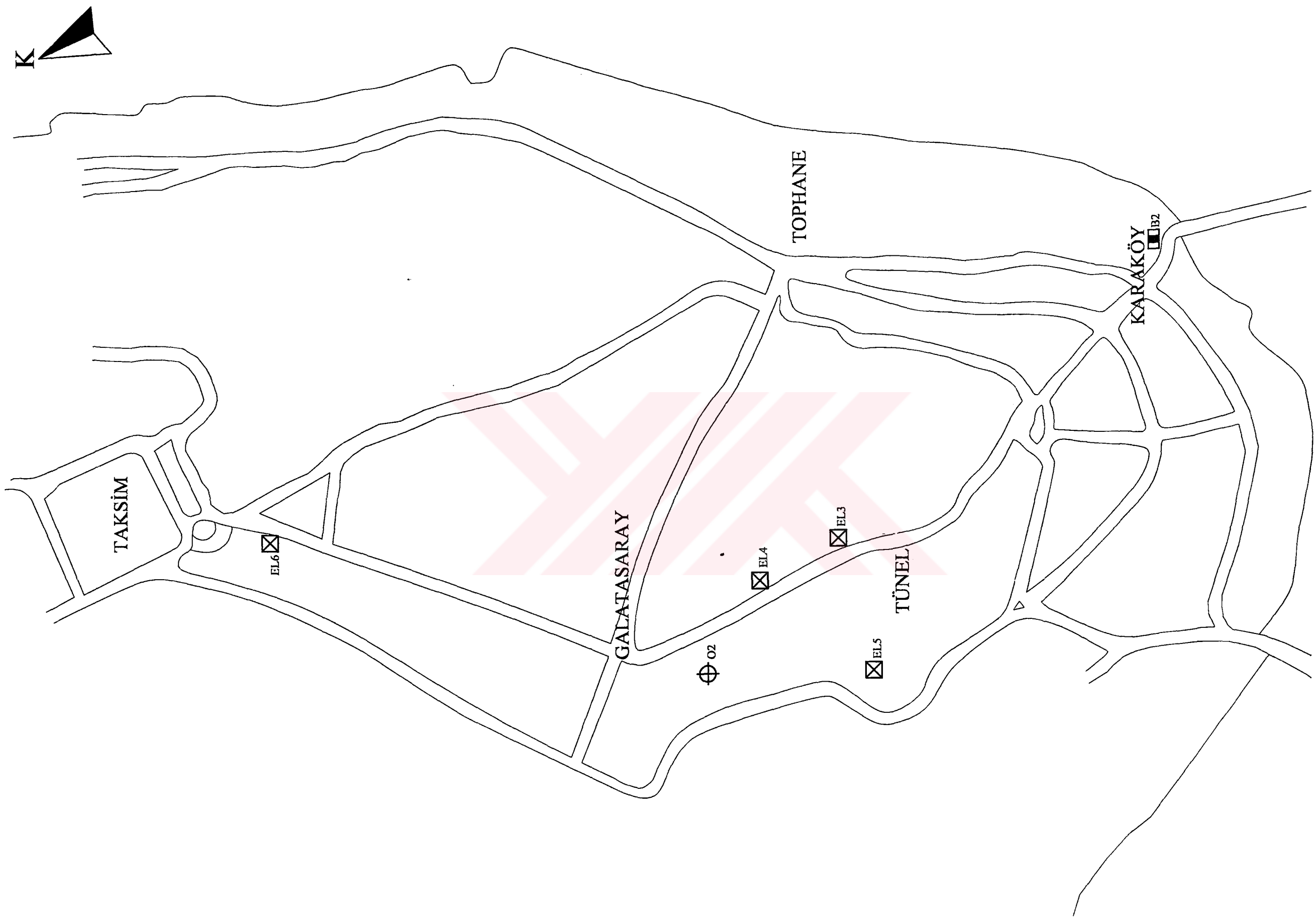
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İKİNCİ AŞAMADA AYDINLATILMASI UYGUN GÖRÜLEN
EĞİTİM KURUMLARI● VE HASTANELERⓂ

Şekil 6.12 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen
Eğitim Kurumları ve Hastaneler

ÖLÇEK:1/6000

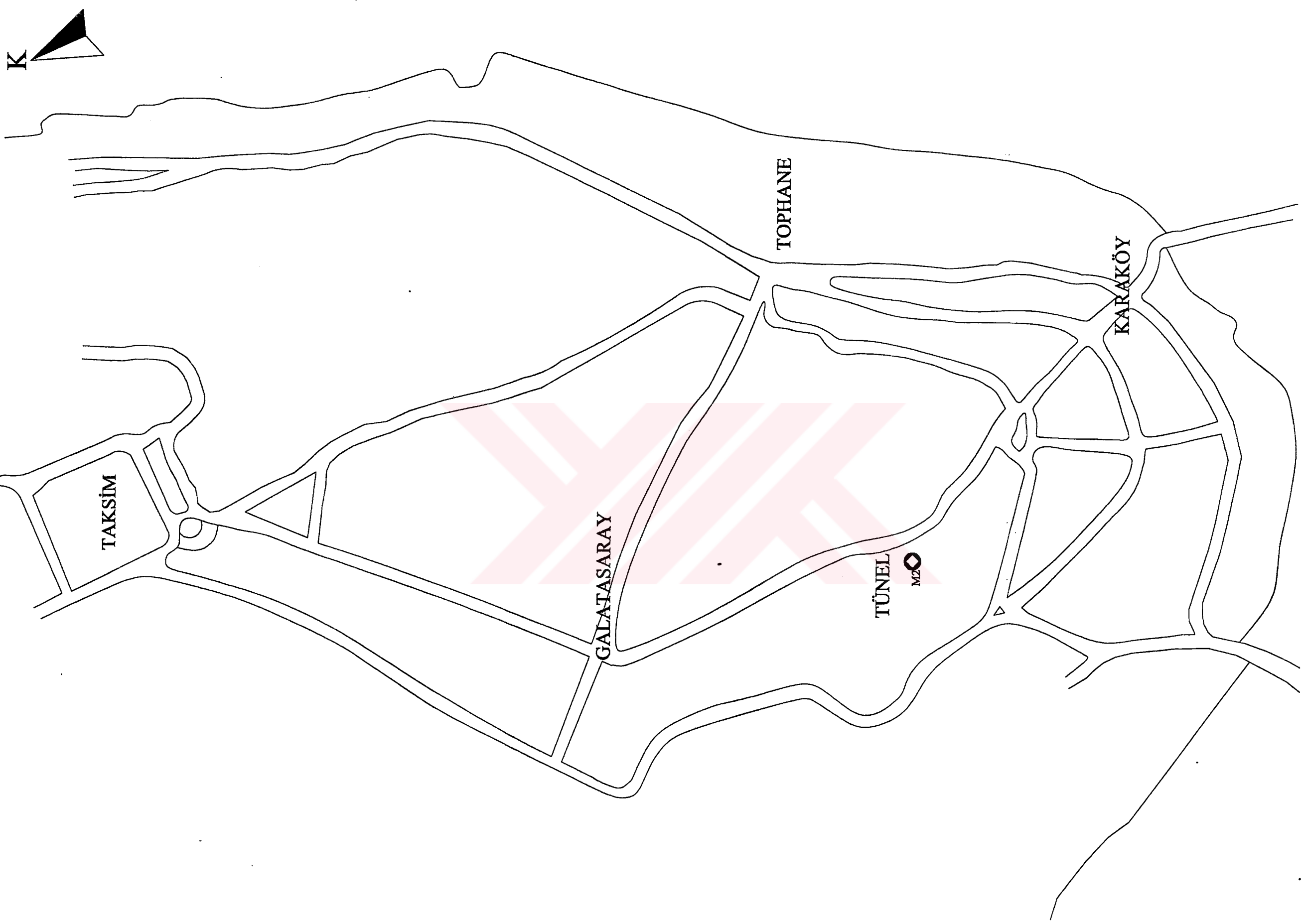
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İKİNCİ AŞAMADA AYDINLATILMASI UYGUN GÖRÜLEN
BANKALAR ■ ELÇİLİK BİNALARI ☒ OTELLER ⊕

Şekil 6.13 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen
Oteller, Bankalar, Elçilik Binaları

ÖLÇEK:1/6000

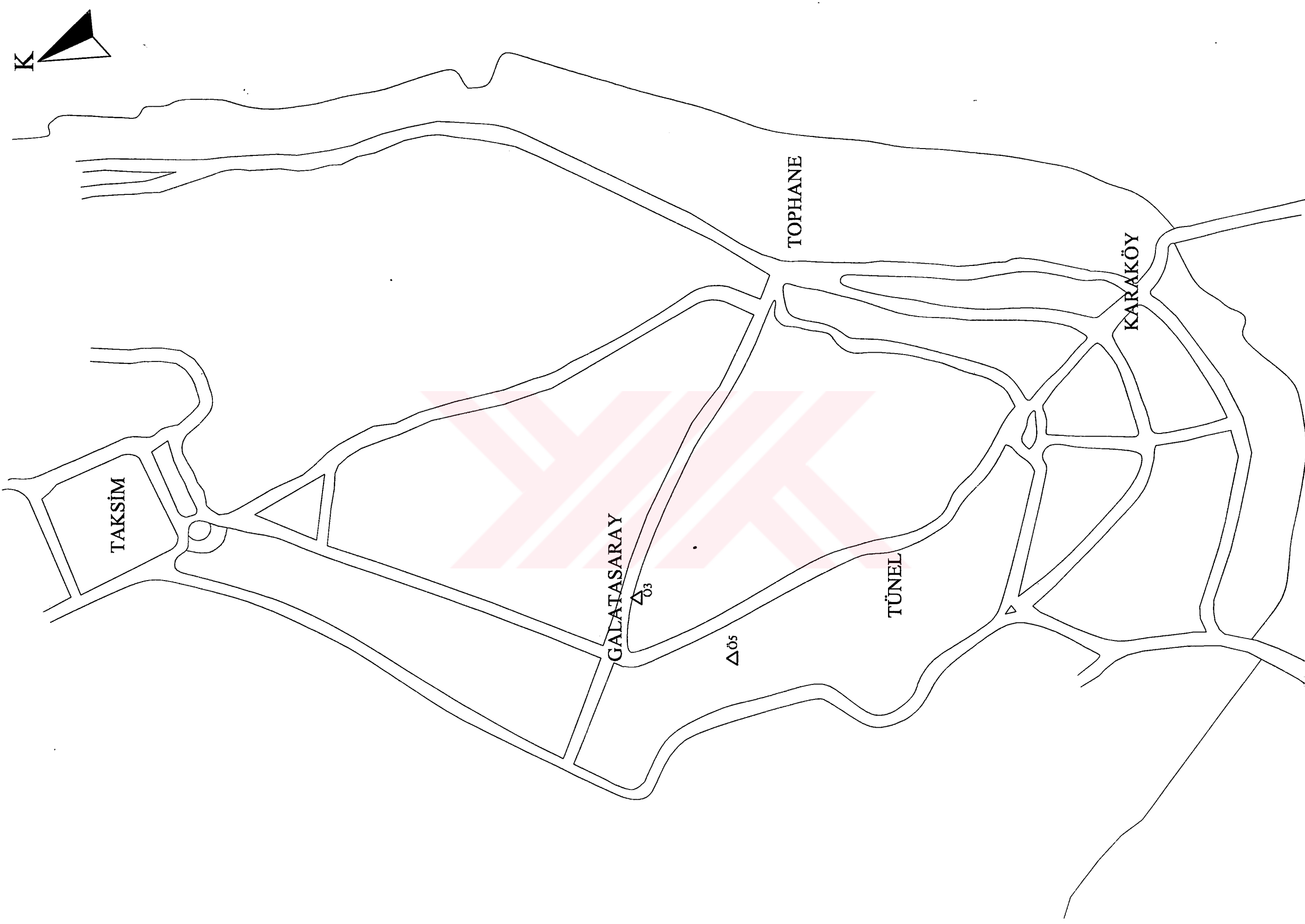
GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İKİNCİ AŞAMADA AYDINLATILMASI UYGUN GÖRÜLEN
PARKLAR □ ANIT VE KULELER ▲ MEYDANLAR O

Şekil 6.14 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen
Kule, Anıt, Meydan ve Parklar

ÖLÇEK:1/6000

**GALATA-PERA-TAKSİM BÖLGESİNDE
İKİNCİ AŞAMADA AYDINLATILMASI UYGUN GÖRÜLEN
DİĞER ÖNEMLİ BİNALAR Δ**

Şekil 6.15 İkinci Aşamada Aydınlatılması Uygun Görülen
Diğer Önemli Yapılar

ÖLÇEK:1/6000

7.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

İstanbul'un en yoğun ve hareketli bölgelerinden biri olan Galata-Pera-Taksim Bölgesi'nin, tarihi ve doğal güzellikleri, mimari, sosyal ve kültürel dokusuyla, gündüz ve gece, eğlenme, dinlenme, alışveriş toplanma v.b. gibi çeşitli etkinliklere olanak sağlaması nedeni ile değeri gittikçe artmaktadır. Dolayısıyla, bu bölgenin gündüz olduğu kadar, hava karardıktan sonra da etkin bir biçimde kullanılması ve kentsel değerlerin vurgulanması amacıyla aydınlatılması daha da önem kazanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı;

- Galata-Pera-Taksim Bölgesinde bulunan kentsel değerlerin yerlerinin saptanması,
- Belirlenen değerlerin mevcut aydınlatma durumunun incelenmesi,
- İncelenen değerlerin kent aydınlatmada öncelik sırasının belirlenmesi ve öneriler getirilmesi

olarak özetlenebilir.

Tez çalışması kapsamında, bölgede yer alan, incelemeye alınacak konular belirlenmiş, bunların, tarihçeleri ve mimari özellikleri araştırılmış, mevcut aydınlatma düzenleri ise, aydınlık düzeyi ve ışıklılık ölçmeleri yapılarak saptanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda bölgede 1. ve 2. derecede aydınlatılmaları önerilen kentsel değerler Şekil 6.8 ve Şekil 6.16'daki haritalar üzerinde gösterilmiştir.

Ancak, incelenen alanlarda, mevcut aydınlatma düzenlemelerinin çağdaş kent yaşamı ve dokusunda uyulması gereken aydınlatma tekniklerine uymadığı ve genel olarak kent aydınlatma ilkeleri açısından son derece yetersiz kaldığı görülmüştür.

İstanbul'un bu önemli bölgesinde, özellikle yaya ulaşımının yoğun olduğu ana arterlerde bulunan eğlenme, dinlenme ve turistik açıdan önemli olan; meydan, park, tarihi yapılar ve burada bulunan havuz, anıt, fiske gibi öğelerin aydınlatılması ile gece kullanımında etkili ve çekici görüntülerin oluşması sağlanmalıdır.

7.SONUÇLAR VE ÖNERİLER

İstanbul'un en yoğun ve hareketli bölgelerinden biri olan Galata-Pera-Taksim Bölgesi'nin, tarihi ve doğal güzellikleri, mimari, sosyal ve kültürel dokusuyla, gündüz ve gece, eğlenme, dinlenme, alışveriş toplanma v.b. gibi çeşitli etkinliklere olanak sağlaması nedeni ile değeri gittikçe artmaktadır. Dolayısıyla, bu bölgenin gündüz olduğu kadar, hava karardıktan sonra da etkin bir biçimde kullanılması ve kentsel değerlerin vurgulanması amacıyla aydınlatılması daha da önem kazanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı;

- Galata-Pera-Taksim Bölgesinde bulunan kentsel değerlerin yerlerinin saptanması,
- Belirlenen değerlerin mevcut aydınlatma durumunun incelenmesi,
- İncelenen değerlerin kent aydınlatmada öncelik sırasının belirlenmesi ve öneriler getirilmesi

olarak özetlenebilir.

Tez çalışması kapsamında, bölgede yer alan, incelemeye alınacak konular belirlenmiş, bunların, tarihçeleri ve mimari özellikleri araştırılmış, mevcut aydınlatma düzenleri ise, aydınlık düzeyi ve ışıklılık ölçmeleri yapılarak saptanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda bölgede 1. ve 2. derecede aydınlatılmaları önerilen kentsel değerler Şekil 6.8 ve Şekil 6.16'daki haritalar üzerinde gösterilmiştir.

Ancak, incelenen alanlarda, mevcut aydınlatma düzenlemelerinin çağdaş kent yaşamı ve dokusunda uyulması gereken aydınlatma tekniklerine uymadığı ve genel olarak kent aydınlatma ilkeleri açısından son derece yetersiz kaldığı görülmüştür.

İstanbul'un bu önemli bölgesinde, özellikle yaya ulaşımının yoğun olduğu ana arterlerde bulunan eğlenme, dinlenme ve turistik açıdan önemli olan; meydan, park, tarihi yapılar ve burada bulunan havuz, anıt, fiskeye gibi öğelerin aydınlatılması ile gece kullanımında etkili ve çekici görüntülerin oluşması sağlanmalıdır.

Kentin genel görünüşü açısından bölgede oldukça yoğun olarak (özellikler bina çatılarında, yapı yüzlerinde vb.yerlerde) bulunan reklam öğeleri görsel olarak çirkinliğe, aynı zamanda ışık kirliliğine de yol açmaktadır. Yerel yönetimin bu konuda yasak koymaması ve halkın bilinçsizliği bu durumun gittikçe artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, bu öğelere kesin bir sınırlama ve düzen getirilmesi gerekmektedir.

Bölgenin sembolik yapılarından; Galata Kulesi ve çevresinin, turistik açıdan öneminin vurgulanması, hava karardıktan sonra da etkin bir şekilde kullanılması için bölge üzerinde daha kapsamlı ve özenli bir aydınlatma düzeni yapılması gereklidir. Ayrıca bu çevrede, birçoğu kule ile bağlantılı yollar üzerinde bulunan kilise, sinagog, cami vb. dini yapıların da aydınlatılması oldukça önemlidir.

Galata-Pera-Taksim Bölgesi'nin kent aydınlatma ilkelerine uygun aydınlatılabilmesi için, kent silüetini ve tüm kentsel değerlerini bir bütün olarak ele alan geniş kapsamlı bir planın yapılması gereklidir. Nitekim bu çalışmadaki veriler İstanbul için hazırlanabilecek bir master planı için temel oluşturacaktır.

Tarihten gelen değerler ve kent yaşamı ile birleşmiş öğelerin, gündüz olduğu kadar, hava karardıktan sonra da etkin bir biçimde kullanılabilmesi, ilginç görüntüler ve izlenimler bırakması, ancak kent aydınlatma ilkelerine uygun bir aydınlatma düzeni ile sağlanabilmektedir.

KAYNAKLAR

Anon., (1993), “Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi”, İstanbul.

Arseven, C.E., (1970), Şehircilik, İstanbul.

Demirdeş, H.,(1992), “Şehir Aydınlatmasında Işık Kaynakları ve Aydınlatma Armatürlerinin Uygun Kullanımı”, Şehir Aydınlatması Kollokyumu, E.M.O., İstanbul.

Egemen, A., (1993), “İstanbul Çeşmeleri ve Sebilleri”, İstanbul

Geçioğlu, E., (1997), İstanbul Boğazı Kentsel Değerlerinin Aydınlatma Yönünden İncelenmesi ve Öneriler, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ, İstanbul.

Güleryüz, N., (1992), “İstanbul Sinagogları”, İstanbul.

Intenational Lighting Review, (1997), “Olac/ Plazas&Squares, Netherlands

Intenational Lighting Review, (1998), “City People Light, 82, Netherlands

Koçu, R.E., (1965), “İstanbul Ansiklopedisi”, İstanbul.

Öz, T., (1987), “İstanbul Camileri”, İstanbul.

Öztürk, L., (1992), Kent Aydınlatma İlkeleri, Y.T.Ü., İstanbul.

Philips Lighting, (1993), “Lighting Manual”, Netherlands

Şerefhanoglu, M. ve diğerleri, (1992), “İstanbul Kentsel Tasarım Kılavuzu”, 5, 335-340, Y.T.Ü., İstanbul.

Şerefhanoglu, M. ve Yenen Z., (1992), “Kent Kimliği-Reklam Öğeleri”, 2. Kentsel Tasarım ve Uygulamaları Sempozyumu, Mayıs 1992, Y.T.Ü., İstanbul.

Şerefhanoglu, M.,(1991), “Kentsel Tasarımda Aydınlatmanın Rolü”, Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, 23-24 Mayıs 1991, M.S.Ü., İstanbul.

Şerefhanoglu, M.,(1991), “Çevresel Nitelik ve Kent Kimliği Oluşturmada Aydınlatmanın Rolü”, Mimari ve Kentsel Çevrede Kalite Arayışları Sempozyumu, 5-7 Haziran, İ.T.Ü., İstanbul.

Şerefhanoglu, M. ve Geçioğlu E., (1998), “ İstanbul Aydınlatma Master Planı Hazırlık Çalışmaları”, 2. Ulusal Aydınlatma Kongresi, Kasım, İ.T.Ü., İstanbul.

Sirel, Ş. (1984), Aydınlatma Terimleri, İstanbul.

Tuğlacı, P., (1991), “İstanbul Ermeni Kiliseleri”, İstanbul.

Turing, (1994), “A-Z’ye Galata-Beyoğlu”, İstanbul

Tüfekçi, T.,(1992), “Bir metropol kentin –İstanbul’un-Aydınlatılması hakkında düşünceler”, Şehir Aydınlatması Kollokyumu, E.M.O., İstanbul.

Ünver, R., (1992), “Dış Aydınlatma İçinde Kent Aydınlatmanın Yeri”, İstanbul.

Ünver, R., (1992), “Dış Aydınlatma Konularının Karşılaştırılması”, İstanbul.

EKLER

Ek 1. TAKSİM MEYDANI

Çalışma kapsamında önemli bir yeri olan Taksim Meydanı meydan aydınlatma ilkeleri açısından incelenmiş, yerinde tesbit ve ölçme çalışmaları yapılmış, aydınlatılmasına ilişkin temel ilkeler belirlenmiştir.

Ek 1.1 Taksim Meydanı'nın Tarihçesi ve Önemi

İstanbul'un en önemli imaj noktalarından biri olan Taksim Meydanı; İstiklal Caddesi, Cumhuriyet Caddesi, Mete Caddesi gibi önemli yolların açıldığı geniş alan olarak tanımlanabilir. Bu alan özellikle Cumhuriyet döneminde meydan kimliği kazanarak günümüze kadar çeşitli kutlamalar ve törenler için bir merkez olmuştur.

Ek 1.2 Taksim Meydanı'nda Yer Alan Kentsel Değerler

Kentsel yerleşim olarak Taksim Meydanı; Şişhane ve Tünelbaşı'ndan başlayıp ana eksen olan İstiklal Caddesi'nin iki yanında yoğun bir yerleşim sergileyen Beyoğlu'ndan, geniş bir alana açılıp, güneyde Sıraselviler Caddesi, doğuda İsmet İnönü Caddesi, kuzeyde Mete Caddesi ve batıda Tarlabası Bulvarına açılan ana arterlerle yaya ve araç hacmini çeşitli yönlere dağıtmaktadır.

Bu meydanda yer alan kentsel değerler,

- Atatürk Kültür Merkezi,
- The Marmara Oteli,
- Taksim Gezi Parkı,
- Cumhuriyet Anıtı,
- Ayia Trias Kilisesi,
- Taksim Maksemi,
- Su Deposu

olarak sıralanabilir. Bunlara ilişkin harita ve lejant Şekil Ek 1'de yer almaktadır.

Ek 1.3 Taksim Meydanı'nın Mevcut Durumunun İncelenmesi ve Eleştiriler

Günümüzde Taksim Meydanı, eğlence, gezi, sosyal, sanatsal ve kültürel amaçlı etkinliklere olanak sağlaması, burada tarihi ve prestij yapıların bulunması, ayrıca yaya kullanımına ait yeşil alanların, tarihi anıt ve su öğelerinin yer alması nedeni ile oldukça önemli bir çekim alanıdır. İstanbul'un bu değerli bölgesinin gündüz kullanımının yanısıra, özellikle hava karardıktan sonra da etkin bir biçimde kullanımı, tarihi ve kültürel güzelliklerin sergilenmesi ve vurgulanması amacıyla aydınlatılması önem kazanmaktadır.

Tez çalışması kapsamında yer alan bu meydan, kent aydınlatma ilkeleri açısından incelenmiş, yerinde tesbit ve ölçme çalışmaları (Çizelge Ek 1) yapılarak mevcut durumu ile ilgili belirlemeler yapılmıştır. Bu belirlemeler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Meydanda, genel aydınlatma için ortalama yüksekliği 20-25m olan direklere asılmış altı adet aygıt bulunmaktadır. Alanda oldukça yüksek duran bu aygıtlarda sodyum buharlı lamba kullanılmış olup, konum, biçim, detay ve estetik açıdan yaya işlevine ve bulundukları çevreye uyum sağlayacak şekilde tasarlanmamıştır.
- Cumhuriyet Anıtı dört cephesinden, zemin üzerine konulmuş, içerisinde metal halojenürlü lambalar bulunan aygıtlar ile aydınlatılmıştır.
- Tarihi su depolarının önünde yayaların oturabilecekleri bank ve oturma gruplarının yanısıra depoların ön cephesinde, yapay su öğeleri ve ışıklı tabelalar bulunmaktadır. Su öğesinin üzerinde bulunan, çizgisel ışık ile belirlenen 75.Yıl afişi, gece kullanımında etrafını aydınlatırken, oturma gruplarının bulunduğu yerde bölgesel bir aydınlatma düzeni bulunmamakta ve bu bölge yüksek direklerin ışığı ile aydınlatılmaktadır.
- Meydanı çevreleyen binalardan biri olan The Marmara Oteli belli noktalardan cephesine yönlendirilmiş metal halojenürlü lambalı aygıtlar ile aydınlatılmaktadır. Otelin önünde ortalama 3 metre yüksekliğinde, içerisinde akkor filamanlı lamba olan aygıtlar bulunmaktadır. Ancak bu aydınlatma düzeni, meydan içerisinde çevre ile uyumlu değildir.

- Meydanı sınırlayan diğer binalardan biri olan Atatürk Kültür Merkezi'nin önünde caddeye paralel ortalama 2.5 metre yüksekliğinde, içerisinde akkor filamanlı lambası olan, toplam 11 adet, camı izotrop yayınlık geçme yapan, ancak nitelik açısından çevreye uyumlu olmayan aygıtlar bulunmaktadır.
- Taksim Parkı'nın içerisinde, iki farklı aydınlatma düzeni kurulmuştur. Birinde, meydana yakın olan yerde, üç adet 12-15 metre yüksekliğinde, üzerinde üç adet aygıt bulunan aydınlatma direkleri kullanılmış, ötekinde ise; parkın yaya yolu üzerinde belirli aralıklarla, 2.5 metre yüksekliğinde, içerisinde cıva buharlı lamba olan, camı izotrop yayınlık geçme yapan aygıtlar (glop) yerleştirilmiştir. Parkın belli noktaları aydınlatılırken, yanmayan, kırılmış aygıtların ve/ya da aygıt bulunmayan, bazı bölgelerin karanlıkta kalarak yaya emniyeti açısından uygun olmadığı görülmüştür.
- Meydanın içinde bulunan havuz ve su ögesi, aydınlatılmadığı için görsel açıdan insanları çekici bir özelliği bulunmamaktadır. Yine havuzun yanında bulunan çiçek tarhları ve yeşil alanlar, yüksek direklerde bulunan sodyum buharlı lambalardan ışık aldığı için renkleri dönmekte ve özrenkleri algılanamamaktadır.
- Meydanda bulunan ışıklı reklam tabelalarının düzensiz ve çok olması görsel olarak insanları rahatsız ederken, hava karardığında yakın çevresini aydınlatan bu öğeler aynı zamanda kargaşa ortamına neden olmaktadır.
- Yerleşim açısından, özellikle Cumhuriyet Caddesine giden alan üzerindeki restoran ve kafelerin dışarıya açılan oturma grupları ile bunların önünde bulunan telefon kulubeleri, reklam tabelaları, çeşitli satış öğeleri ve otobüs duraklarının bir arada olması kargaşa ortamına neden olmaktadır.
- İstiklal Caddesi, ortalama 30metre ara ile yolun iki yanına konulmuş olan 3.5 metre yüksekliğinde, içerisinde kompakt floresan lamba bulunan, şeffaf camlı aydınlatma direkleri üzerindeki aygıtlar ile aydınlatılmaktadır. Bunun yanında caddeye açılan bazı ara sokaklarda hiçbir aydınlatma düzeni bulunmamaktadır. Ancak yol boyunca bulunan

mağaza, kafe, pastane v.b. yerlerin vitrin ve tabelalarından gelen ışık bulundukları yerin dolaylı olarak aydınlatmasına katkıda bulunmaktadır.

Çizelge Ek 1. Taksim Meydanı Mevcut Aydınlatma Saptamaları

	Aydınlık düzeyi lm/m^2	
	Düşey	Yatay
Yaya dolaşım alanları		
Marmara Otelı kapısı önünde (giriş ile yol arasında)	40	20-30
Atatürk Kültür Merkezi önünde (giriş ile yol arasında)	30	15-20
Meydandaki havuz önünde (genel)	100	50-70
Cumhuriyet Anıtı çevresinde (genel)	80	30-40
İstiklal Caddesi girişi (orta aks)	40	15-20
Taksim Parkı içerisinde (genel)	20	5-10

Düşey: Ortalama düşey aydınlık düzeyi, lm/m^2 (döşemeden 1.5m yükseklikte)

Yatay: Ortalama yatay aydınlık düzeyi, lm/m^2 (döşeme yüzeyinde)

Ek 1.4 Taksim Meydanı'nın Aydınlatmasına İlişkin Temel İlkeler

Gerek yapı içinde gerekse yapı dışında, tekniğine uygun ve estetik yönden iyi, başarılı bir aydınlatma yapılmasının öncelikli temel koşulu, işlev ve düzen yönünden uygun mimari ve kentsel tasarımların yapılmasıdır. Çünkü aydınlatma, getirilen bu düzenlerin bir yansıması olarak ortaya çıkmakta, belli bir düzen ve kullanım sunmayan karmaşık, uyumsuz görüntülerin aydınlatmalarında da aynı olumsuz nitelikler yansımaktadır.

Bir anlamda Taksim Meydanı bunun tipik bir örneğini oluşturmaktadır. Meydanda pek çok öğenin düzensiz bir biçimde bir araya gelmesi, yoğun yaya ve araç trafiğinin bir arada olması, eski ve yenilerin birbirine karışması sürekli yeni öğelerin eklenmesi bu karmaşayı yaratan temel nedenler olup, bu durum İstanbul'un tipik irasal niteliğini yansıtmaktadır.

Taksim Meydanı, meydan aydınlatma ilkeleri açısından incelenmiş, yerinde tesbit ve ölçme çalışmaları ile mevcut durumun belirlenmesi yapılmış ve bu duruma ilişkin temel ilkeler belirlenmiştir. Bu ilkeler aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Meydanda mimari ve kentsel tasarım yönünden bir bütünlük olmadığı için aydınlatmada da bu sağlanamamıştır. Meydana açılan yolların fazla ve bu yolların trafiğe açık olması meydanın bütünlüğünü bozmuş ve bölünmeye neden olmuştur. Bu bölünmede, bir yanda tarihi su depolarının önü ve anıtın olduğu kısım, diğer yanda Taksim Parkı ile The Marmara Oteli arasında kalan havuzlu kısım iki ufak meydan izlenimi vermektedir. Böyle merkezi bir yerdeki meydanın, en azından aydınlatma düzeninde bütünlük olması, ışık rengi yönünden tutarlılık olması gerekmektedir. Bu şekilde bir düzenleme ile; meydan, yaya ve çevresinin görsel ilişkisi sağlanabilir.
- Meydanın içerisinde araç yoğunluğunun yanısıra, parkın önünde bulunan ve oldukça büyük bir yer işgal eden otobüs durakları kaldırılmalı ve bu alan yayalara özel bir alan olacak biçimde bir düzenleme getirilmelidir.
- Meydanın genel aydınlatmasında kullanılan, çok fazla büyük olmayan alana karşı, oldukça yüksek olan direkler yerine, meydanın genelinde, insan ölçeğine yakın, sıcak ve ilgi çekici bir atmosfer oluşturacak, içerisinde renksel geriverimi yüksek, sodyum buharlı lambalar (SDW-T) bulunan, 3-4m yüksekliğinde, çevreye uygun aygıtlar ile bir aydınlatma düzeni kurulmalıdır.
- Meydanı çevreleyen kentsel değerler; The Marmara Oteli, A.K.M. gibi yapıların önlerinde, yol kenarında bulunan aydınlatmalar da, meydan yönünden bütünlük oluşturacak şekilde; insan boyutlarına yakın, içinde renksel geriverimi yüksek, sodyum buharlı lamba (SDW-T) bulunan, yaklaşık 3-4m yüksekliğinde yapıların mimari özelliklerine uygun aygıtlar kullanılabilir.
- Meydan içerisinde bulunan düzensiz ve çok fazla olan reklam ve satış öğelerine bir sınırlama getirilmeli, hatta büyük bir bölümü kaldırılmalıdır.
- Meydandaki havuzun çevresinde bulunan; yaya oturma, dinlenme ve gezinti alanı, meydanın geneli ile bir bütün oluşturacak biçimde, yaklaşık 3-4m yüksekliğinde aygıtlar ile aydınlatılmalıdır. Ayrıca, havuz ögesi de, havuzun iç duvarlarına gömülecek,

içerisinde cıva buharlı lamba (HPL-N) bulunan aygıtlar ile aydınlatılarak, ilgi çekici ve etkileyici bir ortam yaratması sağlanmalıdır. Öte yandan çalışmaları sürmekte olan metro istasyonun, girişinin de aydınlatılması önem kazanacaktır.

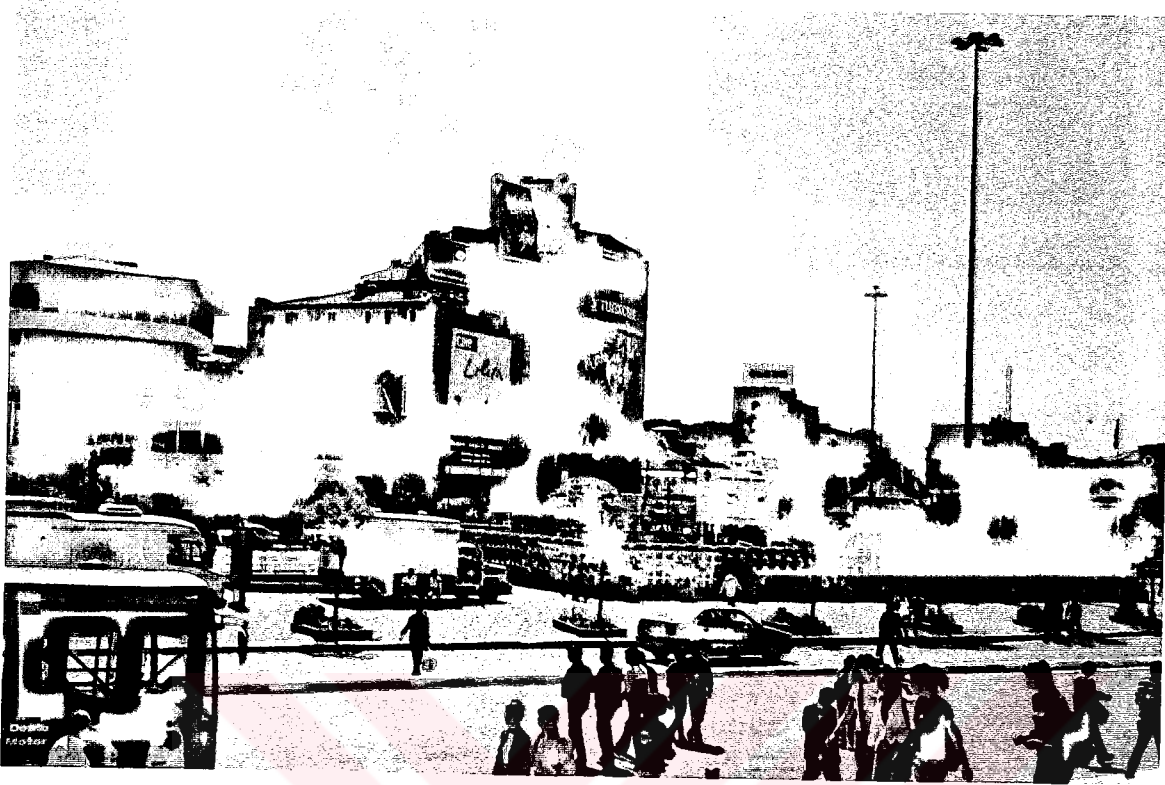
- Taksim parkının aydınlatması yeniden ele alınarak emniyet açısından, park aydınlatmasına, yaya yolları ve çevresine uygun olarak aydınlatılmalıdır. Özellikle parkın içindeki, anıtsal değeri olan büyük ağaçların özelliklerini ortaya çıkaracak ve gece hoş görüntüler oluşturacak şekilde aydınlatılması gerekmektedir (Bkz.Bölüm 3.2.3-3.2.6) . Ayrıca, çim alanların aydınlatılması için; yaklaşık 0.7m yüksekliğinde aygıtlar kullanılarak mevcut aydınlatmaya ek olacak bir düzenleme yapılmalıdır. Parkta bulunan çiçek tarhları, özel bitkiler de; renksel geriverimi yüksek (akkor filamanlı vb.) ışık kaynakları ile bölgesel aydınlatılarak vurgulanmalıdır.
- Meydanın simgesel öğesi olan Cumhuriyet Anıtı, sıcak renkli ışık veren metal halojenürlü lambalar (CDM) ile aydınlatılarak önemi vurgulanmalıdır. Kurulacak aydınlatma düzeninde yoldan geçenlerde kamaşmaya neden olmayacak biçimde yönlendirme yapılması gerekmektedir.
- Anıtın ve tarihi su depolarının çevresinde bulunan; oturma, dinlenme, gezinti, eğlence, sergi vb. etkinliklerin yapıldığı bu alanın daha dinamik ve ilgi çekici olması gerekmektedir. Bunun için; bu alanın genel olarak 3-4m yüksekliğindeki aygıtların yanı sıra, su öğesinin de gizli ışıklar ile aydınlatması yapılmalıdır. Ayrıca Taksim Maksemi de sodyum buharlı lamba (SON) ile aydınlatılarak meydan içindeki önemi vurgulanmalıdır.
- Meydanın en önemli sanatsal ve kültürel öğelerinden A.K.M. , tümü cam yüzeyli cephesi olması nedeni ile hacmin içi aydınlatılarak ya da çevresi belirlenerek, hava karardıktan sonra meydan içindeki önemi vurgulanmalıdır. (Bkz. Bölüm 3.3.4)
- Meydanda bulunan öğelerden The Marmara Oteli, işlevi nedeni ile cephe aydınlatmasına özen gösterilerek, kullanıcıları rahatsız etmeyecek bir düzen

getirilmelidir. Bu düzende, otelin giriş saçağı ve cam olmayan yüzeyleri aydınlatmak yoluna gidilebilir.

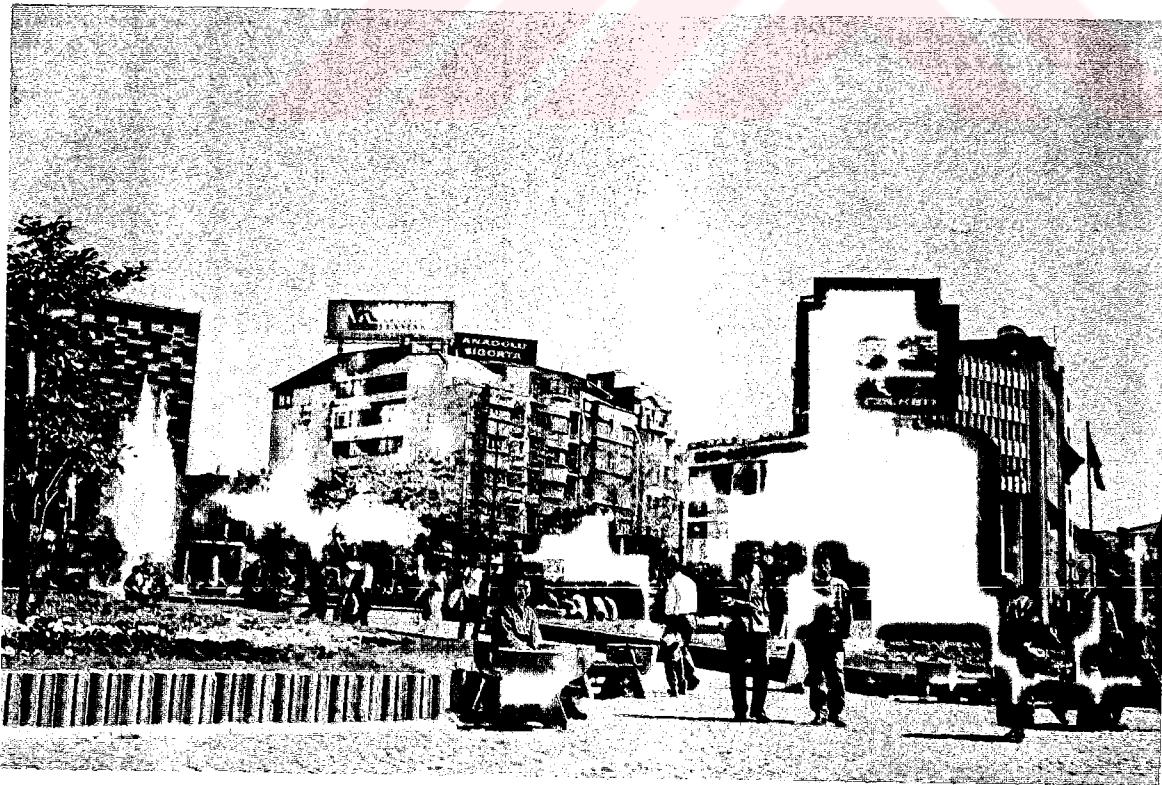
- Alan içindeki Ayia Trias Kilisesi'nin meydan bakan cephesi dini yapı aydınlatmasına uygun bir biçimde aydınlatılarak, meydan içindeki yeri vurgulanmalıdır.
- İstiklal Caddesi'nin vurgulanması ve meydan genelinden farklı bir mekan izlenimi yaratılması için, değişik renkteki bir ışık kaynağı ile aydınlatılması ilgi çekici olmasını sağlayabilir.

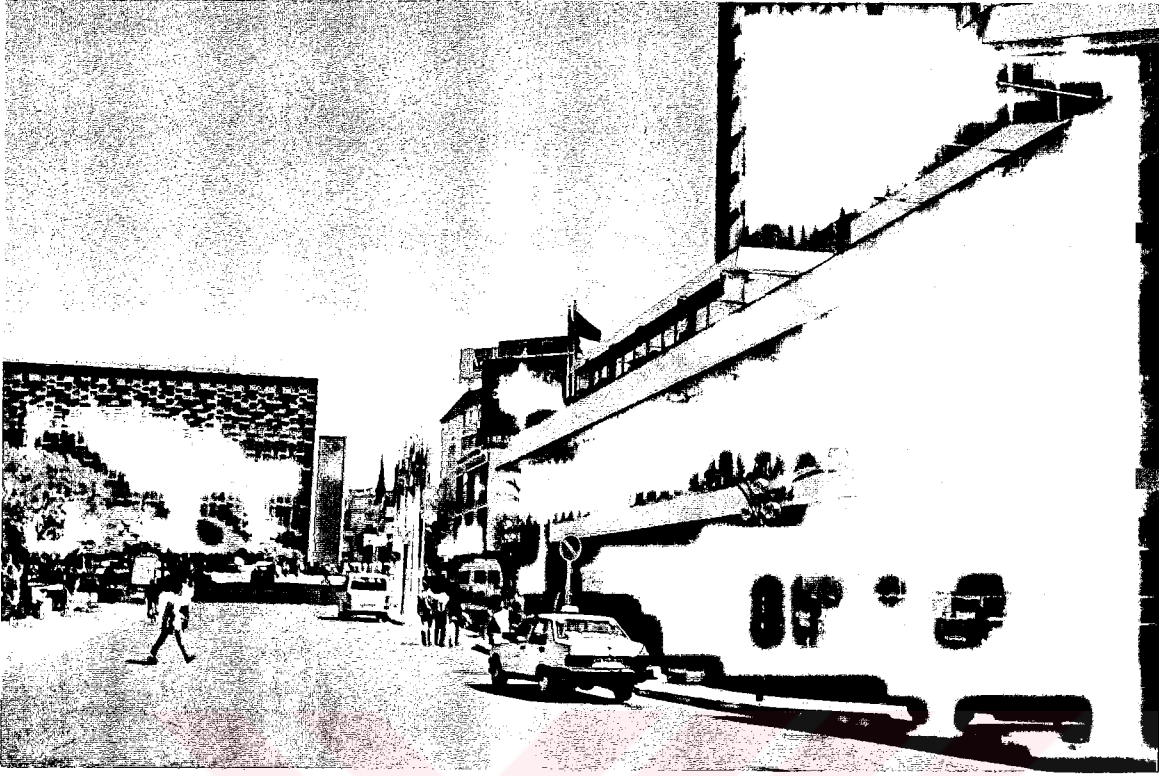
Resim Ek1

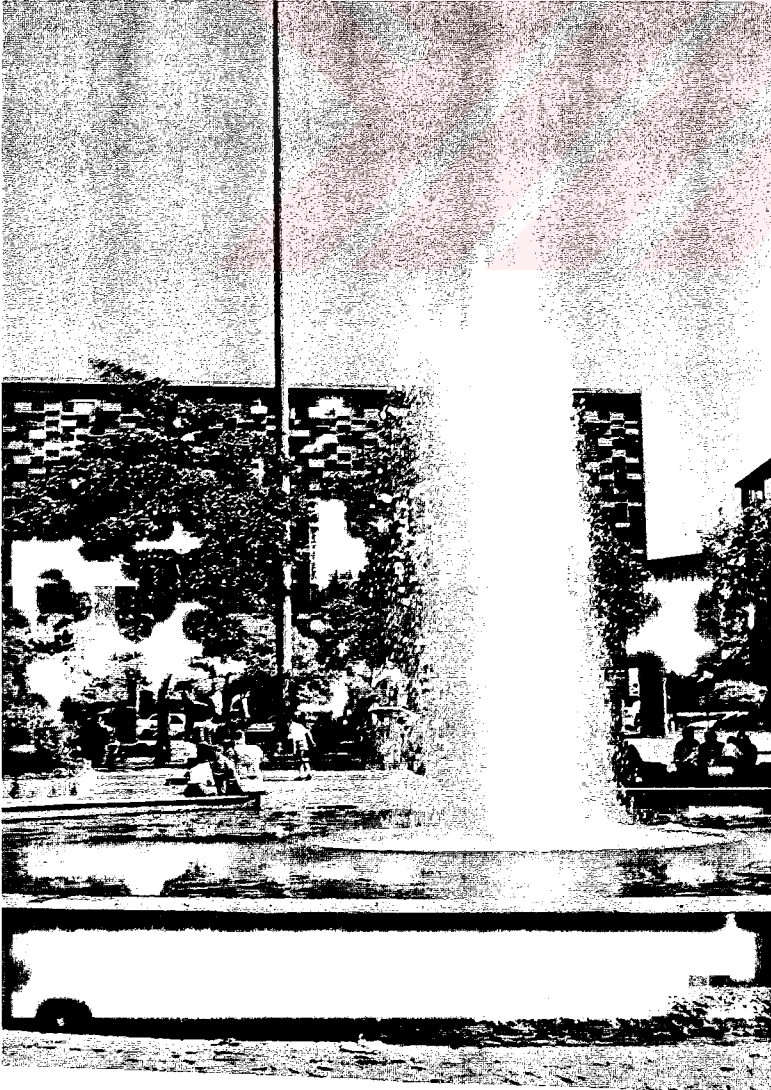
Resim Ek 2

Resim Ek 3

Resim Ek 4

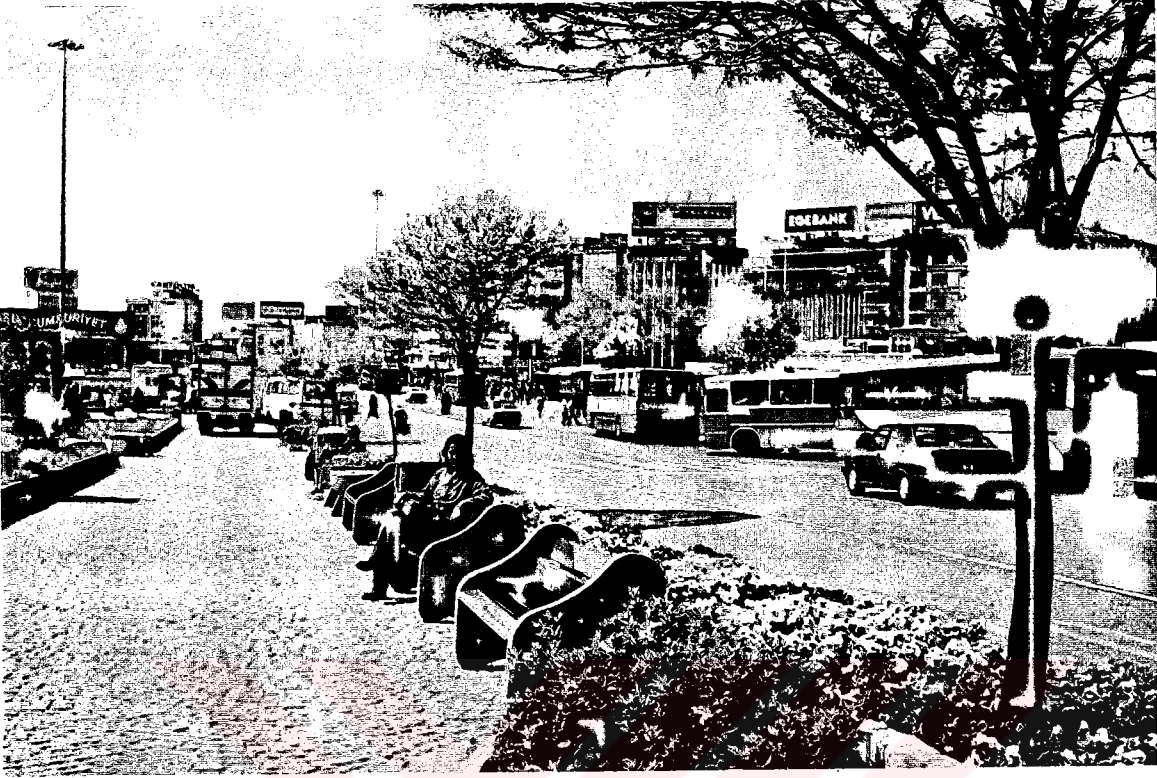
Resim Ek 5 C.

Resim Ek 6

Resim Ek 7

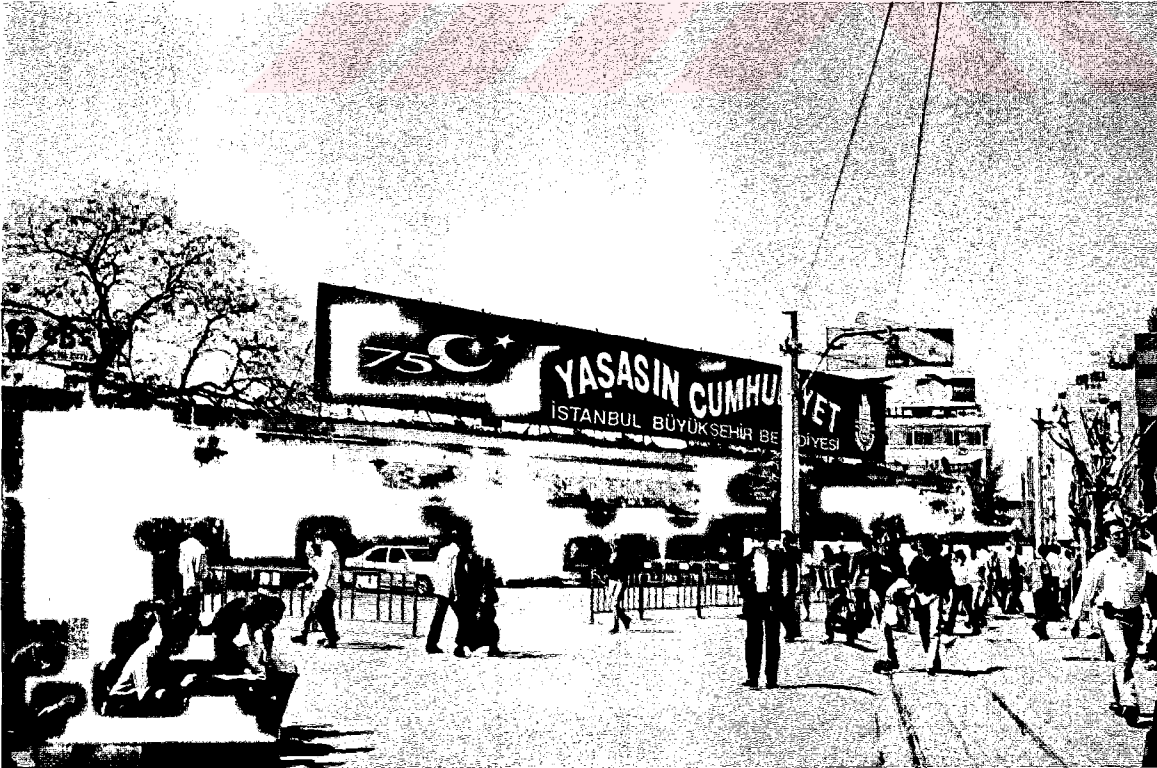
Resim Ek 8 D.

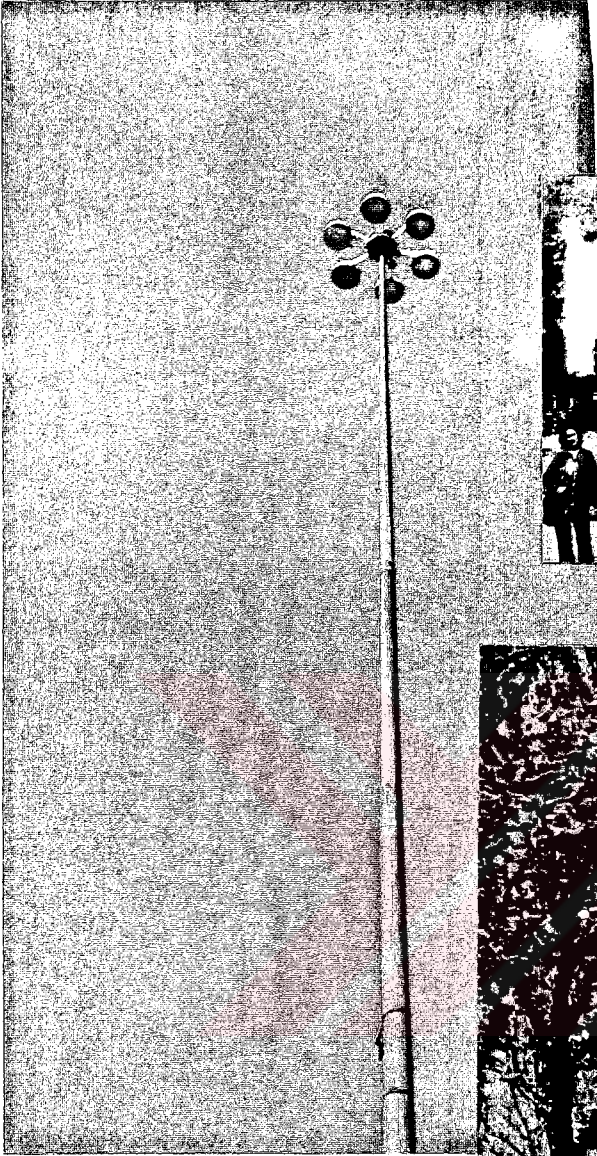
Resim Ek 9

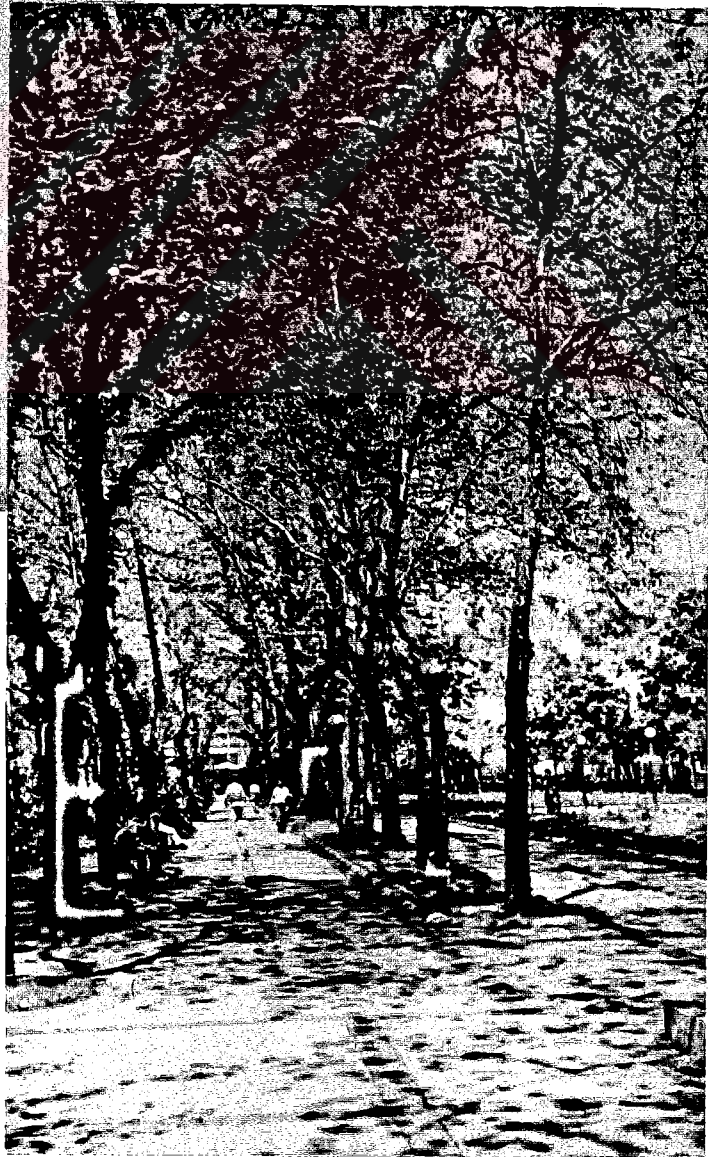
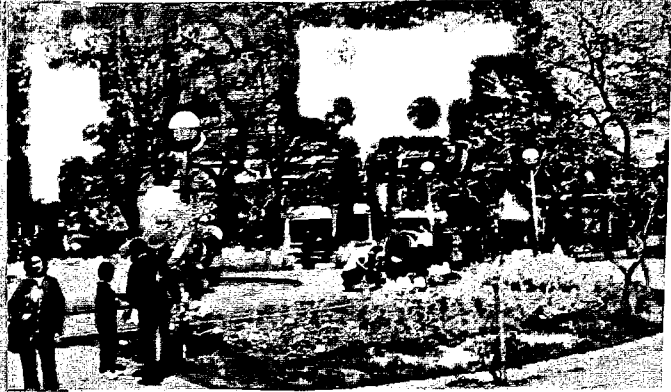
Resim Ek 10

Resim Ek 11 A.

Resim Ek 12

Resim Ek 13 C.

Resim Ek 14

B. Resim Ek 15

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi	10. 01. 1973	
Doğum yeri	Atina	
Lise	1987-1990	Plevne Lisesi
Lisans	1990-1994	Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü
Yüksek Lisans	1996-1999	Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Yapı Fiziği Programı
Çalıştığı Kurumlar		
	1994-1996	A.P.S. Mutfak-Banyo Ltd. Şti.
	1996-	İkizler Aydınlatma A.Ş.

